

A·MI·NAPTÁRUNK

KIADJA:
A SZOCIÁLIS MISSZIÓ-TÁRSULAT
Budapest I, Krisztina-körút 125.

A MI NAPTÁRUNK

AZ 1926. KÖZÖNSÉGES ÉVRE

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST, VIII., MÚZEUM-KÖRÚT 6. (GÓLYAVÁR)

JELIGE:

EGYSÉG, HŰSÉG, FEGYELEM!

Jövőre arról olvashat a mi naptárunkban, amiről akar, csak tudassa kívánságát a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda címére (Budapest, IV., Múzeum-körút 6. szám. Gólyavár).

Télhó I — 31 nap — N.-B.-Assz.-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1	Pént.	Ujév		havazás,	7 48	4 19	délu.	délel.
2	Szom	Makár		tartós,	7 48	4 20	7 37	9 55
1. Kath. ev. Minek utána eltelt a nyolcadnap. Luk. II, 21. — Prot. ev. Máté II, 13—23. — Görög ev. Márk 1. rész, 1. szakasz.								
3	Vas.	C. Jézus sz. n.		C. Benjam	hideg idő,	7 48	4 21	8 39	10 25
4	Hétfő	Titusz pk.		Leona	hideg éjj.	7 48	4 22	9 41	10 51
5	Kedd	Teleszfor vt.		Simon	tiszta,	7 47	4 23	10 44	11 14
6	Szerd	Vízkereszt		Hár. kir.	nappal	7 47	4 24	11 48	11 37
7	Csüt.	Lucián vt.		Attila	☾ 8 óra 22	7 47	4 25	délel.	12 00
8	Pént.	Szörény †		Szörény	p. délelőtt	7 47	4 27	0 53	12 23
9	Szom	Julián vt.		Marcel	lágy, reg-	7 47	4 28	2 02	12 50
2. Kath. ev Mikor Jézus 12 esztendős lett. Lukács II, 42—52. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. Máté 4. rész, 8 szakasz.								
10	Vas.	C1. Vilmos pk.		C1. Melán.	gel hideg	7 46	4 29	3 13	1 20
11	Hétfő	Hygin p. vt.		Ágota	és szeles	7 46	4 30	4 27	1 59
12	Kedd	Árkád vt.		Ernő	tart. borult,	7 46	4 31	5 39	2 46
13	Szerd	Veronika		Vidor	esős,	7 45	4 33	6 48	3 44
14	Csüt.	Hilár pk.		Bódog	● 7 óra 35	7 44	4 34	7 50	4 54
15	Pént.	Pál rem. †		Loránt	p. reggel	7 44	4 36	8 51	6 10
16	Szom	Marcel p. vt.		Gusztáv	fagyos,	7 43	4 37	9 23	7 30
3. Kath. ev. Menyegző lőn galileai Kánában. János II, 1—11. — Prot. ev. Ugyanaz — Görög ev. Lukács 19. rész, 94. szakasz.								
17	Vas.	C2. Antal rem.		C2. Antal	szélcsen	7 42	4 38	9 58	8 50
18	Hétfő	Piroska vt.		Piroska	des, végre	7 42	4 40	10 28	10 07
19	Kedd	Kanut kir.		Sára	derült,	7 41	4 41	10 55	11 20
20	Szerd	Fábián, Seb.		Fáb., Seb.	☽ 11 óra 31	7 40	4 42	11 21	délel.
21	Csüt.	Ágnes sz. vt.		Ágnes	p. éjjel	7 39	4 44	11 47	0 31
22	Pént.	Vince szp. vt.†		Artur	enyhébb	7 38	4 46	12 14	1 41
23	Szom	P. Raimund		Zelma	idő,	7 37	4 47	12 44	2 47
4. Kath. ev. Midőn Jézus lejött a hegyről. Máté VIII, 1—13. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. Lukács 18. rész, 89. szakasz.								
24	Vas.	C3. Timót pk.		C3. Tádé	éjjelenkint	7 36	4 49	1 17	3 52
25	Hétfő	Pál fordulása		Pál ford.	hideg, nap-	7 35	4 50	1 57	4 53
26	Kedd	Polik. pk. vt.		Vanda	pal enyhe,	7 34	4 52	2 43	5 49
27	Szerd	Aranysz. János		Lothár	á jég	7 33	4 53	3 34	6 38
28	Csüt.	B. Margit		Károly	☾ 10 óra 35	7 32	4 54	4 29	7 20
29	Pént.	Szal. Ferenc †		Adél	p. este	7 31	4 56	5 29	7 57
30	Szom	Martina sz. v.		Mártonka	kezd	7 30	4 57	6 30	8 27
5. Kath. ev. Hasonló mennyeknek országa a családos emberhez. Máté XX, 1—16. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. Lukács 15. rész, 79. szakasz.								
31	Vas.	C. Hetvenedv.		Virgilia	olvadni	7 28	4 59	7 33	8 54

Hold fényváltozásai.

☾ Utolsó negyed 7-én 8 óra 22 p. délelőtt; hoz borult napokat, többnyire derült, szeles éjeket, általában fagyos időt.

● Újhold 14-én 7 óra 35 p. reggel; felhős, lágy idővel, reggeli és esti ködel.

☽ Első negyed 20-án 11 óra 31 p. éjjel; az idő eleinte derült, de néha igen hideg, később borult, lágy, végre esős.

Holdtölte 28-án 10 óra 35 p. este; éjjelenkint hideg, nappal sokszor enyhe idővel; a jég kezd olvadni.

Időjárás tapasztalás szerint.

Szép és állandó idő szokott faggyal következni: Ha a délnyugati szél északnyugatira változik. Ha keletiszéllel apró hó esik. Ha nyugat táján sűrű köd keletkezik.

Rossz, általán langy idő következik: Ha a keleti-északi szél változik. Ha a gödrök büzösek.

1-én a nap hossza 8 óra 31 perc; a hó végéig 60 p. nő.

Izraelita naptár.

	jan.
15. Tebeth 5686.	1
16. S. Vajekhl	2
23. S. Semoth	9
1. Sebat S. Vaëra	
R. Kh.	16
8. S. Bo	23
15. S. Besalakh	
Fák ünnepe	30

Télutó II — 28 nap — Bőjtelő-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1	Hétfő	Ignác vt.		nappal	7 27	5 00	8 36	9 19
2	**Kedd**	*Gyertyasz.		enyhébb,	7 26	5 02	9 39	9 41
3	Szerd	Balázs pk. vt.		éjjel szél,	7 25	5 03	10 42	10 04
4	Csüt.	Korz. András		havazás,	7 24	5 05	11 48	10 26
5	Pént.	Ágota sz. vt. †		többnyire	7 23	5 06	délel.	10 51
6	Szom	Dorottya vt.		☾ 0 óra 25	7 21	5 08	0 54	11 19
	6. Kath. ev. Midőn nagy sereg gyűlt egybe. Lukács VIII, 4—15. — Prot. ev Ugyanaz. — Görög ev. Máté 25. rész, 106. szakasz.							
7	**Vas.**	**C. Hatvanadv.**		**C. Tódor**		p. éjjel	7 20	5 09	2 05	11 51
8	Hétfő	M. sz. János		Aranka		kellemet	7 18	5 11	3 16	12 32
9	Kedd	Alex Cirill		Abigail		len, néha	7 17	5 13	4 26	1 24
10	Szerd	Skolasztika		Elvira		ködös,	7 15	5 14	5 30	2 25
11	Csüt.	Mária lurdi m.		Bertold		komor idő,	7 14	5 16	6 26	3 38
12	Pént.	Szervita r. al. †		Lidia		● 6 óra 20	7 12	5 17	7 13	4 58
13	Szom	Ricci Katal.		Ella		p. este	7 10	5 19	7 53	6 20
	7. Kath. ev. Magához vevé Jézus a 12-őt. Lukács XVIII, 31—43. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. Máté 6. rész, 17. szakasz.							
14	**Vas.**	**C. Farsangv.**		**C. Bálint**		végre lágy,	7 09	5 21	8 25	7 41
15	Hétfő	Fausztin vt.		Fausztin		viharos,	7 07	5 22	8 53	8 59
16	Kedd	Julianna sz.		Julianna		reggel köd.	7 06	5 24	9 22	10 10
17	Szerd	Hamv.-sz. ††		Donát		változó,	7 04	5 26	9 45	11 27
18	Csüt.	Simon pk. ††		Konrád		néha szél,	7 02	5 27	10 15	délel.
19	Pént.	Konrád ††		Zsuzsan.		☽ 1 óra 36	7 00	5 28	10 45	0 37
20	Szom	Aladár pk. ††		Álmos		p. délután	6 59	5 30	11 18	1 44
	8. Kath. ev. Jézus a pusztába viteték a Lélektől. Máté IV, 1—11. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. János 1. rész, 5. szakasz.							
21	**Vas.**	**C1. Invocabit**		**C1. Eleon.**		hófelhők,	6 57	5 32	11 56	2 47
22	Hétfő	Péter székf. ††		Gerzson		hideg,	6 55	5 33	12 39	3 44
23	Kedd	Dam. Péter ††		Alfréd		csendes,	6 53	5 35	1 29	4 35
24	Szerd	Mátyás Kán. ††		Mátyás		szép idő,	6 51	5 36	2 23	5 14
25	Csüt.	Géza vt. ††		Géza		erre szél,	6 49	5 38	3 22	5 58
26	Pént.	Kord. Mar. ††		Sándor		rossz idő,	6 48	5 39	4 23	6 30
27	Szom	B. Báthory ††		Ákos		☾ 5 óra 51	6 46	5 41	5 25	6 58
	9. Kath. ev. Maga mellé vevé Jézus Pétert, Jakabot és Jánost. Máté XVII, 1—9. — Prot. ev. Máté XV, 21—28. — Görög ev. Márk 2. rész, 7. szakasz.							
28	**Vas.**	**C2. Reminisc.**		**C2. Elem.**		p. délután	6 44	5 42	5 28	7 23

Hold fényváltozásai.

☾ Utolsó negyed 6-án 0 óra 25 perckor éjjel; hoz viharos, borult, erre felhős, enyhe időt.

● Újhold 12-én 6 óra 20 perckor este, zord, hideg, utána lágy napokkal.

☽ Első negyed 19-én 1 óra 36 p. d. u.; az idő változó, reggel és éjjel többnyire hideg.

○ Holdtölte 27-én 5 ó. 51 perckor d. u.; beáll csendes, szép idővel, erre szél támad, rossz idő következik.

Időjárás tapasztalás szerint.

Szép és állandó idő következik faggyal: Ha délkeleti szelek vannak. Ha a hold igen fehér. Ha az esti pír igen magasra terjed a nyugoti égen. — Ellenben rossz vagy lágy idő lesz: Ha nyugati szelek vannak. Ha huzamosb hideg után a hó jégalakban esik, mit könnyű észrevenni, midőn az ablakhoz csapódik.

1-én a nap hossza 9 óra 33 perc; a hó végéig 1 óra 25 p. nő.

Izraelita naptár.

	Febr.
22. S. Jithro	6
29. S. Mispatim	13
30. Ros Khodes	14
1. Adar R. Kh.	15
6. S. Theruma	20
11. Eszterbőjt	25
13. S. Thezave	27
14. Purim	28

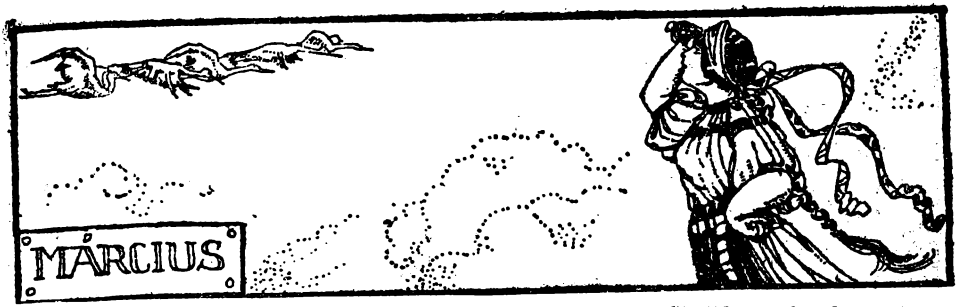

Tavaszelő III — 31 nap — Bőjtmás-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	Nap kelte ó. p.	Nap nyug. ó. p.	Hold kelte ó. p.	Hold nyugte ó. p.
1 Hétfő	Albin pk. ††	Albin		többnyire	6 42	5 44	7 31	7 47
2 Kedd	Szimplic p. ††	Lujza		kellemetlen	6 40	5 45	8 35	8 09
3 Szerd	Kunigunda ††	Kornélia		idő,	6 38	5 47	9 40	8 31
4 Csüt.	Kázmér ††	Kázmér		déli szél,	6 36	5 48	10 45	8 55
5 Pént.	Özséb ††	Adorján		kellemes	6 35	5 50	11 53	9 21
6 Szom	Perp., Felv. ††	Gottlieb		est. köd,	6 33	5 51	délel.	9 50
10. Kath. ev. Jézus néma ördögöt üze ki. Lukács XI, 14—28. — Prot. ev. Ugyanaz — Görög ev. Márk 8. rész, 37. szakasz.								
7 Vas.	C3. Oculi	C3. Tamás		☾ 12 óra 49	6 31	5 53	1 03	10 29
8 Hétfő	Istenes Ján. ††	Zoltán		p. délután	6 29	5 54	2 11	11 12
9 Kedd	Franciska ††	Franciska		többször	6 27	5 56	3 15	12 07
10 Szerd	40 vértanu ††	Olimpia		szél,	6 25	5 57	4 13	1 13
11 Csüt.	Szilárd ††	Aladár		nappal	6 23	5 59	5 02	2 28
12 Pént.	I. Gerg. p. ††	Gergely		enyhe,	6 21	6 00	5 45	3 47
13 Szom	Szabin vt. ††	Krisztián		szélcsend,	6 19	6 01	6 20	5 09
11. Kath. ev. Jézus a galileai tengeren túlméne. János VI, 1—15. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög. ev. Márk 9. rész, 40. szakasz.								
14 Vas.	C4. Laetare	C4. Matild		○ 4 óra 20	6 17	6 03	6 50	6 30
15 Hétfő	Longin vt. ††	Kristóf		p. reggel	6 15	6 05	7 19	7 50
16 Kedd	Geréb pk. ††	Henriette		többnyire	6 13	6 06	7 46	9 05
17 Szerd	Patrik pk. ††	Gertrud		viharos,	6 11	6 08	8 13	10 19
18 Csüt.	Sándor pk. ††	Sánd., Ede		esős	6 09	6 09	8 42	11 29
19 Pént.	József ††	József		időjárás,	6 07	6 10	9 14	délel.
20 Szom	B. Cs. Mór ††	Hubert		zord,	6 05	6 11	9 51	0 35
12. Kath. ev. Ki fedd meg engem közületek? János VIII, 46—59. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. Márk 10. rész, 47. szakasz.								
21 Vas.	C5. Judica	C5. Bened.		☽ 6 óra 12	6 03	6 13	10 34	1 38
22 Hétfő	G. sz. Katal. ††	Oktávián		p. reggel	6 01	6 14	11 22	2 32
23 Kedd	Viktorian v. ††	Frumenc		21-én. Ta-	5 59	6 15	12 16	3 19
24 Szerd	Gábor főa. ††	Gábor		vasz kezdet.	5 57	6 17	1 13	3 58
25 Csüt.	*Gy. o. B.-A.	Gy. o. B. A.		erre mér-	5 55	6 19	2 13	4 32
26 Pént.	Fájd. Szűz ††	Manó		sékelt,	5 53	6 20	3 16	5 02
27 Szom	Dam. János ††	Hajnalka		utána	5 51	6 21	4 19	5 28
13. Kath. ev. Midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett. Máté XXI, 1—9. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög. ev. Máté 21. rész, 83. szakasz.								
28 Vas.	C6. Palmar.	C6. Ged.		tartós,	5 49	6 23	5 22	5 51
29 Hétfő	Auguszta ††	Cirill		♍ 11 óra-	5 47	6 24	6 26	6 13
30 Kedd	Kerény vt. ††	Izidor		kor délelőtt	5 45	6 25	7 31	6 36
31 Szerd	Guidó apát ††	Árpád		hideg idő,	5 43	6 27	8 39	6 58

Hold fényváltozásai.

☾ Utolsó negyed 7-én 12 óra 49 perckor délután; hoz légmérsékletet.

● Újhold 14-én 4 óra 20 perckor reggel; enyhébb, később hirtelen változó idővel.

☽ Első negyed 21-én 6 óra 12 p.-kor reggel; többnyire viharos, végefelé esős idővel.

○ Holdtölte 29-én 11 órakor délelőtt, változó, kellemetlen napokat hoz.

Időjárás tapasztalás szerint.

Amilyen időjárás van 9-ik március körül, olyan szokott maradni egész március hónapban. Ha január meleg volt, március hideg. Száraz március szép májust jövendöl. Éjnapegyenkori szélvészek termékeny esztendőre mutatnak. Ha a nap és hold keltében rendkívül nagy eső következik; hasonlókép, ha a harangok messze hallatszanak. A márciusi sűrű és bőrös köd sok égiháborút hoz.

1-én a nap hossza 11 óra 2 p.; a hó végéig 1 óra 42 p. nő.

Izraelita naptár.

Márc.

15. Susan Purim 1
20. S. Ki Thiza 6
27. S. Vaj., Pek. 13
1. Nizan R. Kh. 16
5. S. Vajikra 20
12. S. Zav 27
15. Passzah 1. n. 30
16. Passzah 2. n. 31

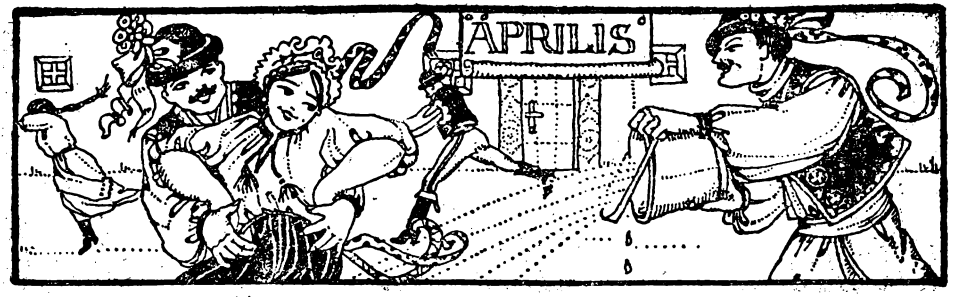

Tavaszhó IV — 30 nap — Szt.-György-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1	Csüt.	Nagycsüt. ††	Hugó		nagy szél,	5 41	6 28	9 47	7 24
2	Pént.	Nagypént. ††	Nagypént.		viharos,	5 39	6 30	10 56	7 53
3	Szom	Nagyszom. ††	Áron		néha eső,	5 37	6 31	délel.	8 26
	14. Kath. ev. Mária Magdolna és Mária Jakab a sírnál. Márk XVI, 1—7. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. János 1. rész, 1. szakasz.							
4	Vas.	C. Husvétvas.	C. Hus. v.		felhős,	5 35	6 32	0 04	9 08
5	Hétfő	* Husvéthétfő	Husvéth.		☾ 9 óra 50	5 33	6 34	1 09	9 59
6	Kedd	Cölesztin	Cölesztin		p. este	5 31	6 35	2 07	10 59
7	Szerd	B. Herm. J.	Herman		enyhe lég	5 29	6 37	2 58	12 09
8	Csüt.	Dénes pk.	Lidia		fú,	5 27	6 38	3 41	1 24
9	Pént.	B. Konrád †	Erhardt		lágy,	5 25	6 40	4 17	2 42
10	Szom	Ezekiel	Zsolt		tavaszias	5 23	6 41	4 48	4 02
	15. Kath. ev. Midőn este lőn azon nap. János XX, 19—31. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. János 20. rész, 65. szakasz.							
11	Vas.	C1. Quasim.	C. Leó		napok,	5 21	6 42	5 16	5 21
12	Hétfő	Gyula p.	Gyula		● 1 óra 56	5 19	6 44	5 44	6 38
13	Kedd	Hermenegild	Ida		p. délután	5 17	6 45	6 10	7 54
14	Szerd	Jusztin vt.	Tibor		majd	5 15	6 46	6 39	9 08
15	Csüt.	Anasztázia	Atala		eső és	5 13	6 48	7 10	10 14
16	Pént.	Labrei Ben. J. †	Lambert		szél,	5 11	6 50	7 46	11 24
17	Szom	Anicét p.	Anicét		erős szél,	5 09	6 51	8 26	délel.
	16. Kath. ev. Én vagyok a jó pásztor. János X, 11—16. — Prot. ev. Ugyanaz. Görög ev. Márk 15. rész, 69. szakasz.							
18	Vas.	C2. Misericor.	C. Ilma		majd	5 08	6 52	9 13	0 23
19	Hétfő	Emma	Kocsárd		enyhe lég,	5 06	6 54	10 05	1 15
20	Kedd	Tivadar hv.	Tivadar		☾ 0 óra 23	5 04	6 55	11 01	1 57
21	Szerd	Sz. József olt.	Anzelm		p. éjjel	5 02	6 57	12 01	2 34
22	Csüt.	Szótér és Kaj.	Szótér		néha	5 00	6 58	1 03	3 06
23	Pént.	Béla pk. vt. †	Béla		egy kis	4 58	6 59	2 06	3 31
24	Szom	György vt.	György		eső,	4 57	7 01	3 10	3 56
	17. Kath. ev. Egy kevéssé és már nem láttok engem. János XVI, 16—22. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. János 5. rész, 14. szakasz.							
25	Vas.	C3. Jubilate	C. Márk		csendes	4 55	7 02	4 14	4 17
26	Hétfő	Kilit és Marc.	Ervin		idő mel-	4 53	7 04	5 18	4 40
27	Kedd	Zita sz.	Arisztid		lett szél fú,	4 51	7 05	6 26	5 02
28	Szerd	Ker. Pál hv.	Valéria		♉ 1 óra 17	4 50	7 07	7 35	5 26
29	Csüt.	Péter vt.	Albertina		p. éjjel	4 48	7 08	8 46	5 54
30	Pént.	Sienai Kat. †	Katalin		éjjel hűs,	4 46	7 09	9 56	6 25

Hold fényváltozásai.

☾ Utolsó negyed 5-én 9 óra 50 perckor este; az idő folyton változó.

● Újhold 12-én 1 óra 56 perckor délután; hoz lágy, tavaszias napokat, végre esőt, szelet.

☽ Első negyed 20-án 0 óra 23 perckor éjjel; erős széllel, majd enyhe léggel, néha kis esővel.

○ Holdtölte 28-án 1 óra 17 perckor éjjel; az idő kiderül.

Időjárás tapasztalás szerint.

Ha az idő áprilisban igen kellemetes, rossz május szokott reákövetkezni. Ezen hónapi égiháborúk nedves esztendőre mutatnak. Ha a szivárványnak kék és sárga színei szépen és jól látszanak, néhány napra jó időt lehet várni. A husvét körüli nedves idő rossz rózs-aratást okoz. Ha szent György-nap körül a rozs akkora, hogy a varjú benne elbujhatik, gabonabőségre mutat.

1-én a nap hossza 12 óra 47 p.; a hó végéig 1 óra 36 p. nő.

Izraelita naptár.

	Április
19. Sabb.	3
21. Passzah 7. n.	5
22. Passzah 8. n.	6
26. S. Semini 1. P.	10
30. Ros Khodes	14
1. Ijar R. Kh.	15
3. S. Th., M. 2. P.	17
5. Seni bőjt	19
8. Khamisi bőjt	22
10. S. Akh. M. 3. P.	24
12. Seni bőjt	26

Tavaszutó V — 31 nap — Pünkösd-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1	Szom	Fülöp és Jak.		kitisztul,	4 45	7 10	11 03	7 06
18. Kath. ev. Ahhoz megyek, ki engem küldött. János XVI, 5—14. — Prot. ev. Ugyan z. — Görög ev. János 4. rész, 12. szakasz.								
2	Vas.	C4. Cantate	C. Zsigm.	a lég fölme-	4 43	7 12	délel.	7 54
3	Hétfő	Sz. kereszt felt.	Irma	legszik,	4 41	7 13	0 04	8 52
4	Kedd	Monika, Flor.	Flórián	jó idő,	4 40	7 15	0 58	9 58
5	Szerd	V. Pius p.	Gotthard	☾ 4 óra 13	4 38	7 16	1 42	11 10
6	Csüt.	János ap. ev.	Frida	p. reggel	4 36	7 17	2 20	12 27
7	Pént.	B.Gizella,Sz. †	Napoleon	néha	4 35	7 19	2 50	1 44
8	Szom	Mihály főa.	Gizella	égiháború,	4 34	7 20	3 18	3 00
19. Kath. ev. Ha mit kérendetek az Atyától. János XVI, 23—30. — Prot. ev Ugyanaz. — Görög ev. János 9. rész, 34. szakasz.								
9	Vas.	C5. Rogate	C. Gerg.	reggel hűs,	4 32	7 21	3 45	4 16
10	Hétfő	Anton. pk.	Ármin	éjjel	4 31	7 22	4 11	5 31
11	Kedd	Mam. pk.	Mamert	● 11 óra 55	4 29	7 23	4 37	6 46
12	Szerd	Pongr. vt.	Pongrác	p. éjjel	4 28	7 25	5 06	7 58
13	Csüt.	Áldozócsüt.	Áldozócs.	viharos,	4 26	7 26	5 40	9 08
14	Pént.	Bonifác vt. †	Bonifác	tiszta idő,	4 25	7 28	6 17	10 11
15	Szom	De la Salle J.	Zsófia	néha me-	4 24	7 29	7 02	11 07
20. Kath. ev. Mikor eljövend a Vigasztaló. János XV, 26.—XVI, 4. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. János 17. rész, 56. szakasz.								
16	Vas.	C6. Exaudi	C. Mózes	leg lég,	4 23	7 30	7 53	11 54
17	Hétfő	Paskál hv.	Paskál	változó,	4 22	7 32	8 49	délel.
18	Kedd	Venanc vt.	Erik	hűs, végre	4 21	7 33	9 48	0 33
19	Szerd	Cölesztin p.	Ivó	☽ 6 óra 48	4 20	7 34	10 49	1 07
20	Csüt.	Bernardin	Bernát	p. délután	4 18	7 35	11 52	1 34
21	Pént.	Bob. Andr. †	Konstant.	a lég	4 17	7 36	12 55	1 59
22	Szom	Julia sz. vt. ††	Julia	ujra föl-	4 16	7 37	1 58	2 22
21. Kath. ev. Ha ki engem szeret. János XIV, 23—31. — Prot. ev. Ugyanaz. — Görög ev. János 7 rész. 27 szakasz.								
23	Vas.	C. Pünkösdv.	C. Pün.-v.	melegszik,	4 15	7 38	3 02	2 43
24	Hétfő	*Pünkösdhétf.	Pünk.-h.	hűs,	4 14	7 39	4 09	3 06
25	Kedd	VII.Gergely p	Orbán	erre	4 13	7 40	5 18	3 28
26	Szerd	N.sz.F.Kán. ††	Fülöp	verőfényes	4 12	7 41	6 29	3 54
27	Csüt.	Béda egyh. t.	Béda	♈ 12 óra 49	4 11	7 43	7 41	4 25
28	Pént.	Ágost. pk ††	Emil	perckor	4 11	7 44	8 52	5 01
29	Szom	P. Magdol. ††	Maxim	délután	4 10	7 45	9 58	5 47
22. Kath. ev. Minden hatalom nekem adatott. Máté XXVIII, 18—20. — Prot. ev. János III, 1—15. — Görög ev. Máté 10. rész, 38. szakasz.								
30	Vas.	C1. Szenthár.	C. Szh.-v.	és meleg	4 09	7 46	10 54	6 42
31	Hétfő	Angela sz.	Petronel.	idő,	4 08	7 47	11 43	7 48

Hold fényváltozásai.

☾ Utolsó negyed 5-én 4 óra 13 perckor reggel; szélcsendes szép időt hoz növekedő melegséggel.

● Újhold 11-én 11 óra 55 p. éjjel; kellemes, többnyire meleg napokkal.

☽ Első negyed 19-én 6 óra 48 p. délután; a lég hirtelen meghűl, hideg eső áll be, utána csendes, végre szép idő következik.

Holdtölte 27-én 12 óra 49 perckor d. u.; hoz borult, majd szép, néha meleg időt.

Időjárás tapasztalás szerint.

Szép idő lesz: Ha az esti pír aranyszínű. Ha napnyugtakor a vizeken s mezőkön sűrű köd keletkezik. Ha a szárazon tenyésző békák magasra ülnek és brekegnek.

Rossz idő következik: Ha reggeli pír van. Ha a hegyek ormait köd borítja. Ha az esti pír igen vörös.

1-én a nap hossza 14 óra 25 p.; a hó végéig 1 óra 14 p. nő.

Izraelita naptár.

Május

17. S. Emor, 4. P. 1
18. Lagbeomer 2
24. S Behar 5. P. 8
1. Szivan R Kh. 14
2. S. Bam. 6. P. 15
3. Selosah jeme hagebalah 16 17 18
6. Sabuoth 1. n. 19
7. Sabuoth 2. n. 20
9. S. Nissza 1. P. 22
16. S. Behal. 2. P. 29

Nyárelő VI — 30 nap — Szt.-Iván-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1 Kedd	Pamfil vt.	Pamfilius		napos idő,	4 07	7 48	délel.	9 01
2 Szerd	Erazmus vt.	Anna		többnyire	4 07	7 49	0 23	10 16
3 Csüt.	Úrnapja	Klotild		☾ 9 óra 9	4 06	7 50	0 55	11 33
4 Pént.	Kar. sz. Fer. †	Kerény		p. délelőtt	4 05	7 51	1 24	12 48
5 Szom	Bonifác p. vt.	Bonifác		szép, erre	4 05	7 52	1 50	2 03
	23. Kath. ev. Egy ember nagy vacsorát szerze. Lukács XIV, 16—24. — Prot. ev. Lukács XVI, 19—31. — Görög ev. Máté 4. rész, 9. szakasz.							
6 Vas.	C2. Norbert	C1. Norb.		borulás,	4 04	7 52	2 15	3 17
7 Hétfő	Róbert hv.	Róbert		hűvös	4 04	7 53	2 40	4 30
8 Kedd	Medárd pk.	Medárd		lég és	4 04	7 54	3 07	5 42
9 Szerd	Prim. és Felic.	Félix		esőzés,	4 03	7 55	3 38	6 53
10 Csüt.	Margit kir.	Margit		● 11 óra 8	4 03	7 55	4 12	7 57
11 Pént.	Jézus szive †	Barnabás		p. délelőtt	4 03	7 56	4 54	8 57
12 Szom	Fak. sz. János	Klaudius		jó meleg,	4 03	7 57	5 43	9 48
	24. Kath. ev. Közeledének Jézushoz a vámosok. Lukács XV, 1—10. — Prot. ev. Lukács XIV, 16—24. — Görög ev. Máté 6. rész. 8. szakasz.							
13 Vas.	C3. P. sz. Ant.	C2. Tóbiás		égiháború,	4 03	7 57	6 37	10 32
14 Hétfő	N. sz. Vazul	Vazul		termékeny	4 02	7 58	7 35	11 07
15 Kedd	Vid, Krescenc.	Vid		idő,	4 02	7 58	8 36	11 37
16 Szerd	Reg. sz. Ferenc	Jusztin		pásztás eső,	4 02	7 59	9 38	délel.
17 Csüt.	Rainer hv.	Laura		utána	4 02	7 59	10 41	0 03
18 Pént.	Efrém e. a. †	Arnold		☽ 12 óra 14	4 02	7 59	11 44	0 26
19 Szom	Gyárf. és Prot.	Gyárfás		p. délután	4 02	8 00	12 48	0 47
	25. Kath. ev. Midőn a sereg Jézusra tódult. Lukács V, 1—11. — Prot. ev. Lukács XV, 1—10. — Görög ev Máté 8. rész, 25. szakasz.							
20 Vas.	C4. Szilvér p.	C3. Ráfael		pedig jó	4 02	8 00	1 52	1 09
21 Hétfő	Gonz. Alajos	Alajos		meleg	4 02	8 01	2 58	1 30
22 Kedd	Paulin pk.	Paulina		Nyárkezdet	4 02	8 01	4 08	1 55
23 Szerd	Ediltrud	Zoltán		idő,	4 03	8 01	5 20	2 22
24 Csüt.	K. sz. Ján. szül.	Iván		meleg nap,	4 03	8 01	6 32	2 55
25 Pént.	Vilmos †	Vilmos		♍ 10 óra 13	4 03	8 01	7 42	3 37
26 Szom	János és Pál	János, Pál		p. este	4 04	8 01	8 45	4 27
	26. Kath. ev. Hogyha nem tökéletesebb a ti igazságtok. Máté V, 20—24. — Prot. ev. Lukács VI, 36—42. — Görög ev. Máté 8. rész, 28. szakasz.							
27 Vas.	C5. László kir.	C4. László		gyakori	4 04	8 01	9 39	5 32
28 Hétfő	Irenaeus vt.	Arszlán		zivatar,	4 04	8 01	10 23	6 45
29 Kedd	Péter és Pál	Péter, Pál		pásztás	4 05	8 01	10 59	8 01
30 Szerd	Pál emlékez.	Pál		eső,	4 06	8 01	11 28	9 20

Hold fényváltozásai.

☾ Utolsó negyed 3-án 9 ó. 9 p. délelőtt; meleg, kellemes, erre nedves napokkal.

● Újhold 10-én 11 óra 8 perckor délelőtt; kiderül, a lég fölmelegszik.

☽ Első negyed 18-án 12 óra 14 p. délután; hoz pásztás esőt, erre meleg időt.

○ Holdtölte 25-én 10 óra 13 perckor este; az idő nappal igen meleg, néha esős.

Időjárás tapasztalás szerint.

Jó idő lesz: Ha a szent János bogara igen fénylik. Ha az égen a csekély fehér felhők szétoszlanak. Ha sok bárányfelhő létez. Ha a dongók este sürűen repülnek.

Rossz idő vagy eső szokott lenni: Ha sok béka jő elő. Ha a macskáknyalják a tisztítják magukat. Ha a tyukok a porban fürödnek. Ha a kutyák füvet rágnak. Ha a vakandokok magasra tárnak.

1-én a nap hossza 15 óra 47 p.; a hó 21-ig 12 perccel nő, utána 4 p. fogy.

Izraelita naptár.

Június

23. S. Selakh. 3. P. 5
30. S. Kor. 4. P. Ros Khodes 12
1. Tham. R. Kh. 13
7. S. Khuk. 5. P. 19
14. S. Balak 6. P. 26.
17. Templomelf. bőjt 29

Nyárhó VII — 31 nap — Szt.-Jakab-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1	Csüt.	Jézus legsz. v.	Tibold		hűs éjek,	4 06	8 01	11 55	10 37
2	Pént.	Sarlós B.-A. †	Ottokár		☾ 2 óra 2	4 07	8 00	délel.	11 54
3	Szom	Min. sz. p. e.	Kornél		p. délután	4 07	8 00	0 21	1 07
	27. Kath. ev. Midőn nagy sereg volt együtt Jézussal. Máté VIII, 1—9. — Prot. ev. Lukács V, 1—11. — Görög ev. Máté 9. rész, 29. szakasz.								
4	Vas.	C6. Ulrik pk.	C5. Ulrik		reggel	4 08	8 00	0 76	2 20
5	Hétfő	Zak. Ant. hv.	Enese		ködös,	4 09	8 00	1 11	3 31
6	Kedd	Izaiás próféta	Esaiás		nappal	4 09	7 59	1 40	4 41
7	Szerd	Ciril és Metód	Ciril, Met.		forró;	4 10	7 59	2 12	5 47
8	Csüt.	Erzsébet kir.	Teréz		pásztás	4 11	7 58	2 51	6 48
9	Pént.	Veronika sz. †	Lukrécia		esővel,	4 12	7 58	3 36	7 42
10	Szom	Amália	Amália		○ 0 óra 6	4 12	7 57	4 28	8 28
	28. Kath. ev. Óvakodjatok a hamis prófétáktól. Máté VII, 15—21. — Prot. ev. Máté V, 20—26. — Görög ev. Máté 9. rész, 33. szakasz.								
11	Vas.	C7. I. Pius p.	C6. Lili		p. éjjel	4 13	7 57	5 24	9 07
12	Hétfő	Gualb. sz. Ján.	Izabella		gyakori	4 14	7 56	6 25	9 39
13	Kedd	Anaklét pk. vt.	Jenő		zivatar,	4 15	7 55	7 27	10 05
14	Szerd	Bonaventura	Előrs		néha	4 16	7 54	8 29	10 29
15	Csüt.	Henrik csász.	Henrik		záporeső;	4 17	7 54	9 31	10 52
16	Pént.	Kar.-h. B. A. †	Valter		a hőség nő,	4 18	7 53	10 34	11 12
17	Szom	Elek hv.	Elek		derült és	4 19	7 52	11 38	11 34
	29. Kath. ev. Vala egy gazdag ember, kinek sáfára vala. Lukács XVI, 1—9. — Prot. ev. Márk VIII, 1—9. — Görög ev. Máté 14. rész, 58. szakasz.								
18	Vas.	C8. Kamill hv.	C7. Frigy.		☽ 3 óra 55	4 20	7 51	12 41	11 55
19	Hétfő	Paulai sz. V.	Emilia		p. reggel	4 21	7 50	1 48	délel.
20	Kedd	Jeromos hv.	Illés		jó meleg,	4 22	7 49	2 58	0 21
21	Szerd	Praxedes sz.	Dániel		égiháború,	4 23	7 48	4 09	0 50
22	Csüt.	Mária Magd.	M. Magd.		verőfényes,	4 24	7 47	5 20	1 27
23	Pént.	Apollinár pk. †	Lenke		kis szél,	4 26	7 46	6 26	2 14
24	Szom	Krisztina	Krisztina		éjjel	4 27	7 45	7 25	3 11
	30. Kath. ev. Amint közeledik Jézus Jeruzsálemhez. Lukács XIX, 41—47. — Prot. ev. Máté VII, 15—23. — Görög ev. Máté 14. rész, 59. szakasz.								
25	Vas.	C9. Jakab ap.	C8. Jakab		☾ 6 óra 13	4 28	7 44	8 15	4 20
26	Hétfő	Anna asszony	Anna		p. reggel	4 29	7 43	8 56	5 47
27	Kedd	Pantaleon vt.	Olga		hűs, azután	4 30	7 42	9 29	6 58
28	Szerd	Ince p. vt.	Ince		igen meleg	4 32	7 40	9 58	8 20
29	Csüt.	Márta sz.	Márta		napok,	4 33	7 39	10 24	9 39
30	Pént.	Judit vt. †	Judit		☾ 31-én 86.	4 34	7 38	10 50	10 55
31	Szom	Loyol. Ignác	Oszkár		25 p. este	4 35	7 36	11 16	12 10

Hold fényváltozásai.

☾ Utolsó negyed 2-án 2 óra 2 perckor délután; hoz meleg időt égiháborúkkal felváltva.

○ Újhold 10-én 0 ó. 6 perckor éjjel; az idő eleinte szép, később többnyire borult nagy forrósággal.

☽ Első negyed 18-án 3 óra 55 perckor reggel; a meleg egyre nő, végefelé borulás áll be pásztás esővel.

○ Holdtölte 25-én 6 óra 13 perckor reggel; gyönyörű végre már igen meleg napokkal.

☾ Utolsó negyed 31-én 8 óra 25 p. este; hoz folyton hőséget.

Időjárás tapasztalás szerint.

Jó időt reménlhetni: Ha napnyugatkor jó idő volt: Ha a csalogányok szorgalmasan énekelnek. Ha reggel és este a füst egyenesen magasra felszáll. Ha az eső ködből változik.

Rossz idő: Ha napkeletkor égiháborúk vannak. Ha a kakasok napnyugot után kukorékolnak. Ha a tyukok szomorúak. Ha a vízi madarak sokat fürdenek.

1-én a nap hossza 15 óra 55 p.; a hó végéig 54 perccel fogy.

Izraelita naptár.

Július

21. S. Pinkh. 1. P. 3
28. S. Mat. 2. P. 10
1. Ab. Ros. Kh: 12
6. S. Debar. 3. P. 17
9. Jeruzs. p. bőjt 20
13. S. Voethk. 4. P. 24
20. S. Ekev 5. Per. 31

Nyárutó VIII — 31 nap — Kisasszony-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
31. Kath. ev. Két ember méne föl a templomba. Lukács XVIII, 9—14. — Prot. ev. Lukács XVI, 1—9. — Görög ev. Máté 17. rész, 72. szakasz.								
1 Vas.	C10. Vas. sz. P.	C9. Vas. P.		a hőség	4 37	7 35	11 43	1 22
2 Hétfő	L. sz. Alfonz	Lehel		folyton	4 38	7 33	délel.	2 33
3 Kedd	István vt.	Hermina		növekszik,	4 39	7 32	0 15	3 40
4 Szerd	Domonkos hv	Domonk.		száraz idő,	4 40	7 31	0 51	4 42
5 Csüt.	H. Bold. assz.	Oszvald		végre néha	4 42	7 30	1 33	5 38
6 Pént.	Úr szinevált.†	Berta		égiháború,	4 43	7 28	2 22	6 26
7 Szom	Kajetán hv.	Ibolya		néha	4 44	7 27	3 18	7 06
32. Kath. ev. Kimenvén Jézus Tyrus határaiból. Márk VII, 31—37. — Prot. ev. Lukács XIX, 41—48. — Görög ev. Máté 18. rész, 77. szakasz.								
8 Vas.	C11. Cirjék vt.	C10. Lász.		● 2 óra 49	4 45	7 25	4 17	7 41
9 Hétfő	Román vt.	Emőd		p. délután	4 46	7 24	5 17	8 9
10 Kedd	Lőrinc vt.	Lőrinc		zápores,	4 48	7 22	6 20	8 33
11 Szerd	Zsuzsanna vt.	Tibor		tikkasztó	4 49	7 20	7 23	8 56
12 Csüt.	Klára sz.	Klára		forróság,	4 51	7 18	8 25	9 17
13 Pént.	Ipoly, Kassz. †	Ipoly		ezután	4 52	7 17	9 28	9 38
14 Szom	Özséb vt. ††	Özséb		esős	4 53	7 15	10 30	9 59
33. Kath. ev. Az irgalmas szamaritánusról. Lukács X, 23—37. — Prot. ev. Lukács XVIII, 9—14. — Görög ev. Máté 19. rész, 79. szakasz.								
15 Vas.	C12. N. B. Assz.	C11. Már.		idő,	4 54	7 14	11 35	10 23
16 Hétfő	Rók., Joakim	Ábrahám		☽ 5 óra 39	4 56	7 12	12 42	10 50
17 Kedd	Jácint hv.	Anasztáz		p. délután	4 57	7 10	1 50	11 21
18 Szerd	Ilona csász.	Ilona		többnyire	4 58	7 08	2 59	délel.
19 Csüt.	Lajos pk.	Huba		felhős,	5 00	7 06	4 06	0 00
20 Pént.	Sz. István kir.	István kir.		szeles,	5 01	7 05	5 11	0 51
21 Szom	Ch. sz. Franc.	Sámuel		nedves	5 03	7 03	6 02	1 54
34. Kath. ev. Midőn Jézus Jeruzsálem felé tartott. Lukács XVII, 11—19. — Prot. ev. Máté VII, 31—37. — Görög ev. Máté 21. rész, 87. szakasz.								
22 Vas.	C13. Timót vt.	C12. Meny		idő,	5 04	7 01	6 48	3 09
23 Hétfő	B. sz. Fülöp	Farkas		☾ 1 óra 38	5 05	6 59	7 15	4 29
24 Kedd	Bertalan ap.	Bertalan		p. délután	5 06	6 57	7 56	5 51
25 Szerd	Lajos kir.	Lajos		csendes,	5 08	6 55	8 24	7 14
26 Csüt.	Zefirin p. vt.	Izsó		többnyire	5 09	6 54	8 51	8 35
27 Pént.	Kal. sz. József†	Gebhárd		kellemes,	5 11	6 52	9 16	9 53
28 Szom	Ágoston pk.	Ágoston		idővel,	5 12	6 50	9 44	11 09
35. Kath. ev. Senki két úrnak nem szolgálhat. Máté VI, 24—33. — Prot. ev. Lukács X, 23—37. — Görög ev. Máté 22. rész, 89. szakasz.								
29 Vas.	C14. Ker. J. fejv.	C13. Érn.		szél,	5 13	6 48	10 12	12 23
30 Hétfő	Lim. sz. Róza	Róza		☾ 5 óra 40	5 14	6 46	10 49	1 32
31 Kedd	Rajmund hv.	Erika		p. reggel	5 16	6 44	11 30	2 37

Hold fényváltozásai.

● Újhold 8-án 2 ó. 49 perckor délután; az idő reggel és éjjel hűs, nappal forró.

☽ Első negyed 16-án 5 óra 39 perckor délután; hoz gyakori égiháborút.

Holdtölte 23-án 1 óra 38 perckor d. u.; többnyire felhős, szeles, nedves idővel.

☾ Utolsó negyed 30-án 5 óra 40 p.-kor reggel; csendes, többnyire kellemes időjárást hoz.

Időjárás tapasztalás szerint.

Közönségesen jó időre mutat: Ha a juhok még estén is vígan ugrándoznak a mezőn. Ha huzamosb eső után a baglyok éjjel igen huhognak. Ha szél a napjárást követvén, változik. Ha a harmat reggel sokáig a leveleken megmarad

1-én a nap hossza 14 óra 58 p., a hó végéig 1 óra 30 p. fogy.

Izraelita naptár.

	Aug.
27. S. Reëh ô. P	7
30. Ros Khodes	10
1. Elul Ros Kh.	11
4. S. Sofi. 1. P.	14
11. S. Ki Theze 2. P.	21
18. S. Ki Thova 3. P.	28

Őszelő IX — 30 nap — Szt.-Mihály-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1 Szerd	Egyed	Egyed		meleg idő,	5 17	6 42	délel.	3 35
2 Csüt.	István király	Rebeka		nappal	5 19	6 40	0 18	4 25
3 Pént.	Manszvét pk.†	Hilda		szép,	5 20	6 38	1 12	5 07
4 Szom	Viter. Róza	Rozália		éjjel zord,	5 21	6 36	2 10	5 43
36. Kath. ev. Jézus Naim városába méne. Lukács VII, 11—16. — Prot. ev. Lukács XVII, 11—19. — Görög ev. Máté 22. rész, 92. szakasz.								
5 Vas.	C15. Juszt., Lőr.	C14. Vikt.		szél, a lég	5 23	6 34	3 10	6 13
6 Hétfő	Ida	Zakariás		meghűl,	5 24	6 32	4 13	6 38
7 Kedd	Kassai vértan.	Regina		● 6 óra 45	5 25	6 30	5 16	7 02
8 Szer.	* Kis Bold. A.	Mária		p. reggel	5 27	6 28	6 18	7 22
9 Csüt.	Kláv. sz. Péter	Ádám		eső áll be,	5 28	6 26	7 21	7 43
10 Pént.	Tol. Miklós †	Erik		kellemet-	5 29	6 24	8 23	8 04
11 Szom	Protáz és Jác.	Teodóra		len idő,	5 31	6 22	9 27	8 26
37. Kath. ev. Beméne Jézus egy farizeus házába. Lukács XIV, 1—11. — Prot. ev. Máté VI, 24—34. — Görög ev. Máté 25. rész, 105. szakasz.								
12 Vas.	C16. Mária n.	C15. Guid.		kiderül,	5 32	6 20	10 32	8 51
13 Hétfő	Notburga sz.	Ludovika		szélcsend,	5 33	6 18	11 39	9 20
14 Kedd	Sz. ker. felmag.	Szerénke		többnyire	5 35	6 16	12 47	9 56
15 Szerd	H. sz. M. Kán. ††	Nikod.		☽ 5 óra 27	5 36	6 14	1 53	10 41
16 Csüt.	Kornél p. vt.	Edit		p. reggel	5 38	6 12	2 54	11 46
17 Pént.	Sz. Fer. seb. ††	Ludmilla		kellemes,	5 39	6 10	3 51	délel.
18 Szom	K. sz. József ††	Titusz		nappal	5 40	6 08	4 38	0 43
38. Kath. ev. Jézushoz járulának a farizeusok. Máté XXII, 34—46. — Prot. ev. Lukács VII, 11—17. — Görög ev. Máté 15. rész, 62. szakasz.								
19 Vas.	C17. Január pk.	C16. Vilh.		néha meleg	5 41	6 06	5 18	1 58
20 Hétfő	Euszták vt.	Friderika		beborul,	5 43	6 03	5 51	3 19
21 Kedd	Máté ap.	Máté		♍ 9 óra 19	5 44	6 01	6 20	4 42
22 Szerd	Móric vt.	Móric		p. este	5 46	5 59	6 48	6 05
23 Csüt.	Tekla sz. vt.	Tekla		Őszkezdet	5 47	5 57	7 16	7 26
24 Pént.	Fogolyk. M. †	Gellért		éjjel	5 48	5 56	7 43	8 46
25 Szom	Gellért pk.	Kleofás		hűs,	5 49	5 54	8 12	10 04
39. Kath. ev. Bemenvén Jézus a hajócskába. Máté IX, 1—8. — Prot. ev. Luk. XIV, 1—11. — Görög ev. Lukács 5. rész, 17. szakasz.								
26 Vas.	C18. Cipr. és J.	C17. Jusz.		szeles,	5 51	5 52	8 47	11 18
27 Hétfő	Kozma, Dem.	Adalbert		gyakori	5 52	5 50	9 26	12 26
28 Kedd	Vencel kir. vt.	Vencel		☾ 6 óra 48	5 53	5 48	10 13	1 28
29 Szerd	Mihály főa.	Mihály		p. este	5 54	5 46	11 05	2 23
30 Csüt.	Jeromos	Jeromos		eső,	5 56	5 43	délel.	3 08

Hold fényváltozásai.

● Újhold 7-én 6 óra 45 perckor reggel; hoz gyakori szelet, e miatt hűs időt.

☽ Első negyed 15-én 5 óra 27 perckor reggel; csendes, nappal néha meleg idővel.

○ Holdtölte 21-én 9 óra 19 perckor este; szeles és reá őszies napokat hoz.

☾ Utolsó negyed 28-án 6 óra 48 perckor este; az idő borult, mellette gyakori esővel.

Időjárás tapasztalás szerint.

Jó idő következik: Ha a hónap elején sok futócsillag látszik. Ha nem esik harmat vagy ha esett is, hevenyében elszárad. Ha az éjjelek rendkívül hidegek. Ha a tejút az égen igen tisztán látszik. — Rossz idő: Ha a galambok vízben fürödnek és későn repülnek haza.

1-én a nap hossza 13 óra 25 p.; a hó végéig 1 óra 38 p. fogy.

Izraelita naptár.

	Szept.
25. S. Nezavim 5. 6. P.	4
1. Thisri 5687.	9
2. Ujév 2. napja	10
3. S. Haa zinu	11
4. Gedaljah bőjt	12
10. Jom Kippur	18
15. Szukk. 1. n.	23
16. Szukk. 2. n.	24
17. Sab.	25
22. Sem. azereth	30

Őszhó X — 31 nap — Mindszent-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p.	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1	Pént. Remig pk. †	Malvin		felhős,	5 57	5 41	0 02	3 46
2	Szom Őrzőangy.	Petra		változó,	5 59	5 39	1 03	4 17
	40. Kath. ev. Hasonló mennyeknek országa egy királyemberhez. Máté XXII, 1—14. — Prot. ev. Máté XXII, 34—46. — Görög ev. Lukács 6. r. 26. sz.							
3	Vas. C19. Kandid	C18. Helg		szeles,	6 00	5 37	2 04	4 43
4	Hétfő Ass. sz. Fer.	Ferenc		erős szél,	6 01	5 36	3 07	5 07
5	Kedd Placid vt.	Aurél		kelleme-	6 03	5 34	4 10	5 29
6	Szerd Brunó hv.	Brunó		♍ 11 óra 13	6 04	5 32	5 13	5 49
7	Csüt. Olv. B. Assz.	Amália		p. éjjel	6 06	5 29	6 16	6 09
8	Pént. Magy. N. A. †	Etelka		sebb, erre	6 07	5 27	7 20	6 31
9	Szom Dénes pk. vt.	Dénes		őszies idő,	6 09	5 26	8 25	6 55
	41. Kath. ev. Egy királyember beteg fiáról. János IV, 46—53. — Prot. ev. Máté IX, 1—8. — Görög ev. Lukács 7. rész, 30. szakasz.							
10	Vas. C20. Borg. Fer.	C19. Ged.		hűs lég,	6 10	5 24	9 33	7 22
11	Hétfő Placidia sz.	Brigitta		esőre	6 11	5 22	10 39	7 55
12	Kedd Miksa pk. vt.	Miksa		készül,	6 13	5 20	11 46	8 36
13	Szerd Ede kir. hv.	Kálmán		mérsékelt,	6 14	5 18	12 49	9 27
14	Csüt. Kalliszt p. vt.	Helén		☽ 3 óra 28	6 16	5 16	1 46	10 27
15	Pént. Teréz sz.	Teréz		p. délután	6 17	5 14	2 34	11 38
16	Szom Gál apát	Gál		erre hideg	6 19	5 12	3 15	délel.
	42. Kath. ev. A királyember, ki számot vet szolgáival. Máté XVIII, 23—35. — Prot. ev. Máté XXII, 1—14. — Görög ev. Lukács 8. rész, 35. szakasz.							
17	Vas. C21. Hedvig a.	C20. Hed.		esős idő,	6 20	5 10	3 49	0 53
18	Hétfő Lukács ev.	Lukács		éjjel köd,	6 21	5 09	4 19	2 13
19	Kedd Alkant. Péter	Lucius		többnyire	6 23	5 07	4 46	3 35
20	Szerd Vendel hv.	Iréne		rossz idő,	6 24	5 05	5 13	4 56
21	Csüt. Orsolya sz. vt.	Orsolya		♎ 6 óra 15	6 26	5 03	5 40	6 16
22	Pént. Kordulasz. vt. †	Előd		p. reggel	6 28	5 01	6 07	7 36
23	Szom Ignác pátr.	Gyöngy.		sok	6 29	4 59	6 40	8 54
	43. Kath. ev. A farizeusok tanácsot tartának. Máté XXII, 15—21. — Prot. ev. János IV, 47—54. — Görög ev. Lukács 16. rész, 83. szakasz.							
24	Vas. C22. Ráfael főa.	C21. Sala.		szél,	6 30	4 58	7 18	10 08
25	Hétfő B. Mór e. p. p.	Blanka		borult	6 32	4 56	8 03	11 16
26	Kedd Dömötör vt.	Dömötör		idő,	6 33	4 54	8 54	12 15
27	Szerd Szabina vt.	Szabina		néha	6 35	4 52	9 49	1 05
28	Csüt. Simon és Juda	Simon, J.		☾ 11 óra 57	6 37	4 50	10 49	1 47
29	Pént. Narcisz pk. †	Zenó		p. délelőtt	6 38	4 49	11 54	2 20
30	Szom R. sz. Alfonz	Kolos		reggel	6 40	4 47	délel.	2 48
	44. Kath. ev. Midőn Jézus a sereghez szólott. Máté IX, 18—26. — Prot. ev. Máté XVIII, 23—35. — Görög ev. Lukács 8. rész, 38. szakasz.							
31	Vas. C23. Farkas pk.	C22. Ref. e.		dér,	6 41	4 46	0 56	3 11

Hold fényváltozásai.

Újhold 6-án 11 óra 13 p. éjjel; többnyire szép, jó, végefelé szeles napokkal.

Első negyed 14., 3 ó. 28 p. d. u.; az idő nappal néha szép, éjjel viharos, hideg.

Holdtöltе 21-én 6 ó. 15 p. reggel; zord napokat, hideg ködös éjeket hoz.

Utolsó negyed 28-án 11 óra 57 perckor délelőtt; borult, nedves időt, néha reggeli dért hoz.

Időjárás tapasztalás szerint.

Langy időt várhatni: Ha a fák ősszel másodszor virágozni kezdenek. Ha szent Mihály körül a gubacsok üresek vagy vizenyősek. Ha a madarak ősszel soványak. Ha szent Mihály körül sok eső esik s a szelek délről vagy délnyugatról fújnak. — Kora télre mutat: Ha júliusban a hangyák halmaikat szokottnál hamarább összehordják.

1-én a nap hossza 11 óra 44 p.; a hó végéig 1 óra 39 p. fogy.

Izraelita naptár.

	Okt.
23. Szimkath th.	1
24. S. Beresith	2
30. Ros Khodes	8
1. Markh. R. K.	9
8. S. Lekh-L.	16
10. Seni bőjt	18
13. Khamisi bőjt	21
15. S. Vajere	23
17. Seni bőjt	25
22. S. Khaje Sz.	30

Őszutó XI — 30 nap — Szt.-András-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	☉ Nap kelte ó. p.	☉ Nap nyug. ó. p	☾ Hold kelte ó. p.	☾ Hold nyugta ó. p.
1	**Hétfő**	**Mindszent**		Marianna	fagyos éjjel,	6 42	4 44	1 59	3 34
2	Kedd	Halottak nap.		Achill	nedves,	6 44	4 43	3 02	3 54
3	Szerd	Hubert pk.		Győző	többnyire	6 46	4 41	4 05	4 14
4	Csüt.	Bor. Károly		Károly	zord,	6 47	4 39	5 09	4 35
5	Pént.	Imre herceg †		Imre	♍ 3 óra 34	6 49	4 38	6 15	4 58
6	Szom	Lénárd hv.		Lénárd	p. délután	6 50	4 37	7 23	5 24
	45. Kath. ev. A jó vetőmagról. Máté XIII, 24—30. — Prot ev. Máté XXII, 15—22. — Görög ev. Lukács 8. rész, 39. szakasz.								
7	**Vas.**	**C24. Engelb.**		**C23. Rezs.**	reggel	6 52	4 36	8 31	5 56
8	Hétfő	Gottfried pk.		Gottfried	ködös és	6 53	4 34	9 37	6 36
9	Kedd	Tivadar vt.		Tivadar	borult,	6 55	4 32	10 44	7 22
10	Szerd	Avell. András		L. Márton	mellette	6 56	4 31	11 43	8 19
11	Csüt.	Márton pk.		Márton	igen hűs,	6 58	4 29	12 34	9 26
12	Pént.	Márton p. vt. †		Jónás	rossz idő,	6 59	4 28	1 16	10 39
13	Szom	K. Szaniszló		Szaniszló	☽ 0 óra 1	7 01	4 27	1 51	11 55
	46 Kath. ev. Hasonló mennyeknek országa a mustármaghoz. Máté XIII, 31—35. — Prot. ev. Máté IX, 18—26. — Görög ev. Lukács 10. rész, 53. szakasz.								
14	**Vas.**	**C25. Jozafát vt.**		**C24. Klem**	p. éjjel	7 02	4 26	2 26	dél.
15	Hétfő	Gertrud sz.		Lipót	sok szél,	7 04	4 25	2 49	1 13
16	Kedd	Ödön pk.		Ottmár	köd,	7 05	4 24	3 13	2 32
17	Szerd	Cs. Gergely		Hortenzia	néha	7 07	4 22	3 38	3 50
18	Csüt.	Pét. és Pál b. f		Ödön	kis eső,	7 08	4 21	4 06	5 09
19	Pént.	Erzsébet assz. †		Erzsébet	♎ 5 óra 21	7 10	4 20	4 36	6 27
20	Szom	Valois Félix		Jolán	p. délután	7 11	4 19	5 09	7 44
	47. Kath. ev. Midőn látjátok a pusztulást. Máté XXIV, 15—35. — Prot. ev. Lukács XIII, 1—9. — Görög ev. Lukács 10. rész, 66. szakasz.								
21	**Vas.**	**C26. B. Assz. b**		**C25. Oliv.**	reggel	7 12	4 18	5 51	8 56
22	Hétfő	Cecilia vt.		Cecilia	dér,	7 14	4 18	6 40	10 01
23	Kedd	Kelemen p. vt		Kelemen	köd,	7 15	4 17	7 35	10 58
24	Szerd	Kereszt. János		Emma	eső,	7 16	4 16	8 35	11 43
25	Csüt.	Katalin vt.		Katalin	hófelhők,	7 18	4 15	9 39	12 21
26	Pént.	Berchm. Ján. †		Milos	viharos,	7 19	4 14	10 42	12 50
27	Szom	Érm. sz. Mária		Virgil	♐ 8 óra 15	7 20	4 13	11 46	1 16
	48. Kath. ev. Jelek lesznek a napban. Lukács XXI, 25—33. — Prot. ev. Máté XXI, 1—9. — Görög ev. Lukács 13. rész, 71. szakasz.								
28	**Vas.**	**C1. István apát**		**C1. Stef.**	p. reggel	7 22	4 13	dél.	1 39
29	Hétfő	Szaturnin		Noé	kellemetlen	7 23	4 13	0 49	1 59
30	Kedd	András ap.		András	idő,	7 24	4 12	1 52	2 19

Hold fényváltozásai.

Újhold 5-én 3 óra 34 p. d. u.; az idő megzordul, felhős, ködös lesz.

Első negyed 13., 0 óra 1 perckor éjjel; folyvást hideg zimankós idővel.

Holdtölte 19-én 5 óra 21 perckor délután; hoz elhős időt esővel, sőt hóval, ha keleti a szél.

Utolsó negyed 27-én 8 óra 15 perckor reggel; havas, reggel deres, később majdnem télies idővel.

Időjárás tapasztalás szerint.

Hosszú és kemény tél következik: Ha július augusztusnál melegebb, október hideg s annak másik felén délnyugatról keletkezett viharok voltak. Ha a madarak ősszel kövérek. Ha sok komló, makk és keménymagú gyümölcs termett. Ha november hó száraz és nem fagyos.

1-én a nap hossza 10 óra 2 p.; a hó végéig 1 óra 14 p. fogy.

Izraelita naptár.

Nov.	
29. S. Toldoth	6
1. Kiszlev R. Kh.	7
7. S. Vajeze	13
14. S. Vajislakh	20
21. S. Vajesev	27

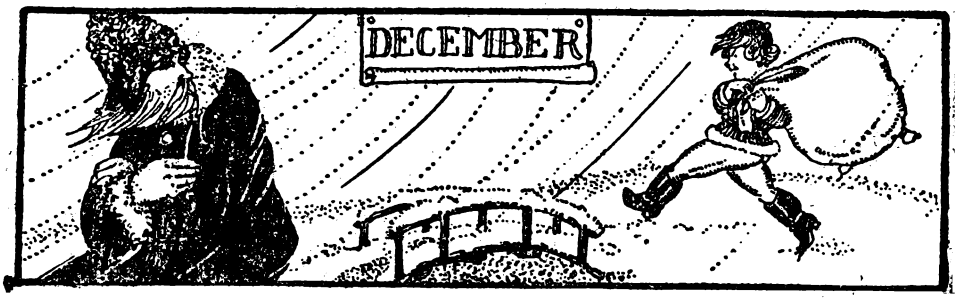

Télelő XII — 31 nap — Karácsony-hava

A hó és hét napjai	Róm. kath. és új görög naptár	Protestáns naptár	☾	Planéták állapota	Nap kelte ó. p.	Nap nyug. ó. p.	Hold kelte ó. p.	Hold nyugta ó. p.
1 Szerd	Elig pk.	Elza		télies idő,	7 26	4 12	2 54	2 39
2 Csüt.	Bibiana vt.	Aurélia		hóeső,	7 27	4 11	4 00	3 01
3 Pént.	Xav. Ferenc †	Olivia		szél,	7 28	4 11	5 07	3 26
4 Szom	Borbála vt.	Borbála		borult,	7 29	4 10	6 16	3 55
49. Kath. ev. Mikor meghallotta János. Máté XI, 2—10. — Prot. ev. Luk. XXI, 25—36. — Görög ev. Lukács 17. rész, 85. szakasz.								
5 Vas.	C2. Szabbas	C2. Vilma		7 óra 12	7 30	4 10	7 26	4 32
6 Hétfő	Miklós pk.	Miklós		p. reggel	7 32	4 10	8 34	5 16
7 Kedd	Ambrus	Ambrus		erre lágy	7 33	4 10	9 37	6 12
8 Szer.	Mária sz. fog.	Mária		idő,	7 34	4 09	10 32	7 17
9 Csüt.	Fourier Péter	Natália		eső és	7 35	4 09	11 17	8 29
10 Pént.	Melkiades vt.†	Judit		nagy hó	7 36	4 09	11 55	9 46
11 Szom	Damáz p. vt.	Árpád		áll be,	7 37	4 09	12 26	11 02
50. Kath. ev. A zsidók papokat és levitákat küldtek. János I, 19—28. — Prot. ev. Máté XI, 2—10. — Görög ev. Lukács 14. rész, 76. szakasz.								
12 Vas.	C3. Ottilia sz.	C3. Gabr.		7 óra 47	7 38	4 09	12 53	délel.
13 Hétfő	Luca sz. vt.	Luca		p. reggel	7 39	4 09	1 18	0 18
14 Kedd	Nikáz pk. vt.	Szilárdka		a hó olvad,	7 39	4 09	1 42	1 34
15 Szerd	Valer. Kán. ††	Johanna		enyhe nap.,	7 40	4 09	2 07	2 50
16 Csüt.	Etelka cs.-nő	Albina		reggel	7 41	4 09	2 35	4 07
17 Pént.	Lázár ††	Lázár		fagy,	7 42	4 10	3 06	5 22
18 Szom	Grácián pk. ††	Auguszta		néha	7 43	4 11	3 43	6 36
51. Kath. ev. Tiberiusz császár uralkodásának 15. eszt. Lukács III, 1—6. — Prot. ev. János I, 19—28. — Görög ev. Máté 1. rész, 1. szakasz.								
19 Vas.	C4. Pelágia	C4. Viola		7 óra 8	7 43	4 11	4 28	7 44
20 Hétfő	Timót, Maura	Teofil		p. reggel	7 44	4 11	5 21	8 44
21 Kedd	Tamás ap.	Tamás		hóeső,	7 45	4 11	6 19	9 36
22 Szerd	Zenó vt.	Zeno		Télkezdet	7 46	4 11	7 22	10 17
23 Csüt.	Viktória	Viktória		havas idő,	7 46	4 12	8 27	10 51
24 Pént.	Ádám és É. ††	Ádám, É.		mérsékelt	7 46	4 13	9 31	11 20
25 Szom.	Nagykarács.	Karács.		hideg,	7 47	4 13	10 34	11 42
52. Kath. ev. Az időben mondá Jézus az irástudóknak. Máté XXIII, 34 39. — Prot. ev. Lukács II, 33—40. — Görög ev. Máté 2. rész, 4. szakasz.								
26 Vas.	C. István 1. vt.	C. Ist. 1. vt.		szeles,	7 47	4 14	11 37	12 03
27 Hétfő	János ap. ev.	János		5 óra 59	7 47	4 15	délel.	12 23
28 Kedd	Aprószentek	Kamilla		p. reggel	7 47	4 15	0 39	12 43
29 Szerd	Tamás pk. vt.	Dávid		éjjel	7 48	4 16	1 42	1 04
30 Csüt.	Dávid	Zoárd		fagy,	7 48	4 17	2 48	1 26
31 Pént.	Szilveszter p.	Szilveszt.		havazás,	7 48	4 17	3 56	1 53

Hold fényváltozásai.

Újhold 5 én 7 óra 12 perckor reggel, esővel és ködös, enyhe, borult idővel.

Első negyed 12-én 7 óra 47 perckor reggel; mérsékelt hideg, szeles, havas napokat hoz.

Holdtölte 19-én 7 óra 8 perckor reggel, nappal havas, éjjel néha kemény, hideg idővel.

Utolsó negyed 27-én 5 óra 59 perckor reggel; mérsékelt hideggel és éjjeli faggyal

Időjárás tapasztalás szerint.

Ha december elején és végén s egész januárban langy idő van, a tél március végéig betart – Ha karácsonyig szakadatlanul hideg van, akkor fel szokott engedni. Hideg december kora tavaszt s jó esztendőt jövendöl. Ha összei sok köd volt, sok havat lehet várni.

1-én a nap hossza 8 óra 46 p.; a hó 22-ig 21 perccel fogy; a hó végéig 4 p. nő.

Izraelita naptár.

	Dec.
25. Khanukkah k.	1
28. S. Mikez	4
1. Thebeth Ros Khodes	6
3 Szoth. Khan.	8
6. S. Vajigas	11
10. Jer. ostr. bőjt	15
13. S. Vajekhi	18
18. Sobebim bőjt	23
20. S. Semoth	25
25. Sobebim bőjt	30

MIKOR VAN A NEVENAPJA?

Ábel január 2.
Ábrahám március 20, június 15, október 6.
Ádám december 24.
Adél december 24.
Adolf február 11, május 11, június 17.
Adorján március 4.
Ágnes január 21, március 18, április 20.
Ágota február 5.
Ágoston május 28, aug. 3, 28.
Ákos június 22.
Aladár február 15, június 29.
Alajos június 21.
Albin március 1.
Albert április 7 és 23.
Albrecht április 23.
Amália július 10, október 7, november 20.
Ambrus október 16 és 19, december 7 és 20.
András február 4, május 15, november 10 és 30.
Angelika március 11, május 31, augusztus 14.
Anna február 19, június 2, július 26.
Antal január 17, február 12, május 10, június 13, július 28, szeptember 2.
Antónia április 19, június 13.
Apollónia február 9.
Aranka december 2.
Ármin április 7, december 28.
Arnold július 18, december 1.
Áron április 16.
Árpád január 5.
Artúr január 7.
Arzén június 18, július 28.
Atanáz május 2, november 26.
Attila március 10.
Auguszta március 29.
Aurélián június 16.
Aurél június 15.
Aurélia december 2.

Balázs február 3.
Barnabás június 11.
Bálint január 7, február 14.
Béla április 23.
Benedek március 21.
Benjámin március 31.
Benedikt január 13, február 12, március 24, ápr. 4, 15 és 16.
Benedikta augusztus 13.
Benő március 31.
Berta július 23.
Bernát május 20, augusztus 31, június 16, július 15.
Bertalan augusztus 24.
Berthold július 27, nov. 17.
Blanka augusztus 10.
Bódog január 14, május 30, július 29, október 24, november 20.
Boldizsár január 6.
Bonifác május 14, június 5, október 25.
Borbála december 4.
Brigitta február 1, október 8.

Cecília június 3, október 21, november 22.
Coelestin április 6, május 19.
Ciprián szeptember 26.
Cyrill január 28, március 9, július 5.

Dániel február 16, július 21, november 23.
Dávid december 29.
Dénes április 6, október 9, november 27, december 26.
Demeter október 26, nov. 7.
Demjén szeptember 27.
Dezső február 11, május 23, november 15, december 18.
Domitian január 10, február 5.
Domokos augusztus 4, október 14, december 20.
Donát február 17, augusztus 7, szeptember 1.
Dorottya február 6, június 5, szeptember 9.
Dömötör április 9, október 26.
Döme szeptember 27.

Ede március 18, május 27, október 13.
Egyed április 27, szept. 1.
Elek február 11, július 17.
Elemér november 1.
Eleonóra február 21.
Emánuel március 26.
Emerencia január 23.
Ella február 10, március 24.
Emilia április 5, november 21.
Emil április 5, május 28, november 21.
Emma április 19, június 29, szeptember 22.
Ernő január 12.
Erzsébet július 8, november 19, december 5.
Ervin augusztus 25, 26.
Eszter május 24.
Etelka február 5, december 16.
Eufémia július 23.
Eufrozina február 11.
Eugén július 13, november 15, december 25.
Éva december 24.
Ézsaiás július 6.

Fábián január 20.
Farkas szeptember 1, okt. 31.
Fanni március 9, augusztus 20, október 4,
Felicián június 9.
Felix február 14, május 30, június 14, július 7, október 24, november 20.
Ferdinánd május 30.
Ferenc január 29, április 2, június 16, július 24, október 4, 10, nov. 9, dec. 3.
Fidél április 28.
Flóra június 19, november 23.
Flórián május 4.
Franciska március 9.
Fridolin március 6.
Friderika október 6.
Frigyes március 6, július 18, október 6.
Fruzina február 11.
Fülöp május 1, 26, augusztus 23, október 22.

Gabriella február 10.
Gábor március 24, április 7, november 2.
Gáspár január 6, augusztus 27.
Gedeon március 28.
Gellért szeptember 24.
Genovéva január 3.
Gergely február 13, március 12, május 9, 25, nov. 17.
Gertrúd március 17.
Géza február 25, november 23.
Gizella május 7.
Gottfried november 8.
Guidó március 30, szept. 12.
Gusztáv április 22, augusztus 2.
György április 24, május 5, december 8.
Győző február 28.
Gyula április 12, május 27.

Hajnalka július 19.
Hedvig október 17.
Helén augusztus 18.
Henrik január 16, július 12.
Herman április 7.

Hermin április 18.
Hilda november 18.
Hubert március 20, nov. 3.
Hugó április 1.

Ida szeptember 4, november 3.
Ilka november 8.
Ignác február 1, július 31, december 15.
Illés július 20, augusztus 9.
Ilma november 21.
Ilona május 22, augusztus 18, november 3.
Imre november 5.
Ince július 28.
Irma március 26.
Irén március 25, április 5, 28, május 17, december 15.
István augusztus 3, 20, november 23, december 26.
Iván június 24.
Izabella január 4.
Izidor április 4, május 15.
Izsák május 15, december 20.

Jakab május 1, július 11.
Janka május 6.
János január 27, február 8, március 8, 30, május 6, 16, 21, június 12, 24, július 12, augusztus 29, október 20, 23, november 24, december 27.
Jenő július 13, november 18.
Joakhim március 20, szeptember 21.
Johanna szeptember 2.
Jolán november 18.
Jónás november 12.
József február 4, március 19, május 8, június 20, augusztus 27, szeptember 18.
Judit július 30, december 10.
Júlia február 16, május 22, június 19.
Julián január 9.
Jusztin június 16.
Jusztina április 13, szeptember 16, október 7.

Kamilla július 27.
Karolina június 14, november 4.
Kamil július 18.
Kálmán október 13.
Károly január 28, március 2, november 4.
Katalin február 13, április 30, november 25, december 6.
Kázmér március 4 és 22, április 16.
Kelemen január 23, november 23, december 7.
Keresztély május 12.
Klára augusztus 12 és 18.
Klotild június 13.
Klementin január 23, november 23.
Konstantin február 25, április 12, július 27.
Konstantina szeptember 19.
Kozma szeptember 27.
Kolozs november 8.
Konrád február 29, november 26.
Kornélia március 31.
Kornél lásd Soma alatt.
Kristóf március 15, július 25.
Krisztina július 24, augusztus 5.

Lajos augusztus 19 és 25.
László június 27.
Laura április 11, június 28.
Lázár december 17.
Lea március 22.
Leó június 28.
Lénárd november 6.
Lipót november 15.
Livia február 12.
Loránt augusztus 10.
Lothár január 4, augusztus 20.
Lőrinc augusztus 10, szeptember 5.
Luca december 13.
Lujza június 9 és 21.
Lukács október 18.
Lukrécia június 7.
Lydia augusztus 3.

Manó március 26.
Malvina október 7.
Magdolna július 22, augusztus 3.
Marcell január 16, június 17 és 18.
Margit január 28, február 23, június 10, július 20.
Matild március 14.
Mária szeptember, Kisasszony utáni első vasárnap.
Márk április 25, június 18, október 17.
Márta július 27 és 29.
Márton november 11 és 12.
Máté szeptember 21.
Mátyás február 24, augusztus 21.
Mária - április 9, július 22, augusztus 5.
Medárd június 8.
Melánia január 7.
Menyhért január 6.
Mihály május 8, szeptember 29.
Miklós március 23, szeptember 10 és 29, december 6.
Miksa október 12.
Mór január 15, február 21.
Mózes szeptember 4.

Natália december 1.
Nándor május 30, október 19.
Nátán október 24.
Norbert június 6.

Olga június 21.
Orbán május 25.
Orsolya október 21.
Oszkár december 1.
Ottó március 23, november 18.
Nttilia december 13.
Ottokár november 4.
Ödön november 16.
Özséb március 5, augusztus 14, december 16.

Paula január 26, március 9.
Pál január 15 és 25, március 7, június 26 és 30.
Péter-Pál június 29.
Péter január 31, február 22, április 16 és 29, május 19, augusztus 1, október 19, december 5.
Piroska január 18.
Pius május 5, július 11.
Pongrác február 1, május 12.

Rachel július 11.
Rebeka március 9, augusztus 30.
Regina szeptember 7.
Rezső április 17.
Rikárd február 7, április 3.
Róbert április 22, június 7.
Róza augusztus 30.
Román február 29, augusztus 9.
Rozália szeptember 4.
Rozina március 11 és 13, augusztus 30.
Rózsa március 8.
Rudolf április 17.

Salamon február 8, október 24.
Sámson július 28.
Samu augusztus 26.
Sándor febr. 27, március 10 és 18, május 3.
Sára január 19.
Sarolta július 5.
Sebestyén január 20, december 20.
Serena június 28.
Simon január 5, február 18, október 28.
Soma július 3.
Szaniszló május 7, november 13.
Szervác május 18.
Szevér február 21.
Szerafin szeptember 3, december 5.
Szidónia június 23.

Szigfrid február 15.
Szilárd március 11.
Szilveszter december 31.
Sylvia november 3.

Tamás március 7, szeptember 22, december 21 és 29.
Terézia október 15.
Teodóra április 30.
Teofil november 3, december 20.
Tibor április 14.
Titusz január 4.
Tivadar április 20, november 9.
Tóbiás január 13, szeptember 12.
Tódor február 6, november 9.

Ulrik július 4.

Valéria december 9.
Valér január 29, december 15.
Valter november 29.
Vazul június 14.
Vendel október 20.
Vencel szeptember 28.
Veronika január 13, február 4, július 9.
Vidor január 13.
Viktor február 11 és 26, július 28.
Viktória december 23.
Vilma október 25.
Vilmos január 10, április 6, május 28, június 25.

Vince január 22, április 5, május 24, július 19.
Virgil november 27.

Wladimir július 24.
Wolfram március 20.

Xavér december 3.
Xenia január 12.

Zakariás március 15, szeptember 6.
Zoltán március 8.
Zsigmond május 2.
Zsófia május 15.
Zsuzsánna február 19.

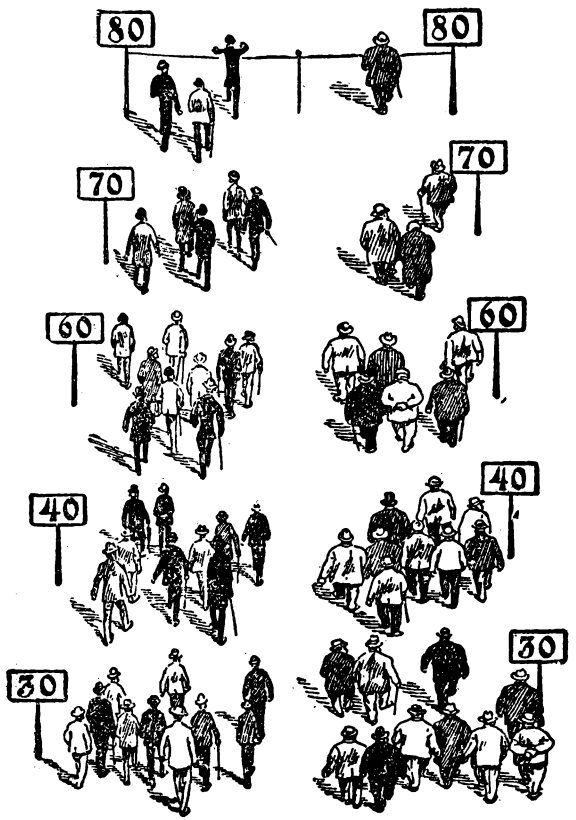

Képünkön együtt indul el az élet útján 10 kövér és 10 sovány ember 30 éves korában. A 60-ik évetjelző határig már csak 6 kövér, de 9 sovány, a 70-ik évig 3 kövér, 5 sovány és a 80-ik évig csak 1 kövér, de 3 sovány jut el. Egyikük meg éppen túl is fog szaladni a 80-adik évet jelző határvonalon. Vagyis ez a kép azt mutatja, hogy a soványak átlagában hosszabb életűek a kövéreknél.

Százesztendős jövendőmondó
1926-ra.

Ide hallgassatok, véreim, magyarok.
mert én most beszélni igazat akarok.
Ámbár az igazság a világban ma már
fehér hollónál is sokkal ritkább madár.

Pingálgatnak nekem hosszú ősz szakállat,
ráncos, öreg képet, összegörnyedt vállat,
maskarám, süvegem százéve viselem, —
s ötvenet se mutat a keresztlevelem.

Világcsalás biz az, amit én mívelek,
kinek ami tetszik, azt jövendölhetek,
mondhatok döghalált, mondhatok háborút,
szűrujjból rázok ki vigat és szomorút.

Jósolhatok esőt, jósolhatok fagyot,
előrángathatok istennyilát, napot,
aki azt akarja, hogy bolonddá tegyem,
azt is megtehetem, hisz ez a kenyerem.

De ki okos ember, nem áll velem szóba
s nem veszi komolyan, ami csupa móka,
hisz csak Isten tudja a jövendő titkát
s nem adja senkinek kezébe a nyitját.

Csak ő maga tudja, mit felőlünk rendel
Sami ha jó, ha rossz, mind betelik renddel
s amin változtatni nincs földi hatalom:
Isten kezében van harag és irgalom.

Ostobaság ma már prófétát játszani,
de még sokkal nagyobb szavára hajtani.
Erre csak az lehet kádencia ma már,
hogy az egyik csaló, a másik meg szamár.

De ha már szokás, hogy a jövendőmondó
egyberukkoljon, mint elsején a kontó,
van egy-két szóm veled, hallgasd meg,
[magyarom,
úgyse sokba kerül, ráadásnak adom.

Tél.

Legyen lúd, ha kövér; ha tél, legyen hideg,
tudnivaló, hogy a farkas nem eszi meg.
A jó meleg búbost, ha körülülitek,
gondoljatok arra, kit megvesz a hideg.

Tavasz.

Mikor az Isten a rügyeket kibontja.
Gazdának is légyen a munkára gondja:
ki azt akarja, hogy földje termést hozzon,
necsak mást biztasson, maga is dolgozzon.

Nyár

Amikor magasan rakod az asztagot,
gondolj arra, kinek az Isten nem adott
s ha hálát adsz neki, ki mindig megsegít,
ne halassad éhen az ő szegényeit.

Ősz.

Ne hagyd a magadét, ne kívánd a másét,
Istennek, embernek add meg a magáét, —
ha magad derék vagy, nem rossz hozzád
[ő se
s meglásd, mily derült lesz életednek ősze.

Égiháború.

Akarod, erre is mondjak kádenciát?
Senkinek ne gyűlöld senki ijat-fiát!
Égiháborúra mindig kisüt a nap,
földi perpatvarnak mindig sebe marad

Jégeső.

Van szomorú is, mint a jégverte búza:
amikor a magyart magyar ember
[nyúzza.
Ilyenről talán már hallottál magad is, —
az ilyent megvetni, lenézni szabad is.

Köd, fagy.

Veszedelem a köd virágzás idején,
Gonoszabb ködöt is ennél ismerek én.
Járasd iskolába rendesen gyereked,
lelke szép virága különben lepereg.

Rovarok, férgek.

Irigység hernyója lelked meg ne mássza,
hólyagot húz rajta a méreg marása,
de ha rendben van a lelkiismereted,
nincs olyan féreg, mely árthatna neked.

Járványok.

Gyűlölködés, bosszú, öröm a más kárán,
Kis-Magyarországra jaj, sok ma a járvány!
Szeresd embertársad! Hallod Isten szavát?
Vigyázz, meg ne kapjad a magyar
[nyavalyát!

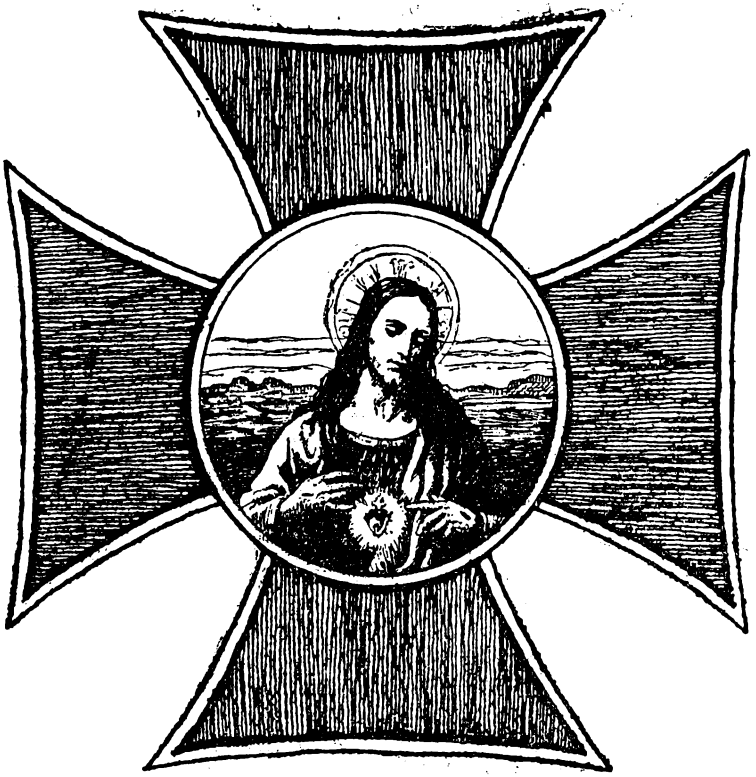

A régi magyar családok otthonába ha beléptünk, megtaláltuk a házi áldást vagy kis házi oltárt, amely előtt ünnepnapokon vagy a család nevezetes évfordulóin mécses is égett, szelíd fénynyel világította meg a kedves lakószoba homályos árnyait. Mint minden régi szép szokás és tradíció kiveszni indul e szép hazából, úgy ez is. Pedig nemcsak egy külsőséges szobadísz volt, hanem az élő hitnek, az Istenbe vetett bizalomnak a megnyilatkozása. Ennek a szép keresztény szokásnak a „visszahonosítását" ajánljuk melegen kedves olvasóinknak. Soha talán az Isten irgalmára jobban rá nem szorult szegény magyar hazánk, mint ezekben a nehéz időkben, amikor minden oldódik és lazul: a családi kötelék, az erkölcs, a felebaráti szeretet. *Ajánljuk fel házunkat és otthonunkat Jézus Szentséges Szívének és helyezzük el képét otthonunkban!* Gyakorlati haszna is megvan a családfelajánlásnak. Ott, ahol az Isteni Üdvözítő képe függ, ott kevesebb káromkodás fog elhangzani, ott gyakrabban lesz utalás az örökkévalókra, az eszményekre, a kicsi gyermeket az édesanyai kéz a képre mutatva, figyelmezteti a jóra, békére és szeretetre.

Abban a házban, otthonban és családban, ahol az Isteni Szívet így lélekben és igazságban és külső megnyilatkozásban is tisztelik: onnan az Isten áldása nem hiányozhat!

Nyolcszázkilencven évvel ezelőtt ez a Magyarország, ahol mi lakunk, római tartomány volt és úgy hívták: *Pannonia*. Volt benne néhány város, azt maguk a magyarok feldúlták, rombadöntötték. Néhány út volt: Budáról Albába, vagyis Székesfehérvárra, Budáról a mai Komárom helyére, Ószőnybe, Fehérvárról a Bakonyon, Celldömölkön át Szombathelyre, Székesfehérvárról a Balaton zalai oldalán vezetett út s azután semmi. És mi volt túl a Dunán, csupa erdőség, ahogy akkor nevezték: sylva. Sylva Transdanubium. Pest felé a Sylva Avarorum, az erdőségen át folytak a folyók, de nem határozott mederben, hanem arra, amerre nekik tetszett, hol itt, hol ott. Olyan volt ez a magyar gyepü, mint a bástya, mint a kínai fal, mint a legerősebb sánc, nem lehetett azon átjutni. És szent István teremt országot a romokból, a sylvából, a gyepüből.

Nem *Árpád* teremtette, ő bevezette a Vereckei-szoroson a népet! Gyönge összetartozás volt akkor a magyarok közt, dacára a vérszerződésnek. A törzsek nem Árpádnak engedelmeskedtek, hanem a törzsfőnek. *Nem volt város, nem volt út, nem volt közhatalom, nem volt trón, nem volt alkotmány. Ezt mind szent István létesítette.*

Ha valaki egy házat épít, nagy munkát teljesít, tisztelet, becsület neki. Úgyszintén, ha valaki egy várost épít vagy egyéb nagy dolgot létesít! De ha valaki vadonból, erdők közt, gyepük közt rombadőlt római romokon egy országot épít!...

Szent István nem vézna, vérszegény, holdkóros, imádkozó ember! Nemcsak magát sanyargató, a szegényekhez álruhában, mezítláb eljáró ember! Ez is volt! De a fődolog ez a bátor, kitartó, teremtő, alapító, trónt felállító, magát megkoronázó ember volt! Valóban kiérdemli mélységes tiszteletünket. Minekünk a nagy embereket tisztelni kell, semmi ember az, aki senkit sem tisztel. A tisztelet egy fölséges ünnepi érzés.

Árpád a Vereckei-szoroson bevezette az ő népét, tisztelet, becsület neki! De gondoljatok az erdőre, gyepüre, a vad, puszta földre! Itt teremtette Szent István Magyarországot. Most rátérek arra, hogy voltaképen mi ennek a méltó, trónt szerző, magamagát megkoronázó embernek lelke, szelleme.

Az igazi kereszténység fűtve van halhatatlansággal, mint ahogy a gőzmozdony gőzzel, a villamosgép villamossággal. Milyen volt ez a lélek? Milyen érzés villant át rajta? Mi dolgozott benne?

Az a középkori szent kereszténység! Bennem egy mélységes hódolat és tisztelet van, lehet, hogy ez másokban nincs úgy meg. A középkori kereszténység nekem mennyországi vizióm. Azok nem gondolatok voltak, hanem nagy tények!

A középkori kereszténység az az alázatos, a nagy tényeket készpénznek, valóságnak vevő fölséges odaadás. Ha nekem a hitem az, hogy a Krisztus után úgy megyek, olyan biztosan, mint az emberek az országúton. Ha a Krisztust úgy látom, mint a Gellérthegyet vagy a hatalmat! Ez az egyik.

A másik a mélységes meggyőződés, hogy az ember gyönge. Nemcsak gyönge, hogy az ember bűnös és hogy a bűn egy olyan teher, hogy ahhoz isteni erő kell, hogy azt leemelje. Mélységes istentisztelet, hódolat bensőség, alázat. Ezzel szemben a Megváltó nagy kegyelme a szent kereszt. Mai napság a mi szemeinken hályog van. Nem éppen egész érett. Ezt a hályogot csinálja az emberi elbiza-

kodottság, az emberi kultúrában való túlságos bizakodás, a mi sikereinken való tovább nem látás, ez a hályog. A szent keresztet le van födve, le van takarva, a szent keresztet mintha köd borítaná. Hogyha én ezt a hályogot, amely szegény sorvadó kereszténységünkön van, ha én ezt a hályogot ki tudnám dörzsölni, ha én ezt a csúf útálatos takarót le tudnám venni az Úr keresztjéről. Az az öt seb, öt betű, melyben minden foglaltatik.

Szent Istvánban nem volt hályog, a nagyszerű keresztet, mint egy hatalmas emelőrúdját látta a világnak, valóságban!

Szent István és a középkori kereszténység meg volt győződve, hogy ő nem győzi, pedig neki győznie kell, mert óriási céljai vannak! De ha ő nem győz, vele van az Isten.

Monforti Simon meg volt bízva *szent Lajostól* és a pápától, hogy az *albigensi eretnekeket* legyőzze. Volt 800 lovagja és vele szemben állt 10,000. Az egész Anyaszentegyház imádkozik értem, tehát utánam. S a 800 ember szétverte a 10,000 embert. Az a nagyszerű hit, hogy az Isten megsegít engem! Nem hogy meggyőzzem a csehet, az oláhot, a szerbet — adja Isten, hogy azt is megtehessem — hanem, hogy a világot győzzem, hogy magamat győzzem, hogy a lelkemet győzzem, hogy győzzem, erre megsegít az Isten. Magamban erő nincs, de Őbenne. Ezek nagyszerű örök súlyok. Ezek nem literek, nem mázsák, ezek világok. Haj, ha az emberben világok balanciroznak! ha az emberben világok ereje jár, akkor győzi.

Szent István, te mezítláb is jártál, éjjel szegényekhez álruhában. Kedved telt benne. Azok a mezítlábak Krisztus lábai, az az álruha Krisztus valóságos ruhája, azok az utak Krisztus útja. Te alázatos, hősies, bátor ember, nagylelkű ember, alamizsnát osztogató ember.

Nézd azt az aranyszívet, aranylelket, édes kedélyt, nézd, ő a keresztnek gyöngédségét viszi mindenhova, ahova bírja, azután fölül a trónra, nem mezítláb, hanem ragyogó királyi palástban és a királyi palást alatt dobog a szív, amely a szent kereszt igézete alatt áll!

Tiszteljük ezeket a nagyokat és örüljünk, hogy ezek az oltáron állnak.

Nemrégiben *Principnek*, annak a szerbnek, aki megölte *Ferenc Ferdinánd* királyi herceget — a sírját megkoszorúzta a cseh követ! Az egész művelt világon egy borzalom futott végig. Hát lehet ezt megkoszorúzni? A *Szovjet-Oroszország Judásnak* emel szobrot, Krisztus keresztjeit pedig ledöntögeti. — Hát a *Nérók* és más zsarnok császárok mit csináltak? Fejüket borostyánnal ékesítették és minden alávalóságnál förtelmesebbek voltak.

Mikor mi *Szent Istvánt* koszorúzzuk, mi nemcsak emberi gondolatok és emberi piedesztálra emeljük őt és úgy hódolunk, hanem *hódolunk Isten oltárának*, mert ő az oltáron áll. *Szent István koronáját a szentség sugárove veszi körül!*

Szent István pora bele van keverve Székesfehérvár földjébe, nem tudjuk sírját. Néhány ereklyénk van tőle, fölséges jobbja!

Édes, nagy király, fölséges király! Szegény, szomorú országocska vagyunk! Légy királyunk, segíts meg minket, hogy mi is szent keresztény izzásban legyünk. S azután nem lesz itt *Sylva Romanorum, Sylva Csehorum*, erdők, melyek a magyart nyomják, hanem lesz majd egyszer *Nagyboldogasszony Országa*. Az Úristen segítsen minket mielőbb rá.

Prohászka Ottokár.

Nemcsak az végez szociális munkát, aki anyagiakban emeli az egyes osztályokat, de az is, aki lelkiekben, szellemiekben gazdagítja a társadalmat.

Olvassa el lapunkat!!

KERESZTÉNY NŐ

A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT HIVATALOS

MEGJELENIK MINDEN HÓ ELEJÉN

:: KÖZLÖNYE ::

KERESZTÉNY NŐMOZGALMI LAP

MEGJELENIK MINDEN HÓ ELEJÉN

Minden „missziós tag“ tagilletményként kapja.

Szerkeszti: Leszkay I. Éva S. M.
Kiadó: Farkas Edith S. M.

Beiratkozás: Ország. Szervezet Központjában, I., Attila-u. 14.

TAGSÁGI DÍJ EGY ÉVRE 50,000 KORONA

A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT
ORSZÁGOS SZERVEZETÉNEK VEZETŐSÉGE.

FŐVÉDNÖKÖK:

HORTHY MIKLOS Őfőméltósága Magyarország Kormányzója és neje

Dr. CSERNOCH JÁNOS Őfőmagassága Bíbornok-Hercegprímás

VÉDNÖKÖK:

A nagyméltóságú Püspöki Kar

gróf ALMÁSSY DÉNESNÉ

Dr. BALOGH JENŐ v. miniszter

VÉDŐELNÖK:

Dr. PROHÁSZKA OTTOKÁR püspök

ORSZÁGOS ELNÖKSÉG:

FARKAS EDITH S. M. orsz. elnök

Dr. ERNST SÁNDOR prelátus, társelnök

Országos egyházi tanácsadó: VASS JÓZSEF miniszter

Budapesti egyházi tanácsadó: P. BIRÓ X. FERENC S. J.

Főtitkár: LESZKAY I. ÉVA S. M.

TISZTIKAR, SZAKOSZTÁLYVEZETŐK:

Szervező Szakoszt.: KURICS ALBERTA S. M.
Fogházmisszió: SZEÖTS GERALDINE S. M.
Népgondozó: ERTL CHRISTA S. M.
Tanulmányi: JOVANOVITS LEA S. M.
Ifjúsági: SZEKULA KATALIN

Irodagondnok: CSISZÁR IZABELLA S. M.
Jegyző: KREISEL MATILD S. M.
Főpénztáros: EMBERNÉ JÁRMY ETELKA
Ellenőr: SZIGETY LAJOS
Jogtanácsos: Dr. LÉGMAN LEÓ

Budapesti Szervezet ügyvezetője: BERÓ CECILIA S. M.

Lapszerkesztő: LESZKAY I. ÉVA S. M.

Számvizsgálóbizottság: SZERÉNYI ANGELA S. M., br. THIERRY FERENC

ELNÖKI ÉRTEKEZLET ÉS ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNY TAGJAI:

Gr. ALMÁSSY DÉNESNÉ, P. BIRÓ X. FERENC S. J., BICSKEY KAROLA, dr. CZAPIK GYULA, DEMÉNY KÁROLY, ÉBER JÓZSEFNÉ, HORTHY ISTVÁNNÉ, KORÁNYI SAROLTA, LORD ADOLFNÉ, MELCZER LÁSZLÓNÉ, dr. PAPP JÁNOSNÉ, RUFFY PÁL, STOFFER MÁRIA, báró URBÁN PÉTERNÉ, ZIEGLER EMILNÉ, dr. CZETTLER JENŐ, özv. JANK JÁNOSNÉ, KISS BÉLÁNÉ, LOBMAYER ETELKA, ROTTENBILLER FÜLÖP, SPUR ISTVÁNNÉ, dr. SZENTIVÁNYI RÓBERT

SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT.

A Szociális Missziótársulat hivatásos szociális munkások egyházi és társadalmi szervezete.

a) Egyházi társulat, mert beltagjai, a nővérek, szerzetes szabályhoz kötött közös életet élnek s mert a szociális munkát életpályájuknak választják.

b) Társadalmi szervezet: 1. mert vannak világi tagjai is, a kültagok, kik nem élnek közös életet, de körülményeiknek megfelelően teljes odaadással szolgálják a társulat céljait s erre egy-egy évre kötelező hűségi ígéretet tesznek és 2. mert pártoló és működő tagjainak ezrei támogatják a nővéreket munkájukban a fővárosban és a vidéken.

Szakosztályaink:

Központi Szervező Szakosztály, I., Krisztina-körút 125. Telefon 92—05. Vezetője: Kurics Alberta S. M. nővér. Hivatalos óra d. e. 9—2-ig. Célja az ország minden részében Helyi Szervezeteket létesíteni, melyek a Központhoz hasonló szociál-charitativ munkákat végeznek. Felszólítunk minden várost, községet és falut, ahol munkánk beállítását szívesen látnák, — írjanak propaganda-iratokért a Közp. Szerv. Szakosztálynak, — alakítsanak egy kis bizottságott, hívjanak le egy központi kiküldöttet az alakuló közgyűlésre és így álljanak be munkánkba a jó ügy érdekében!

Központi Népgondozó Szakosztály, I. Városmajor, Missziósház. Telefon 193—76. Vezetője: Ertl Christa nővér. Hivatalos óra d. e. 9—2-ig. Célja a népnek testi-lelki gondozása, Napközi Gyermekotthon, Tanácsadóiroda, Népkonyha, Foglalkoztató. Családlátogatás, Segélyezés, Menhelyi és Szegényházi Missziók, Családi délutánok rendezése, Ifjúság gondozása stb. által. E sokoldalú munkák közt, minden *önkéntes* munkatárs találhat magának és igényeinek megfelelő munkateret!

Központi Fogházmissziós Szakosztály, II. Gyorskocsi-utca 25. Telefon 68—37. Vezetője: Szeőts Geraldine nővér. Hivatalos óra d. e. 9—2-ig. Célja a foglyok testi-lelki gondozása, hozzátartozói családi és anyagiügyeinek elrendezése, a szabadulóknak a társadalomban való elhelyezése. Ismeretterjesztő délutánjai keretében családlátogatások, a csecsemős anyákkal való foglalkozás, a betegek ápolása, irodai munkák elvégzése, karácsonyi, husvéti missziók rendezésében való segédkezés stb. által a társadalom hathatós segítséget nyujthat e munkában!

Központi Patronázs-Iroda, V. Markó-utca 25. III. em. 365/a. Telefon Központi Járásbíróság 97-es mellékállomás. Hivatalos óra d. e. 9—2-ig. Célja a fiatalkorú bűnözők felkutatása, jobbútra térítése, elhelyezése a Fiatalkorúak Bíróságával és Gyermekrendőrséggel kapcsolatban. — U. o. *Regisi Sz. Ferenc-Egylet* a vadházasságok rendezésével foglalkozik. Minden *önkéntes* munkatársat saját körzetében képes ilyen társadalommentő munkával foglalkoztatni.

Központi Gyermekcsoport Akció, Vezetője: Beró Cecília S. M. nővér. Célja a fővárosi gyermekek gondozása, különösen a perifériákon „gyermekcsoport-délutánok" keretében vasárnaponként uzsonnáztatás, ének, torna.

Központi Gazdasági szakosztály, I., Krisztina-körút 125. Üzemigazgató br. Thierry Ferenc. Célja a gazdasági és háziipari munkába vidéki szervezeteinket is bevonni és ezáltal a jótékonysági munkához állandó gazdasági alapot teremteni.

Központi Tanulmányi Szakosztály, I., Attila-utca 14. sz. Hivatalos óra d. e. 9— 12-ig. Intézménye a *Szociális Iskola*.

A Szociális Iskola Könyvtára tagjaink rendelkezésére áll, könyvtáróra minden pénteken 11-től 1-ig. — Könyvtáros Nagy Emilné. A szakosztály célja tagjaink szociális ismereteit gyarapítani és ezáltal munkájukat hathatósabbá tenni. Hozzánkforduló szervezeteinknek és munkatársainknak szociálisiskolák,kurzusok, előadások tartásához, minden szociális kérdésre vonatkozólag, anyagotrendelkezésére bocsátani.

Budapesti Szervezetünk, vezeti Beró M. Cecilia nővér. A főváros összes kerületeiben, egyházközségenként successive „Szociális Szakosztályokat" állít be és ezek keretében sokoldalú népművelő, népgondozó, gyermek- és ifjúsági védelmi munkát fejt ki. Irodát több helyen tart fenn.

Üzemeink:

A nagy drágaság miatt fokozott mértékben vagyunk kénytelenek a Központi Szemináriumunk fenntartásának költségeit üzemeink útjánis biztosítani. Országos Elnökségünk azért ehelyütt kéri összes *tagjainkat*, úgy egyeseket, mint *egyesületeket, uradalmakat, intézeteket*, támogassák a Szociális Missziótársulatot a jövőben azzal is, hogy szükségleteiket nálunk szerzik be vagy rendelik meg.

Missziós bolt, I., Krisztina-körút 127. Telefon 61—19. Vezetője: Melegh Emilia nővér. Könyvek, papírneműek, írószerek, képek, keretek, szentképek, rózsafüzérek, szenteltvíztartók, mindennemű kegytárgyak jutányosan kaphatók.

Felsőruhavarroda, I., Attila-utca 14. Vezetője: Argay Edina nővér. Kabátot, kosztümöt, ruhát jól és olcsón készit. Alakitást is vállal.

Fehérneművarroda, I., Krisztina-körút 127. Vezetője: Stoffer Mária kültag. Mindenfajta fehérneművarrást vállal, tömegmunkákat, gomblyukazást is.

Kötőde, I., Attila-utca 14. Vezetője: Argay Edina S. M. nővér. Ruha-, szvetter-, sál-, sapka-, harisnyakötést és fejelést jutányosan vállal.

Szövőde, Csobánkán (Pestm.), Szikszón (Abaujm.), és a Missziósházban készit asztalneműt, ágyhuzatokat, törlőket, vászonruhaanyagokat.

Megrendelések levélileg is eszközölhetők. Üzemigazgatóság: I. ker. Krisztina-körút 127.

Intézményeink:

Központi Szeminárium, I., Krisztina-körút 125. Telefon 92—05. Házfőnök: Bem Denise nővér. Ez az alapító főnöknő, Farkas Edith őméltósága, a Központban dolgozó nővérek és a noviciátus otthona. A belépés iránti kérvények az alapító főnöknőkhöz intézendők. Novicmester: Vormayr Camilla nővér.

Ottokár Hadiárvaház, Csobánka. Házfőnök: Szerényi Angela nővér. Tel. Pomáz 8. 60 hadiárvát nevel és iskoláztat. — U. o. *Gazdasági Nőiskola*, hároméves tanfolyam mindennemű gazdasági munkára képesít. Vezetője: Grasselli Norberta nővér.

Bethánia Szeretetház, Szikszón. Házfőnök: Krieg Bernadette nővér. Árvákat nevel és házi, gazdasági, ipari munkára kiképez.

Missziósház, I., Városmajor. Tel. 193—76. Házfőnök: Mandukits Celesztine nővér. Ez az első kis népgondozó settlementünk, melyet — reméljük — budapesti szervezkedésünk kapcsán sikerül majd körzetenként kiépitenünk. Missziósház, Balaton-Boglár. Házfőnök Mócsy Gabriella S. M.

Amerikában(Cleveland,Ohio,U.S.A.) gr. *Hildegard Alberti* S. M. vezetése alatt működnek nővéreink két házban Bishop Joseph Schrembs egyházmegyéjében és meghívására.

Országos Elnökség.

MOZAIK A MISSZIÓS MUNKÁBÓL.

A fogházban, már ismételten lopás miatt ült egy legény. A nővérek fokozottabban foglalkoztak vele, hogy javulásra bírják ezt a megátalkodott tolvajt. Kiszabadulása napján arra kérte a kedves nővért, hogy adjon neki egy pár cipőt, csak *kölcsön*, mert szégyel így télvíz idején mezítláb hazamenni, otthon van cipője s ezt mielőbb köszönettel vissza fogja hozni.

— Becsületszavamra mondom, kedves nővér, hogy visszahozom!

A nővér át is adott neki egy pár cipőt, de magában keresztet vetett rá, abban a hitben, hogy ezt ugyan vissza már nem kapja. Másnap, egy zivataros januári napon, havas eső zuhogott, kegyetlen metsző szél fujt — egyszerre csak beállít a legény, gyalog jött négyórányirafekvő falujából. Visszahozta a cipőt.

— Köszönöm a jóságukat. — És sietett vissza, hogy még a sötétség beállta előtt hazatérjen.

+

Egy betörőt kísértek be a fogházba. Fennhéjázva viselkedett, az őrök előtt hetvenkedve mondta: — „nem maradok én itt sokáig, híres ügyvédet fogadok, nem vagyok én az, akinek néznek".

A nővér már tapasztalatból ismeri, hogy ezek a szerencsétlenek az őrök előtt és a társaik előtt mennyire szeretik adni a nagyot és az ártatlant. Megnézte az irodában az iratait és mint ahogy minden esetben szokta, kiment meglátogatni az elítélt családját, hogy azok most nem szenvednek-e ínséget. Meg is találta őket, de még a nyomorhoz szokott szíve is különösen összeszorult, ilyet még nem látott. A külváros legvégén, nem is házban, hanem egy elhagyott ólban lakott az elítélt betörőnek a felesége és két gyereke. Tél volt, a nagyobbikon egy szál ruha és a kisebbik egy másféléves elsenyvedt gyermek, egy fazékba volt beledugva, még soha nem volt szegénykén semmiféle ruhanemű, amióta megszületett, abban a fazékban élt. Az asszony egy heptikás, beteg teremtés.

A missziós nővér együtt sírt a szerencsétlenekkel és sietve szedte össze jóemberektől, hogy nekik a legszükségesebbeket megszerezze. Az elítélttel szemben pedig az a missziója, hogy szerény és alázatos munkára szoktassa őt, hogy családja fenntartására ne irígyen lopjon a jobbmódúaktól, hanem munkával szerezze azt meg.

Ilyen nagy nyomort nem szabad eltűrnünk, hanem keresztény szeretettel kell sietnünk a segítségükre, mert nem csoda, ha az elkeseredett szívek mindenre képesek lesznek.

+

Azt mondják, hogy a missziós nővérek vigasztalják a foglyokat a börtönben, pedig azok nem vigaszt, hanem büntetést érdemelnek. Vigasztalják, az igaz. De hogyan? Először is a bűntudatot keltik fel benne. Mert majdnem mind ártatlannak tartja magát, hogy neki így meg úgy joga volt hozzá, lopott, mert neki nem volt, leütötte az ellenségét stb. Az első munka az, hogy ezeket a szegény bűnösöket rá kell arra vezetni, hogy ők belássák, hogy bűnt követtek el. Mert addig, mig be nem látják, addig nem lehet javulás. És bizony nem földi értelemben adott vigasz az, amikor valaki sírva ismeri be és bánja meg a vétkét.

El lehet képzelni, hogy azok, akik a fogházban be vannak zárva, az a legtöbb csak azt forgatja az eszében,

hogy miért nem rejtette el jobban a gonosztettét, hogy ki ne derült volna és tele van bosszúval azok ellen, akik feljelentették és ellene vallottak.

A bűn megbánásával és a keresztény felebaráti szeretet felkeltésével lehet elérni a javulást. És természetes, hogy más ember kerül ki onnan, akivel így foglalkoznak, mint amilyen volt, amikor bekerült.

Ez a fogház-misszió.

Ha egymás mellé, kézenfogva sorakoztatnánk azokat a gyermekeket, akiket egy év alatt a gyermekrendőrség elítélt, kisebb-nagyobb büntettért, akkor ez a halványarcú, tépettruhájú gyermeksor, akiknek szemeiből riadtan világit ki a korai bűn fénye — Budapesttől Soroksárig tartana.

+

Nincs rossz gyermek, csak rossz környezetbe került, eltévedt gyermek van! Ezeket szedi össze a missziós nővér és huszas csoportba, csapatokba osztja a külváros elhagyatott, kis csavargóit. Minden délután foglalkoztatva lesznek és észre sem veszik, mennyire nevelődnek, hogy alakítják és fejlesztik a jellemüket. Ők maguk választanak egymás közül tisztet, altisztet, aki felelősséggel tartozik a csapatért. Szabályaik vannak s aki az ellen vét, az a „bíróság" elé kerül. Összeül öt kis rongyos gyerek, a „bíróság tagjai" és komolyan tárgyalják az ügyet, amíg a kis vádlott szepeg a pajtásai előtt, akik felette ítélkeznek. Kizárják a csapatból egy-két napra, néha egy hétre is. Megható látni, hogy kukucskál be az ablakon a kiközösített és gyermeklelke egyszerűségében, milyen vigan szalad be a többi közé a büntetése kitöltése után, minden neheztelés nélkül.

A „csapat" egész télen készülődik már a nyaralásra. Nem egyenként lesznek kiadva, hanem egy csapatban. „Gyermekháztartásban". Télen mindenki maga megfonja már a gyékénypokrócát, szalmazsákját, szandálját és óránként kapnak néhány száz koronát is, hogy élvezzék a munkájuk jutalmát mindjárt. Hogy spórolnak vele, azt sem tudják, mit csináljanak a „keresetükkel".

— Kedves nővér, kérem, én cukrot veszek — én odaadom a mamámnak — én magam gyüjtöm össze, mondja a sánta kis Józsika és vasárnap veszek lóhúst ebédre!

Így folynak a tervezgetések munka közben. Mert először a leckét tanulják meg, amit d. e. az iskolában felkaptak, aztán jön a fonás, meg a játék.

+

Az egyik Teleki-téri gyermekcsoport ünnepre készült. Ki lett adva a jelszó, hogy a nagy napra mindenki szépen megmozsdik, megkéri a mamát, hogyha ráér, foltozza ki a ruhácskát, ha nem, „majd a kedves nővér megcsinálja". Egyszerre csak *a húsz közül egy* kis fiú feláll és büszkén kivágja: — „Én másik ruhát húzok. Nekem van még egy ruhám!" A többi szájtátva és titkolatlan csodálkozással nézi.

+

A kisfiúk jelmondatot választanak maguknak. A nővér egymásután olvassa fel a szebbnél szebb mondatokat. Nagy izgalom, mindenki válogat. Egyszerre csak, mikor ez hangzik: „Isten áldja a tisztes ipart", senki sem felel. Csend van egy percig, ekkor felugrik egy kis cigány gyerek: „ezt én, ez az enyém!"

Másnap nagy örömmel jön és újságolja: — „az egész házban mindenkinek elmondta édesapám, hogy mi az én jelszavam és aszondták, na majd meglátjátok, mi lesz ebből a gyerekből, mert ilyen még nem volt a családban!

+

— „Hol van a Ferike? Már két nap óta nem volt a foglalkoztatóban?"

— Csavarog — felelte az egyik kisfiú.

— Nem is igaz — veszi védelmébe a csapattiszt, — nálunk aludt az udvaron a kocsikon, reggel és este is, jelentkezett nálam!

+

Kis gyerekek, akiknek jó tollas dunyhátok van és ágyacskátok, gondoljatok azokra, akiknek nincs még fedél sem a fejök felett! És kérjétek meg jó szüleiteket, hogy a nyáron egy kis csapatbeli fiút meghívhassatok nyaralni. A Központi Gyermekcsopor-Akció (Andrássy-út 65.) majd kiválasztja nektek a legstrammabb kis vitézt, aki úgy tud tornászni és masirozni, mint egy igazi katona.

+

Magára maradt egy szegény asszony öt gyermekkel, kik között 8 éves volt a legöregebb. Elhagyta a férje, egy szép fiatal, de rossz asszonyért s amíg az lelkiismeretlenül „boldogan" élt, a szegény asszony éjt-napot összetett, hogy eltarthassa a gyermekeit. De hiába tett meg mindent, hétfő reggeltől szombat estig mosott, alig bírta a mindennapi kenyerét megkeresni.

A gyermekek, akik jobb sorshoz voltak szokva, — az apa jókeresetű cipész volt, — sírtak és gyermeki szívök tudatlanságában követelték a régi jó módot, a kalácsot és a húst. Az anya keserves könnyeket dörzsölt ki a szemeiből, amikor a gyermekei sírva kértek enni és ő nem tudott adni. A gyermekek sürgették, hogy jöjjön vissza az apjuk, — „hol marad olyan soká?"

— „Apátok elment messzire, imádkozzatok, hogy visszajöjjön", sohasem szidta a gyermekek előtt az apjukat.

Egy missziós nővér felfedezte ezt a szerencsétlen kis családot és támogatta, amivel csak bírta: élelemmel, ruhával, rendbeszedte a gyermekeket és vigasztalta az asszonyt. Egyszer, ahogy benyit a szobácskába, hangos sírást hall: a legidősebb fiúcska: — „édesanyám, gyüjjön már haza édesapánk. — Papám, papám, — sírt bele a legkisebb. Az anyjuk ijedt szemekkel, tehetetlenül állt közöttük.

A nővérnek úgy a szívébe markolt ez a kép, hogy elment és felkereste a hűtlen apát. Éppen otthon találta. Egy szép világos szobában ült az ablak mellett és dolgozott. Egyedül volt. A nővér elmondta, hogy milyen nyomorban van a családja, hogy a gyermekei éheznek és sírnak utána, várják haza. És hogy a felesége nem szidja őt a gyermekeknek, hanem imádkoznak, hogy a nagy útról, „még messzebb, mint Amerika", hazajöjjön.

A suszter egy szót sem szólt közbe. A nővér ezt a hallgatást jó jelnek vette és tovább beszélt, igyekezett a lelkére hatni. Végre leteszi az ember a munkáját és megkérdezte:

— „Befejezte már?"

— Igen, csak ezt akartam magának elmondani, — felelte a nővér. Az ember felkelt, kinyitotta az ajtót és a nővért egy szó nélkül kilökte, úgyhogy lebukott az udvar kövezetére és a kalapja leröpült a fejéről. A suszter becsapta utána az ajtót, a nővér pedig felkelt, felvette a kalapját az udvari lakók bámészkodása közben és kiment.

Ez a hét elején történt. Vasárnapra összegyüjtött jó emberektől egy jó ebédrevalót és úgy tervezte, hogy éppen délben fogja nékik elvinni, hogy egy kis örömet szerezzen nekik. Éppen delet harangoztak, amikor belépett, karján a megrakott kosárral. És íme mi tárul szemei elé?! Az asztal körül ült a család, jóízű párolgó tál mellett — és az asztalfőn ott ült az apa.

Megérkezett a papa! Kiáltoztak a gyerekek. Az asszony örömmel üdvözölte a nővért, aki sietve búcsúzott el, szívében hálát adva a jó Istennek. Az apa eddig rá sem nézett a nővérre, de most felállt, a feleségét hátra intette és amíg kikísérte, azt mondta néki:

— Bocsásson meg, hogy a multkor olyan goromba voltam. De amikor elment, folyton az eszembe voltak ezek itthon, még álmomban is azt hallottam, hogyan sírnak a gyermekeim utánam. Tovább már nem bírtam és tegnap hazajöttem.

Azóta már több mint egy évmult el és a család békés szeretetben él együtt.

+

A Népkonyhán egy nénike, akinek nagy, kerek szentérem lógott a nyakában, siránkozva pánaszkodik:

— Jaj kedves nővér, én olyan jámbor vagyok és én nem tudom, miért nem segít meg az Isten. Most is annyi bajom van, olyan szerencsétlen vagyok! Tessék csak elgondolni, az öregem, akivel már 8 éve együtt élek, — visszacsalja a felesége, és ő ki is akar vele békülni.

El lehet képzelni, hogy nem kis fáradságba került szegénykével megértetni, hogy a jámborság nem merül ki az éremhordásban s amíg belenyugodott, hogy a házastársakat összebékíthettük és hogy ő bűnbánó szívvel álljon félre.

+

Karácsony felé egy kedves munkatársunk, egy fiatal banktisztviselő, Erzsébetfalva felé járt egy missziós ügyben. Miután a szegény emberek csak hatkor jönnek haza a munkából, későre járt az idő, amikor visszafelé indult. Éppen egy nem biztató kinézésű utcába tért be, ami alig volt kivilágítva, amikor két gyanus alak vette körül. — Hány óra van? kérdezte az egyik. De a következő pillanatban már négyen vették körül.

— Nincs órám — felelte a fiatalember.

— „Csak gyerünk avval a kabáttal minél előbb! Vesse le hamar.“ És már kezdték lehúzni a kabátot, az egyik pedig a tárcája után tapogatott.

— A fiatalember, mi tagadás lenne, nagyon kényelmetlenül érezte magát. Szerényen védekezett:

— Pénzem az nincsen, csak egynéhány ezer korona, hiszen elképzelhetik, ha pénzem lenne, nem járnék este gyalog ezekben az elhagyott utcákban. S a kabátom is, amint látják, sokkal rosszabb, mint a maguké, hagyják rajtam kérem.

Ahogy így beszélt, az egyik útonálló, gyufával az arcába világított.

— Maga nem a Kovács úr?

— De igen, úgy hívnak.

— Mindjárt megismertem a hangjáról! Hagyjátok fiúk, biztosan most is szegényügyben járt kint, én ismerem, mikor a bátyám a fogházban volt, bennünket is támogatott.

Erre mindnyájan elengedték és az egyik udvariasan felajánlotta, hogy kikíséri a villamos megállóig, nehogy közben mások feltartsák „és még valami baja történhetnék“.

+

Egyik kültelki gyárnak a munkásnői között, még a szokottnál is rosszabb szellem uralkodott. Gyűlölködtek, veszekedtek, a legsértőbb szavakkal illették egymást. Szegények voltak és nyomorogtak, de bőrbatiktáskában hordták a zsebkendőjüket, mint a Váci-utca elegáns dámái. A zsúfolt tömeg-lakások, a külvárosi mulatók és mozik meghozták a teljes erkölcsi süllyedést.

Amikor a misszionővér először kiment környezettanulmányra, még a jóakaró emberek is lebeszélték, hogy itt valamit kezdjen. De mégis! Nem a nagybetegnek kell-e legjobban az orvosság? Nem ahol a legnagyobb a sötétség, ott kell gyertyát gyujtani?

Kultúrtanfolyamot hirdettünk, és noha reggel hattól — este hatig munkában voltak, sietve és szívesen jöttek az esti tanfolyamra. Erkölcstant, hittant, egészségtant, háztartásról, a gyermeknevelésről, kaptak oktatást. De nem ám könyvből, hanem addig lett elmondva és megbeszélve, míg mindenki meg nem értette jól és el-fogadta.

Eljött a karácsony. A nővér valamennyi tagot, tekintet nélkül, hogy ki kivel van haragban, meghívta a karácsonyfa-ünnepélyre. A fiatalabb leányokkal készítette el a fát, a szoba díszítését, de már a szeretetcsomag, az mindenki előtt titok maradt. Az angyalhajas, égőgyertyás karácsonyfa alatt, — melynek ágai között ott húzódott meg a betlehemi jászol, — ragyogó szemekkel néztek egymásra, valamennyien, akik ott voltak. A szeretet-lakomán, egymás mellett ültek az eddigi ellenségek, a nővérek szolgáltak fel és a végén elénekelt karácsonyi dal elhangzása után, sietett mindenki haza, az otthonába, hogy oda vigye ezt a meleg karácsonyi hangulatot, amit ott a missziós ünnepélyen nyert.

+

Karácsonykor mindenki otthon szeret lenni, hogy legalább is gyertyagyujtás idején már fellobbanhasson a karácsonyfa gyertyácskája is. A misszió-nővéreknek a karácsony az év legszebb, de legnehezebb napja. Akkor kell mindenkinek örömet szerezni. Mindenkinek! A korházak betegeinek, a gyógyíthatatlanoknak, a rokkant-otthon lakóinak, az éjjeli menedékhely szomorú menekültjeinek. A fogházak falai közé, az elítélt fiatalkorúakhoz éppúgy, mint a felnőtt gyilkosokhoz és betörőkhöz, eltévedt nőkhöz, elbukottakhoz, kítaszítottakhoz, mindenüvé berepül ma a karácsony angyala. Ma mindenkinek éreznie kell egy hatalmas szeretet melegét, amely a betlehemi jászol melegéből árad.

Ameddig egy kis missziós-nővér szerető szíve és karja elér, odáig viszi az örőm gyertyácskáit. S ő maga későn este érkezik meg agyonfáradva, más örömén örvendezve az oltár árnyékában, a betlehemi jászol elé.

Tagja vagy munkatársa vagy-e már a Szociális Missziótársulatnak?

Aki tagjaink sorába akar lépni, jelentse be szándékát egy levelezőlapon a Szociális Missziótársulat Országos Szervezete Központi Hivatalának, I. Krisztina-körút 125 (vezetője: Leszkay I. Éva S. M. főtitkár-nővér. Hivatalos óra d. e. 9—2-ig) és tegyen postára egyidejűleg *50,000 K-át.* Ennek ellenében *tagsági igazolványt* kap, mely konferenciákra, összejövetelekre belépőjegyül szolgál és a *Keresztény Nő* minden számát.

Az ember ne panaszkodjék környezetére, korára s más effélékre; ennek semmi haszna nincs. Rosszak az idők: helyes azért van ő itt, hogy javítson rajtunk. (*Carlyle.*)

★

Aki nem tud imádkozni, az nem tud nevelni.

★ (*Zeller Chr.*)

Melyik kormány a legjobb? Az, mely megtanít önmagunkat kormányozni.

★ (*Goethe.*)

Vannak órák, melyektől megfosztanak bennünket, vannak olyanok, melyeket ellopnak tőlünk s vannak olyanok, amelyek lepereg nek rólunk. (*Seneca.*)

A NÉP ISKOLÁI.

Amikor még megvolt a régi Magyarország a Kárpátok hatalmas erdőivel, a termékeny Bácskával és Bánáttal, az aranyakkal és földgázzal megáldott Erdéllyel és az Adriával, ebből a gazdag országból a kiegyezéstől az összeomlásig, békében átélt félszázad alatt sem tudtuk kigazdálkodni azt a jó módot, kitermelni azt a hatalmat, amelynek lehetőségei megvoltak.

Olaszország területe kisebb volt, mint Nagymagyarország, nekünk bőségben volt búzánk, az olasz földnek csak kisebbik részén terem, nekünk van szenünk, az olasznak minden métermázsát tengerentúlról hajón és vasúton kell gyáraikba odaszállítani. És mégis mindennek ellenére az olasz föld majdnem kétszer annyi embert tartott el, mint a termékeny Magyarország.

Mi a magyarázata ennek?

A magyar ember van olyan jó munkás, mint az olasz. Csak meg kell nézni a magyar aratást és nyomban meggyőződünk, hogy micsoda erőfeszítésre képes a magyar munkás. De . . . és ez volt, ez ma is a mi legfőbb bajunk, ez igazi előrehaladásunk főoka, ez vet bennünket a művelt Európa mögé: hogy munkánk eredményét nem sokszorozza meg a tudás hatalma.

Igyekszem ezt az állításomat megmagyarázni. Nézzük meg a bolgár kertész telepét, aki jó magok használatával, de főleg okszerű talajműveléssel, öntözéssel 20—25-szörösét is kitermeli annak, mint a jóakaratú, erőlködő, de hozzá nem értő magyar ember.

Hány magyar gazdasszonynak tojnak rosszul tyúkjai, pusztulnak el csirkéi és silány baromfiát nem tudja értékesíteni, pedig ha nagyfajta kendermagos baromfit tenyésztene és tudná annak módját és szerveznék az értékesítést, nagy hasznokat érhetnénk el. Mennyi baja van a magyar gyümölcskertésznek hernyóval, liszthartmattal s aztán fele féregrágta silány almáját, körtéjét nem tudja értékesíteni. Így van ez a méhészetben és annyi más téren is, nem is szólva arról, hogy az ipar igen sok terén is kevés a szakemberünk, a hozzáértőnk.

Minden erőnket meg kell feszítenünk, hogy e dolgos és tehetséges magyar népet ellássuk a tudás eszközével. A gazdasági verseny is harc; s ebben sem vehetjük fel a csatát százéves elöltöltő puskával a gázgránátok ellen.

Ezért szakítottam azzal a rendszerrel, amely a városok népiskoláit palotákban helyezte el, a falut, a puszták és tanyák népét pedig elhanyagolta. Most megfordítva, évente 2 millió aranykoronát fordítunk arra, hogy ezeken a kisebb helyeken építsünk iskolákat. Az alföldi tanyákon is minden órajárásra lesz 1—1 szép magyar épület, ahonnét a gyermekek nagy körből összejöhetnek. 1925 őszén rakták le az első pár száz ilyen iskolának fundamentumát.

De ezzel nem elégszünk meg, hanem a falusi népiskolákat kibővítjük továbbképző tanfolyammal, amelynek során közöljük a jövő magyar nemzedékkel, azokat a gazdasági ismereteket, amelyek a boldoguláshoz, a jobb mód biztosításához, a vagyonszerzéshez szükséges, mert nem lehet egy dolgos életnek célja a lét puszta tengetése, hanem minden dolgos ember számára lehetővé kell tenni egy szerény, de biztos alapot nyujtó vagyonszerzést. Ehhez azonban nekünk, arra hivatottaknak a népet *tanítani*, a népnek magának pedig igyekezettel *tanulni* kell!

gróf Klebelsberg Kunó.

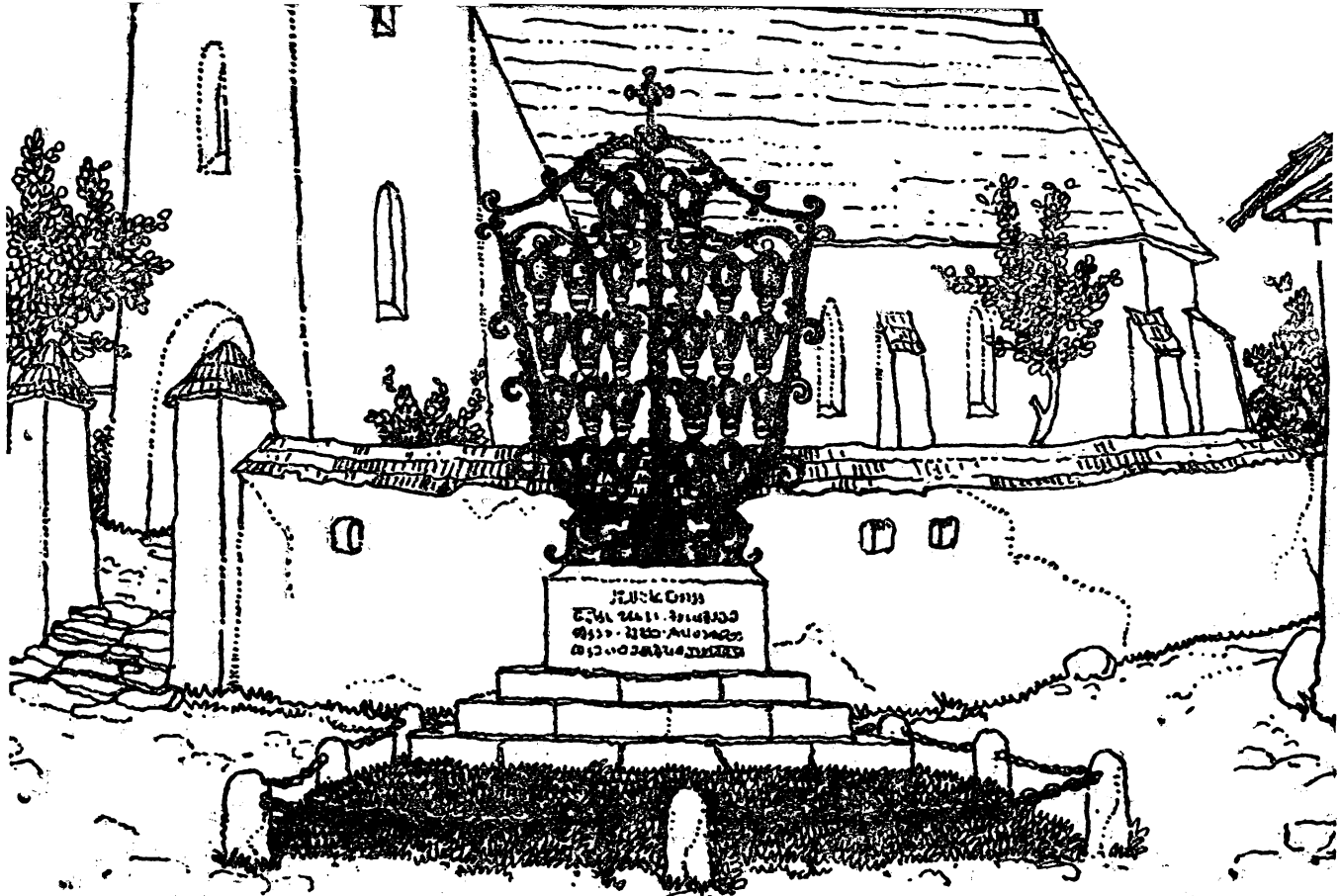

Hősök emléke kovácsolt vasból porcellánon égetett arcképekkel. — Tervezte: Tóth Gyula szobrásztanár.

A HŐSÖK SÍRJAI.

A magyar törvényhozás minden év május utolsó vasárnapját hősök napjául avatta.

E törvényével a magyar nemzet szépen utánozta a nagy és művelt nemzetek kegyeletét hősei iránt.

A törvény hát megvan. Az ünneplés kegyeletes módja is elő van írva. Azonban fogja-e e törvény az élők lelkéből, az élő nemzet szívéből kicsiszolni azt a szeretetet és kegyeletet, amellyel az élő nemzetnek zárándokolni kellene a nemzet életéért, javaiért elhalt gyermekei sírjához? . . .

Más népeknél e kérdést fel sem kellett tenni, mert a meglévő kegyeletet szabályozták csak és öntötték a meghatározott napba. Nálunk megfordítva, az előírt nappal, a törvénnyel szabályozott kegyelettel akarnak szeretetet és kegyeletet belevinni az élőkbe.

A külföldet járt, utazó ember már régen, a béke napjaiban szokott mesélni elragadtatással a külföldi temetőkről, az olasz „campo santo"-król, ahova a szeretet és a kegyelet annyi melegséget, ragaszkodást, csint és művészetet hordott össze. A művelt népek e hagyományos temetőkultusza hőseinek sírjával szemben még fokozódott. És minél ismeretlenebb a hős, minél inkább *senki fia*, annál inkább övezik körül gondoskodással, mert *a nemzetnek a fia!*

Fölöslegesnek tartom leírni a német határozottságot jellemző, rendezettsorú glédás temetőt, avagy az olasz művészi ízlés százfajta leleményességgel ékített hősi sírokat; avagy Amerika kultuszát, ahol szép erdők, gyönyörű ligetfasorok (egy-egy fa egy-egy hős nevéről elnevezve s emlékének szentelve) hirdetik a hősöket, s kapnak gyönyörű díszt a hősök napján a decoration Day-n.

És minálunk?

Nem, nem illesztem ide a hősi sírjaink fotografiáját. Inkább mentegetni akarnám a nemzetet — és buzdítani.

Mentegetni. — Történelmünkből tudjuk, hogy a török hódoltság előtt nagyon is meleg kegyelettel volt a magyar az elhaltjai sírja iránt. Nagy előszeretettel szép sírokba, kriptákba temette övéit, közvetlen a templomok köré (innen a temető régi elnevezése: „cintorium"). Sőt még bizonyos ősi pogány szokásnak hódolva, vagy talán meleg kegyeletétől vezettetve, az elhúnyt koporsóját telerakta annak kedvenc ékszereivel, értékeivel.

Emiatt a török hódoltság szomorú napjaiban a sírok borzasztó sok rablásnak és megbecstelenítéseknek lettek kitéve. Ugyanis a törökök, vagy még inkább e szomorú időket felhasznált hiénák, bandákba verődve rendszeresen feltörték, felásták a sírokat s kirabolták. . . Ez nagyon természetesen azt hozta magával, hogy a leg egyszerűbben kezdték elhantolni halottaikat, sőt semmi gondot nem fordítani sírjaikra, nehogy éppen a gondozottság vonja maga után a kirablást, feldúlást . . .

Nem, nem a kegyelet hiányát látom hát én nemzetünk lelke mélyén, hanem tudom a körülményeket, amelyek letiltották őt kegyelete külső, díszes megnyilvánításától . . . A hiba legfeljebb ott van, hogy dacára annak, hogy az említett kényszerhatás rég elmult, a sírok külső dísztelensége mégis megmaradt s valóságos hagyományként száll apáról fiúra s az egész világ előtt úgy tünteti fel nemzetünket, mint halottai iránt legkegyeletlenebb népet. S e látszatot szégyenletes módon igazolja a hősi temetők képe.

Buzdítani. — Tudom, hogy nehéz egy megrögzött évszázados népszokást megváltoztatni, pláne hogyha az még anyagi áldozatokat is von maga után, azért mégis megkísérlem kérni ezúttal

is a magyar nemzetet, hogy változtasson e szomorú valóságon.

Kérem általánosságban, minden sír nevében. Hisz a keresztény élőnek nagyon is tudnia kell, hogy dacára a halálnak, lelkünk közt fennmarad az összeköttetés, ahogy azt a hiszekegyben is valljuk: „Hiszem a szentek egyességét". És ez a kedves összeköttetés legmegfoghatóbban nyilvánul meg a kedves halott sírja gondozásában. És minek említsem azt, hogy akit abba a sírba ástál, míg élt, mi mindened volt neked ... Hát mindezt csak nem szabad oly könnyen elásni és elfelejteni, mint az elhult jószág hűségét?

De kérem a nemzet kegyeletét, különösen a hősi sírok nevében. A hősök nem egyszerű halottak, hát nem lehet leróni a kegyeletet általános formában ... A hősök nem a családjuk halottai, hát nem lehet családjuk kegyelete vagy kegyeletlensége sorsára bízni földi maradványukat ... A hősök nem az állami apparátus halottai, ép azért nem lehet a kegyeletüket egyszerüen az állami kiadásokba venni ...

A hősök az élő és a létért küzdő nemzet fájó szívének vércseppjei, — jöjjön hát gondozni és tisztelni őket minden paragrafus kényszere nélkül a nemzet dobogó, érző szíve, ***a társadalom.***

A hősök-napja törvény megjelenése után a róm. kath. tábori püspökség a női társadalom egyleteihez fordult, hogy a magyar társadalom sajnálatos hibáját küszöböljék ki s hozzák rendbe a budapesti hősök temetője közel húszezer sírját.

Nőegyleteink megértették a kérést és nagyszerű elhatározással felosztották maguk közt a temetőt és áldozatos szeretettel már-már széppé tették.

A hősök első társadalmi ünnepén, az idei május utolsó vasárnapján, minden sír ment volt a gaztól s gazdag a virágtól. De nemcsak ez egy napra, hanem állandó gondozásra vállalkoztak az említett nőegyletek.

És nem lehetne ez így országszerte, bárhol domborul egy-egy hősünk sírja?

Minden városnak, sőt majd minden bogárhátú, akáclombos kunyhónak van hőse vagy hősi sírja. Mozduljon meg hát mindenütt a társadalom s tegyen eleget kötelességének ...

A keresztény özvegy, az édesanya, az elhagyatott árva reszkető kezében az ősz virágjait szorongatva, el fog úgyis zarándokolni övéi és hősei sírjára a hitparancsolta kegyelet nagy napján, a halottak novemberi kődös napján, s gyertyát gyujt a korhadt fejfa aljába. E kegyeletet a hit ápolja benne. Ezt eltörölni semmi sem képes, ezt más dátumra tenni nem lehet. De ez nem menti ám fel kötelezettsége alól a társadalmat! Amiért is a törvényszabta napon mozduljon meg a társadalom s kegyeletével mintegy szívja ismét szívébe a nagy küzdelmekben elhullajtott hősi vért.

P. Zadravecz István
tábori püspök.

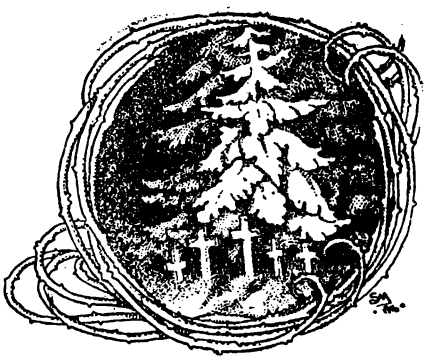

A HIVATÁSRÓL.

Pünkösd vasárnapján a Szociális Missziótársulat Krisztina-körúti kápolnájában tizenkét új nővér tette le első fogadalmát. A megfelelő próbaidő letelte után tehát ismét 12 lélek csatlakozott azokhoz, akik élethivatásuknak választották az Isten országának terjesztését, a felebarát szolgálatát, a szociális munkát. Így számnak nézve elég nagy szám, de amikor különféle munkakörökbe való szétosztásra kerül a sor, akkor látjuk, mily „nagy az aratás és mily kevés a munkás". Mi ez ahhoz képest, ahány szívvel, lélekkel csatlakozó, egész életét odaadó munkás kellene a gátra!

A „hivatás" fogalma relatív fogalom. Vannak emberek, akik egy túlvilági jelenés biztatását sem minősítenék hivatásnak. Ezek többnyire nem azzal a kérdéssel foglalkoznak, van-e rájuk valahol szükség? Van-e oly betöltetlen hely, melyre én rátermettem? Hanem inkább azzal felelnek nyugtalankodó lelküknek: nem dolgozhatom-e én Istenért és a lelkekért éppúgy itt, ahol most vagyok, mint amott? Sokan bizony inkább másokat küldenek abba a munkába, melyről az Úr Jézus azt mondja: sok az aratás, de kevés a munkás.

Vannak azonban őszinte lelkek is, akik komolyan szeretnék tudni, kaptak-e hivatást a lélekmentésre s akik már csak néhány „ha" vagy „de" ellenvetéssel küzdenek — ezeknek idézem, amit egy afrikai misszionárius jelentésében olvastam: „Nem halljátok szerencsétlen testvéreitek segélykiáltásait? Nem is ők maguk hívnak titeket segítségül, hanem az a rettenetes lelki vakság, babonaság, durvaság és erkölcstelenség, mely tönkreteszi őket". Így van ez nálunk is. Sok tekintetben a legsötétebb Afrikában van ami hazánk is. A tudatlanság, hitetlenség, nemtörődömség legrettenetesebb barbárságát látjuk úton-útfélen minálunk is! S hogy ami jóakaratú, értelmes, tiszta magyar népünk sokhelyütt oly hátramaradott és sokhelyütt oly szomorúan bedőlt a lelki kufárok maszlagának, ennek oka legnagyobbrészt az, hogy intelligenciánk — tisztelet a kivételnek — nem törődik embertársaival, nemzetével. Sóhajtozni és panaszkodni elmaradottságunk, kulturátlanságunk, erkölcseink lazulása miatt, azt tudunk, de kérdezzük csak meg magunktól őszintén, nem kívánja-e az Úr tőlem, hogy mindazt a lelki és szellemi jót, mellyel megáldott: lelki kegyelmeket, jó nevelést, műveltséget, tudást, tehetséget, ügyességet, kedvet, tetterőt mások javára kamatoztassam? És hátha talán azt is, hogy egész életemet erre állítsam be? Ez olyan lehetetlen, olyan képtelen gondolat lenne? Igen, de mit szólnak hozzá szüleim? Mit a rokonok?

A szüleid téged igazán szeretnek és nem akarnak mást, mint boldogságodat. S ha te ezt megtalálod hivatásodban — mert megtalálod, ha igazán követed azt — ők is boldogok lesznek. S ha férjhez mégy, vagy egyéb pályát választasz, ezzel talán bebiztosítottad boldogságodat? — De mit szólnak a rokonok? — Szóljanak, amit akarnak. Az ő lelkük üdve, az ő földi és örök boldogságuk, az ő sorsukról van szó? Nem. Egyedül a tiedről, amit a rokonok sem el nem vehetnek tőled, sem nem adhatnak neked. Itt egyedül teneked kell határoznod, egyedül te viseled a következményeket.

Most talán azt gondolod: De mit is tehetnék én a helyzet javítására,

sokkal csekélyebb vagyok, mintsem, hogy tekintetbe jönnék.

Ez nem áll. Már egymaga az, hogy érzed magadban Isten hivását és hogy kész vagy átadni magadat Istenért és a lelkekért, biztosíthat téged arról, hogy áldozatod nem hiábavaló, mert Isten igenis felhasznál téged is eszközének. Hiszen nem is a te erőd, hanem az Isten ereje tebenned és teáltalad fogja mindazt végbezvinni, amit tőled kíván.

A franciaországi Ars falucska plébánosa Vianney János,*) akit e szent évben avatnak boldoggá Rómában s akit az egész katholikus világ csak „az arsi plébános" neve alatt ismer, a megtérések csodálatos nagy számának volt eszközlője és a kis Ars falut világhírű zarándokhellyé tette. Ez a szent ember igy fogta fel hivatását, sikereit: „Ha Isten talált volna nálam nyomorultabb eszközt, bizonyára azt választotta volna ki és általa még százannyi eredményt ért volna el".

Igen, mi csak eszközök akarunk lenni, de engedelmes, kifogástalan, acélos eszközök. Mi az Isten telefondrótjai akarunk lenni, melyeken át szól a világnak. Nem akajuk belezengeni a saját zenénket, mert akkor zűrzavaros hangok jönnek ki a leadóállomáson; egyesegyedül az Istenért feszülünk ki s az ő éltető árama megy végig rajtunk s azt tisztán és hűségesen adjuk le a hallgató, figyelő, szomjas világnak.

Azért tehát, ha a lelkünket megérinti valami, ha mindezek gondolkodóba ejtenek, első dolgunk Istennel buzgó imában megbeszélni ezt az életbevágó kérdést. Addig ostromoljuk Őt imánkkal és meg nem szününk, míg lelkünkben fel nem gyúl a világosság, mely bevilágítja az előttünk álló magasztos, magasra vivő, talán nem széles, de tisztalevegőjű, biztos és boldogító utat.

Jöjj hát lélek, aki megértetted
A Jó Pásztor hivó szózatát,
Nézd, a lelkek milliói várnak,
Hány vár köztünk éppen tereád?

A Szociális Missziótársulat szivesen szolgál felvilágositással azoknak, akik a misszionővéri hivatás iránt érdeklődnek. Irjanak az alapitó főnöknőnek, Farkas Edith S. M. Budapest, I., Krisztina-körút 125.

Farkas Edith S. M.

*) Kitűnő rövid életrajza jelent meg a Szent István-Társulatban, P. Lacika Ferenc S. J. tollából.

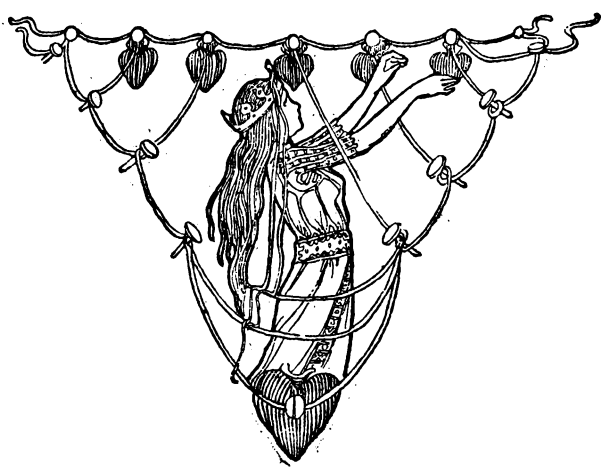

Vidám esetek.

JANKÓ.

Mikor Jankó az első nap hazament az iskolából, megkérdezi az apja, milyen volt a tanító úr.

— Nem tud az semmit, idesapám! — mondja Jankó.

— Ejnye, erre, meg amarra, — pirongatja az apja — hogy beszélhetsz így a mester úrról, aki veled fárad s tölti beléd a tudományt.

— Én belém ugyan nem tölti — vágja rá Jankó — hisz egész idő alatt tőlem kérdezett mindent!

A BETEG BOGNÁR.

Borus Ferenc bognár megbetegedett. Valami hűtésféléi voltak, azoktól nem járhatott a vásárokra sem, munkát sem vállalhatott s apránkint teljes elhagyatottságba jutott. Pedig ami a mesterséget illeti, a munkáját a vállalt dolognak senki jobban meg nem adta, mint épp Borus Ferenc, már amikor bírta. De nem mindig bírta, mert kínozta a szárazbetegség, mely hol köhögéssel jár, hol hidegleléssel, más alkalommal pedig belső forróságok sütik az embert . . .

Szomorú sors ez nagyon. Mert im, hiába van még meg Borus Ferencnek minden szerszámja a bognárkodáshoz: a gyönyörű szép hasítószekercék, a finom vésők, az esztergapad, midőn mind dologtalanul áll a helyén. A műhelyben, amely egyúttal lakóhely is, szomorúan ül Ferenc meg a felesége, gondolván teljes rettegéssel a télre, mely közeledik. Miből fognak kitelelni? Hogyan? Csak legalább néha egy törött kereket hoznának, amelybe küllőt kellene faragni; de azt sem hoznak. Továbbá azelőtt az uraság gyerekeinek korcsolyájához kellett fatalpat csinálni a kopott helyett, de ma már ezek is egészen vasból vannak. Hiába farag kuglibabákat is, azok sem kellenek, az emberek a régi játékokról mind áttértek már a kártyára, nincs, bármint keressük: nincsen munka és közeledik a tél és mi lesz akkor a beteg Borus Ferenccel és a feleségével. Az asszony vigasztalja.

— Isten majd megsegít. Ki benne bízik, nem csalatkozik.

Az ember fölsóhajt. Ha most nincsen munka, télen át még úgy sem lesz, mert a parasztember a kocsijával a bognárhoz megy ugyan, de a szánkóját már maga csinálja. Szánkó, szánkó . . . A farkas is a kert alatt jár, midőn emlegetik s itt épp hogy e bús gondolat a szánkóról Borus Ferenc agyába ötlött, a rozoga üveges műhelyajtó előtt megjelenik egy úr, megnyomja a kilincset és a szobába lép.

Az uraság ez. Értik-e, az uraság, ki im, Borus Ferenc ócska műhelyében megjelent. Ez szinte hihetetlen s a bognár olykép van, hogy csakugyan nem is akarja hinni. Mit kereshet itt ez úr, ki királyokkal és vérbeli hercegekkel szokott parolázni. Kinek vannak olyan ruhái, hogy csupa arany és gyémánt. Mi, mi lehet? A bognár megzavarodik, nem úgy

azonban az asszony, aki elkapja az úr kezét s meg is csókolja, illedelemmel mondván:

— Kezét csókolom.

— Jó napot, Borus — mondja az úr (né, még a nevét is tudja). — Hát hogy áll a munka?

— Jaj, kérem szépen — szól az asszony Ferenc helyett — sehogy sem, mert nincsen.

— Annál jobb — mondja derülten az úr (pedig dehogy is jobb). — Akkor hát ráer, Borus?

— Rá én... — motyogta zavartan Borus, valóban nem tudván, hogy ugyan mit akarhat az uraság.

— Akkor hát csinál nekem egy kocsit. Az, tudja, egészen olyan legyen, mint a rendes magyaros kocsi, hanem annak minden darabja remekbe legyen faragva. A fürhéc, a kisafák, a küllőagy, a lőcsfej, az mind olyan faragott dolog legyen, amilyen még nem volt.

Borus Ferenc látta is már képzeletében ezt a gyönyörű szép, faragott kocsit s mert látta, hogy milyen lesz, buzgóan felelte:

— Olyan több nem is lesz a világon.

— Az árra pedig nem egyezkedem — mondta az úr. — Amilyen árúnak tartja, fizetem, csakhogy mennél nagyobb kedvvel csinálja. Költségre kell-e?

Borus köhögött s az asszony szólt:

— Hát tetszik tudni, csókolom a kezit...

Adott az úr költséget is. Ezzel elment, de még kezelt is Borussal, továbbá az asszonynal, ki oly gyorsan kapta az úr kezét az arcához, hogy bizony jól beleütötte az orrát. Most az asszony nézett zavartan utána, hogy ugyan ezért nem haragszik-e, mig a beteg Borus szó nélkül fordulván a szöglethe, szép gyertyánfarudat vitt a padhoz és azonnal készíteni kezdé a küllőket. De milyen küllőket! Aki életében már százezer küllőt — nem százezret, hanem két millió küllőt látott, az nem látott még ilyeneket, miknek síma oldalán liliomvirágok szelíden kúsznak, a küllőagy pedig finom cserepet példázott, mintha ebből jönnének elő a liliomok.

Ment a dolog buzgón s Borus Ferenc bár folyton köhécselt, de nap-nap után jobban bontakozott ki a különféle fákból a kocsi. Már híre is ment, mert ha egy-egy kereket vasalás végett átgurított a kovácshoz az asszony, nem győztek rajta eléggé csodálkozni az ottlévők. Oly büszkén gurította az asszony a kereket, mintha ő faragta volna minden darabját és ahol sár volt a hátára emelte. Hát a lőcsfejek, amelyek mindegyike kényes kétesztendős csikókat ábrázolt, de olyképen, hogy aki faragni így tud, talán vétkezik is, hogy tudományát lelketlen állatok testének formálásába önti. Mit szóljunk a kisafákról, melyek emberi marok alakjára voltak szerkesztve, mintha a hámot, amit majd rávetnek, e kezek tartanák erősen. Borus köhögött és faragott s bár orvosságot is kellett hozatnia és különböző teafüvekből főzött neki italt az asszony, csak köhögött és csak faragott.

A negyedik héten átüzent az uraság, hogy mikor lesz kész a kocsi.

Borusék visszaüzenték, hogy a jövő héten alighanem készen lesz és hogy majd ők akkor híradással lesznek. A bognár egyre lázasabban dolgozott, este még le se akart idején feküdni.

— Ne sicss, ne siess — aggódott mellette az asszony és kendőt kötött az ura mellénye alá, mint a rácoknál divatos, csakhogy a rácok akkor kötik föl a kendőt, mikor még nem kapták meg a szárazbetegséget.

De nem hallgatott a szóra Ferenc, mert annak mindig szerszám volt a kezében. A hátulsó saraglya fái valami különösen szépen görbültek az ő kezében, a hattyú meg a gémmadár nyakán látni csak ily nemes vonala-

kat. A kovács, aki átjött, hogy a vasakat, ahova kell, föltegye, bámulva állt meg a kocsi előtt s szinte félve nyult hozzá, hogy kormos markával hátha elkeveri. Szótalan büszkeséggel nézte ezt az egyre vékonyodó Borus Ferenc és dagadó büszkeséggel az asszony. Haj, jó barátim, a gondoknak vége. Nem félhet már többé a Borus-műhely, hogy munka nélkül marad, mert aki ember ezt a kocsit meglátja, máshová munkát bizonyosan nem visz, csak éppen ide, ehhez a híres mesterhez.

Valóban az ötödik hét közepére el is készült. Tökéletes volt az, de Borus még mindig késsel, vésővel, kétkézvonóval járt körülötte, hogy simítson itt is, amott is. Csütörtök estére aztán megvolt minden. Másnap péntek volt, hát nem akarták ezen a napon tudatni az urasággal, hanem azt szombatra tervezték. Ekkor az idő is szebb, mert a nap rendszerint kisüt, mivel a pénteki szomorúságok után szűz Mária a könnyektől nedves kendőjét szombaton szárítgatja. Csakugyan, nem lehet tagadni, nagyon szép nap volt ez a szombati nap, midőn ünneplőruhájába öltözött az asszony és elment az urasághoz tudatni, hogy kész a kocsi. Tulajdon magával az urasággal beszélt.

— Aztán szép-e? — kérdé az úr.

— Nem mondok én semmit sem, kezit csókolom, hanem csak tessék megnézni. Mert olyan kocsi nincs több a világon.

— No, annak örülök — adta rá a jó úr a szót. — Délfelé el is megyek.

Jött büszkén visszafelé az asszony, s amerre ment, a faluban mindenki tudta, hogy Borus Ferencné most ment jelenteni a kocsit az uraságnál. Vajjon milyen lovakat fogat bele s melyik kocsissal hajtatja: a magyar parádéssal-e vagy a frakkos némettel. (Bolond beszéd — vélte Vizhányó Kisistván Péter — a királynak adja ajándékba újesztendőre.) Így halad az asszony az utcákon át, a bognárok irígykedve tekintenek utána, míg a kovácsműhelyekben megszűnnek az üllőt verni a pőröllyel és az ajtóba állanak a mesterek, hogy elhaladtában az asszonyt köszöntsék, már azon célból, hogy hátha nekik jut a híres Borus-műhelyből valami vasalnivaló munka. Diadalút volt ez, amit az asszony végig tett a falun s valóban örömmel nyitja be otthon az ajtót.

— Mindjárt jön az uraság és tiszteltet...

Szavaira azonban senki sem felel. Borus Ferenc halva fekszik a híres kocsiban az alcserényen.

Tömörkény István.

Köszöntő.

(Egypár jó kívánság új évre, vagy valakinek a tiszteletére.)

Legyen úgy, mint régen,
Napsütés az égen,
Nyáron csöndes esték,
Eresz alatt fecskék,
Ősszel kerti séta,
Szüretkor rakéta,
Télen szép karácsony,
Friss vaj a kalácson,
Teli pince, teli kamra,
Teli padlás, teli bolt, —
Legyen úgy, mint régen volt.

Legyen úgy, mint régen,
Ház a falu végen,
Ház előtt kis lóca,
Mályva meg szamóca,
Naptól barna képek,
Meleg szívű népek,
A házban vidámság,
Szerető rokonság,
És a sok szeretet fölött
Arany nap és ezüst hold, —
Legyen úgy, mint régen volt.

(Emőd Tamás u.)

Aratáskor.

Koszorúba kötve
Az Isten áldása,
Legyen boldog a föld
Minden jó munkása!
Sok fáradság után
Nosza táncra, dalra,
Hadd legyen ma vidám
Véne, fiatalja.
Aki vetett, küzdött
Egész esztendőben:
Arassa a jó kedv kalászait bőven!

(Szemann Mária.)

Látogatás alkalmával.

Adjon Isten fűvet, fát
Teli pincét, kamarát.
Sok örömet e házba,
Boldogságot hazánkra.

(Népköltés.)

Fekete papírból kivágott figurák. Készítette egy 8 éves gyermek.

IMÁDKOZÁS

Az én kis lányom, mikor estenden
Imádság után megcsókol engem:
Elcsitul tőle minden földi gondom
S én nekem nem is kell
Aznap imádkoznom!

Mert az angyalok imádságára
Külön vigyáznak a mennyországba'.
S akikért egyszer ezek imádkoznak:
Jó dolguk van a jó
Istennél azoknak!

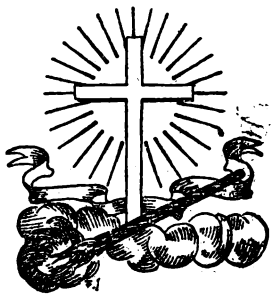

— Csak csókolj engem, liliom-virágom,
Te legszebb, édes imádkozásom.
A jó Isten fent minden csókodra:
Ámen mond szeretőn,
Áldón mosolyogva!

Szabolcska Mihály.

FALUSI ÉLET

Sokan vannak még ma is, akik ajkbiggyesztéssel szoktak beszélni a faluról, mintha a falu, a magyar falu csupán a vidám megemlékezések, mókák és lekicsinylő kézmozdulatok tárgya lenne. Ennek a ferde látásnak oka nem annyira a falu, mint a társadalom félrevezetett gondolkozása. Hányszor hallunk ilyen megjegyzéseket: „a világért sem tudnék falun lakni", „óh, azok az ostoba falusiak", „elmaradott falusiak" stb. Pedig az ilyen megjegyzések gazdáinak szemén vastag és veszedelmes hályog van.

Az természetes és tudott dolog, hogy a szórakozások özöne, az erkölcsi sikamlósság, a könnyű élet és visszariasztó nyomorúság ellentétes keveréke, a művészet és tudomány tárháza, kereskedelmi és ipari forgatag stb. városokban van; de mindez nem lehetne a városokban, ha a falvak nem lennének.

A falusi élet tartalommal bír, nem üres fogalom, de tartalmat a falusi életnek maga az ember tud adni. Lássuk egy kissé ezt a falusi életet közelebbről. A pap, jegyző, tanító, földbirtokos, földmíves, falusi iparos és kereskedő vajjon annyira értéktelen-e, hogy velük, környezetükkel, gazdasági és társadalmi viszonyaikkal nem érdemes fejlesztő célzattal foglalkozni? Vajjon a falu a maga népességével és javaival olyan lekicsinylésre méltó-e, hogy arról beszélni, vagy magunkat abba beleképzelni az irtózás érzetét kell-e hogy kiváltsa bennünk?

A falusi élet szép. Bensőségesebb, melegebb és igazabb az az összejövetel, mikor pl. a pap és jegyző, vagy tanító és pap családja valamely alkalomból szerény vacsorára egymásnál összeülnek — mint mikor pl. a fővárosban egyik család meginvitálja a másikat viszonzásképen az ostoba és lehetetlen produkciók terére, az orfeumba, vagy kétes értékű mulatóhelyre. Szebb nekem a falusi tánc — ha eredeti — mint a reggelig tartó városi dorbézolás.

Matyó menyecske
(*Mezőkövesd*). — *Fején vörösbarna kendő, vöröses-lila pettyekkel és rojtokkal. Vállán zöld gyapjúkendő sárga rojtokkal. Karján tarka rózsákkal díszített fehér és kék selyemszalagok csüngnek, melyek aranyrojtban végződnek. Kezében piros keszkenő tarka virágokkal és kék rojttal. Köténye fekete klott, színes hímzéssel és arany rojttal. Szolnyája (höndörgő) világoskék, rózsaszín és lila haránteslkokkal.*

Ha békesség van a vezetők és a nép között, olyan rendes, biztos és haladni tudó a társadalmi élet is.

Azt szokták mondani, hogy üres a falusi élet. Üres bizony, de csak üres embernek. Akinek szíve jósággal, lelke melegséggel, feje természetes ésszel van tele, annak nem üres ez az élet, mert ő maga tartalommal tudja telíteni. Minden élet csak úgy élet társadalmi szempontból, ha az egyén tartalmat tud adni belé. Rendes családi élet, szorgos munka, a keresztény nemzeti célú emberszeretet, egymásnak társadalmi megbecsülése, a nemes és hasznos szórakozások megválasztása kedves, boldog környezetet tudnak teremteni körülöttem.

Nem igaz az, hogy falun távol van tőlem az irodalom és a tudomány. Az ideális magyar állampolgár általános kultúrszínvonalának mértékéig falun is lehetek irodalmilag, tudományosan képzett ember. Az önképzés ura nem lehetetlen, mert az irodalomnak, művészetnek, tudománynak gazdasági és társadalmi mozgalom leírásának hullámai ma könnyen eljutnak falura is. Olvasott, tájékozott, világosfejű, éleslátású ember és főként boldog ember falun is lehetek, ha akarok.

A falusi élet jó. Levegője tiszta, természeti szépségei változatosak annak, aki szereti a természetet. Hogy sár van, hogy este sötét van, hogy nehezebb a közlekedés a falvak és városok között? Istenem, hiszen ez is a természet rendje. Ha az egész ország aszfaltozva volna és egész éjjel világos volna, ki becsülné meg a napot és a földet?!

A falu csendje, egyszerűsége olyan megnyugtató a munkában gyönyörűséggel fáradó ember idegeire. Ott, ahol az ember a maga munkájának eredményét közvetlen közelségből szemlélheti, még a munka is gyönyörködtet és a munkában gyönyörűséggel fárad el az ember. Városokban, gyárak hideg gépjei mellett a

munkában lelkileg is unott kényszerűséggel kifáradni olyan lesujtó valami, de a természet egyszerű és mégis változatos megjelenései között a természet és az Isten segitő kezét látva — munkában kifáradni gyönyörűség, mert ép marad a lelkem, kéregnélküli a szívem és mételyezetlen az eszem. A terített asztal egyszerűbb, de bensőségesebb; a kenyér tán feketébb, de igazi; a szó tán kevesebb, de őszintébb; a töltöttkáposzta talán csak nagy ünnepek alkalmával kerül az asztalra, de jobban meg tudjuk becsülni, mint az, aki mindennap asztalán láthatja.

A falusi életnek van tartalma. Az ország élelmezése, ruházkodása, ipara, kereskedelme, irodalma, művészete stb. a faluból ered, onnan táplálkozik. Egy magyar falunak tartalma és általános képe nem változik hetenként, mint a városi nők divatja. Falun az állandóság a divat és a divat nem forgathatja fel a gazdálkodásnak, a takarékos életnek rendjét.

Ha az ember feltalálja magát falusi környezetében és nem akarja falun a fővárosi orfeumok életét élni, akkor tartalmat tud adni saját életének, családjának, falujának, erkölcsi és szellemi szükségeinek.

A falu gazdasági megerősödésünknek alapja és ha a politikában, a társadalmi szervezetekben, az irodalomban, a tudományban és a gazdasági életben helyesen és komolyan fogják fel a falufejlesztés programmját: a falu maga, ennek népe, a falusi élet nem lesz senki előtt a lekicsinylő megnyilatkozás tárgya.

A falusi életet fejleszteni és szeretni kell; a falu vezetőit animálni kell; a falu népét nevelni és emelni kell; a falut meg kell érteni. Mindez országos, nemzeti érdek és a közboldogulásnak, a közjólétnek alapvető szüksége.

Dr. Koncz János csepeli főjegyző,
az Orsz. Jegyző-Egyesület elnöke.

Palóc legény
(Rimóc).

Fekete kalap, zöld ággal és piros virágbokrétával. Sötétkék mellény ezüstgombokkal, a zseb piros szegéssel. Inge fehér, köténye világoskék, piros és kék hímzéssel. Gatyája fehér. Köténye madzaga vörös, úgyszintén kalapja pántlikája is. Csizmája fekete.

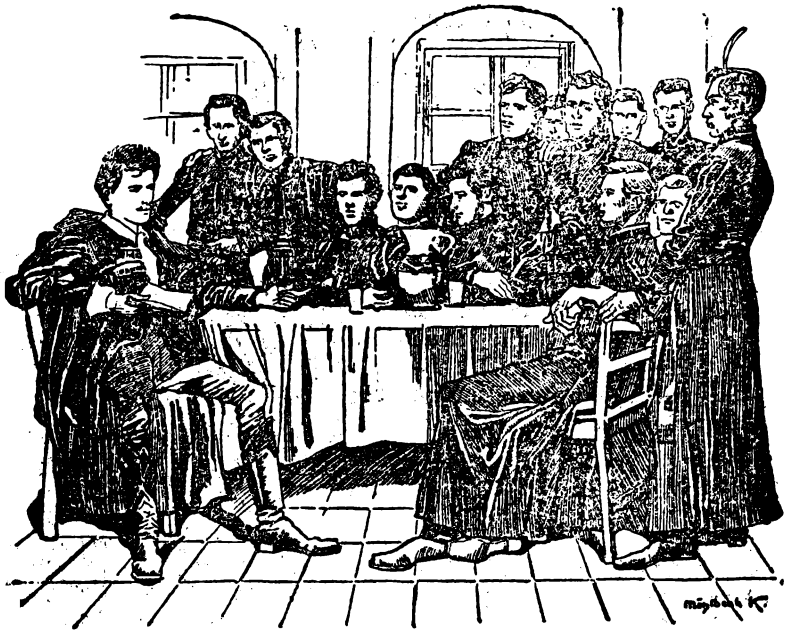

PETŐFI SÁNDOR AZ EGRI KISPAPOKNAK FELOLVASSA
„*PATÓ PÁL ÚR*“
VERSÉT:

Mint elátkozott királyfi
Túl az Operencián,
Él magában falujában
Pató Pál úr mogorván.
Be más lenne itt az élet,
Ha egy ifjú feleség . . .
Közbe vágott Pató Pál úr:
— Ejh, ráérünk arra még!

Roskadófélben van a ház,
Hámlik le a vakolat,
S a szél egy darab födéllel
Már tudj' Isten hol szalad!
Javítsuk ki, mert maholnap
Pallásról néz be az ég . . .
Közbe vágott Pató Pál úr:
— Ejh, ráérünk arra még!

Puszta a kert, ehelyett a
Szántóföld szépen virít;
Termi bőven a pipacsnak
Mindenféle nemeit.

Mit henyél az a sok béres?
Mit henyélnek az ekék?
Közbe vágott Pató Pál úr:
— Ejh, ráérünk arra még!

Hát a mente, hát a nadrág,
Úgy megritkult, olyan ó,
Hogy szúnyoghálónak is már
Csak szükségből volna jó.
Híni kell csak a szabót, a
Posztó meg van véve rég . . .
Közbe vágott Pató Pál úr:
— Ejh, ráérünk arra még!

Életét így tengi által,
Bár apái nékie
Mindent oly bőven hagyának,
Soha sincsen semmije.
De ez nem az ő hibája,
Ő magyarnak születék,
S hazájában ősi jelszó:
— Ejh, ráérünk arra még!

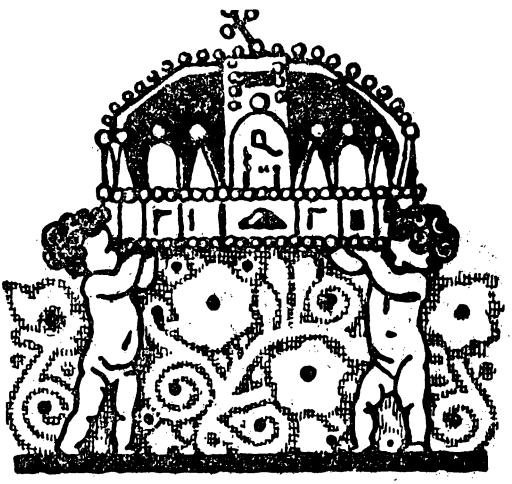

A SZENT KORONA VISZONTAGSÁGAI.

A budavári királyi palotában, vaspántos, veretes ládában pihen a magyar szent korona, az ezerévnél idősebb Magyarország, ezerévnél idősebb drága kincse. Valamikor szent királyaink, világverő, hatalmas nagy uraink fején ragyogott tündöklő fénnyel és most várja az idejét, hogy megint koronás király fejéről ragyogjon szerteszét az országban. Mert ez a mi koronánk nemcsak régi emlék, nemcsak régi ékszer, több ez mindennél, ez jelenti egy évezred óta a nemzet és a király hatalmát, benne egyesül a nemzet és a király s egymagában annyi, mint a nemzet és a király együttvéve. A szent korona a magyar történelem, összessége a magyar nemzeti hagyományoknak.

A magyar nemzetnek egész története, szabadsága, önállósága, függetlensége és az elnyomatás keserű esztendei mind a magyar szent koronával vannak szoros kapcsolatban. Csak akkor volt boldog a nemzet, amikor uralkodói kegyelettel, áhítattal viselték a koronát és csak azt tekintette igazán királyának, urának, törvényes parancsolójának, akinek homlokát érintette Szent István koronája.

István királyunk szerezte meg népének ezt a koronát és István valamennyi utóda érezte, hogy erőt, hatalmat neki az uralkodáshoz csak ez a korona ad. Népünk bűvös erőt tulajdonított mindenkor a szent koronának s amióta a kereszténység hitre tért, ennél féltettebb kincse soha nem volt.

Ha a koronát kivitték az országból, ami elég gyakran megtörtént, az egész magyarság szerencsétlennek, gyarlónak, tehetetlennek érezte magát. Ilyenkor zendült föl elénk azután a keserves, panaszos ének:

„Miért távozál el, Úristen, oly messzire [mitőlünk?
Miért hagyál bennünket oly igen megrom- [lanunk?
Elvevéd tőlünk országunkat,
Földhöz veréd koronánkat . . ."

De amikor aztán hazakerült a szent korona, megmozdult az egész ország és öröm, lelkesedés költözködött be a szívekbe. A szent korona itthonléte még a csüggedőkbe is új életet, új reményeket adott. Énekelték is ilyenkor kicsinyek és nagyok az üdvözlő éneket, mondván:

„Óh, *dicső koronánk!* Törvényünk ereje!
Mellyel fénylett minden igaz urunk feje.
Te ezekből szállott fenséges ajándék,
Hozzád bú lelkünkből a helytelen szándék,

Hányszor ragadott el? De el nem rejthetett,
Hogy bús árván hagynád magyar nemzetedet.
Mindég gondot viselt reád a kegyes Ég,
Megtért véled mindég a kívánt üdvösség."

Igen, mert a nemzet szentül hitte mindég, hogy a hazatérő koronával sorsa is jobbra fordul. Hiszen elégszer látták, hogy minél tovább volt külföldön a szent korona, annál nagyobb volt itthon a búsulás, annál erősebb a vágyakozás szent István koronája után.

Mert az országnak a koronát nagy királyunk, Szent István szerezte igazi előrelátó bölcsességgel.

Az 1000-ik év táján, vagyis abban az időben, amikor Szent István, az első magyar király Magyarország megszilárdításának nagy munkáját megkezdte, két hatalom volt Európában. Az egyik a *pápaság*, amely lelkiekben uralkodott minden keresztény nemzet fölött. Ez az egyházi hatalmasság a római pápa személyében összpontosult. A másik — a világi hatalom — *a római császárság* volt, amelynek élén a római császár állott. Amint valamely nép kereszténnyé lett és a pápát ismerte el egyházi fejének, a római császárság is igyekezett a maga világi hatalma alá helyezni azt. Ennek jeléül koronát küldött a kereszténnyé lett nép fejedelmének. Mivel pedig ilyenformán a fejedelem a koronát és azzal a fejedelmi hatalmat is a római császártól kapta, tehát annak tartozott engedelmességgel.

A magyarság azonban függetlenségéről nem volt hajlandó lemondani semmi áron. Ezért István nehogy függő viszonyba kerüljön a római birodalom császárával, III. *Ottóval*, a királyi koronát nem tőle, hanem a pápától kérte. A kereszténység egyházi fejétől, annak egyházi hatalmától nem féltette a magyar nemzet politikai önállóságát és függetlenségét.

Miután István király a magyarságot kereszténnyé tette, az 1000-ik év elején, *Asztrik* pannonhalmi (akkor szentmártonhegyi) apátot Rómába küldötte II. *Szilveszter* pápához. Asztrik királyi küldője nevében azt kérte a pápától, hogy a magyar nemzetet vegye fel a keresztény egyházba, ezenkívül pedig ura, *István* számára koronát is adjon.

A pápa Asztriktól álmélkodva hallotta a magyar fejedelem páratlan buzgóságát, hithűségét. Amikor pedig Asztrik elmondotta, hogy István maga is hirdeti a kereszténység tanításait, a nemzet főbbjeit ő téríti az egyház kebelébe, így szólott Asztrikhoz: „*Én csak apostoli helytartója vagyok az Úrnak, de a te fejedelmed valóságos apostol!*“ Szilveszter pápa ezután megerősítette az István által addig alapított püspökségeket és megadta a kért koronát, meg a királyi címet. Az 1000-ik év augusztus 15-én Istvánt a pápától kapott koronával Esztergomban királlyá is koronázták. Mégpedig „apostoli királlyá“ és apostoli király Istvánnak minden utóda is.

István törvényei úgy említik az ország koronáját, mint a királyi hatalom kifejezőjét. A korona nemcsak kifelé jelezte az országnak állami függetlenségét, hanem minden hatalomnak kútforrását és eredetét jelentette. Törvényeink kimondják, hogy a királyi hatalmat Magyarországon csak az a koronázott király gyakorolhatja, akit Szent István koronájával koronáztak meg.

A magyar korona két különálló koronából áll. A felső részén az apostolok zománcképein levő feliratok latinul és latin betűkkel, az alsó, újabb részén levő zománcképek mellett pedig görögbetűs görögnyelvű feliratok olvashatók. Ez alsó koronát *Dukasz* Mihály görög császár adományozta hálából I. Géza magyar királynak, mert a Lándorfehérvárban (a mai Belgrád) 1072-ben elfogott görög őrséggel irgalmasan bánt. Hogy a két koronát mikor forrasztották egymással össze, azt egész bizonyossággal megállapítani nem sikerült.

A koronát már IV. László király idejében, 1256-ban kiállított okmányban *szentnek*, szentséges koronának mondják.

A Szent István koronájának nagy jelentősége Árpád-házi nemzeti királyaink kihalása után domborodik ki teljesen.

Az utolsó Árpád-házi király, III. Endre halála után 1301-ben nagy versengés indult meg a külföldi uralkodócsaládokban, ki nyerje el a magyar trónt. Az Árpád-házzal nőágon való távoli rokonság alapján különösen két jelölt küzdött nagy elkeseredettséggel egymással. Az egyik az olasz *Róbert* Károly, a másik *Vencel* cseh király, aki fia számára akarta biztosítani a magyar trónt. Mind a ketten a szent korona birtokába óhajtottak mindenekelőtt jutni. A szerencse az ifjú Vencelnek kedvezett, akit hívei Székesfehérvárott meg is koronáztak. De a pápa tiltakozott a megkoronázás ellen és Vencel hívei erre nagyon megfogytak. Vencel cseh király, mivel fiának élete is veszélyben forgott, sereggel vonult Budára, fiához. Ott azt az óhajtását fejezte ki a magyar urak előtt, hogy fiát a szent koronával felékesítve szeretné látni. A király néhány magyar híve ekkor az ifjú királyt a koronával fel is ékesítette, amire a cseh király fegyveresekkel vétette körül fiát és őt a magyar szent koronával együtt Csehországba vitte magával. Ez volt az első eset, hogy a szent korona külföldre került.

A ravasz csel sikerült ugyan, de *Vencel* mégsem tarthatta meg a magyar királyságot. Átadta tehát a koronát egy másik trónkövetelőnek, a bajor Ottónak. Ez bejött az országba, hogy itt magát a koronával megkoronáztassa. De mert tudta, hogy a másik két trónkövetelő, *Róbert* Károly és Rudolf osztrák herceg leselkednek rá, jobban mondva a nála lévő koronára, azt egy fakulacsba rejtette és úgy hozta be az országba. Útközben azonban a nyeregkápához kötött fakulacs köteléke megoldódott és leesett. A sötétben lovagló Ottó nem vette észre és másnap, amikor meg-

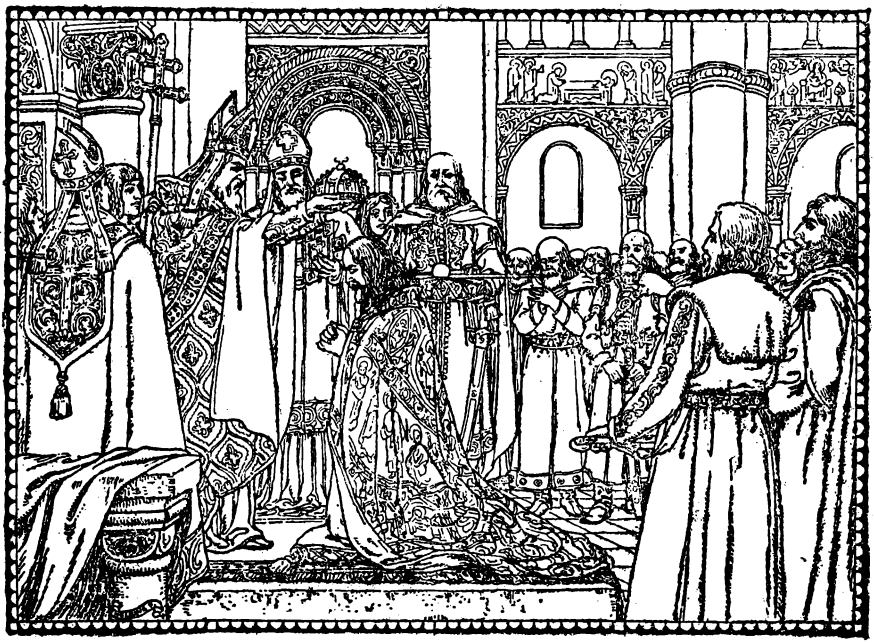

Szent István koronázása. Helbing Ferenc rajza.

látta a veszedelmet, visszament keresni a nagy kincset rejtő kulacsot. Csak hosszas kutatás, keresés után találták meg a magyar határon egy mocsaras, zsombékos vidéken. Ekkor az esés következtében görbült el állítólag a korona tetején lévő kereszt, amely mai napig is ferdén áll.

Ottó a szerencsésen megkerült koronával aztán 1305-ben királlyá koronáztatta magát Székesfehérvárott. Azután pedig a koronával a fején, szent István palástjával a vállán bevonult Budára. És bár hívei igen kevesen voltak, mégsem szólalt föl senki az ő királysága ellen, hiszen koronás király volt. De a királysága nem tartott sokáig, mert a koronát — pedig állandóan maga mellett tartotta, s ha utazott, magával vitte — megint elvesztette. De most aztán nem is kapta többé vissza.

Az történt ugyanis vele, hogy ő hívei számát szaporítani akarván, elhatározta, hogy magyar főúr lányát veszi el. Ebben az időben az erdélyi vajda, *Apor* igen nagyhatalmú úr volt. Az ő lányát kérte meg Ottó. Azt hitte, hogy ezzel a házassággal nemcsak a nagyhatalmú Apor, hanem a többi magyar főúr barátságát is megnyeri. De Apor a *Róbert* Károly — Nagy *Lajos* királyunk apjának — pártján állott. Szinleg belement hát a házasságba és meg is hívta magához leánynézőbe Ottót. Ez elment és mint mindenhova, a koronát Aporhoz is magával vitte. Éppen erre volt szüksége Apornak. Ottót megérkezése után azonnal elfogatta s a koronát elvette tőle. Csalárd úton jutott hozzá Ottó, hát úgy is veszítette el — mondogatták országszerte.

Az így megszerzett koronával koronázták aztán meg Róbert Károlyt, akit az egész ország elismert királyának. Ettől kezdve több mint 130 évig a koronát Budán, a kincstárban, utóbb Esztergomban és a visegrádi királyi várban őrizték.

Amikor aztán a Habsburg *Albert* király 1439-ben váratlanul elhúnyt, felesége, *Erzsébet* királynő éppen más állapotban volt. Orvosai megmondták neki, hogy fiút fog szülni, ő tehát, nehogy a pár hét mulva megszülendő fiú elessen a királyságtól, elhatározta, hogy megszerzi a koronát s ha a fia megszületik, mindjárt meg is koronáztatja. De hívei, a magyar urak közül senki nem vállalkozott arra az istentelenségre, hogy bűnös kézzel nyúljon a szent koronához. Egyik osztrák udvari dámája, a bécsi *Kottaner* Ilona vállalkozott erre a vakmerőségre.

A szent koronát ebben az időben Visegrádon őrizték több lakat alatt, vasládában. Az 1440-ik esztendőnek egy viharos februári éjszakán ment be Kottaner Ilona, hogy elorozza a koronát. Sápadtan, remegő kezekkel nyitogatta tolvajkulcsokkal a ládát. Odakünt dühöngött a szélvész, házfedeleket tépett le és meg-megrázta az öreg vár ablakait, amelyek mögött éppen lopták a nemzet nagy kincsét, a szent koronát.

A vakmerő nő még azon éjszaka elhagyta a várat és átkelve a Duna jegén, Komáromba ment. Ott vajudott és pár óra mulva csakugyan fiút is szült Erzsébet királynő. Három nap mulva az ellopott koronával aztán Székesfehérváron megkoronázták a csecsemőt V. László néven. De uralkodásán nem volt Isten áldása.

A megkoronázott csecsemővel a gyermekágyból felkelt királynő továbbmenekült és a szent koronát 2500 aranyforintért zálogba adta IV. *Frigyes* osztrák császárnak. Csak 23 év mulva tudta onnan visszaszerezni nagy *Mátyás* királyunk.

Nagy ünnepélyességgel hozatta haza Mátyás a koronát. Úgy kísérték, mint a szentséget s amerre hozták, mindenütt megszólaltak a harangok tiszteletére. Három napig Sopronban közszemlére tették, ahova messze földről

járultak látására a magyarok. Csak ezután hozták Budára. Koronázása után pedig Visegrádra vitette, ahol Mátyás király maga is legszívesebben időzött. Itt őrizték egészen a nagy nemzeti szerencsétlenségig, a mohácsi vészig.

Mohácsnál a magyar király, a fiatal II. *Lajos* is elesett s az ország király nélkül maradt. Megint sokan áhítoztak a magyar trónra, de a korona *Szapolyai* János kezében volt, így hát ő koronáztatta magát királynak. A nagyhatalmú erdélyi vajda királysága ellen sokan protestáltak és inkább az osztrák Ferdinándot szerették volna a magyar trónon látni. Inkább benne bíztak, hogy osztrák segítséggel elveri a törököt az ország nyakáról. Igen, de *Ferdinándot* nem lehetett megkoronázni, mert a koronát *Perényi* Péter őrizte Visegrádon, Perényi pedig a Szapolyai embere volt. Meg kellett tehát nyerni Perényit a Ferdinánd pártjára, ami meg is történt. Így került aztán a korona Ferdinánd király homlokára. Két koronás királya is volt hát ebben az időben az országnak, aminthogy az ország is két részre szakadt. A harmadikban meg a török volt az úr.

Perényi mint Ferdinánd király híve, 1529-ig őrizte tovább a koronát, de ekkor *Szapolyai* János király emberei elfogták és elvették tőle a nemzet féltett kincsét. János király Erdélybe vitte magával nejéhez, Izabellához. Halála után pedig az özvegy Izabella hosszas alkudozások után 1551-ben a koronát kiadta Ferdinándnak.

Közben azonban a török egyre terjeszkedett. Amíg a magyar urak veszekedtek egymással, a török szépen elfoglalja Budát, Visegrádot, Székesfehérvárt, a korona eddigi őrzőhelyeit. A koronát tehát a török elől Pozsonyba, majd Bécsbe vitték és így megint külföldre került a szent, féltett ereklye. De a török Pozsonynál sem állt meg, Bécset fenyegette, a koronát tehát még messzebb, Prágába vitték. Ott őrizték még akkor is, amikor a török elvonult és csak a koronázásokra hozták le Pozsonyba. A nemzet folytonos sürgetésére aztán 1608-ban mégis a pozsonyi várban helyezték el. Rá tíz évre a várnak azt a tornyát, amelyben a koronát őrizték, villám sujtotta anélkül, hogy a koronának baja esett volna.

1683-ban, amikor Kara Musztafa török nagyvezér megint Bécs ellen indult seregével, a korona újból kikerült az országból. *Erdődy* Kristóf koronaőr a koronát Bécsbe, majd Bécs ostroma miatt Linzbe, onnan pedig Passauba vitte. Csak a török veszély elmultával hozták vissza Pozsonyba, ahol I. Józsefet 1687-ben megkoronázták vele. A koronázás után a koronát megint Pozsony várában helyezték el. De 1703-ban a villám újból beütött a magas hegyen épült pozsonyi várba, a koronát tehát Bécsbe szállították. Kilenc évi távollét után vitték csak vissza az újból épített pozsonyi várba, ahol 1784-ig őrizték.

Ezidőben *II. József* volt Magyarország királya. Megesküdni nem akart a magyar alkotmány megtartására — ez a koronázás alkalmával letett eskü — ezért meg sem koronáztatta magát. A nemzet emiatt *kalapos királynak* csúfolta, minden rendelkezését törvénytelennek mondotta és parancsainak a vármegyék nem engedelmeskedtek.

Mert a magyar ember felfogása szerint törvényes jogot a királysághoz csak a korona ad! Hiába vitette ő a koronát Bécsbe az udvari kincstárba, szent István koronájának varázsa erősebb volt nálánál. A nemzet állandóan követelte, hogy szállíttassa haza a koronát. Ha pedig törvényesen akar uralkodni, koronáztassa meg magát és tegye le az alkotmány megtartására az esküt.

Végre is a szent korona győzött. József 1790-ben elrendelte, hogy hozzák haza a koronát. Ilyen ünnep napja a magyarnak régen nem volt!

A nádor, a kancellár és a mágnások, meg sok jeles magyar úr ment érte Bécsbe. Itthon kimondották, hogy a hazaérkező koronát a legnagyobb tisztelettel és ünnepséggel fogják fogadni.

Bécsben hatlovas díszhintóra tették a koronát őrző ládát. A magyar urak és a császár testőrsége kísérte zeneszóval. Amikor a menet az országhatárra ért, Pozsonyál minden ágyú megszólalt. A dunai hídnál a kísérőkhöz csatlakozott a koronaőrség és két kompánia gránátos. A város határában a magisztrátus hajadonfővel fogadta a szent koronát. Ekkor újra megszólaltak az ágyúk és Pozsony valamennyi templomának minden harangja. A várkapuban a bíbornok-hercegprímás, az egész főpapság, a mágnások és a követek fogadták s valamennyien a menethez csatlakozván, a várkápolnába mentek. Itt az oltárra helyezték a vont aranyszövettel letakart ládát, a prímás ünnepélyes tedeumot mondott. Az ágyúk és a harangok most harmadszor is megszólaltak. Innen azután Budára hozták a koronát. A gárda, az urak és nemesek, meg a megyék bandériuma kísérték útjában. Amerre mentek vele, mindenütt harangzúgás, ünneplőbe öltözött emberek örömmámora fogadta, s a nép ezrével borult térdre előtte. Így érkezett meg Budára. Az ősrégi szokás szerint azután kivették a ládából, a főpapok és a küldöttek megcsókolták, az ablakból pedig megmutatták a kívül rivalgó tömegnek, amely a szent korona láttára egyszerre megcsendesedett, s tiszta örömmel, meghatottsággal hajolt meg az ország szent kincse előtt.

Ehhez hasonló ünnepélyességgel érkezett haza mindég a szent korona.

Joggal és igazán írták hát ebben az időben osztrák írók, hogy „minden nemzet tiszteletben tartja koronáját, de egyetlen egynek a lelkében sincs meg az a nagyrabecsülés, az a mélységes hódolat, amely a magyar szíveket elfogja a koronája iránt. Ősidők óta benne él ez ebben a nemzetben". Ettől kezdve a hazakerült korona itthon is maradt, közöttünk, szent István népe között. De azért itt is viszontagságos sors várta.

Az 1848-iki szabadságharc trónvesztettnek nyilvánította a Habsburg uralkodócsaládot. Ezért a koronát is biztos helyre akarták vinni. 1848 december 30-án *Bónis* Sámuel képviselő, országos biztos, a koronát Debrecenbe vitte, ahol *Kossuth* Lajosnak adta át. A korona akkor a szabadságharc szerencsétlen végéig a nemzeti kormány kezében maradt.

Amint azonban az 1849-ik évben a harcok kezdtek végzetes fordulatot venni és a kormány előbb Nagyváradra, majd Aradra menekült, vitte magával a koronát is. Amikor az utolsó csata — a temesvári — a magyar sereg vereségével véget ért, a kormány Lugoson és Karánsebesen keresztül menekült ki az országból. Nem akarták azonban a koronát Törökországba vinni, ahova Kossuth Lajos és a kormány egyes tagjai menekültek. *Szemere* Bertalan igazságügyminiszter ezért elhatározta, hogy Orsovánál elássa a nemzet kincsét. Előbb egy elhagyott házban, majd amikor ezt nem találta elég biztosnak, az Oláhországba vezető úttól balra, egy füzesben ásta el a koronát és a koronázási jelvényeket.

A szabadságharc lezajlása után gondos kutatás indult meg az elrejtett korona után. A kutatás azonban eredményre nem vezetett mindaddig, amíg valaki el nem árulta a rejtekhelyet. 1853 szeptember 8-án akadtak rá a kívül-belül rozsdás ládára. Azon a helyen, ahol az elásott koronát megtalálták, a nemzet később kápolnát építtetett. A ládát felnyitván, abban

a koronával együtt a többi koronázási jelvényeket is megtalálták. A korona a mellette fekvő jogarral együtt sértetlen volt ugyan, de a kard megrozsdásodott, az országalma aranyozása pedig elhomályosodott. Szent István király legfelül fekvő palástja nedves volt és emiatt azóta fakóbb színű is.

A megtalált szent koronáért hadihajó indult, hogy felhozza Budára. Egykorú feljegyzések szerint leírhatatlan volt az a lelkesedés, amellyel Buda és Pest népe a koronát fogadta. 1853 szeptember 16-án érkezett Pestre a korona, három nap mulva Bécsbe vitték, ahol fogadására *Ferenc József* király mint egy fejedelem elé, egész kíséretével kivonult. Ünnepélyes istentiszteletet tartottak, majd másnap visszahozták Budára.

Azóta ott őrzik a magyar szent koronát, amely egy sokat szenvedett nép sokat hányatott, mindennél tiszteltebb ereklyéje ma is. Ma is, amikor király nélküli királyság vagyunk; de azért *királyság*, mert itt a szent korona közöttünk, s ennek a koronának az ereje, a hatalma, az ezeréves fénye a mi reménységünk szétszaggatott, megnyomorított mai állapotunkban.

(*sz.*)

A BÖLCSESSÉG KIS TÜKRE.

Ezer barát is kevés, de egy ellenség is sok.

(*Török közmondás.*)

★

Itélj meg Uram engemet! Az én igazságom és ártatlanságom szerint fizess nékem. (*Zsolt. kv. 7, 9.*)

★

Aki a szelet nézi, nem vet az, és aki a sűrű felhőkre néz, nem arat. (*Prédikát. kv. 11, 4.*)

★

A szegénynek sok kellene, a fukarnak minden.

(*Orosz közmondás.*)

★

Mindenki annyit ér, ahogy betölti hivatalát. (*Arany János.*)

EGÉSZSÉGTANI TIZPARANCSOLAT.

Közli: szentlőrinci LIEBERMANN doktor, az egészségtan tanára a budapesti tudományegyetemen.

1. **Ügyelj a tisztaságra.** Igen sok veszedelmes betegség a testeden, ruhádon, a lakásban és annak levegőjében felgyülő piszoktól, portól és az ezekben elszaporodott betegségeket okozó csíráktól származik.

Különösen a tüdővész (tuberkulózis) gyakori olyan lakásokban, melyek tisztátalanok és ahol gyakori ablaknyitással, szellőzéssel friss levegőről nem gondoskodnak.

Legyek, tetvek, poloskák, svábbogarak, patkányok, egerek terjesztik a ragadós betegségeket; ezek az állatok pedig csak ott élnek és szaporodnak, ahol a tisztaságra nem ügyelnek és ahol felgyül a táplálkozásukra szolgáló mindenféle szennyes anyag, konyhahulladék, ürülék stb., melyekhez hozzáférhetnek. Különösen veszedelmesek a tisztátalan illemhelyek is.

2. **Ápold a testedet.** Gondosan mosakodj. Tisztítsd körmödet. Fürödj, ahányszor csak teheted. Fésülködj. Tisztítsd fogadat, s ha hibás, fordulj fogorvoshoz, mert a rossz fog sok betegségnek lehet forrása. Öblítsd szádat. Porold ki és keféld ruhádat. Kíméld szemedet; csak jó világítás mellett olvass és írj.

3. **Ne mulaszd el a testgyakorlást, lehetőleg a szabadban.** Otthon sűrűn nyiss ablakot, hogy a friss levegő kihajtsa a romlottat.

4. **Kerüld a túlfűtött szobát,** mert ez elkényezteti testedet, s ha kimégy a friss levegőre, meghűléses betegséget szerezhetsz.

5. **Vigyázz ételeid és italod tisztaságára.** Olyan ételt ne egyél, mely gyanús, hogy beteg ember hozzányúlt, vagy hogy legyek járták, vagy olyat, amely poros vagy szennyes. Romlott ételt, vagy éretlen gyümölcsöt se egyél. Csak forralt tejet igyál. A nyers tej gyakran veszedelmes betegségek, pl. a tuberkulózis, a tifusz, skárlát, torokgyík stb. terjesztője.

Csak tiszta vizet igyál, amelyről gondolod, hogy szennyező anyag nem juthatott bele, mint ahogy az nyílt kútnál lehetséges. Ha kifogástalan tiszta víz nincs, legjobb a vizet felforralni és lehűtés után inni.

6. **Mosatlan kézzel ne nyúlj az ennivalóhoz,** mert napközben sok szennyező anyag, betegséget okozó csíra ragadhatott kezeidhez, még ha a szennyező anyagot nem is látod.

7. **Ne igyál pohárból, melyből előtted más ivott,** mert nem tudhatod, nem szenved-e valamely ragadós betegségben.

8. **Kerüld a szeszes italt,** mert nemcsak a gyomrodat rontja, hanem az agyvelődet és idegeidet is.

9. **Kerüld a ragadós betegségek valamelyikében szenvedő embert.** Például himlőben, tórokgyíkban (diphtheriában), skárlátban, kanyaróban, szamárhurutban, tífuszban stb., stb. szenvedőhöz csak az orvos és olyan ember (ápoló) mehet, akit az orvos kitanított arra, hogy a ragadós betegségek ellen miképen védekezzék.

Különösen kerüld a köhögős (tüdővészes vagy más tüdőbajban szenvedő) náthás, szembajos és bőrbajos embert, de a láthatóan tisztátalant vagy folyton vakaródzót is.

10. **Bármilyen változást veszel észre magadon, lelkiállapotodon, vagy tested bármely részén, mely megzavarja nyugalmadat, fordulj tanácsért bizalommal az orvoshoz.**

A MOHÁCSI VÉSZ

Augusztus 29-én lesz éppen 400 esztendeje, hogy Mohács mellett a török tönkreverte a magyar sereget és siralmas százötven évig tartó szolgaságot hozott az országra. Illik az évfordulón megemlékeznünk erről a régi veszedelemről.

1526-ot írtak, amikor Magyarország fölött nagyon megnehezült az idők járása. Az urak egymás között marakodtak, osztozkodtak, a nép koldus volt, az ország kincstárában pedig alig-alig akadt egy pénz is. Ami adó itt-ott befolyt, az mihamar eltűnt a pénzkezelő hűtlen sáfárok kezén, a hűtelen főurak csak a maguk hasznát nézték s a király — szegény II. Lajos — tehetetlenül vergődött ebben a zűrzavarban.

A fiatal király alig húsz éves volt még és már megőszült. Megőszítette az ország gondja, meg a maga baja, megőszítette a keserűség, amikor azt kellett látnia, hogy mindazok, akik hatalmat, vagyont kaptak a nemzettől, mindennel törődnek, csak az ország érdekeivel nem.

Amikor híre jött, hogy a mai Belgrád táján kétszázezer jól felszerelt katonával betört a török szultán, Szolimán, kért, könyörgött segítséget a főuraktól, a külföldi keresztény fejedelmektől — de hiába! Végre maga indult a roppant nagy had ellen és nem volt körülötte több négyezer vitéznél. Négyezer a kétszázezer ellen! — irgalmas Isten — mi lehetett ebből más, mint teljes vereség.

Fiatal szép királyné asszonyától a Csepel-szigeten búcsúzott el Lajos király. Érezte szegény, hogy utolsó búcsúja ez, megindultan, remény nélkül vonult hadával Tolnára, a biztos halál elé.

Lassankint gyülekeztek a közel levő főurak seregei Tolna alá. Megérkezett Tomori Pál, a hős kalocsai érsek és az ifjú Zápolyai György; csak a leghatalmasabb, a legnehezebben várt Zápolyai János késett útjában, akinek tekintélyes hada volt.

Mintegy húszezer ember lehetett már együtt. Fővezérről kellett gondoskodni. A király Tomori Pált nevezte ki e nehéz tisztségre s mellé rendelte Zápolyai Györgyöt. A nyugtalan had nem akart várni az útban levő seregek megérkeztére, amelyekkel a magyar sereg könnyen nyolcvanezer főre szaporodhatott volna. Lármásan sürgették, hogy vezessék őket az ellenségre. Az ujjaikon lévő gyűrűkkel ütik agyon a törököt, hetvenkedtek az urak. Fél mérföldnyire Mohács alatt ütötték fel a király táborát, ott várták be az ellenséget. Szolimán ezalatt hirtelen átkelt a Dunán. Augusztus 26-án ott volt már két mérföldnyire a magyar tábortól. Kétszázezer harcosa mellett háromszáz ágyúja volt a szultánnak és csak huszonnégyezernyolcszáz vitéze a magyar királynak, meg nyolcvan ágyúja.

— Mennyire becsüli a magyar sereg számát s mennyire az ellenségét? — kérdé a király Tomoritól, a vezértől.

— Felséged táborában alig van több huszonnégyezer fegyveresnél. Az ellenség serege közel háromszázezer emberből áll; de nem kell megijedni e számtól, mert a legnagyobb része gyáva csőcselék!

Így nem látta a veszedelmet a fővezér sem!

Midőn csatarendbe állítják a magyarokat, a víg Perényi Ferenc, nagyváradi püspök, tréfásan így szólt a főuraknak:

— Ma huszonnégyezer magyar fog az igaz hitért mártír-halált halni; Brodarics püspök lehetne hozzánk annyi jóval — ő ismerős Rómában —, hogy előre kinevezte·ne bennünket a

Török vezér a mohácsi vész idejéből.

pápával szentekké. Tréfának szánt mondás volt, de siralmasan komoly igazság lett belőle.

Augusztus 29-ikén megindultak a magyar seregek a Mohács alatti mezőre, vígan, csatára készen. Meg kell adni a jelen volt bajnokoknak, hogyha nem is voltak eléggé okosak, de bátorságuk nagyszerű volt. Midőn a király elindult sátorából, jámbor szakácsa, Gondos Illés, megkérdezte tőle:

— Felséges uram, hol várjam az ebéddel?

— Isten tudja — felelt a király elgondolkozva —, hol fogunk ma ebédelni!?

A nádor körülvezette a felállított hadsorok előtt a királyt és bemutatta a harcosoknak. Amikor aztán a király visszaért helyére, megfuvatták a trombitákat. De az ellenség nem felelt rá; nyolc óra hosszat álltak szemközt egymással anélkül, hogy valamelyik fél támadott volna. Végre az egész török sereg megindult, középütt a szultán maga, testőreitől körülvéve. Ekkor föltették Lajos fejére az ezüst sisakot. A körülötte állók elborzadva látták, hogy a király arca ebben a percben halálsápadt lett. Amikor pedig megindultak, a király paripája elbotlott. — Rossz jel, suttogták egymásnak a magyar vitézek. De tovább nem gondolkozhattak ezen, mert a trombiták megharsantak mindkét seregben. A törökök százezreinek „Allah" ordítása elnyelte a magyar sereg „Jézus" kiáltását és a két tábor egymásnak rontott.

A harc dühös, véres és elkeseredett volt. Tomori, a fővezér, mindenütt ott van, ahol szükség van rá. Egy órai hős harcolás után elkezd hátrálni a roppant török sereg a kis magyar had elől, majd hanyatt-homlok rohan Földvár felé.

— Utána, a diadal a miénk! — kiáltja Tomori és rohan Zápolyaival a futók után. Báthory András meg magával ragadja a királyt az üldözés viharába. Mindenki biztosra vette már a győzelmet, pedig a futás csak csel volt a török részéről. Mert egyszerre, mintegy parancsszóra, kétfelé nyílik a török sereg s az őket üldöző magyarokra háromszáz ágyú tüze hull. Az első lövésre elesik Tomori és Zápolyai György. Az utánuk jövőket húszezer janicsárból, a legvitézebb török katonákból felállított ércfal fogadja.

A diadalordítás egyszerre halálkiáltássá válik a magyar seregben. A bátrak még egy rohamot próbálnak az ágyúk ellen, már közel jutottak hozzájuk, midőn Drághfy is elesik az ország zászlajával. Ezzel vége volt mindennek. Vezérek nélkül fut, aki még futhat. Hirtelen zivataros felhőszakadás támad s ez vet véget a csatának, amelyben a magyar nemzet virága elhullott. Hét főpap, huszonnyolc főnemes, ötszáz főúr és huszonkétezer nemes veszett el e napon.

Odaveszett maga a király is. A végveszély pillanatában apródjai kiragadták a csatamezőről és futottak vele a zuhogó zápor oltalma alatt. Egy kis patakon kellett keresztülszökniök, a Csele erén, amely most a felhőszakadástól megáradt. A király nekiugratott a háborgó víznek, de lova visszabukott a magas partról és maga alá temette lovagját, Magyarország királyát. Belefojtotta a vízbe.

Tizenegy nap mulva Budán volt Szolimán, azután végigvezetve pusztító hadait a Duna és Tisza közén, hogy több, mint 150 évig török maradjon ott az úr.

Két hónap mulva találták csak meg a király holttetemét a Csele-patakban. A székesfehérvéri sírboltban temették el. A többi halottakat, akik a mohácsi mezőn elestek, egy derék honleány saját költségén temettette el: özvegy Perényiné, Kanizsay Dorottya.

Földét a földmíves felszántja,
Aztán beboronálja.
Képünket az idő felszántja,
De be nem boronálja.

(*Petőfi.*)

Meddig alszol még, hazám? ...
Szántanak szomszédid,
S a magukéhoz
Odaszántják földed szélit!

(*Petőfi.*)

A szegénynek drága kincs a hit,
Türni és remélni megtanít.

(*Arany J.*)

HOGYAN TANITANAK A CSEHEK?

POZSONYBAN:

Amint a cselák tanító belép a tanteremba, látja, hogy a táblán nagy betükkel fel van irva: „Talpra magyar!" Rémes haragra lobbant a cselák iskolamester és ordítva kérdezte a gyerekektől, ki irta ezt? Természetesen a lurkók hallgattak. A tanító erre igy szólt: 100 szokolt adok annak, aki megmondja, ki irta! Erre kijön az utolsó padból a szőke tót gyerek: Janó.

— Tanító úr kérem, én megmondom, ha előre ki tetszik fizetni a 100 szokolt.

A tanító dühében odaadta a pénzt a gyermeknek, mire Janó mélyen meghajolva, a következőket mondja:

— Talpra magyar! irta Petőfi Sándor.

KASSÁN:

A tanító kihivja Torma Janikát és megkérdezi tőle, hogy hol született? A gyermek egésszen természetesen azt feleli, hogy Kassán. E válaszra egy hatalmas pofon csattan el a gyermek arcán és a tanító végtelen haraggal azt kiáltja a gyermek felé, hogy azt a szót, Kassa, ne merje kiejteni többet, Kassa már nincs, csak Kosice létezik.

Ezután a tanító sorra hivja ki a gyerekeket és aki azt feleli, hogy Kassán született, az mind a kis Torma Jani sorsára jutott.

Végezetül a tanító a vörös Mórickát hivta ki a táblához és amikor érdeklődött születési helyéről, ez igy felelt:

— Helyben születtem.

MADARAT TOLLÁRÓL

EMBERT OLVASNIVALÓJÁRÓL LEHET MEGISMERNI!

VIGYÁZZ! A könyv vagy tápláló kenyere, vagy gyilkos mérge lelkednek! Jól megnézd, fiad kezébe mit adsz!

HA édesanyád,
feleséged,
leányod,
fiad,
unokád számára:

imádságoskönyvet,
elbeszélést, meséskönyvet,
szép útleírást,
gazdasági tanácsadó könyvet

akarsz venni, írd meg, mennyit szánsz rá, erre a címre:

=MISSZIÓSBOLT=

BUDAPEST, I., KRISZTINA-KÖRÚT 127. SZ.

A közelben levő baptista üzlettel össze ne téveszd! Pontosan írd a címet!

Ugyanitt szép szobrok, szentképek, érmek, rózsafüzérek, papirárúk is kaphatók.

KIADVÁNYAINK:

Prohászka Ottokár: **Elmélkedések az Evangéliumról.** Ára . . . **33,000 K**

Prohászka Ottokár: **Gloria in Excelsis. Rora e coeli. A túlvilág tornácaiban. Bethániától a Golgotáig. Tábor hegyétől Bethániáig.** Egy-egy kötet ára . . . **31,500 K**

Prohászka Ottokár: **Konferenciabeszédek.** 1920., 1921., 1923., 1924. és 1925. Fűzve. Ára . . . . . **14,000 K**

Foerster: **Az élet művészete.** Fűzve **52,500 K**

Jovanovits Lea: **Az én zsoltáraim.** Kötve . . . . . **28,000 K**

Prohászka Ottokár: **Keresztút.** Művészi képekkel. Kötve . . . . **28,000 K**

Farkas Edith S. M.: **A Missziótársulat Kültagtestvéreinek Kézikönyve.** Csak kültagoknak és azoknak, akik azzá lenni szeretnének

Farkas Edith S. M.: **Missziós Útravalók.** Egy kötetben. Sajtó alatt.

Jézus szíve családfelajánlási kép, karton 40×40 cm. Ára **20.000 K.**

A test súlya,

ha egészséges, rendesen fejlett a gyermek:

	Fiú	Leány
5 éves korban	22½ kiló	18¼ kiló
6 „ „	24½ „	19½ „
7 „ „	25⅝ „	21⅝ „
8 „ „	27¼ „	23½ „
9 „ „	29½ „	25⅝ „
10 „ „	31¼ „	28 „
11 „ „	33¼ „	31¼ „
12 „ „	35⅝ „	35½ „
13 „ „	38⅝ „	40¼ „
14 „ „	41⅝ „	44½ „
15 „ „	46⅝ „	48 „

A férfi súlya,

ha 1·58 méter magas	57⅝ kiló
„ 1·60 „ „	60¼ „
„ 1·62 „ „	62½ „
„ 1·64 „ „	63⅝ „
„ 1·66 „ „	65 „
„ 1·68 „ „	66 „
„ 1·70 „ „	67 „
„ 1·72 „ „	69 „
„ 1·74 „ „	72 „
„ 1·76 „ „	74 „
„ 1·78 „ „	76¾ „
„ 1·80 „ „	78⅝ „

A nő súlya,

ha 1·48 méter magas	45½ kiló
„ 1·50 „ „	46¼ „
„ 1·52 „ „	47½ „
„ 1·54 „ „	49½ „
„ 1·56 „ „	50⅝ „
„ 1·58 „ „	52¼ „
„ 1·60 „ „	55¼ „
„ 1·62 „ „	57¼ „
„ 1·64 „ „	59⅝ „
„ 1·66 „ „	62⅝ „
„ 1·68 „ „	63⅝ „
„ 1·70 „ „	66¾ „

Mértékek táblázata.

Súlymérték: Tonna = 1000 kiló; métermázsa = 100 kiló; 1 kiló = 1000 gramm; hektogramm = 100 gramm; dekagramm = 10 gramm. *Hosszmérték*: Kilométer = 1000 méter; hektométer = 100 méter; dekaméter = 10 méter; 1 méterben van 10 deciméter, 100 centiméter és 1000 milliméter. *Területmérték:* 1 hold (katasztrális) = 5754 négyzetméter (1600 négyzetöl); 1 hektár = 10,000 négyzetméter. *Köbmérték:* 1 köbméter olyan kocka, amelynek minden oldala 1—1 méter. *Űrmérték:* kiloliter = 1000 liter; hektoliter = 100 liter; dekaliter = 10 liter; liter, az űrmértékek egysége a méter-rendszerben; deciliter = a liter tizedrésze.

*

Egy tengeri *mérföld* = 1814 méter.

Nem minden ország használja a mértékrendszert. Magyarországon kívül Németország, Ausztria, Franciaország, Belgium, Dánia, Spanyolország, Finnország, Görögország, Olaszország, Hollandia, Portugália, Románia, Szerbia, Svédország, Norvégia, Svájc, Brazilia, Mexiko, Chili, a közép- és délamerikai köztársaságok legtöbbje a méter-rendszert fogadta el. Törökországban és Bulgáriában nemrég nyilvánították hivatalos mérőeszközül; Angolországban és Kanadában használata meg van engedve. Görögországban stadion a méter neve, Hollandiában a métert El-nek hívják.

Anglia és az Egyesült-Államok fontosabb *súlymértéke* a *tonna* = 1016 kiló, a *kvintál* 50 kiló, az *once* = 28 kiló; *hosszmértéke* a *mérföld* = 1609 méter, a *yard* = 92 centiméter; *területmértéke* az *acre* = 4840 négyzetyard. *Magvakat bushel*-lel (véka) *gall*-lal mérnek. 1 bushel = 8 gall, a mi mértékünk szerint 36 liter.

GYERMEKGYILKOS ANYÁK.

Újabban a magyar nép között is, amely mindig híres volt sok gyermekeiről, kezd elterjedni a gyermekirtás szörnyű bűne. A szülők kimondják: nem szabad több gyermeknek lenni.

A gyermekirtó anyák azonban szörnyen büntetik önmagukat. A sokféle idegesség, a borzasztó fejfájások, a női bajok, amelyeket kórházakban orvosolnak, a vérmérgezések, a rákbetegségek, szörnyű szenvedések után

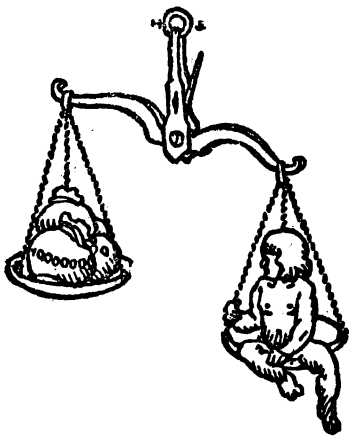

Minden kincsnél többet ér a gyermek.

korai halál, fehér koporsó a büntetése az ördögi mesterkedésnek, a magzat elpusztításának. Gyógyszerül brómot, morfiumot szednek s a baj tovább folytatódik. Itt a földön. De mi következik majd a másik világon, ha majd az ilyen anya az Isten ítélőszéke előtt remeg? Hogyan fog megfelelni, ha majd számot kell adni a gyermekgyilkosság okáról? Megelégszik-e az Isten azzal, ha majd valaki a kényelemféltését vagy a vagyon eloszlását hozza fel okul? A rabló gyilkol, mert az idegen pénzére vágyik. A bűne rettenetes, de mennyivel nagyobb annak az anyának a bűne, aki a saját gyermekét öli meg és a saját életét legdrágább kincsétől fosztja meg? Mit fog majd felelni a másvilágon, amikor ártatlan apró lelkek állanak majd az útjába és azt mondják neki:

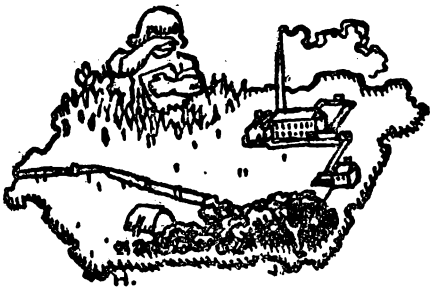

Ahol nincs gyermek, nincs a munkán áldás.

— Anyám! Te voltál a gyilkosom! Bevádollak az Istennél, ne lehessen neked nyugalmad, aki a gyermekedet megfosztottad az élet örömétől.

Tehát mi helyesebb! Engedelmeskedni az Isten törvényének, világra hozni azt, akivel maga az Isten ajándékozta meg: résztvenni a teremtő Isten munkájában, vagy szörnyű betegséget s még szörnyűbb bűnök terhét hurcolni az életen át és az élet után? Az Úristen arra teremtette az

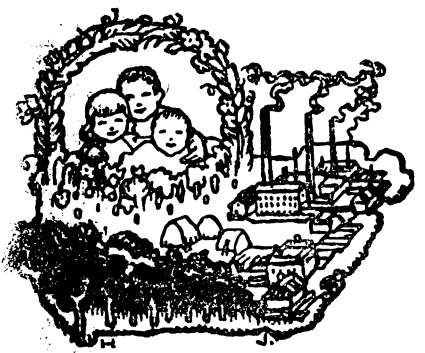

Sok gyermekre gyarapszik a vagyon.

anyát, hogy gyermekeket hozzon a világra, hogy kiteremje magát, mint a gyümölcsfa. Akkor egészséges, ha kitermi magát. Hiszen a gyümölcsfának se szokás levagdosni a termőbimbóját, nem nyomorgatják, nem kínozzák, hanem hagyják a maga útján fejlődni.

A gyerekirtás egyik borzasztó büntetése, hogy a gyermekírtó anyának a leánya igen gyakran örökli a magtalanságot. Hiába megy férjhez, hiába várják az Isten áldását, az édes gügyögő apróságot, nem jelentkezik. Az anya bűne, átkozott átka lesz az utódoknak.

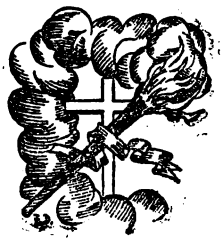

Vadászati és halászati tilalomidő Magyarországon.

A × mezők a tilalmas, a tiszták a vadászati és halászati időt jelentik.

A vad neme	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
Szarvas	×	×	×	×	×	×				15 ig	×	×
Dám-bika . .	×	×	×	×	×	×					15 ig	×
Szarvas-, dámvad- és őzsuta	×	×	×	×	×	×	×	×	×	15 től		
Őz-bak	15 ig	×	×									
Zerge	×	×	×	×	×	×	×					
Nyúl		×	×	×	×	×	×	15 től				
Zergegida, siket- és nyírfajdjérce, éneklőmadarak	Nem szabad rájuk soha vadászni											
Siket- és nyírfajdkakas	×	×				×	×	×	×	×	×	×
Császármadár	×	×	×	×	×	×	×	15 től				×
Fácán és túzok		×	×	×	×	×	×	15 től				
Fogoly	×	×	×	×	×	×	×					

A hal neme	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
Fajtok				×	×	16 ig						
Fogassüllő .				×	×	15 ig						
Kecsege . . .				×	×	15 ig						
Kösüllő				×	×	15 ig						
Márna				×	×	15 ig						
Sőreg				×	×	15 ig						
Szintok				×	×	15 ig						
Termetestok				×	×	15 ig						
Viza				×	×	×						
Ponty				×	×	×	×					
Lazac	×								15 től	×	×	×
Pisztráng . . .	×								15 től	×	×	×
Lepényhal . .			15 től	×								
Galóca			×	×	×				·			

A rákot április 1-től május 15-ig tilos fogni. — Oly rákokat, melyek a szemtől a kiegyenesített fark végéig mérve nyolc centiméternél kisebbek, vissza kell bocsátani a vízbe.

SZÁZÉVES A VASÚT.

Éppen most van 100 esztendeje, hogy az első vasút végigrobogott a csodálkozó, szájtátó emberek előtt Angliában. A feltalálója, aki ezt a nagyszerű ajándékot adta az emberiségnek, alacsony sorból emelkedett a világ első nevei közé. *Stefenson* Györgynek hívták. Apja bányamunkás volt, s ő maga is, mint tehénpásztorgyerek, aztán napszámos és bányamunkás kezdte az életet. Tizenhétéves volt, amikor önerejéből megtanult írni-olvasni, majd pedig éjszakánként, amikor félholtra fáradva tért meg napi munkájából, tovább tanult, művelődött, bujta a könyveket és gyüjtötte a minden kincsnél többet érő ismereteket. Amikor hihetetlen szorgalommal, kitartással elkészítette első gőzgépét, nem kapott engedélyt vasútépítésre. Nemcsak társai tartották bolondnak, de Anglia legkiválóbb mérnökei és szakemberei sem vették komolyan. Az ő esete a legszebb és legtanulságosabb pédája annak, hogy az emberek csökönyössége, maradisága, az új dolgoktól való irtózása miatt milyen nehezen lehet még a legáldásosabb újítást is keresztülvinni.

Ma már mindenki tudja, milyen fejlődést, haladást, vagyonosodást jelent a vonat, de akkor mindenféle bolondsággal álltak elő. Éppen mint ma a tudatlanok, amikor másféle hasznos újításokról van szó.

Azt mondták a vasútra, hogy azt nem szabad megépíteni, mert a gőzkazánok robbanása embereket, állatokat fog darabokra szaggatni, a kéményből kiugró szikrák tűzbe borítják a házakat, a kocsikat húzó állatok megbokrosodnak és senkinek sem lesz az utakon biztonságban az élete.

A gőzmozdony füstje megmérgezi a levegőt, a madarak ki fognak pusztulni, a nyugalmukban háborgatott tehenek nem fognak legelni, a tyúkok nem fognak többé tojást tojni. Az egész élet ki fog billenni a rendes kerékvágásból és mindez semmiért, egypár ember őrültsége miatt. Azt is mondták, hogy a robogó vonatok láttára az emberek el fognak szédülni,

hacsak deszkából kerítést nem építenek a sínek mindkét oldalán. Manapság a legkisebb falusi gyerek is jóizűen nevetne ezeken a badarságokon, de akkor évekig akadályozták az ilyen kifogások az első vasút felépítését.

Szerencsére azonban az észszerűség végül is diadalmaskodott a tudatlanságon, s amikor az első vasútvonal megépült, bebizonyosodott, hogy megint annak van igaza, aki tökéletesíteni és javítani akarja a világot, könnyíteni az emberi életet, nem pedig a sok maradi, tanulatlan akadékoskodásának.

Képünk mutatja, milyen lelkesedéssel, ünneplőbe öltözötten fogadták az első vasút elindulását. Sem a madarak nem pusztultak ki a levegőből, sem az emberek nem szédültek halálra.

Annál nagyobb dicsőséget szerzett ez az első út a feltalálónak. Gyárat alapított s annyi megrendelést kapott, hogy nem győzte a munkát. Az országok egymással versenyezve igyekeztek vasutakat építeni és mi magyarok is, még Stefenson életében, 1846-ban építettük meg az első vasútunkat Budapest és Vác között.

Amikor ez a nagy ember, akinél többet kevesen használtak az emberiség fejlődésének, 1848-ban meghalt, találmánya, a gőzmozdony már mindenfelé száguldozott, robogott a földkerekségen, országokat kötött össze és szállította a haladást, a művelődést, a fejlődést a legeldugottabb falvakba is.

A JÓ KÖNYV ARANYAT ÉR!

A Kir. Magyar Egyetemi Nyomda Könyvosztálya
Budapest VIII, Múzeum-körút 6
(Gólyavár.)

A jó könyv és a szép könyv igazi barát: segít, szórakoztat, tanácsot ad, tanít.

Raktárunkban összegyüjtöttük a magyar könyvek színe-javát. Válaszos levelező-lappal kérjen tanácsot.

Ajánlunk könyvet minden alkalomra. Családja minden tagjának. Olyan árban, amilyent fizetni hajlandó.

NYujtson alkalmat arra, hogy előzékeny, pontos és megbízható kiszolgálásban részesíthessük.

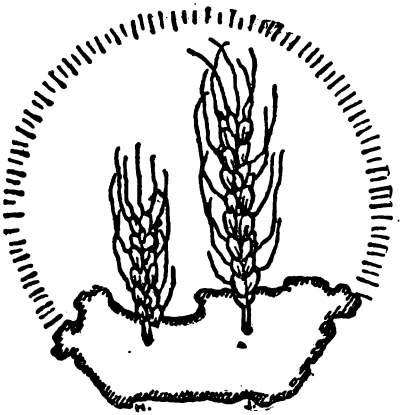

A MAGYAR BÚZA.

Keresztbe rakva kint az élet.
— Áldassék Isten szent neve! —
Magyar földön, magyar búzából
Van a magyarnak kenyere.

Szelek szárnyán ám zúgás támad,
Üzennek messze, régi tájak:
Magyar földön, magyar búzában
Idegen népek kaszálnak...

Kalászt hajtott a föld panasza,
Zokognak, sírnak a keresztek:
Magyar földön idegen horda...
Ne engedd Isten... Ne engedd;

Hogy a kaszájuk learasson.
S ne adj a kalászba szemet!
Magyar földön csak magyar egyen
Magyar búzából kenyeret.

A kaszájuk átkot arasson,
Könnyet, bánatot, gyülöletet.
Élet helyett átokkal tölts meg
Minden acélos búzaszemet.

Zokognak, sírnak a keresztek:
Magyarhonban már nincsen férfi?
Mit feleltek Árpád apánknak,
Ha rátok bízott szép hazánkat
Egykor tőletek számon kéri?...

(*Vécseyné Korchma Ilonka.*)

A TENGERI KÍGYÓ.

Sok száz évvel ezelőtt készült régi krónikák és könyvek így rajzolták a tengeri kígyót. Úgy képzelték, hogy a tengerből kiemelkedve, a hajó fedélzetéről egyenként nyeldeste le a hajósokat ez a hatalmas, szörnyűséges állat. Sokat hallunk még ma is róla beszélni, s alig van esztendő, hogy a végnélküli tengereken hol itt, hol ott ne látta volna valamelyik képzelődő ember. Mert hogy csak a képzelődés és a kitalálás szülöttje ez a csodaszörnyeteg, — amely a valóságban nem él — azt ma már minden iskolásgyermek igen jól tudja.

A régi világ, — amely keveset tanult és vakon hitt tengeri kígyókban, kísértetben, egyszemű óriásokban, s mindenben, ami csodálatos és szörnyűséges volt — esküdött a maga tudatlanságában a tengeri kígyóra. Íme, még le is rajzolták, sőt könyveket is írtak róla olyanok, akik nemcsak a kigyót, de még a tengert sem látták soha. Voltak, akik azt állították könyveikben, hogy ez az állat 30 méter, mások meg, hogy 80 méter hosszú. Ma már, amikor a kutató, vizsgálódó emberi elme átkutatja a levegőeget, a földet és a tengereket, nagyon jól tudjuk, hogy ez a kígyó is csak ott él, ahol a sárkányok, a babonás, tanulatlan emberek fejében. De egyebütt még nem akadtak rá.

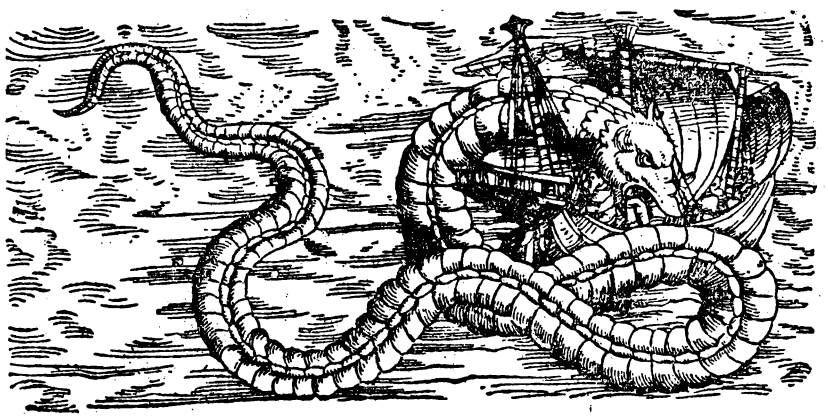

Sok száz évvel ezelőtt készült régi krónikák és könyvek így rajzolták a tengeri kígyót. Úgy képzelték, hogy a tengerből kiemelkedve, a hajó fedélzetéről egyenként nyeldeste le a hajósokat.

AZ EGYSZERI LÓ.

Lovával és szamarával ment haza a malomból az egyszeri ember. Nehéz terhe alatt nyögve, a szamár odaszól ballagtában a lónak: „Segíts, kérlek! Vedd át terhem egy kis részét, mert összeroskadok". De a ló nem hajlott szavára. Az elcsigázott szegény szamár csákugyan ott az útfélen összerogyott élettelenül. Most a gazda minden terhet a lóra rakott át, még a szamár tetemét is. „Én ugyan megjártam", mondta a ló, „egy kis terhet nem akartam elvállalni, most hát az egészet kell hurcolnom és még magát a szamarat is!"

Gyakran kis emberséggel nagy bajtól kíméljük meg magunkat.

TÖRTÉNETEK AZ „ARANYPARASZT"-RÓL.

I. Híres, nevezetes gazdag ember volt Bagi János uram ökegyelme Szentes városában. Aranyparaszt néven emlegették mindenfelé, aki minden gazdagsága mellett is nyáron át csak úgy töretlen bagariacsizmában, egy szál gatyában járt, mint amikor még robotot kellett szolgálni.

Egyszer a német világban — még a Kossuth-forradalom után, — egész gulyát árvereztek Kőrösön vagy Kecskeméten darabszámra.

Leütik az első pár ökör árát s a vevő Bagi János.

Leütik a másik pár árát s a vevő megint Bagi János.

Jön a tizedik, a huszadik pár s a vevő mindig Bagi János.

Megsokalja az árverező bírói személy s kérdi a körüle levőktől, melyik az a Bagi János? Nó, majd hanyatt esik, amikor egy olyan embert mutatnak neki, kiből nem néz ki húsz forint. Mérges hangon odamordul hozzá:

— Hallja kend, meg is kell ám fizetni az ökör árát!

— Hát hiszen majd kiteremtsük valahogyan, nagyságos uram!

Folyik az árverezés és mindig Bagi János lévén a legtöbbet ígérő, már több százra megy az általa megvett állatok száma.

— Hallja kend, vasra veretem, ha csúfot űz a bíróságból. Készpénzzel kell ám itt azonnal fizetni.

— Jól van, jól, nagyságos uram! — felelte Bagi egykedvűen...

Dühös volt a bíró, de nem szólt, nem kérdezősködött többé, csak várta kárörömmel a dolog végét. Mikor az árverésnek vége volt, az egész gulya Bagi János nevére volt beírva s mikor őt a fizetésre felhívták, a legfoltosabb dolmánya zsebéből elővett egy rongyos tárcát s újdonatúj ezresekkel kifizeté az egész összeget.

II. Gróf Károlyi Györgynek kölcsön kellett a szabadságharc után felvenni kétszázezer forintot.

Megtudja ezt Bagi János. Felmegy hát a jószágigazgatóhoz, aki új ember volt a grófnál s nem ismerte Bagit.

— Tekintetes uram! azt hallottam, pénzre van szükség.

Végignéz az igazgató a kopottruhájú paraszton s szánakozva mondja:

— Sok pénz kell ám annak, ha kell, atyafi!

— Mintegy mennyi kellene? kérdi Bagi János.

— Kétszázezer forint, — szólt a jószágigazgató. Azt várta, hogy az öreg erre hanyatt esik egyszerre.

De nem úgy történt. Hanem az öreg nyugodtan, csendesen felelte:

— Igaz, hogy annyi nincs nálam, de százhatvanezer forintot itt hagyhatok. A többit pedig három nap alatt elhozom

A jószágigazgató sem gúnyolódott többé vele.

A VAKSÁG DÍCSÉRETE.

Siralomházba mentem, hogy sok-sok rab magyarnak
Halk szerenádot húzzak a börtönrács alatt . . .
. . . Ott kint az élet zajlik, örvényeket kavargat,
Ki lopni megy, ki gyónni, ki nők után szalad:
Én szerenádot húzok a börtönrács alatt . . .

Vakon komédiáznak velünk titkos hatalmak:
Mi tegnap még erény volt, ma börtön jár azért . . .
Oh mit húzzak ma néktek, micsoda vigadalmat,
Hogy fölpezsdítsem újra a csüggedt árva vért?
Mi tegnap még erény volt, ma börtön jár azért . . .

Vakuljatok meg addig, míg véget ér a Börtön
Ma boldog az, ki néma s ki vaknak lenni bír,
Nem látni: a haláltánc hogy maskaráz a földön,
Hogyan bohóc a téboly: ez is már égi ír!
Ma boldog az, ki néma s ki vaknak lenni bír.

Vakuljatok! S ezernyi titkos gyémántszemével
Élet-csodákat látni megnyílik lelketek:
Elétek jő a jóság lágy, balzsamos zenével
És megmutatja néktek, a föld milyen beteg!
Élet-csodákat látni megnyílik lelketek.

Megérzitek, mily döre a küzdelem a testért,
Hogy egy nagy ölelésért epednek a szívek,
Hogy minden gyilkoláson túl minden ember testvér,
S evezve arra húz, hol int jóság-sziget . . .
Egy nagy-nagy ölelésért epednek a szívek!

Megértitek, miért ment a régi kor lovagja
Klastromba, míg szegények kapták meg mindenét:
Lelkét sebesre szúrta a föld csalóka napja
S vakulni ment: örökre lehúnyja két szemét,
Klastromba, míg szegények kapták meg mindenét.

Megértitek az annyit rágalmazott középkort,
Amely szemét kiszúrta, hogy vaksötét legyen:
S csodákat, Istent látott, leszállt reá az égbolt,
Pedig miként mi: vérben gázolt völgyön, hegyen . . .
A két szemét kiszúrta, hogy vaksötét legyen . . .

— Éhes szemem a földet habzsolja még, akarja,
Az élet ezerábrás könyvét lapozgatom:
Lelkem tavát telítse a szívek zivataria,
Élettel telítődjön bennem minden atom!
Az élet ezerábrás könyvét lapozgatom.

De érzem, hogyha eljő a messiási érem,
A könyvet átlapoztam: kiszúrom két szemem:
S látó lelkem számára az angyaljárta égen,
Csodás csillagözönben az Isten megjelen . . .
A könyvet átlapoztam: kiszúrom két szemem . . .

(Akkor íródott ez a költemény, mikor dr. Korláth Endre ült himnuszéneklés miatt.)

Mécs László.

CINEGEMADÁR.

Regélik, hogy amikor az Üdvözítőt halálba keresték, a *banka* azt kiáltotta: — *Hup — pú — pú, itt!* A *bíbic* meg azt: — *Búvik, búvik, búvik!* Utána a *fürj*, hogy: — *Itt szalad, itt szalad!*

Mind a három madár tehát áruló volt. De nem ám a kis *cinege*, mely azt mondta: — *Nincs erre! Nincs erre!*

Azóta is az árulásért avval bűnhődik a banka, hogy örökösen piszokban turkál. Fiai is nyakig ülnek benne a fészekben is. Ez tiszta valóság.

A bíbic meg a fürj ki van tagadva az erdőből. Sohasem ülhet árnyékos fára. Ez így van.

De a kis cinegén rajta van ám a Teremtő áldása. Tizenkettőt tojik. Tizenkét fiat nevel. Így megvan a családi boldogsága. Ez is tiszta szín igaz! A cinege egész nap ágról ágra szállva, kúszva, sokszor fejjel lefelé függve járja az erdőt, a szilvást, a gyümölcsöt, a veteményeskertet. Apróra vizsgálgatja az ágat, annak minden repedését. Szedi a bogarat, a kukacot és mindazt, ami a hasznos fának kárára van. Amikor pedig azt a 12 piciny cinegét így táplálja, minden fordulóval hasznot hajt a gazdának.

Aki az igazságot nagyrabecsüli s nem árulja el soha, annak ereje lesz a házitűzhely megalapítására és a munkára. Ezt tanítja a cinegemadár.

(*Herman Ottó.*)

A CSERÉBOGÁR FEJLŐDÉSE.

A cserebogár szép, száraz tavaszidőben április legvégén előbújik a föld alól, ahol már az előző év őszén teljesen kifejlődött állapotban tartózkodott. Ha a tavasz hidegebb, vár május közepéig, sőt nem ritkán júniusig is, amig elhagyja földalatti lakását. Nagy tömegekben, rendszerint éjjel röpdösnek. Ellepik a cser-, tölgy- és jávorfákat, de gyakran a szilva- és cseresznyefákat is, amiket leveleiktől teljesen lekoppasztanak. Megtámadják olykor a repcét és másféle termesztett növényeket is.

A nőstények petéiket puhított, megmívelt talajban rakják le, 12—30-at egy csomóba, vagy egymáshoz közel. A pete lerakása után a nőstény elpusztul. A fiatal pajorok 4—5 hét mulva kelnek ki a petéből. Az első évben egymás közelében tartózkodnak. Eleinte a levény földből táplálkoznak, később azonban már a gyengébb növénygyökereket rágják. Különösen pusztítják a len-, répa-, gabonafélék, burgonya, bab, sőt a fiatal gyümölcsfák gyökereit. A tél közeledtével olyan mélyen húzódnak

a földbe, hogy az eke vasa nem árt nekik, tavasszal azután újra feljebb jönnek a növények gyökerére. Ugyanígy tesznek a második évben is, de kártételük ilyenkor már sokkal nagyobb, ami fokozódik a harmadik nyárig, amikorára többszöri vedlés után kinőnek. Ekkor báb lesz a kifejlődött pajorból, amely aztán bogárrá változik. Teljes kifejlődésükhöz három év szükséges. A cserebogarakat a gébics-félék és a verebek, a pajort a csókák, varjak, de főleg a vakond meg a sündisznó irtják.

SOKFÉLE.

Magyarországon ma 57 ezer korcsmó van. Mindegyikben jól él a korcsmáros, meg annak a családja. Ezek a dolgozó magyarok pénzéből élnek, mégpedig 40 kereső férfi tart el 1 korcsmárost, családostól. Miből?

Abból a pénzből, amit ki-ki a saját családjától von el! Gondolkozzék csak ezen egy kicsit!

+

Az utolsó 2 év alatt az Alföldön 20 millió fát ültettek el. Csak a befásítástól várhatjuk a pusztító szárazság megszűnését! Kíméljük a fákat, mert a termést növeljük ezáltal.

+

A milliárd. Ma már mindennapos a milliárd emlegetése, pedig a legtöbben nem is sejtik, milyen hatalmas szám ez. Krisztus születése óta körülbelül egymilliárd perc telt el, s ha valaki — másodpercenként két számot ejtve ki — elkezd számolni szakadatlanul éjjel-nappal, étlen-szomjan, 16 évre lenne szüksége, amíg az egymilliárdhoz eljutna.

+

A Földön az év minden hónapjában nyár van valahol, ennélfogva valahol minden hónapban aratnak búzát. Januárban: Argentinában és Ausztráliában; februárban: Indiában; márciusban: Egyiptomban; áprilisban: Mexikóban és Elő-Ázsiában; májusban: Kínában, Japánban, az Egyesült-Államok déli részében; júniustól augusztusig Európában; szeptemberben Észak-Kanadában, Skóciában, Svédországban; októberben: Észak-Oroszországban; novemberben: Dél-Afrikában; decemberben: Hátsó-Indiában.

Magyarországon 16 millió 162 ezer katasztrális hold a művelés alatt álló terület. Ebből 7 és fél millió a 100 holdnál kisebb, 8 és fél millió az ennél nagyobb birtokok között oszlik meg.

+

A világ összes gyémánttermelése eddig 380 métermázsa. Ennek az értéke 5 milliárd aranykorona.

+

Amerikában 32 államban 12 ezer városban nem szabad szeszesitalt inni. 200 ezer korcsmát zártak be ott. Gazdagodni pedig emiatt az amerikai gazdagszik, s mi is onnan várjuk a dollárokat. Pedig: segíts magadon, az Isten is megsegít!

+

A gyermekek körme gyorsabban nő, mint a felnőtteké. A 30-ik évtől kezdődőleg mindinkább csökken a köröm növése, amely az egyes ujjakon is különböző. A hüvelykujjon nő a köröm a leggyorsabban, a kis ujjon a leglassabban. Átlagosan számítva 10 nap alatt nő 1 milimétert a körön. Tehát az az ember, aki megéri az 50-ik évét, ezalatt az idő alatt 36 métert kitevő körmöt vágott le kéz- és lábujjairól.

+

A földkerekség bortermelése évente átlag 140 millió hektóliter. A legtöbb bort Olaszország, Franciaország és Spanyolország termelik.

A földkerekség sörtermelése körülbelül háromszorosa a bortermelésnek. A legtöbb sört Németországban és Angliában állítják elő.

Vidám esetek.

EGÉSZSÉGTANÓRÁN.

Tanító: Mondd meg szépen Jakabka, milyen fogat kap az ember utoljára?

— Jakabka: Hamisfogakat, tanító úr kérem.

★

A MAGYAR HUSZÁR.

A török háború alatt II. József császár a táborban járkálva, lobogó tűznél melegedő katonákra bukkant.

A császár tüzet kért tőlük.

Míg a németek csipővasért szaladtak, egy huszár belemarkolt a szarátnokba és a hamuval együtt — hogy kezét meg ne égesse — olyan szép piros parazsat tartott a császár elé, hogy csak úgy szikrázott.

— Es aztán kemény legény! mondta a császár és rágyujtott a ritka tüzes-serpenyőből.

A KITÜNŐ SZER.

Egy szidó házaló nagyszerűnek mondott bolhairtóport ajánlott egy háziasszonynak.

— És hogy használják ezt? — kérdezte a háziasszony.

— Nagyon egyszerűen. Az ember megfogja a bolhát, hátul megnyomja, mire kinyilik a szája és a port belehinti a szájába.

— De kérem, — szólt a háziasszony —, ha már egyszer megfogtam a bolhát, szét is nyomhatom.

— Szétnyomni — gondolkodik a házaló —, az is jó.

TANÍTÓSÁG FIGYELMÉBE!

FOERSTER,

A VILÁGHÍRŰ SVÁJCI PEDAGÓGUS KÖNYVE:

AZ ÉLET MŰVÉSZETE

MEGJELENT MAGYAR NYELVEN A SZOCIÁLIS MISSZIÓ-TÁRSULAT KIADÁSÁBAN.

III. KIADÁS.

Kitűnő karácsonyi vagy alkalmi ajándékkönyv. Gyermekeknek rendkívül élvezetes, tanulságos, jellemfejlesztő olvasmány. A tanítóságnak kitűnő kézikönyv. Minden szociális munkásnak nélkülözhetetlen.

Megrendelhető: Budapest, I., Krisztina-körút 127. sz.
Missziósbolt: T. 61—19.

Ára: 52.500 K. Ára: 52.500 K.

TAKARÉKOS HÁZIASSZONY

HAZISZŐTTEST HASZNÁL!

Eladó lányod kelengyéjét, elkopott fehérneműd pótlását

itt rendeld meg: Missziósház Szövődéje Budapest, I., Városmajor, Maros-utca

Ottokár Hadiárvaház Szövődéje, Pomáz, Pestvármegye.

Bethánia Otthon Szövődéje, Szikszó, Abaúj-vármegye.

Régi jó módszer szerint készült, olcsó, tartós, szép lepedők, abroszok, törlők, ruhaanyagok, nyáritakarók! ——— Kérjünk mintakönyvet!

PESTI BEVÁSÁRLÁSNÁL KÉT JÓ CÍM:

„Nagyasszony" felsőruhavarroda, (divatszalón) I., Attila-utca 14. sz. Elegáns, olcsó gyors, szolíd!

Fehérneművarroda I., Krisztina-körút 127. Elvállal tömegmunkát és mértékre, himzést, gomblukazást stb.

Ugyanott harisnya- és kabátkötőde! Tagoknak engedmény!

A Szociális Missziótársulat

városmajori

„Missziós háza" *Telefon: 193-76*

Ilyen voltam!

A Missziós házban ilyen lettem!

Népkonyha! *Napközi Otthon!*

Népgondozás! *Foglalkoztatás!*

Tanácsadó iroda!

BIMBÓK, RÜGYECSKÉK.

Dúljon bármily vad, fagyos szél
Szerte a világon:
Egyszer mégis csak kibujnak
A rügyek a fákon,
A bimbók az ágon.

Zsendülnek az erdők,
Csendül újra pajkos füttye
Fecsegő rigónak
S egykettőre nyoma sincsen
Téli fagynak, hónak.

Ó ti ember-bimbók,
Akiket most utcán, téren
Fakadozni látok:
Édes, boldog bizalommal
Néz a szemem rátok!

Hajtsatok ki szintén,
Hajtsatok ki dúsan
Kis gyermek-rügyecskék
Tisza, Duna táján,
Nemzetünknek fáján!...

Hogy bármennyi volt is
Szép, kinyilt virágban
A mi veszteségünk:
Kárpótlásul ezerannyit
Adjatok ti nékünk!

Ahol elmúlás volt,
Ahol ínség, gyász volt:
Legyen újra élet,
Legyen újra bőség,
Kedv, öröm, dicsőség!

Ábrányi Emil.

BEDE ANNA TARTOZÁSA.

Mind együtt ültek a bírák. A teremben nehéz, fojtott levegő volt, ködmön- és pálinkaszag s a legfelső ablaktáblán csak lassan, lomhán forgott az ólomkarika.

A bírák fáradtan dőltek hanyatt székükön, az egyik behúnyta szemét s kezét bágyadtan leeresztve hallgatta a jegyző tollának percegését, a másik ásítozva dobolt ceruzájával a zöld asztalon, míg az elnök letolva pápaszemét orra hegyére, izzadó homlokát törölte kendőjével. Szürke, hideg szeme fürkészve szegződött az ajtóra, amelyen most távozik az imént letárgyalt bűnügy személyzete, a beidézett tanuk és vádlottak.

— Van-e még odakinn valaki? kérdi vontatott, rideg hangon a szolgától.

— Egy leány, mondja a szolga.

— Hadd jöjjön be az a leány.

Az ajtó kinyílt és a leány belépett. Takaros egy teremtés. Délceg, arányos termet, amelyre a kis virágos ködmönke olyan módosan simult, mintha szoborra volna öntve, fekete szeme szendén lesütve, magas, domború homloka elborulva, megjelenésében báj, mozdulataiban kecs.

— Mi járatban vagy, gyermek? kérdi az elnök közönyösen.

A leány megigazítja fekete kendőjét a fején és mély sóhajjal feleli:

— Nagy az én bajom, nagyon nagy.

Hangja lágy és szomorú, a szívig hat, mint a zene, amely mikor már elhal is, mintha még ott zendülne a levegőben, elváltoztatva mindenkit és mindent. A bírák arca sem olyan mogorva többé, a király képe is nyájasan integet neki a néma falról, hogy csak beszélje el azt a nagy bajt.

Ott az írás, majd elmondja az: csakhogy azt még előbb meg kell keresni a keblében, ki kell gombolni a pruszlik felső kapcsát s kezével benyúlni érte.

Óh a csúf kapocs! Az lepattant . . . leesett.

Milyen elbűvölő látvány, amint lehajol érte szemérmesen s az az írás is kihull onnan.

A kegyetlen szürke fej, az elnöké, elfordul, csak a nagy kövér kéz van kinyujtva az írás felé.

— Egy végzés, dünnyögi, amint szúró szeme átszalad az iraton, Bede Anna felhivatik, hogy félévi fogházbüntetését mai napon megkezdje.

A leány szomorúan bólint fejével s amint azt mélyen lesüti, hátra csúszik rajta a gyászkendő s a gazdag fekete haj egy vastag fonata kioldozva omlik arcára. Jobb is ha eltakarja, mert ha fehér liliom volt előbb, olyan most a szégyentől, akár a bíbor.

Ma egy hete kaptuk az írást, rebegi töredezve. Maga bíró uram hozta, meg is magyarázta az értelmét, édesanyám pedig így szólt szegény: „Eredj lányom, a törvény törvény, nem lehet vele tréfálni". Hát én el is jöttem, hogy kiálljam a félesztendőt.

Az elnök kétszer is megtörülgeti a szemüvegét, mérges, hideg tekintete fölkeresi a szavazóbírák arcát, az ablakot, a padlót, a nagy vaskályhát, melynek likacsos ajtaján szikrázó tűzszemek nézik vissza mereven és azt morogja önkéntelenül: „a törvény törvény".

Majd újra meg újra végigolvassa az idéző végzést, azokat a kacskaringós szarkalábakat a fehér lapon; de bizony következetesen azt mondják, hogy Bede Anna orgazdaság vétsége miatt félévi fogházra van ítélve.

A bádogkarika őrült sebességgel kezd forogni. Bizonyosan szél támadt odakünn, aminthogy rázza is már az ablaktáblákat s mintha valakinek a hazajáró lelke volna, hideg borzongatást keltve besüvít a nyíláson: „A törvény törvény".

A kegyetlen fej helyeslést bólint a túlvilági hangnak, a nagy, kövér kéz pedig a csengetyűt rázza meg a törvényszolgának:

— Kísérje el Bede Annát a fogházi felügyelőhöz.

A szolga átveszi az iratot, a leány némán fordul meg, de pici, piros ajka, amint görcsösen megmozdult, mintha szavakat keresne.

— Talán valami mondani valód van még?

— Semmi... semmi, csak az, hogy én Erzsi vagyok, Bede Erzsi, mert tetszik tudni, a testvérnéném, az az Anna. Ma egy hete temettük szegényt.

— Hisz akkor nem te vagy elítélve?

— Óh édes Istenem! Hát miért ítélnének el engem? Nem vétek én a légynek sem.

— De hát akkor minek jössz ide, te bolond?

— Hát úgy volt az, kérem, hogy mialatt „ez a dolga" a király táblájáu járt, meghalt. Mikor kiterítve feküdt a virágos kamrában, akkor jött az a parancsolat, a félesztendő miatt, hogy mégis ki kell állania. Óh, mennyire várta! Beh jó, hogy nem bírta kivárni. Nem ezt várta...

Könnyei megerednek a visszaemlékezésben, alig bírja folytatni:

— Amint ott feküdt mozdulatlan, becsukott szemmel, örökre elnémulva, megsiketülve, megígértük neki az anyámmal, hogy mindent jóváteszünk, amit elkövetett. Azt gondoltuk hát...

— Mit, gyermekem!

— Azt, hogy legyen meg a teljes nyugodalma a haló porában. Ne mondhassa senki, hogy adósa maradt: édesanyám a kárt fizeti ki, én meg a vármegyénél szenvedem el helyette azt a félesztendőt.

A bírák egymásra néznek mosolyogva:

„Milyen naiv, milyen együgyű leány!" Az elnök arca is, mintha nem volna már olyan szertartásosan hideg. Sárga kendőjével nem is annyira a homlokát törli; talán lejjebb valamit.,.

— Jól van, leányom, szól halkan és szelíden, hanem megállj csak, most jut eszembe...

Széles tenyerét homlokára tapasztja s úgy tesz, mintha gondolatokba mélyedne.

— Igen, igen, nagy tévedés van a dologban. Hibás írást küldtünk hozzátok...

Nagy, mélázó szemét élénken emeli fel a leány az öregre s mohón szól közbe:

— Lássák, lássák!

Olyan fájó szemrehányás van hangjában, hogy az öreg elnök megint a zsebkendőhöz nyúl. A kegyetlen ember egészen el van érzékenyülve.

Odalép a leányhoz, megsímogatja gyöngéden azt a hollóhajat a fején.

— Odafönt máskép tudódott ki az igazság. Eredj haza, lányom, tisztelem édesanyádat, mondd meg neki, hogy Anna nénéd ártatlan volt.

— Gondoltuk mi azt! suttogta Erzsi s kis kezét szívéhez szorította.

Mikszáth Kálmán.

TANULJUNK HÁZIIPART.

A népek és nemzetek küzdelmében csak azoknak lesz jövendőjük, akiket a munka szeretete hat át, akik felismerik a munka erkölcsi és anyagi jelentőségét és élvezik annak áldásait.

A munka megszeretésére és megbecsülésére, erkölcsi és anyagi javak szerzésére kiválóan alkalmas a háziipar. Alkalmas, mert éppen azokat az üres, egyébként tán kárbaveszendő órákat, napokat tölti ki, melyből minden foglalkozású embernek bőven kijut.

A tisztviselő, a munkás sok szabad órával rendelkezik s csak felüdülésére szolgál, ha megunt, sablonos, fárasztó munkáját kedvére szolgáló, más munkával cserélheti fel.

Nem kívánatos állapot, ha a bíró anyagi okokból kénytelen talpalni, de örvendetes az, ha kedvtelésből teszi. A háziiparnak lélektani jelentősége van abban, hogy alkalmat nyujt az alkotásra, a kész-egészben való gyönyörködtetésre annak is, aki egyébként, foglalkozásánál fogva, csak mindig részletet állít elő. Állítsuk szembe a gyári munkást, aki az egyhangúan zakatoló géppel gépies mozdulatokkal télen-nyáron, egész életén át csavarfejeket, vagy lemezdarabokat sajtol, azt sem tudva, mi lesz abból, hová kerül? — a földművessel, aki maga vet, látja vetése fejlődését, maga aratja le, csépeli, őrleti s élvezi munkája gyümölcsét. Milyen ideális ez, mily rettentő amaz! Ezért szereti az egyik, ezért gyűlöli a másik a maga foglalkozását. E kettő között természetes, észszerű átmenetet képez a háziipar. A háziiparos a legtöbb esetben önálló egészet alkot, munkájába beleöntheti ízlését, felfogását, újíthat rajta, minden darabját más és másként állíthatja elő. A magyar motivumok nagy részét a háziipari tárgyakon őriztük meg. A régi hímzések, faragások, festések stb. gazdag raktárai ennek.

Olyan a háziipar, mint a jó könyv. Akkor vehetjük elő, mikor megkívánjuk s amellett, hogy szórakoztat, önbizalmunkat növeli és jellemünket nemesíti, még aprópénzt is teremt a házhoz.

A háziipar elterjesztésének legnagyobb jelentősége és fejlődési lehetősége a földműves népünk között van.

Országunk munkaterületén a földművesek téli tétlensége hatalmas, humuszos föld, mely nagyrészt munkátalanul, kihasználatlanul hever s csak arra szolgál, hogy hízlalja a tétlenség gaznövényeit, a kártyázást, korcsmázást, politizálást, testi és lelki ellustulást. Szigorú télidőben 3—4 hónapig munkátlanságra van kárhoztatva az a faj, mely munkabírásáról és munkaszeretetéről világhíres. Ezeket az embereket télen át foglalkoztatni, minden áldozatot megérdemel. Annyi tehetség, eredetiség, ösztönös munkakészség van bennük, mint kevés más népben.

Az Oroszországban élt magyar hadifoglyok egyik-másik vidéken olyan háziipart teremtettek, mely ámulatba ejtette az ottani népet és biztos megélhetést nyujtott a vele foglalkozóknak. Készítettek ők hegedűtől kezdve, csont- és fafaragásokon, fésűn, csontgombon, papucson, halinaposztón keresztül, kefét, kosarat, játékot és sok mindenfélét. Hogy Oroszországban olyan virágzó háziipart tudtak teremteni, annak sok egyeben kívül az is a magyarázata, hogy ott egy-egy fogolytábor kész szervezet volt, melyben az egymástól való tanulás útján sok háziiparos keletkezett, akik részére az anyagbeszerzést és készáru értékesítést a tábor központilag tudta elvégezni.

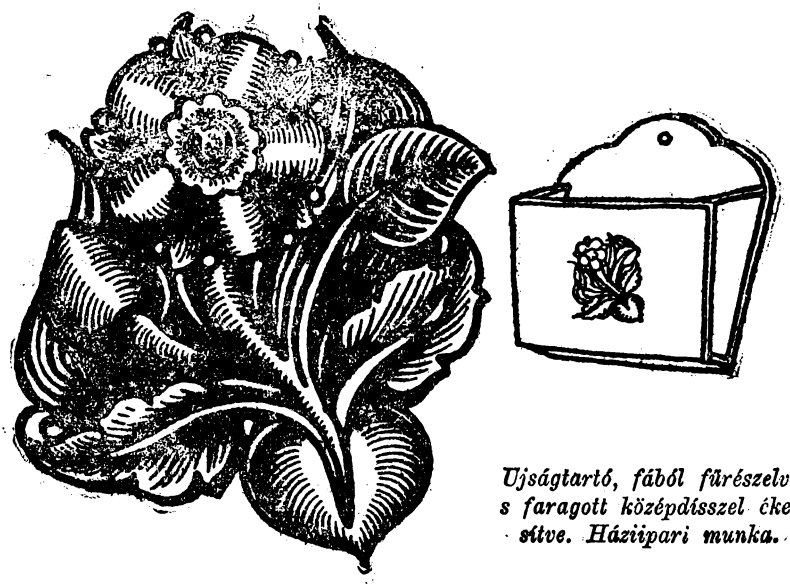

Újságtartó, fából fürészelve s faragott középdísszel ékesítve. Háziipari munka.

Idehaza az egy községben dolgozó háziiparosok féltékenykedve nézik egymás munkásságát, mert egymásban káros konkurrenset látnak. Szeretnék egymást letörni, ahelyett, hogy tömörülnének. Hiszen ha az egy községben, egyforma anyagból dolgozó háziiparosok csak egy-egy alkalomra szóló szövetkezetbe is tömörülnének, máris nagy előnyre tennének szert azáltal, hogy olcsóbban jutnának anyaghoz. Összeállnának pl. a kosárfonók, összeírnák, kinek, mennyi anyag kell, két-három megbízható helyről árajánlatot kérnének, a szükségletet egy tételben megvennék, rögtön szétosztanák s megszünne minden további közösködés. Ily módon az is vesszőhöz jutna, aki csak 20—20 kgt—1 métermázsát óhajt feldolgozni, holott ily kis mennyiséget külön hozatni a nagy fuvarköltség miatt nem volna érdemes. Sok háziiparosunk nem folytatja a munkáját, mert kicsiben nem tud anyagot venni, nagyobb mennyiségre pedig sem pénze, sem szüksége nincs. Az értékesítést ugyancsak közösen végezhetnék. Ha egy-egy községben nagyobb mennyiségű kosár kerül eladásra, annak megvé telére szívesen vállalkozik a keres kedő, a csak egy-két embernél levő kisszámú kosár nehezen talál vevőre. Minél több háziiparos tömörül össze, annál keresettebbek lesznek, mert a vásárló mindig odamegy szívesen, ahol sok portékát talál.

Az egy-egy községben dolgozó háziiparosok segítségére, tömörítésére nagy szolgálatot tehetnek a községi előljáróságok, esetleg más szervek. Van egypár bácskai község, ahol az előljáróság megveszi a maga költségén a nyersanyagot, azt szétosztja a háziiparosok között s mikor a készárú értékesítése megtörténik, akkor kiki megfizeti a maga tartozását. Ezáltal a legszegényebb ember is anyaghoz és téli foglalkozáshoz jut. Megokolt esetben — ott ahol a községnek nincsen erre a célra kiadható tőkéje — a földmüvelésügyi minisztérium ad a község részére kamatmentes kölcsönt.

A háziipar elterjesztését a földmüvelésügyi miniszterium egyébképen azáltal is istápolja, hogy országszerte tanfolyamokat rendez s ezzel módot

nyujt a tanulásra mindazoknak, akik a háziipar egyik-másik ágazatát el akarják sajátítani. E tanfolyamokon természetesen elsősorban azok a háziipari ágazatok taníttatnak, melyekhez a szükséges nyersanyag helyben terem, vagy könnyen beszerezhető.

Ily nyersanyagok főként a kosárfűz, gyékény, szalma, kukoricalevél, cirok, nyírág, szerszámfa, kender, len, gyapjú stb.

Fűzből készíthetők gazdasági kosarak, borítók, kasok, fehérkosarak, bútorok, díszkosárkák, üvegfonások, stb. Gyékényből, szalmából szatyrok, kosarak, díszmunkák, fürdőcipők, falvédők, lábtörlők, szőnyegek, stb. Kukoricalevélből igen tartós és csinos szatyrok, táskák, székfonatok. Cirokból és nyírágból seprők. Fából a legkülönfélébb gazdasági szerszámok, nyelek, kocsirészek, játékok, faragások, dobozok stb., kenderből, lenből, gyapjúból a legértékesebb házi szőttesek, vásznak, törülközők, törlők, terítők, felsőruhának valók stb.

Mind olyan tárgyak ezek, melyek minden háznál kellenek s így mindig kapósak lesznek. Érdemes ezekkel annak is foglalkoznia, aki csak a maga részére készíti. Ezek megtanulása aránylag gyorsan megy és a szövést és faragást kivéve szerszámféle is kevés kell hozzá.

Ahol legalább 20—25-en vannak, akik tanfolyamon háziipart óhajtanak tanulni, ebbeli kívánságukat írják meg annak a háziipari felügyelőségnek, ahová lakóhelyük szerint tartoznak. A tanfolyamon résztvevőknek kell gondoskodniok műhelyhelyiségről, nyersanyagról és ha a mester idegenből küldetik oda, annak az élelmezéséről és elhelyezéséről is. A földmüvelésügyi minisztérium magára vállalja a mester díjazását, útiköltségét és a szövő- és faragótanfolyamokhoz a szükséges felszerelést kölcsön adja. Ezek a tanfolyamok rendszerint 2—3 hónapig tartanak.

Háziipari felügyelőségek az alábbi helyeken vannak:

I. Budapest, Földmüvelésügyi minisztérium II. em. 220. Ide tartozik Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Hont, Nógrád, Esztergom és Bács-Bodrog vármegye.

II. Szeged, József főherceg-tér N épület 4. sz. Ide tartozik: Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Csongrád, Csanád, Békés, Arad és Torontál vármegye és Bihar vármegyéből a cséffai és nagyszalontai járás.

III. Debrecen, Szív-ucca 17. Ide tartozik: Hajdu, Szabolcs, Szatmár, Bereg és Ung vármegye és Bihar vármegyéből a berettyóújfalusi, biharkeresztesi, derecskei, érmihályfalvai, sárréti és székelyhídi járás.

IV. Miskolc helyett ideiglenesen Budapest, Földmüvelésügyi minisztérium II. em. 220. Ide tartozik: Heves, Borsod, Abaúj-Torna, Gömör és Zemplén vármegye.

V. Székesfehérvár, Távirda-utca 21. Ide tartozik: Fejér, Komárom, Tolna és Baranya vármegye.

VI. Tapolca. Ide tartozik: Zala, Somogy és Veszprém vármegye.

VII. Győr, Zrinyi-u. 6. Ide tartozik: Győr, Sopron, Moson és Vas vármegye.

Benkő Sándor,
háziipari felügyelő.

A DIDERGŐ KIRÁLY.

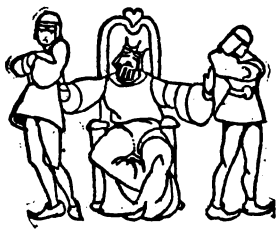

Mese, mese, mátka pillangós batárba:
Volt egyszer egy király Nekeresd országba.
Nevenincs királynak nagy volt a bánata,
Csupa siralom volt éjjele, nappala.
Hideg lelte-rázta, fázott keze-lába,
Sürü könnye pörgött fehér szakállába:
— Akármit csinálok, reszketek és fázom,
Hiába takargat aranyos palástom!
Aki segít rajtam: koronám, kenyerem
Tőle nem sajnálom, véle megfelezem!

Százegy kengyelfutó százkétfelé szaladt,
Tökszárdudát fujtak minden ablak alatt:
Ki tud orvosságot a király bajáról,
Hol az a bölcs ember, aki jót tanácsol?
Adott is ezer bölcs ezeregy tanácsot,
De együtt se ért az egy falat kalácsot.

Didergő királynak csak nem lett melege,
Majd megvette szegényt az Isten hidege.
Körmét fuvogatta, keserün köhintett,
Bölcs doktorainak bosszúsan legyintett:
— Bölcsekkel az időt ne lopjuk, azt mondom
Hívjátok elő az udvari bolondom!

Bukfenc-vetegetve jön elő a bolond,
Cseng-peng, kong-bong rajta a sok arany-
[kolomp,
Mókázna a jámbor, serdül, perdül, fordul,
De a király rája haragosan mordul:
— Hallod-e, te bolond, szedd össze az eszed,
Adj nekem tanácsot, akárhonnan veszed.
— Teli van énnálam ésszel a szelence:
Hideg ellen legjobb a meleg kemence.
Gyujtass be csak, komám, — nevetett a
[bolond
S nevetett köntösén a sok aranykolomp.

Kergeli a király ki a sok léhütőt:
— Hozzák fülönfogva az udvari fütőt!
— Hamar cédrusfával a kandallót tele,
Urunk-királyunknak attól lesz melege!
Nagy volt a kandalló, akár egy kaszárnya,
El is égett benne vagy száz cédrusmáglya,
Sergett is a király előtte, megette,
Utoljára mégis csak azt dideregte:
— Fütsenek, mert megvesz az Isten hidege,
Már a szakállam is csak úgy reszket bele!

Nyőszörög a fütő: felséges királyom,
Életem-halálom kezedbe ajánlom,
Most dobtam bele az utolsó forgácsot,
Jó lenne hivatni az udvari ácsot!
Nekibúsul erre a didergő király,
Szigorú paranccsal a kapuba kiáll:
— Vágjátok ki kertem minden ékességét,
A szóló szőlőnek aranyvenyigéjét,
A mosolygó almát, a csengő barackot,
Hányjatok a tüzre minden kis harasztot!
Széles ez országban amíg erdőt láttok,
Kandallóm kihülni addig ne hagyjátok.
Jaj, mert mindjárt megvesz az Isten hidege,
Csak úgy kékellik már az ajkam is bele!

Csattognak a fejszék, sírnak erdők-berkek,
Recsegnek-ropognak a gyümölcsöskertek.
Sok lakója fejét bujdosásnak adta,
Fészkét ezer madár jajgatva siratta.

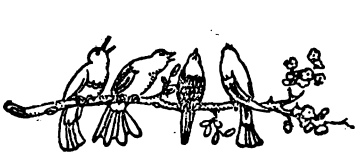

A rengeteg fákból egy szál se maradt ott,
Aranyos kandallón mind elparazsallott.
Didergő királynak de minden hiába,
Nyögve gubódzik be farkasbőr-bundába:
— Fütsetek, mert megvesz az Isten hidege,
Csak egy fogam van már, az is vacog bele.

Nekeresdországban van is nagy kopogás,
Ripegés-ropogás, siralom, zokogás.
Dolgozik a csákány, fürész, balta, horog,
A király ajtaja egyszer csak csikorog.
Betipeg egy lányka, icike-picike,
Gyöngyharmat tündöklik lenvirág szemibe.
Az ajaka kláris, a foga rizskása,
Csacsog mint az erdők zengő muzsikása:

— Ejnye, de rossz bácsi vagy te, királybácsi!
Megfordul a király: — Ácsi, kislány, ácsi!
Azt se tudom, ki vagy, sohase láttalak,
Mért haragszol reám? sohse bántottalak!
Kerekre nyitotta a csöppség a szemét:
— Minek szedetted le a házunk tetejét?

Hó is hullongázik, eső is szemezik,
A mi padlásunkra az most mind beesik:
— Elázik a bábum kimosott ruhája,
Vasárnap délután mit adok reája?

Mint amikor nap süt a jeges ereszre,
A király jégszíve harmatot ereszte.
Szemében buggyan ki szívének harmatja,
Szöghajját a lánynak végigsimogatja:
— Ne félj, a babádat ruhátlan nem hagyom,
Bíborköntösömet feldaraboltatom.
Bársony rokolyája, selyem fökötője,
Lesz ezüst-kötője, arany-cipelője!
Most meg már a kislány mondta azt hogy:
[— ácsi,
Mégis csak jó bácsi vagy te, királybácsi!
Örömében ugrált, tapsikolt, nevetett
S didergő királynak nyomban melege lett!

A tükörablakot sarokra nyitotta,
Városa lakóit összekurjantotta:
— Olyan meleg van itt, hogy sok egymagamnak,
Juttatok belőle, aki fázik, annak!

Tódult is be nyomban a sok szegény ember,
A márvány-téglákon nyüzsgött, mint a tenger.
Ki is szorult tőlük király a konyhára.
Rájuk is parancsolt mindjárt a kuktákra:
— Asztalt terigetni, ökröt sütögetni,
Fussatok a hordót csapra ütögetni!
Ily kedves vendég még nem járt soha nálam,
Mint a saját népem, nagy meseországban...

Móra Ferenc.

A VÖRÖS KERESZT.

A vörös kereszt áll minden keresztek közt legközelebb a Krisztus keresztjéhez, melyet vállára vett az Isten fia az egész emberiségért.

Addig bitófa volt a kereszt és gyalázatos halála a gonosztevőknek. A koponyák hegyén váltotta meg a kereszt is és fölmagasztaltatott. Azóta dísz és tisztaság jelvénye lett és sokféleképen került a nyelvek forgalmába,

A kisded fejére keresztformában önti a keresztelő pap a vizet, mely megtisztítja a gyermeket eredendő, az első emberpártól öröklött bűnétől. A pápa keresztet vet a levegőbe, mikor áldást oszt s az áldásvevő nép keresztet vet magára. Szent István király koronájáról kereszt ragyog az égbe s a keresztes hadak, mikor a Szentföldet a pogányságtól visszahódítani indultak, posztóból kivágott keresztet varrtak a ruhájukra. Konstantin királynak a kereszt jelent meg víziójában az égi boltozaton ezzel a felírással: *In hoc signo vinces.* A katholikus világ keresztet tűz halottja fejéhez a sírdombra, hogy szóljon a vándorhoz, aki elmegy utolsó pihenőhelye előtt.

Fejedelmek keresztet tűznek kegyeltjeik mellére s a hadvezérek keresztet tüntetik ki a vitézeket. Még a humor is rátette kezét a szent jelvényre s megteremtette a házikereszt fogalmát s a törvénykezésben is megmaradt szókevényalakban a régi bitófa a — keresztkérdések képében.

De az állatvilágban is találkozunk vele. A pók, melynek hátát a keresztjel ékesíti, e kiváltságánál fogva babonás állat lett, mellyel, ha megfogták, a régiek számot huzattak abban a hitben, hogy az ily kihúzott számnak okvetlen nyernie kell a lutriban. És megfeledkezhetnénk-e egy, az állatvilág társadalmában igen szerény állatról, amely türelme, igénytelensége jelvényéül szinte keresztet visel a vállán.

Ez az állat úgy jutott e kitüntetéshez, hogy kétszer is szerephez jutott Jézus életében: egyszer, mikor a szent család Heródes elől Egyiptomba menekült; másodszor, mikor

a Megváltó az ő hátán lovagolt be diadalmenetben Jeruzsálembe virágvasárnapján, újjongó tömegektől kísérve, virággal s pálmaággal beszórt utakon.

A mi korunk új jelentőséget adott a régi kegyeletes jelvénynek. A modern humanizmus egyik csodálatos nagy alkotása a *Vöröskereszt*, amely mint gondolat, legközelebb áll a Megváltó keresztjének a fogalmához.

Krisztus nem *egy* népet, nem egy nemzetet váltott meg halálával a haláltól, hanem minden népet a világon.

A *Vöröskereszt*, mint intézmény, minden művelt nemzet körében létezik, de természeténél fogva az emberi szenvedés enyhítésének szolidaritását jelenti és így nemzetközi gondolat, melynek se bérc, se víz, se ember határt nem szabhat. Háborúban, ahol fehér mezőben a szél lengeti, golyó nem fogja, a tűz kerüli és az emberölő szenvedelem előtte megjuhászkodik. A pusztítás borzalmai, a gyilkos dúlás rengetegében szent oázis ez, ahol az emberszeretet ül trónusán, az irgalom, a jóság, az önfeláldozás a szolgálattevő angyalok körülötte.

A békében a szülőanyák ágyához lép, a ringó bölcsőkre teszi áldott kezét, az elhagyott gyermekeket szedi össze, hogy fehér szárnya alá vegye, oltalmazza s az élet számára megtartsa őket. Fennköltebb intézményt ennél az emberiség nem hozott létre. Mert ez nem ismer ellenséget, nem ismer haragot, nem ismer felekezetet, nem ismer nemzetet, nem lát meg határt, nem kérdez nyelvet; csak egyet ismer: a szenvedőt és nélkülözőt s csak egy nyelven beszél: a szeretet nyelvén.

Ezért áll legközelebb Krisztus keresztjéhez.

Bákosi Jenő.

Az európai államok területe a békeszerződés után.

1.	Franciaország	550.986
2.	Spanyolország (Beleértve a Baleári és Kanári szigeteket.)	505.197
3.	Németország	473.314
4.	Svédország	439.178
5.	Lengyelország	360.000
6.	Finnország	325.527
7.	Norvégia	322.909
8.	Nagybritannia és Irország	313.649
9.	Olaszország	310.776
10.	Románia	292.000
11.	Jugoszlávia	225.000
12.	Görögország	150.884
13.	Cseh-Szlovákia	141.632
14.	Island	104.785
15.	*Magyarország*	*92.500*
16.	Portugália	91.948
17.	Grönland	88.100
18.	Bulgária	87.445
19.	Ausztria	81.879
20.	Esztland	67.750

négyzetkilométer.

Egy korsó sör ma átlag 5000, egy liter bor átlag 15.000 koronába kerül, ha 20.000 munkást számítunk csak s mindegyik naponta csak egy pohár sört iszik; ez egy nap alatt egymilliárd szeszes italra költött pénzt jelent, — egy nap alatt száz kis kertes családi háznak a költsége párolog így el.

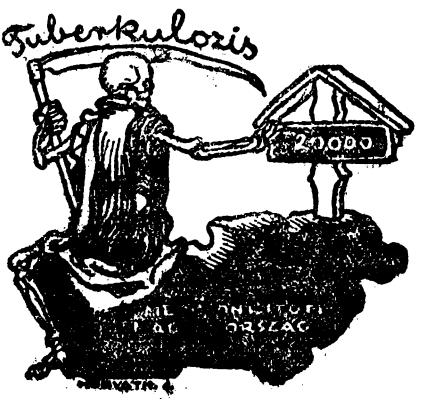

Vidám esetek.

TALÁLTAM VALAMIT.

Egy részeges férj nagyon félt a felesége szidalmaitól és ütlegeitől. Egyik este is tökrészegen tért haza és a mérgesen rátámadó asszonyt ekkép szereli le:

— Hagyjál most békében, anyukám, találtam valamit.

— Mit találtál? — kérdi az asszony csakugyan meghunyászkodva.

— Psszt, most nem lehet, még meghallja a szobaúr!

Nyugovóra térnek, de az asszony a kíváncsiságtól nem tud aludni. Reggel, alig hogy a szobaúr kitette a lábát, felrázza az urát:

— No apjuk, de most már mondd meg, hogy mit találtál?

— Egy új kocsmát, anyukám, ahol nagyon jó bort mérnek!

MEGMONDTA NEKI.

Két magyar találkozik az utcán. Az egyik tehenet hajt maga előtt.

— Hová hajtja kend azt a tehenet? — kérdi a másik.

— A lúdoktorhoz.

— Megpuffadt?

— Nem a'.

— Sorvadása van?

— Dehogy is.

— Száj- és körömfájása vagyon?

— Nincs annak semmi baja.

— Hát akkor miért hajtja kend a lúdoktorhoz?

— Mer' az övé.

MAGYARORSZÁG NAGYASSZONYAI.

Hazánk zivataros, bús története tele van nagy, hőslelkű asszonyok tiszteletreméltó alakjaival. Olyanok ők a viszályok, a háborúk zajában, mint égen a hajnali csillag. Hírök, emlékezetök messze és fényesen ragyog. A késő utódnak szent kötelessége, hogy kegyeletének szövétnekét meggyujtsa. Példás életüket, önfeláldozásukat, lelki nagyságokat szülő a gyermekével megismertesse. Amely nemzetnek nincsenek vértanúi, az nem szenvedett. Amely nemzetnek nincsenek hősei, az nem győzött soha. Amely nemzetnek nincsenek hőslelkű asszonyai, annak a nemzetnek története sivár és érdektelen.

*

Akinek emlékezetét a messze multból elsőnek felújítjuk, II. Endre magyar király szentéletű leánya, *Erzsébet*, akiről néhány szóval megemlékezünk, hanem önfeláldozó életével, kegyességével, szívjóságával szerezte meg a magyar nők sorában a kivételes szép helyet és emléket. Megfakult írások maradtak a vele esett csodákról. Hároméves volt, kis gyermek, mikor a pozsonyi várból ki akart volna tipegni, kötőjében néhány almával. — Szegény gyermekeknek szánta. Apja elfogta a kis becézett gyermeket.

— Mit viszel, Őrzse?

— Rózsát — füllentett a gyerek — mert félt, hogy apja megharagszik az almáért.

Apja csodálkozott. Nem virít e tájban már rózsa. Megnézte a gyermek kötőjét s csakugyan — vérpiros rózsák voltak benne. Ugyanezt az esetet megírják később, mint vele történt dolgot, német barátok is, mikor már a thüringiai grófnak felesége volt s mikor mint ifjú menyecske a szegényeknek ételt vitt. Férje nem szerette ezt a kegyes életet s rátámadt:

— Mit viszel?

A megriadt asszony akkor is füllentett s rózsáknak vallotta az ételt. S megújult a csoda télen. Vérpiros, harmatos rózsák voltak a kegyes asszony kosarában. Kegyes élete, a szegényekkel való jótevése évszázadokig szolgált például. Wartburg várában egy inséges esztendőben hatezer éhező embernek adott egész télen enni s annyira kifosztotta magát mindenéből, hogy mikor messze földről püspökök jöttek hozzá tisztelegni, a király leánya, a thüringiai őrgróf felesége nem fogadhatta őket, mert nem volt — ruhája. A szép legenda szerint akkor Isten anyja szállott volna le s adta rá égi palástját s így járulhattak elébe a püspökök.

Árpádházi Erzsébet élete arra is példa, hogy akit az Isten nagyon szeret, azt sűrűn látogatja. Mikor a szent sírért való csatában férje a messze keleten meghalt, sógorai a szegények és szükölködőkért való minden javából önmagát megfosztó, állítólag pazarló fejedelmi asszonyt elzavarták s megtiltották, hogy valaki szállást adhasson neki. Istállóban húzta meg magát s még ekkor is, a monda szerint, megosztotta falatját a vele egysorú szegényekkel.

Halála után szentté avatták. És évszázadokig kegyeletes imádságként maradt ez a fohász:

Árpádházi szent Erzsébet,
Ne feledd a magyar népet!

Még egy árpádházi királyi vérből született szentéletű nőről emlékezünk, a szintén boldoggá avatott *Margitról*, akitől a Duna gyönyörű Margitszigete nevét vette. Margit IV.

Bélának, az ország második megalapítójának leánya volt. Édesanyja éppen akkor volt vele boldog állapotban, mikor a mi nemzetünkre és a királyi családra a tatárdúlás rémes ideje következett. A szorongatott királyi pár Istenhez fordult és fogadalmat tett, hogyha Isten e szörnyű időben nem hagyja el őket, születendő gyermeküket Isten. dicsőségére pappá vagy apácává nevelik. (Az ilyen ájtatos fogadások gyakorta voltak ebben az időben.) Mária királyné 1242-ben leánygyermeknek adott életet, akit, alighogy a bölcsőből kivettek, a veszprémi apácák nevelésére bíztak. Ahogy a gyermek növekedett, teljes jelentősége szerint átértette szülőinek szorongatott helyzetükben tett ájtatos fogadását s igyekezett lelkét az ájtatos küldetéshez szelidíteni. Négyéves korában már fölvette a rend öltözetét s hétéves korától megtartotta a rend szigorú szabályait. A szegekkel kivert övet önsanyargatására viselte; ruhája kecskeszőrből volt, pedig biborban született. Béla király végtelenül szerette ezt a szelídlelkű, Istennek szolgáló, ájtatos gyermekét s mivel Veszprém messze volt fejedelmi székhelyétől, a domokosrendi apácáknak kolostort és Isten dicsőségére szép templomot épített a Nyulak szigetén, amelyet azért neveztek akkortájban így, mert a szigeten igen sok nyúl volt. Ide költözött aztán a domokosrendi apácákkal Béla király szelídlelkű, ájtatos leánya, Margit, itt utasította el előbb II. Ottokár cseh, majd Anjou királyt, a hatalmas olasz királyt, akik kezét megkérték, ámbár szüleit fogadalmuk alól a pápa kész volt föloldozni; itt hordott, az akkori felfogásnak hódolva, mely a vallás gyakorlását az ily testi kínzással vélte csak teljesnek, vasövet, belülről szögekkel kivert sarut s itt sanyargatta magát. Pedig gyönge és halovány volt, mint a fehér liliom. Kegyes életéhez több csoda tapad. Egész életét arra szentelte, hogy apját és István bátyját, akik egymással folyton viszálykodtak, kibékítse. Egész élete Isten imádásában, a jó gyakorlásában telt el s évszázadokig mint az önfeláldozás, a szülői akaratnak hű teljesítőjét tisztelték.

*

Egészen más virtusa volt Galambóc hős asszonyának, *Rozgonyi Ceciliának*, kinek lelke nagyságát, bátorságát, hazaszeretetét századokig kobzosok, lantosok, hegedüsök énekelték. Akit nemzetünk történelme Rozgonyi Ceciliának magasztal, az a pozsonyi grófnak, Szentgyörgyi Péternek leánya volt. Magas, délceg, fejedelmi termetű nő, sastekintetű; szemérmes szeretettel ahhoz, kinek hűséget esküdött, Rozgonyi István főispánnak nyujtotta kezét.

Ebben az időben nagy leszámolásunk volt a törökkel. Galambóc bástyafokán régen török zászlót lengetett akkor már a szél. Ezt a zászlót kellett kiragadni s helyébe a magyar zászlót tűzni. Erre a nehéz feladatra nevezte ki Rozgonyi Istvánt Zsigmond király a hadak fővezérévé. Velę ment hőslelkű hitvese is. Elzárták a Duna oldalán a várat. Ostromágyúkat, hajítógépeket, mázsás köveket hordtak. Mindezekre szükség volt az ostrom során. De leginkább szükség volt hősi bátorságra.

A törökök se nézték ezt a készülődést tétlenül. Nyílvesszőket, amiket égő szurokkoszorú vett körül, röpítettek a Dunán átkelni akaró magyarok közé. De ezek nem igen kapkodták a fejüket. Inkább a török őrséggel tele vár szorongatásához fogtak. Es nem is sikertelenül. Már-már úgy legyalázták, tönkretették a falakat, hogy arról tanácskoztak, vajjon ne egy általános erős rohammal vegyék-e be a várat?

Ekkor a szorongatott töröknek nagy segítőserege közeledett.

A magyarok ekkor sem hátráltak. Nekitámadtak a felmentő török seregnek s visszaverték őket. Firuz bej, a szultán sógora szedte rendbe a futó törököket s elszántan vezette a magyarok elé még egy mérkőzésre. Az utolsóra. És ekkor mintha a magyarok mutatkoztak volna gyöngébbeknek.

Ekkor kezdődött Rozgonyi Cecilia történelmi szereplése.

A Dunán magyar vitézcsapatok eveztek előre. A hajó orrán tengerzöld ruhában állott egy karcsú, délceg asszony. Fején fehér kócsagtollas sisak, keblén ezüst páncél. Jobbjában kard, baljában pajzs. A karcsú magyar hajók beékelődtek a törökök hajói közé. Maga a szép asszony járt elől.

Hatalmas csáklyát ragadott, a törökök gályáit oldalba vágta, felhasította, elsülyesztette. Elkeseredett, véres harc kezdődött, mely másfél óráig tartott. A török hajókat a Dunába sülyesztették. Földöntúli lénynek képzelték maguk a törökök ezt a harcos asszonyt. De nem is csoda, mikor a magyarok sem ismerték föl. Egyre tanakodtak azon, vajjon ki lehet? Sisakján rostély volt. Csak sastekintete villogott az alól.

A magyarok a dicső sikerrel végződő harc után mámorosak voltak a diadaltól. A fővezér, Rozgonyi István odalépett ahhoz, aki a győzelemben a legnagyobb volt, az ismeretlen asszonyhoz:

— Ki vagy, hős regék alakja? Mért öltöttél asszonyruhát?

— Mert asszony létemre nem bujhatok a kelmed ruhájába. Hát nem ismer kegyelmed?

Ekkor ismerte meg Rozgonyi a feleségét s ölelte keblére.

Maga Zsigmond király odalovagolt a hős asszony mellé s a legnagyobb tisztelettel csókolta meg kezét. És meg is jövendölte, ami be is következett, mert ezt mondotta:

— Századok mulva is magasztalni fogja azért nemzete, amit ma tett érette.

Galambóc vára azonban nem volt még a magyarok kezén. Most már a harcba Zsigmond király is jobban beleelegyedett. És vesztére. A törökök körülfogták s magyar vitézeitől elzárták. Rozgonyiné e napon azzal tetézte hősi tetteit, hogy megmentette a király életét. Ő kormányozta azt a ladikot, amelyen biztonságba helyezhették a királyt. Rozgonyiné galambóci hőstetteit maga Zsigmond király ismerte el egy 1434-ben kiadott okmányában. És még Cicele életében történt, hogy a költők dalba foglalták nevét, vándor lantosok büszke várurak lakomáin lantot pengetve elénekelték a galambóci hősnapokat, Rozgonyiné hírét, dicsőségét.

Hazánk nagyasszonyai közé kell soroznunk *Török Bálintnét* is, aki török fogságba jutott férjének kiszabadítására minden áldozatra, sanyarú életre, krajcárokig menő fukarságra is készséggel vállalkozott.

A kard és vitézi harcok kemény emberének, Török Bálintnak felesége, Pemfflinger Katalin német leány volt. Apja a szász nép főispánja és szebeni királybíró. Katalinnak, mint afféle szász szépségnek szőke haja, égszínű szeme és olyan piros ajaka volt, mint a vérvörös cseresznye. De azért mikor Török Bálint megkérte, magyarul mondta nagy szerelmes szóval az igent s hogy hűsége mennyit ért, talán asszony még nem bizonyította úgy be ezen a világon, mint ő.

Csak egy évig tartott a családi boldogság. Elesett Nándorfehérvár, a büszke végvár. A török kezdett parancsolni. És tudott is. Török Bálintól minden javát elvette. A fiatal menyecske Szebenbe költözött.

Akkor következtek igazában rá a megpróbáltatásnak nehéz napjai, mikor a török nagyvezér férjét elfogatta és Konstantinápolyba hurcoltatta. Katalin első szava erre a hírre az volt:

— Ha mindenem rámegy is, de kiszabadítom az én jó uramat.

Tíz évig egyre gyüjtötte a pénzt. De a török mindig többet és többet követelt. Katalin embere minden évben megjárta Stambult, felajánlani a követelt váltságdíjat. De — úgy látszik — a török semmi árért sem akarta a magyar vitézt kiengedni a fogságból és csak áltatta hű hitvesét. Végre is a hajmeresztően nagy váltságdíjat egybehordta az asszony; de későn.

Meg kellett érnie, hogy férje a börtön sötét fenekén tízéves szenvedés után meghalt. Magyar költő így énekli az asszony bánatát:

Várja szegényt szerelmes szép nője,
Ki-kiáll a magas könyöklőre;
Fejér képét ereszti karjára,
Úgy zokog, hogy még se jön a párja.

Bosszút is állt a törökön. Két fiát úgy nevelte, hogy azok sohase feledjék, kik sorvasztották el börtönben apjukat. És a két fiú sötét la-

pokon szerepel a török történelemben. Sok török vére hullott az ő édes anyjok könnyeiért, apjok tízévi szenvedéseért.

*

Az egri vár hősi védelmezőjének nevét mindenki úgy tudja, hogy az *Dobó Katica* volt. Pedig sohase volt az Katicza, hanem Klára. De talán egy vándor lantosnak kádenciaképen kellett a Katica Klára helyett, igy lett a névcsere. Sok van efféle a történelemben.

Szent igaz, hogy Dobó István uram, Eger parancsnoka maga hívta ki végzetét, helyesebben bosszuállásra a törököt. Akkor már igenigen nyögtük a török igát, csak Eger állt még s Dobó, az egri vár parancsnoka sűrűn kitört várából a törökre; háborgatta őket. Ezek pedig panaszt tettek Stambulban. Ferdinánd figyelmeztette is Dobót, hogy ne hívja ki a törökök bosszúját, nagyon sok van már neki a rováson.

— Hát csak jöjjenek, mondotta erre Dobó.

1552-ben híre futott, hogy Ahmet basa nagy hadi néppel siet Eger alá. Dobó ellenállásra hívta fel a felső vidéket, a Tisza táját; de a rendes kétszáz várbeli katonája nem igen szaporodott. A várba húzódtak az egerkörnyéki nemes urak, jött innen-onnan valami ezer vitéz, sokat mondunk, ha Eger várában, végre is a felszólításra, követküldésre valami kétezer ember gyült egybe. Ennek kellett 150, mások szerint 60 ezer török ellen fölvenni a küzdelmet.

Dobó nem esett kétségbe.

A környékből behozatott minden élelmiszert. Megtöltötte a lőporos tornyot. Gabonát őröltetett. Szerette volna a gyönge leányokat és asszonyokat a viaskodás színhelyéről eltávolítani, de ezek nem tágítottak. A huga, Klára mondotta:

— Bátyánk, mi véled maradunk és ha még kell lenni, meghalunk veled, de nem adjuk meg magunkat a töröknek.

Később is ők, a gyönge leányok és asszonyok döntötték el a csatát.

Hogy mennyi ostromnak állt ebben az időkben ellent az egri vár, azt a történelem megmondja. „A hitvány juhakol" — ahogy a törökök az egri várat csúfolták — és benne a kétezer magyar vitéz hányszor kényszerítette a nagyvezért, hogy tehetetlen haragjában a szakállát tépje. De a magyarnak is szüksége volt minden akaraterejére. Az egyenetlen harc és a magyar vitézek hullására többen összeesküvést is forraltak a gyöngébb lelkűek Dobó ellen; ámde Dobó ezt idejében megtudván, elfojtotta és ismét harcra tüzelte vitézeit. Úgy néztek az elszánt emberek szembe a repülő golyókkal, mint a sas a kerengő sólymokkal. A jobbágynép és az asszonyok szurkot olvasztottak s a falakra kúszó törököt ezzel locsolták le. Elől járt ebben a vitézkedésben, ellenségrettentésben Dobó Klára. De ez az elszántság csak felbőszítette a törököt. Annál hevesebb ostromot indítottak. A negyedik általános rohamnál már huszonhét török zászlóaljnak kellett a szemébe nézni. Egyenetlen harc volt ez, kétségtelen; de a magyar részen a vitézek számát bőven pótolta a hősi elszántság, vitézség. Klára mindenütt elől. Harci jelszava mindig csak ez:

— Rajta, vitézek! Üssetek, vágjatok. Velünk van az Isten!

De már-már nem bírták volna mégsem a harcot. Hiszen nekik nem volt pihenésük, Nappal őrség, roham, éjjel várigazítás, az ágyúlövések réseinek betömése. Dobó megtudta kémjétől, hogyha a magyar sereg még egy nagy ostromot kiáll, akkor szégyenszemre bár, elvonul a falak

elől a török s másutt szerez a fegyverének dicsőséget.

Míg a törökök a nagy, általános ostromra készültek, a magyarok se maradtak veszteg. Akkor már csak fele volt meg a harcosoknak, a többi az egyenetlen küzdelemben elhullt. Dobó megrakatta ágyúkkal a falakat. Klára huga az asszonyhaddal vizet forralt, szalmakoszorukat font, mártogatta azokat olvasztott szurokba s köveket hordott, a leomlott bástyafalak törmelékeit, a bástyafokra. Nekik ez volt a fegyverük. Hatásos fegyver. Az ő fegyverük döntötte el az ostrom sorsát. Mert az ezer vitéz nem bírt volna a százszoros török haddal. De bírt az égő szurok, a forró viz, a kő. A bástyafalakon feltörekvő bugyogós töröknek, akármilyen vitézek voltak, a bátorságuk az inukba szállt, mikor vérszomjas arcukról a bőrt levitte a forró viz, mikor bő bugyogójukba kapott a láng s úgy elkezdtek szaladni, hogy még Ahmet korbácsa se tudta őket megállítani.

Hiába tépte a nagyvezér szakállát.

A csata eldőlt. Dobó Kláráék elriasztották, megverték, meggyalázták a törököt.

Föl is szedték azok sátorfájukat.

És az egri nők dicsősége berepülte az országot. Elmult néhány század, de még nekünk is, késői unokáknak megdobban a szivünk, ha az egri nőkről hallunk. Példájok átragyog az időn, az enyészeten. Talán akkor is emlegetik majd, ha nem lesz magyar. Ámbár hogy legyen, arról mindnyájan tehetünk. Ma egy nemzet fönnmaradását, virágzását dolgos népe dönti el. Ne feledjük el ezt soha.

A BÖLCSESSÉG KISTÜKRE:

Felejtsd el a nagy bántalmakat, de a kis jótéteményeket soha.

*

Földi ember kevéssel beéri,
Vágyait ha kevesebbre méri.

*

Jobb az Úrban bízni, hogynem mint az emberekben.

(Zsoltárkönyv. 48, 8.)

*

A bölcs asszony építi az ő házát; a bolond pedig önkezével elrontja azt. *(Példabeszédek. 15, 1.)*

*

Többet ér a jó erkölcs, mint a jó törvény. *(Latin mondás.)*

*

Megfizetett nékem az Úr az én igazságom szerint; az én kezeimnek tisztasága szerint fizetett nékem. *(Zsoltárok kv. 18, 21.)*

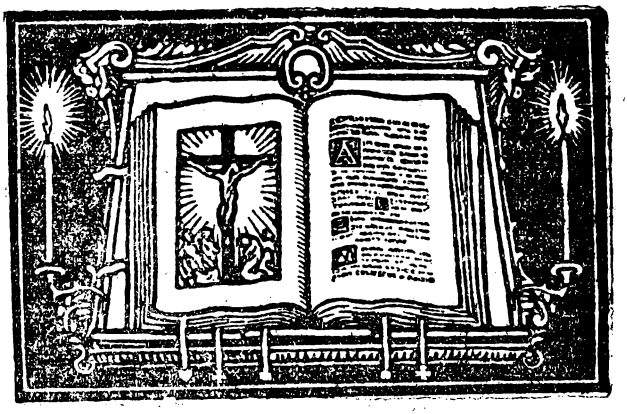

A SZEGÉNY ASSZONY KÖNYVE.

Egy szegény nő, isten látja,
Nincs a földön egy barátja,
Agg, szegény és gyámolatlan,
Ül magán a csendes lakban.
Gyásza nincsen, gyásza rég volt,
Még midőn jó férje megholt;
De ruhája mégis gyászol:
Szíve fél a tarkaságtól.
Dolga nincs, hogy volna dolga?
Kis ebédhez nem kell szolga,
S az ebédnél nincs vendége,
Csak a mult idők emléke.
Aki maga néz a tálba,
Azt az étel nem táplálja:
Több annak a gondolatja,
Mint amennyi jó falatja.
Gondol vissza és előre
A sok jó és bal időre,
S félig étel, félig bánat:
Mindkettőbe belefárad.

Hejh, nem így volt hajdanában
Míg nem járt özvegyruhában:
Tele kamra, tele pince
S mindig kézben a kilincse,
És szegénynek és boldognak
Udvar és ház nyitva voltak.
Vendéget nem kelle kérni:
Önként szoktak ők betérni,
Víz' dicsérni, bor' fecsélni,
És a gazdát nem kínélni.
A szegény, kit Isten küldött,
Ide gyakran beköszöntött,
És azon, mit innen elvitt,
Lelkében nem tört meg a hit:
Nem hideg pénz, hideg arcok,
Eleség volt az ajándok.
És ha néha úgy történék,
Bár nagy ritkán, nem jött vendég,
Akkor sem lőn üres a ház,
Bőven volt az istenáldás:
Jobbra, balra a sok gyermek
Játszottak és verekedtek,
S gondjaiért az anyának
Sok bajt, örömet adának.

Hajh, azóta csak bút látott,
Hogy a gazda sírba szállott:
Gyermekei szétfutottak
Napkeletnek, napnyugotnak,
S a szegény nő elhagyatva
Úgy maradt, mint a szedett fa.

Az idő jár, s ő csak megvan,
Hol reményben, hol bánatban,
Szűken teng kis vagyonából,
És ha néha sorsa fordul,
Gazdálkodni még most sem tud,
Ha neki van, másnak is jut:
Jobb időkből rossz szokása,
Hogy a könnyeket ne lássa,
Megfelezni kis kamráját,
S maga gyakran szükséget lát.

Most ott ül az asztal mellett,
Imakönyvében keresget.
Könyvét hják Rózsáskertnek,
Melyben szent rózsák teremnek.
Régi, jó, de kopott jószág.
Melyet még csak a barátság
S egy pár ernyedt szál tart öszve,
Oly igen meg van viselve.
S ím kopognak, és köhentve
Az örvg jó Sára lép be:
„Isten áldja meg, nagyasszony!
Most ugyan csak legjobb itthon.
Jó, hogy ilyenkor ki nem jár,
Majd elvesztem, oly nagy a sár“,
„Hát mi jót hoz, Sára néni?“
„Istenem! bár tudnék hozni.
Egy kéréssel jöttem volna,
Ha miatta meg nem szólna.

Oly nehéz most a szegénynek,
Tán jobb volna, ha nem élnek.
Imádságos könyvet kérnék,
Higgye meg, most oly jól esnék.
Mert hiszen, ha már az ember
Szépszerint jól lakni sem mer,
Már, ha szűken él kenyérrel,
Éljen Isten igéjével,
Így legalább árva lelkünk
Az imádság tartja bennünk.
Itt, tudom, van heverőben:
Adjon az Isten nevében.“

„Jó asszony, felelt az özvegy,
Könyvem nincs több, csak ez az egy.
De ha már úgy megkívánta,
És ettől függ boldogsága,
Vegye egy felét jó névvel,
Én beérem más felével“,
S fele ide, fele oda,
Könyvét kétfelé osztotta.

Most a két jó öregasszony,
Hogy semmi jót ne mulasszon,
Fél könyvből, de nem fél szívvel,
Imádkoznak este regvel,
S ha van Isten mennyországban,
Nem imádkoznak hiában.

Vörösmarty Mihály.

A SASVÁRI KARÁCSONYFA.

A Mátra erdőborította hegyei szelíden futnak körül egy kies völgyet, amelynek ölén fakad a híres parádi csevice gyógyforrás. Itt áll zöld rétek, sötét fenyvesek keretében a sasvári kastély. Hallgatagon áll és míg tornyának fehér kőpárkánya elhagyottan izzik a nyári napsütésben, ablakai élettelenül néznek a völgybe, címeres kapujának csukott szárnyai mögött néma csend honol. Pár esztendeje csak, hogy nincs lakója Sasvárnak.

Kísérőm sorra nyitogatja az üres szobákat és közben elmondja, hogy hajdanában, a kastély valamelyik régi úrnője, karácsonyfát állíttatott az iskolás gyermekek számára. Boldog öröm verte fel az ajándékosztó szent karácsony éjjelén a csendes völgyet, gyermekkacajtól voltak hangosak a kicsi, hóbaroskadt falusi házak. És a kastély úrnője örült legigazabban. Másnap megparancsolta, hogy a karácsonyfát aranyalmástul, ezüstdióstul szúrják le a földbe, szemben szobája ablakával, mert azt akarja, hogyha reggel kitekint a ködülte, téli tájra, ott lássa díszeivel azt a fát, amely lehozta az égből — az ő szívén át — a karácsonyi örömet. És ott állt a fa egész télen át. De mindig szegényebben. Díszeit letépte a sok téli vihar, leolvasztotta a kora tavaszi napsütés. És mire eltűnt a hó a völgyből, virágba zsendült a rét és az ereszek alatt fészküket igazgatták a megtért fecskepárok; addigra minden díszétől megfosztva állt a karácsonyfa. De rejtélyes dolog történt. Tűlevelű lombjának végein világoszöld hajtások fakadtak. Csodájára jártak az emberek a megfogant szeretetfának. És azóta sok-sok év pergett le, a fa minden tavasszal dúsan hajtott és gyönyörű faóriássá növekedett. Élő emlék lett belőle, amely nem tűnik el az idők futásában, hanem áll és évről évre növekszik. Gyönyörű csúcsa belefúródik a kék égbe, ágai közt búgó gerlepárok rejtőzködnek, árnyékában megpihennek azok az emberré és asszonnyá növekedett gyermekek, akikre egykor ágairól arany- és ezüstdíszek nevettek egy szent karácsony éjjelén.

Kísérőm elhallgat és némán vezet tovább az üres szobákon át. Lépteim nyomán finom porszemek szállnak fel és kavarognak az ablakokon betűző nyári nap fénysávjaiban. Felérünk a kastély egykori úrnőjének szobájába, kísérőm szomorún mutat le az ablakból és csendesen mondja: „Ott a karácsonyfa". És ott áll a gyönyörű fenyőóriás — *csonkán* ... Gonosz emberi kéz lenyeste a tetejét. Ott áll a szeretetfa, szétterülő ágait majd a földig húzza sötét tűleveleinek súlya, letört csúcsának nyitott sebe pedig vádlón néz az égre.

Végig borzong rajtam a hideg. Rádöbben a lelkem egy szörnyű gondolatra, hogy jelkép ez a csonka fa, amely emlékeztetőül áll itt az árulónak földjén.

Sasvár utolsó ura az országveszejtő Károlyi Mihály volt.

Bűnös a kéz, amely letörte örvul e gyönyörű fának csúcsát és letépte egy ország homlokáról a Kárpátok egész fenyőkoszorúját.

E csonka fa *egy* sebét mutatja oda az égnek, e csonka ország *négy* sebtől vérzik el.

Szellő suhan át a Mátra-völgyön. Vidd el szellő magyar testvéreimhez szerte az országba, amit az áruló földjén a csonka fa előtt éreztem: — *Ne feledjünk, emlékezzünk.*

Ágoston Gézáné.

Vidám esetek.

— Lelkem, doktor úr, — mondja Mari néni az orvosnak, — nem tudom mit csinálljak az urammal, — egész éjszaka beszél álmában.

— Ugyan, ugyan, Mari néni, — csóválja a fejét az orvos, — hát már álmában sem engedi beszélni szegényt?

★

— Nézze, — mondja az özvegyasszony a kéregetőnek, — ezt a pár cipőt magának ajándékozom. Szegény boldogult férjem haláláig viselte.

— Na, — feleli a koldus megforgatva a szörnyen rongyos cipőket, — igazán legfőbb ideje volt, hogy meghaljon már.

★

A kis Móricot kérdezi a tanító az iskolában.

— Na fiam, hány parancsolat van?

— Tíz parancsolat!

— Jól van. — És mi lesz, ha egyet megszegsz?

— Még mindég marad kilenc, — mondja kis gondolkozás után Móricka.

★

— Az én feleségem éjfél után behúnyt szemmel meg tudja mondani, hány óra van.

— Ugyan! És hogy csinálja ezt?

— Úgy, hogy engem költ fel, nézzem meg, hány óra van.

A kényeskedő nagyságos asszonyhoz késő éjszaka orvost hívnak. Az orvos jön, megvizsgálja, aztán így szól:

— Jó lesz, ha közjegyzőt és papot is hivat.

— Jézus Máriám, — kiált föl ijedten az asszony, — hát annyira odavagyok?

— Éppen nem, — felelte bosszúsan az orvos, — de miért csak engem cibáljon ki hasszontalanságokért az ágyból éjnek idején.

MELYIKET A KILENC KÖZÜL.

Élt egyszer egy szegény csizmadia itt ebben a nagy Pestvárosban, aki semmiképen nem tudott a mesterségéből meggazdagodni.

Nem azért, mintha az emberek összebeszéltek volna, hogy ezentúl ne viseljenek csizmát; nem is azért, mintha a magisztrátus megparancsolta volna, hogy ezentúl a csizmákat fele áron kell adni; munkát is jót csinált a jámbor, maguk a vevők panaszkodtak, hogy nem bírják elszaggatni, amit ő egyszer megvarr; volt is dolgoztatója elég, fizettek is becsülettel, egy sem szökött meg kifizetetlen árjegyzékkel és János gazda mégis — mégis — nem tudott zöldágra jutni, sőt nemnéha közel volt hozzá, hogy akármiféle száraz ágat jónak találjon arra, hogy onnan nézegessen le. — Hanem persze ez csak szóbeszéd volt nála; János gazda igaz keresztény ember volt, s keresztény ember nem akasztja fel magát, akármilyen állapotban legyen is.

Azért nem tudott tudniillik semmi gazdaságra jutni János mester, mert másfelől az Isten olyan különösen megáldotta, hogy minden esztendőben rendszerint született neki egy gyermeke, hol egy fiú, hol egy leány és az olyan egészséges volt, mint a makk.

— Óh én uram Istenem? — sóhajtozék gyakran János mester minden újabb számnál; amint lőn hat, lőn hét, lőn nyolc; — mikor lesz már e hosszú sor után punktum? Egyszer azután eljöve a kilencedik; az asszony meghalt; és azután ott volt a punktum.

János mester egyedül maradt a kilenc gyermekkel a világon. — Hej sok van azzal mondva.

Kettő, három már iskolába járt, egyet, kettőt járni kellett tanítani, másikat ölben hordozni, kit etetni, kinek pépet főzni; emezt öltöztetni, amazt megmosdatni és valmennyire keresni! Bizony édes atyámfiai, ez nem csekély hivatal; próbálja csak meg valaki.

Mikor cipőt kellett szabni, egyszerre kilenc cipő; mikor kenyeret kellett szelni, egyszerre kilenc karéj! mikor ágyat kellett vetni, egyszerre az ajtótól az ablakig az egész szoba ágy, tömve, dugva, apróbb, nagyobb, barna, szöszke emberforma fejekkel.

— Óh én uram és Istenem, de megáldottál engemet; sóhajtozék magában elégszer a jámbor, mikor éjfélen is túl ott ütötte mustával a talpat a tőkénél, hogy ennyi lélek testét táplálhassa, s hurítgatta hol egyiket, hol másikat, aki álmában rosszul viselte magát. Kilenc biz ez, egész kerek kilences szám. No de hála érte az úr Istennek, még nincs ok a panaszra: mind a kilenc egészséges, jó erkölcsű, szép is, jó is, épkézlábbal és gyomorral megáldva; s inkább kilenc darab kenyér, mint egy orvosságos üveg. Inkább kilenc ágy egymás mellett, mintegy koporsó közötte; az úr Isten őrizzen meg tőle minden érzékeny apát, anyát, még akinek nyolc marad is, ha egyet elvesznek belőle.

Nem is volt János mester gyermekeinek semmiféle szándékuk a meghalásra: az már el volt végeztetve, hogy ők mind a kilencen keresztüldolgozzák magukat az életen, s nem engedik át a helyüket senkinek. Nem ártott azoknak sem az eső, sem a hó, sem a száraz kenyér.

Egy karácsonyestén János mester későn tért haza a nagy szaladgálásból, mindenfelé kész munkákat vitt haza, kevés pénzecskét szedett be; ami ismét a mesterségéhez meg a napi szükségek fedezésére kellett. Hazafelé futtában minden utcasögleten látott aranyos-ezüstös báránykákkal, cukorbabákkal rakott asztalokat, amiket jámbor kofák árulgatnak olyan gyermekek számára, akik magu-

kat jól viselik; meg is kérdik előbb: hogy a rossz gyermeknek ne adjanak el belőle; János mester egy-egy helyen meg is áll; talán venni kellene belőle? micsoda? mind a kilencnek? Az sok volna. Egynek vegyen? Hogy a többi azután irígykedjék rá. Nem; majd ad ő nekik más karácsonyi ajándékot, szépet is, jót is, ami el sem törik, el sem kopik, s aminek valamennyi örülhet, még sem veheti el a másiktól.

— No gyerekek: egy, kettő, három, négy: mind itt vagytok; szólt, hazaérkezve a kilencfejű családja körébe. Tudjátok-e azt, hogy ma van karácsony estéje? Ünnep ám ez. Nagyon örvendetes ünnep. Ma este nem dolgozunk semmit, hanem örülünk valamennyien.

A gyerekek úgy örültek annak, hogy ma örülni kell, majd felszedték vele a házat.

— Megálljatok csak, hát még ha megtanítalak bennetcket arra a nagyon szép énekre, amit én tudok. Nagyon szép éneket tudok ám; erre a napra tartogattam, karácsonyi ajándéknak!

Az apróságok nagy zsivajjal kapaszkodtak apjok ölébe, nyakába! majd lehúzták azért a szép énekért.

— No! mit mondtam! Ha jól viselitek magatokat. Aztán szépen sorba kell állni. Így ni, amelyik nagyobb, előbbre, amelyik kisebb, hátrább.

Úgy szépen sorbaállította őket, mint az orgonasípokat. A két legkisebb az apa térdére és karjára jutott.

— Már most csendesség! Majd én előbb elénekelem: ti pedig majd aztán utánam.

Azzal komoly áhitatos képpel levéve zöld sipkáját fejéről, elkezdé János mester azt a szép hangzatos éneket, ami így kezdődik:

„*Krisztus urunknak áldott születésén . . .*“

A nagyobb fiúk és leánykák az első hallásra megtanulták a dallamot, több baj volt a kisebbekkel, azok mindig félrevitték a dalt, s kikimentek a taktusból, végre mindnyájan tudták azt, s az volt aztán a nagy öröm, mikor mind a kilenc egyszerre vékonyan és vékonyabban zengedező azt a szép dalt, amit maguk az angyalok énekeltek azon az emlékezetes éjszakán, s talán még most is énekelnek, amidőn ilyen szép kilenc ártatlan lélek őszinte örömének a harmóniás hangja kéri onnan felülről a visszhangot tőlük?

Bizonyára a gyermekek énekének örülnek odafenn a mennyben.

Hanem annál kevésbbé örülnek odafenn az első emeletben.

Ott egy gazdag nőtlen úr lakik egymaga kilenc szobában: egyikben ül, a másikban alszik a harmadikban pipázik, a negyedikben ebédel: ki tudná, mire használja a többit?

Ennek sem felesége, sem gyermeke, hanem van annyi pénze, hogy maga sem tudja mennyi?

Ez a gazdag úr éppen nyolcadik szobájában ült ez este és azon gondolkozott, hogy miért nincs az ételnek íze? miért nincs a hírlapokban semmi érdekes? miért nincs e nagy szobákban elég levegő? miért nincs a ruganyos ágyban csendes álom? amidőn János mester földszinti szobájából elkezdett előbb lassan, aztán mindig erősebben hangzani fel hozzá ama vidámságra ösztönző ének.

Eleinte nem akart rá ügyelni, hitte, hogy majd végeszakad, hanem amikor már tizedszer is újrakezdték, nem állhatta tovább a dolgot.

Összemorzsolta kialudt szivarát, s lenïent maga hálókabátban a csizmadia szállására.

Épen végezték azok a verset, amint benyitott hozzájok, s János mester egész tiszelettel kelt fel a nagy úr előtt háromlábú székéről.

— Kend János mester a csizmadia, úgy-e? — kérdé tőle a gazdag úr.

— Igenis szolgálatjára, nagyságos

uram: parancsol egy pár fénymázas topánkát?

— Nem azért jöttem. De sok gyermeke van kendnek.

— Van biz nagyságos uram, kicsiny is, nagy is. — Sok száj, mikor evésre kerül a dolog.

— Még több száj, mikor énekelnek. Hallja kend János mester: én kendet szerencsés emberré akarom tenni. Adjon nekem egyet ide a gyermekei közül, én azt fiammá fogadom, felneveltetem, eljár velem utazni külföldre, lesz belőle úr, a többieket is segítheti.

János mester szörnyű szemeket meresztett erre a mondásra: nagy szó volt az! egy gyermeket úrrá tenni. Kinek ne ütne ez szeget a fejébe?

Hogy ne adná? Persze, hogy odaadja! hiszen az nagy szerencse.

— No válasszon kend közülük hamar egyet; aztán menjünk.

János mester hozzáfogott a választáshoz:

— Ez a Sándorka. No ezt nem adom. Ez jól tanul; ebből papnak kell lenni; a második: az leány, leány nem kell a nagyságos úrnak; a Ferencke: ez már segít nekem a mesterségben, e nélkül nem lehetek el; a Jánoska: lám, lám, ez meg a nevemre van keresztelve, nem adhatom oda; a kis Józsi; ez meg egészen az anyja formája, mintha csak őtet látnám, ez ne lenne többet a háznál? No most megint leány következik, ez semmi; aztán itt van a Palika? Ez volt az anyjának a legkedvesebbje; óh, szegény asszony, megfordulna a koporsójában, ha ezt idegennek adnám; no ez a kettő meg még nagyon kicsiny, mit csinálna velök a nagyságos úr?

Úgy járt, hogy már a végére ért, még sem tudott választani. Azután alulról kezdte felfelé; de csak az lett akkor is a vége, hogy ő bizony nem tudja, melyiket adja oda, mert ő valamennyit szereti.

— No porontyok! válasszatok magatok: melyitek akar elmenni, nagy úr lenni, kocsiban járni? szóljatok no: álljon elő, aki akar.

A szegény csizmadia majd elfakadt már sírva, ahogy ezt mondta; a gyerekek azonban e biztatás alatt apródonkint a háta mögé húzódtak; ki kezét, ki lábát, ki bőrkötényét fogta meg apjának, úgy kapaszkodott bele, s béjt a nagy úr elől.

Utoljára János mester nem állhatta tovább, odaborult közéjük, átnyalábolta valamennyit, s elkezdett a feüjkre sírni, — azok pedig vele együtt.

— Nem lehet, nagyságos uram, nem lehet. Kérjen tőlem akármit a világon, de gyermekemet egyiket sem adhatom senkinek; ha már az úr Isten nekem adta őket.

A gazdag úr azt mondta rá, hogy ő lássa, hanem hát legalább annyit tegyen meg a kedvéért, hogy ne énekeljen többet gyermekeivel ide alant, s fogadjon el tőle ezer pengőt ezért az áldozatért.

János mester soha még csak kimondva sem hallotta ezt a szót: „ezer pengő“ és most a markába nyomva érzé.

A nagyságos úr megint felment a szobájába unatkozni. János mester pedig nagyot bámult azon az ismeretlen alakú ezerforintos banknótán, s azután elcsukta azt félelmesen ládájába, a kulcsot zsebébe tette és elhallgatott.

Hallgatott az apróság is. Nem volt szabad énekelni.

A nagyobb gyerekek mogorván kuporodtak le a székre, a kisebbeket csitítgatta, hogy nem szabad énekelni; a nagy úr odafenn meghallja.

Maga János mester hallgatva járt fel s alá a szobában, s gorombán kergette el magától azt a kis porontyot, aki feleségének kedvence volt, mikor odament hozzá, s arra kérte,

hogy tanítsa meg őt újra a szép énekre, mert már elfelejtette.

— Nem szabad énekelni.

Azután leült duzzogva a tőkéhez, elkezdett buzgón szabdalni; addig faragott, addig szabdalt, míg egyszer azon vette észre magát, hogy maga is elkezd dúdolni: „Krisztus urunknak áldott születésén".

Először a szájára ütött, hanem azután megharagudott, nagyot ütött a mustával a tőkére, kirugta maga alól a széket: kinyitotta a ládát, kivette az ezerforintost, s futott fel az emeletre a nagyságos úrhoz.

— Nagyságos jó uram! instálom alássan, vegye vissza a pénzt, hadd ne legyen enyim, hadd énekeljek én mikor nekem tetszik: mert az több ezer forintnál.

Azzal letette az asztalra a bankót s nyargalt vissza az övéihez, sorba csókolta valamennyit, sorba állítá orgonasíp gyanánt, közéjük ült alacsony székére, s rákezdték tiszta szívből újra:

„Krisztus urunknak áldott születésén."

S olyan-olyan jó kedvük volt, mintha övék volna az a nagy ház.

A kié pedig volt az a nagy ház, nagy egyedül járt kilenc szobáján keresztül, s gondolkozott magában, hogy vajjon mi örülnivalót talál más ember ebben a nagy unalmas világban.

Jókai Mór.

Ha ki akarja venni részét Magyarország újjáépítési munkájából, gyermekét csakis a Betűországból tanítsa írásolvasásra.

A BETŰORSZÁG.

Minden sora a magyar lélekből fakad, minden tanulsága egy tégla az egységes magyar nemzeti műveltség épületéhez. Az akadémikus Voinovich Géza, a tőzsgyökeres magyar Móra Ferenc, a nagyhírű pedagógus Urhegyi Alajos, az esztétikus Szentiványi Gábor és a népművészeten tanult Horváth Jenő festőművész vállvetve buzgólkodtak azon, hogy a „Betűország" kicsinyeknek, nagyoknak, örömország legyen.

Ára portóval együtt 30.000 korona.

UTASÍTÁS is kapható hozzá, melynek segítségével minden szülő könnyű szerrel megtanítja gyermekét az olvasásra. Utasítás ára portóval 6.500 korona.

E könyvet megkaphatja a

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDÁNÁL

BUDAPEST, VIII., MÚZEUM-KÖRÚT 6. GÓLYAVÁR.

Holtig tanul ma már nemcsak a jó pap, hanem minden ember, aki boldogulni akar.

Mindent megtudhat, ami a világon történik, tanulhat történelmet, földrajzot, egészségének ápolását, olvashat állatokról, növényekről, helyes gazdálkodásról, gépekről, nagy emberek életéről,

ha előfizet a Vasárnapi Könyvre. Az Országos Közművelődési Tanács adja ki ezt a szép képes heti újságot, amelynek egy száma 1500 korona s 36,000 koronáért teljes fél évig kapja postán.

Írjon még ma a Vasárnapi Könyv kiadóhivatalának (Budapest, VIII., Stáhly-u. 1., II.) és

kérjen ingyen mutatványszámot.

EGY KOPOTT UDVARHÁZRÓL.

A megyeház előtt az apró kis hegyi lovak már türelmetlenül rugdalták a kövezetet. Az ódivatú hintót is megrándították. A parádéba öltözött kocsis ilyenkor kipislantott az újságja mögül, „hó, te ne“, kiáltásokkal csendesítette a lovakat.

Brigita néni lépett ki elsőnek a megyeház homályos, bolthajtásos kapuja alól, beleült a hintóba s kipirult arccal várakozott, míg Imre bá', az életepárja is kiér a sokadalomból. Tán menyasszonykora óta — van vagy jó harminc esztendeje — nem nézett ilyen melegen Imre bácsi kissé restelkedő szemeibe. S amíg a kocsi nagy zörejjel s kellő rázkódtatások mellett végig robogott a kis város főutcáján, megelégedetten, ismételgette.

Megtiszteltek, az már szent! Ünnepeltek! Végre elismerték, hogy ki az a Mándoky Imre. Érdemes volt annyit vesződnöd a bugrisokkal!

Ugyanis ma határozta el a megyegyűlés, hogy Imre bácsit lefesteti. „A köznek szentelt 35 éves példás életéért és érdemeiért, az utókor számára“, a vármegye dísztermében fogják elhelyezni. A kép festésére a vármegye nagynevű szülöttjét, Ferencz János országos hírű festőművészt bízza meg s ezen értelemben felkéri az aljegyző urat a tek. vármegye, hogy a nevezett művész úrnak Budapestre levelet menesszen.

Imre bácsi 35 éven át mint megyebizottsági tag, országgyűlési képviselő s mint állandó pártelnök „virágoztatta a vármegyét“ . . .

Csellén, a Mándoky-kúrián a beüvegezett verenda a műterem és ott dolgozik a fiatal mester. Hangulatos régi udvarház a csíki havasok alján, egy darab ittfelejtett mult, úgyhogy az innen rég elkerült festő sokszor úgy érzi, mintha a Nemzeti Színház egyik kitűnően szcenirozott darabját nézné, megindító művészi alakításokkal. Pedig nem, ez nem festett világ, ez itt az élet s mint ahogy Brigita néni hiszi, — mert a verendaasztalon ott hever a Divat Szalon — ez itt a modern élet.

Imre bácsit a fekete dísz-magyarjában örökítik meg, az ősi türkiszékszerrel, amint jő le a lépcsőn. A kőkorlát párkányát, a festő fantáziájából kikerült kőoroszlán helyettesíti, a háttér egy félrevont mély kékfüggöny.

— Bátran és elszántan tekints, mint egy hún harcos! — hangzik Brigita asszony utasítása, amint a festő háta mögül dirigálja a szelíd, kékszemű Imre bácsit. Aki parancsszóra felveszi a harcias kifejezést s meg is tartja jó időn át. Azonban, mikor Brigita néni vissza-visszatér ellenőrizni a festőt, hogy jól csinálja-e, — rákiált a hősre:

„Húzd ki magad, ne gunnyassz úgy, mint a macska a karón!“ Imre bácsi erre kizökken a szerepéből és meghunyászkodva pislog. Az a rosszmájú piktor azt állítja, hogy ő Imre bácsi arcáról látja, mikor közeledik Brigita néni. Néha már a festő is kérlelte: „Nagyságos Uram, így nem tudom, hogy mit csináljak evvel az oroszlánnal s a nagy hősi karddal a kezében“.

Brigita asszony még kevésbbé hagyott békét a festőnek, a háta mögött állva, számonkért tőle minden ráncot a ruhán, minden követ a mentecsaton.

— „De az nem mindegy! Báthorytól származik ez a csat!“

— Na, úgy néz ki az én Imrém, mint mikor az öccsét leszavazták a megyegyűlésen s Gál az örmény lett az alispán. Így nem lehet a dísztermembe kitenni . . .

Alig tudta a fiatal mester megnyugtatni, hogy ez még messze van a késztől s hogy meg lesz vele elégedve. Ha nem vette volna a komikus oldaláról a dolgot s nem élvezte volna Brigita néni érdekes egyéniségét, egy kihalt tipus utolsó képviselőjét, rég otthagyott volna csapot-papot, de így még húzta is a dolgát. Élvezte ennek a háznak a sajátos légkörét, ezt a zamatos drága levegőt, mely már csak Jókai regényeiből, a lepréselt virág illataként árad reánk.

Amíg az Imre bácsi képe készült, közbe festegetett a kertből részleteket, interiőrt a régi parádé szálából. Egyik kép a feljárat melletti kis kertrészlet, különösen tetszett a mesternek, a legsikerültebbnek tartotta. Diadallal mutatta Brigita néninek, de ez egy kurta — széppel, otthagyta.

A festő kezdte észrevenni, hogy Brigita néni megváltozott, már nem hoz neki tizóraira frissen sült pogácsát, nem kínálja derűre-borúra a fenyővizet, se a remek vajaskörtét, a messze földön híreset. Feltűnt Ferencnek és bántotta őt, nehéz a sora a vendégnek, ha neheztelnek rá és meg is szerette őket, fájt neki, hogy megnehezítette a szívüket ezeknek az áldott jó embereknek.

Egyszer mégis rájött a nyitjára, szerencse Brigita néni érces baritonjának, mely havasi kürtnek is beillett volna. Egy rokona volt nála és a piktor áthallotta a műtermébe, amint Brigita néni odasúgta vendégének.

— „Tudod, azért mégis csak hálátlan. — Imre úgy szereti, mint a fiát én se különben és ő még sem átallotta megcsúfolni a házunkat. Hogy hírét vegyék még odafönn Pesten is, hogy nem úgy van, amint kéne. — De tudod Liza — mindennek az Imre az oka, mindennek! Hányszor mondtam a tavasszal, hogy vegyünk kőmívest s tatarozzuk át a házat. De nem és nem. Most itt van, épp ahol a sarok jól le van ütve, hogy a kő kilátszik és a hálátlan fattyú még a a hiányos esővízcsatornát is odafestette. De legjobban a kopott falat szégyenlem".

Halk szörnyűködés hallatszott:

— „Hát ez igazán nem szép tőle. Az alcsikiak, azok már ilyenek!"

Ferenc János az oldalát fogta nevettében, elővette az inkriminált képet. Csakugyan úgy volt szóról szóra. Azonnal hozzáfogott és úgy kitatarozta szépen a házat, hogy öröm volt nézni. A falat szép sárgára festette, a sarkát kijavította, a feljáró mintha vadonatúj téglából lett volna s az ereszcsatornát is végighúzta onix-vörössel. Alig várta a másnap reggelt. Súnyi képpel vitte be, a kerek reggelizőasztalhoz.

— Drága Brigita néni, nézze most kész a kép.

A hatás frappáns volt. Nem győzték dícsérni — „édes, fiam művész vagy te" — és anyai szeretettel megindúltan ölelte magához. Az áradozások közben azonban el nem mulasztott egy szemrehányó pillantást vetni életepárjára: „Látod, így kellene a háznak kinézni".

— „Most már nem bánom fiam, ha elviszi Pestre a kiállításra".

— „Nem, nem — szabadkozott a piktor — ezt nem viszem sehová, ezt ennek a szép nyárnak az emlékére itthagyom. Amint látják, nem is úgy írtam alá, hanem csak hogy „Jani", maguk úgyis tudni fogják ki az".

A két öreg meg volt hatva s le volt véve teljesen a lábáról: „arany szíve van ennek a kópénak!"

De miután minden jónak egyszer vége van, egy kora délután előállt a hintó, hogy most elvigye a szomszéd városka állomására, ahonnan egyenesen Pestre megy. Imre bácsi elől állt a lovaknál, a kocsis már a bakon feszített, az udvaros foltos iromba csizmában, kék kötényét ildomosan oldalra tűzve nyitotta már a nagy

kaput, amelynek a rúdjára rögtön felkapaszkodtak a kocsis pendeles gyerekei hintázni. A két komondor előrehátra szaladgált irtóztató ugatással, mely elnyomott minden búcsúszót, a cseléd rikoltozva csittította a bundásokat. Brigita néni még egyszer felhágott a hintóba:

— Isten veled! csiba te — kiáltott vissza a dühösen ugató kutyákra. — Fiacskám, édes fiam, karácsonyra visszavárunk. Fülön csókolta még egyszer és a kocsi kigördült az udvarról. Az egyik kiszabadult komondor a falu széléig ugatva vágtatott a kocsi mellett.

A mester elérzékenyülve nézett vissza-vissza a kedves kopott udvarházra, de közben idegesen bontogatta az elemózsiás csomagot s a jó falatokat messze eldobta, hogy a kutyától szabaduljon. Ha ezt Brigita néni látná, hogy repül a töltött kakasmell az utcaszéli kőre!

Ahogy Brigita néni könnyes szemmel befordult a nappaliba s megpillantotta a falon a gyönyörű képet, mely „a házunk jól sikerült arcképe" s az elszállításra váró, életnagyságú képmását az utolsó Mándokynak, még jobban ellágyult. Nagy teremtő erő a szívben az öröm! Ismeretlen utakon ismeretlen energiákat indít.

Mint egy hatalmas folyam, amely nem fér medrébe és utat keres, hogy kiömöljön, a szív is; ha örömmel van tele, nem marad meg magában, hanem az örömök egész láncsorát indítja meg. Brigita néni szívében is ez öröm öntudatlanul kereste az alkalmat, hogy másban tovább éljen. Mennyit látta már a kis tehenesfiút, az apátlan, anyátlan árvát, de csak ma látta meg igazán.

— Te Gábor, még mindig úgy szeretsz fúrni-faragni? És szeretnél mesterséget kitanulni?

Gábor gyerek amolyan kis ezermester volt. A házban minden zárat, lakatot helyrehozott, még a láncos kutat is meg tudta gyógyítani.

— No gyere, szedd össze a holmidat, megmutatod a Nagyságos úrnak s majd meglátjuk, mi lesz belőled. Gábor örömmel szedte ki a tehénistállóból az ágya alól az öreg srófokból meg vasdarabokból összeállított kis kocsit, darálót s ragyogó képpel mutogatta, hogy mind jár.

Brigita néni és Imre bá' azonnal elhatározták, hogy a gyerek ma fürdik s holnap beviszik a városba a legjobb mesterhez. Ha felveszi, kiruházzák és végkép beadják.

— Majd mi gondodat viseljük, tellik még annyi, hogy egy apátlan árvát kitanítsunk!

Gábor gyerek szájtátva bámult, örömében még kezet csókolni is elfelejtett. *D. Jovanovics Lea S. M.*

Természeti évszakok a mi égalj unk alatt.

Tél: december 24-étől február 24-ig	tart	62 napig
Télutó: február 24-től március 19-ig	tart	24 napig
Tavasz: március 19-től május 16-ig	tart	58 napig
Nyárelő: május 16-tól június 8-ig	tart	23 napig
Nyár: június 8-tól augusztus 20-ig	tart	73 napig
Nyárutó: augusztus 20-tól szeptember 21-ig	tart	32 napig
Ősz: szeptember 21-től november 11-ig	tart	51 napig
Télelő: november 11-től december 21-ig	tart	43 napig

A KERESZTÚTRÓL.

Szép darab szőlője volt János gazdának,
Szüretkor boráért sok jó pénzt adának:
Hanem eggyé is tett ő éjet és napot,
Kapált, metszegetett, oltott, homlítgatott.

De Péternek nem volt a dolog kenyere,
Ki a bal mesgyéről szomszédos volt vele:
„Ehnye, Péter szomszéd! János mindig [mondta,
A kelmed szőlője beh gazos, beh ronda!“

Történt pedig egyszer, úgy József-nap [tájban,
Amint nyitogattak a hegyen javában,
Hogy Péter végesvén a kenyér-ebédet:
Szomszédjához egy-két szóra átallépett.

Szóba elegyedtek pedig egyről-másról,
A jó szüretről, a gazdag aratásról;
És Péter sóhajtott, pipáját kiverve:
‚Csak nem jó idő jár a szegény emberre!‘

„Még az idő ellen, felelt János gazda,
Nem igen nyithatjuk a szánkat panaszra!
Tavaly is csak termett, most is szépen [nyílik,
Csakhogy ne heverjen az ember fél-délig!“

‚Dejszen monda Péter, s megakadt a szava,
Maradhat éntőlem nem soká a kapa!
Csak az Isten egyszer engem megsegítsen,
S Szentgyörgy-nap éjjelét érjem egészség- [ben!‘

János hogy ezt hallá, Péterre bámula,
Azután így szóla egy kis idő mulva:
„Ugyan Péter szomszéd, min töri a fejét?
Mi jóért várja úgy Szentgyörgy-nap [éjjelét?“

‚Hát csak azért biz én, felelt lassan Péter,
Hanem aztán János gazda ne beszéljen!
Hogy csak egy szót szólok künn a kereszt- [úton,
S pénzzel hozom tele mindakét szűrújjom.

Hanem jó-előre, mint már tavaly-nyáron,
Az ember egy halyag-mogyorófát vágjon,
S ha a tett-helyre megy, vegye a kezébe,
Írjon egy karikát maga körül véle.

Azután ne féljen, mert abba a várba,
Nincs olyan teremtett állat, ki behágna;
Ló, szekér jön felé vágtatva az úton,
Tüzesen, csattogva, de meg ne mozduljon!

Mikor aztán kérdik: no hát mi kell neked?
Csak azt felelje: pénz; ne szóljon [egyebet;
Megint ijesztgetik, de ha meg nem rémül:
Meg se tud mozdulni reggel a sok [pénztül!‘

János haragosan felelt a beszédre:
„Nem szégyenli kelmed keresztyén létére,
Hogy ilyen bolondok vannak az eszében?
Hisz a feje lágya benőhetett régen!

Dejszen nem úgy van az, édes atyámfia!
Kár a gazdagságér fáradni annyira;
Ha kegyesen élünk és dologhoz látunk:
Isten áldása lesz kincsünk, gazdagságunk!"

De bizony nem fogott a lecke Péteren;
Feltette magában, hogy ő csak kimegyen!
Rövid az éjszaka, nagyon hosszú a nap,
Ásó, kapa nehéz a dologtalannak!

Így volt Péter gazda; — végre valahára,
Eljött a nap, melyet szívszakadva vára,
Kezébe fogván a mogyorófa-botot:
Jó napszállat után azzal kiballagott.

Lassan ment az idő. Hogy a kakas épen
Másodszor kiáltott a szomszéd helységben.
A keresztútra állt, s mint Jánosnak mondta,
Körülkanyarított botjával a porba.

Sokáig állt ottan, reszkétve és lustán,
De megint a sok pénz az eszébe jutván.
Nekibátorodott; egyszer csak fülébe
Ütődött valami szekérnek zörgése.

A zörgés hallatszott közelebb, közelebb...
Végtére meglátta Péter a szekeret; —
A lovak tüszköltek, a patkó szikrázott,
És pedig egyenest nekihajt, úgy látszott.

No itt van már...! Péter csendesen
[mormoga,
Örült, de meg félt is, vacogott a foga;
Csakugyan szekér volt, amit Péter látott,
Csakhogy nem pénzt hoztak ott a boszorká-
[nyok.

Mert hisz nincs boszorkány, az csak mende-
[monda:
Hogy megnyom álmadban s tehened meg-
[rontja,
Vagy a keresztúton sok pénzt dobál néked!
Amit Péter látott, az sem volt rossz lélek.

Hanem az ispánynak a szomszéd helységbe',
Éjféltájban rosszul lett a felesége;
Az ispány kocsisa ment lovon, szekeren,
Hogy hirtelen doktort s orvosságot vigyen.

Látván, hogy már ott van, csakugy vágja
[a port,
Péter bolond ésszel még a földre guggolt!
Félreugrott a két első ló hortyogva,
De a gyeplő-szárat a kocsis jól fogta.

S nekicsavargatván a suhogó nyelet,
Nyaka közé szedett az ostorhegyesnek;
Most nekiment a ló, és a szegény Péter
Összevissza törve maradt az útfélen.

Setét is volt, de meg idő sem volt elég
Utánanézni, hogy min zakkant a kerék?
S Péter vérbe-fagyba ott feküdt reggelig,
Talán meg is hal, ha jókor meg nem lelik.

Azután sokáig nyomta még az ágyat,
Jobb lett vón' meghalni, de mégis fel-
[lábadt;
Hanem tehetetlen maradt a munkára,
Mivelhogy koldus lett a keze, a lába.

Kéregetve járkált faluról falura,
Nyakából gyakorta kiszakadt a ruha;
Ahol kérdezték: hogy mi lelte a kezét?
Sírva beszélte el gyászos történetét. —

Gonosz úton a jót sohse keressétek!
A boszorkányságról beszélni is vétek;
Féljétek az Istent, híven dolgozzatok:
S az ég áldásában úgy lesztek gazdagok!

Tompa Mihály.

A JÓ GAZDASSZONY TITKAIBÓL.

Szőlőfürtök téli eltartása. A téli eltartásra szánt, teljesen száraz időben és nem nyirkos állapotban szedett, ép bogyójú, tehát alaposan válogatott szőlő akként tartható el a télen át, ha a szőlőfürtöket nem a kocsánynyélen át vágjuk le, hanem egy kis 15—20 cm-es vesszőrésszel együtt. A vesszőrészlet alsó végét azután hűvös, egyenletes hőmérsékletű, nem túlságosan száraz s lehetőleg besötétített helyiségben felállított, kevés szénporral kevert tiszta vízzel telt üvegekbe dugjuk, hogy a vessző vége állandóan a víz színe alatt legyen.

+

Vaspléhedény tisztítása. Fahamut olajjal péppé keverünk, ezt az edényre kenjük, egy kis ideig rajta hagyjuk, azután ronggyal ledörzsöljük. Az edény ismét egészen újnak látszik.

+

A vadrózsa magjából, ha a magot állandóan nyirkosan tartjuk, a vetés után két esztendő mulva fejlődnek használható palánták, ha azonban a magokat szárazon tartjuk, egyáltalában nem kelnek ki. Tanácsos azért a korán ősszel gyüjtött vadrózsamagvakat a húsos burkolatuktól megtisztítani, nyirkos homokba elrétegezni, az egészet faládába tenni és egy esztendőre ládástól földbe ásni, a következő ősszel pedig elvetni. Ha a bevetett ágyakat tavasszal nyirkosan tartjuk, a rózsák legnagyobb része tavasszal kikel.

+

Hogy tartjuk el a borjúhúst? Nyáron is napokig eláll hűvös helyen vagy pincében, ha csalán közé takarjuk. Ez a legjobb. Ecetes rongyba csak marhahúst lehet csavarni, a borjúhúsnak rossz íze lesz tőle.

+

Védekezés a szúnyogok ellen. Olyan szer, mely a szúnyogokat az embertől biztosan távoltartaná, nincsen. Ha volna, akkor az Alföldön újabban erősen pusztító malária ellen is jobban tudnánk védekezni. Az eukaliptusz-olajról mondják, hogy szaga a szúnyogoknak kellemetlen, de bizony nem minden fajnak. Nem sokat használ, valamint a többi szer sem, amely az üzletekben kapható. De tény, hogy a szúnyogok válogatnak az emberekben. Vannak olyanok, **kivált a nők közt, akiket nem bántanak, vannak, akiket csak kényszerűségből szúrnak meg, ha nem akad más ember.** Végre vannak emberek, akiket makacsul üldöznek. Ha csak egy szúnyog volna is azon a tájon, az az egy is bizonyosan fölkeresné.

A rossz szag ellen. A sokszor elviselhetetlenül büdös, undorító árnyékszékek szagtalanítására többféle anyagot használnak. Igen olcsó a *marómész*, nem sokkal drágább a *vasvitriol* s nagyon megfelelő a *rézgálic* is. Kis költséggel meg lehet tehát szabadulni ettől az egészségtelen, förtelmes szagtól.

+

A tyúktetűtől, meg az óvantagtól, amelyet tyúkpoloskának, galambkullancsnak is hívnak, meg lehet szabaditani a galambházat, baromfiólat. A ketrecek, dúcok, ólak farészeit kikenjük petróleummal, aztán a falakkal együtt bemeszeljük frissen oltott mésszel. Ennél is jobb és a mellett sokkal egyszerűbb, ha kitisztogatás és forró lúggal való lemosás után az egész ólat kivül-belül bekenjük *nyers karbolsavval* gondosan, hogy még a zsindelytető is mindenütt be legyen kenve.

+

Mi áruljá el a vizes tejet? Egy hosszú kötőtű, amelyet a tejbe mártunk. Ha nem tejfelesen jön ki, hanem kékes fényben, a tejet alaposan megkeresztelték.

+

Gyümölcsfák ültetése. A rendes, magastörzsű gyümölcsfákat az alábbi táblázat szerinti távolságban ültetjük egymástól:

Dió	12—16	méter
Cseresznye .	10—12	„
Alma . . .	10—11	„
Körte . . .	10—11	„
Kajszibarack .	6— 8	„
Szilva . . .	5— 6	„
Meggy . . .	5— 6	„
Birsalma . .	5— 6	„
Ringló	5— 6	„
Őszibarack .	4— 5	„

Száraz vidéken az almának, körtének és meggynek kisebb távolság is elegendő. Nem ritkán tapasztaljuk, hogy a gyümölcsfákat igen sűrűn ültetik, úgyhogy már 10—20 éves korukban annyira beárnyékolják egymást, hogy fényhiány következtében elsatnyulnak.

+

Avas vaj. Az avas vajat rendesen meszes vízben szokták kimosni, de még jobb, ha kettős szénsavas szódát (szódabikarbóna) teszünk a vízbe. Egy kiló vajhoz 12 grammot számítunk. E szódás vízben jól kigyúrjuk a vajat, utána pedig ismételten tiszta vízben, aztán jól megsózzuk, ha rögtön el nem használjuk.

Legyeket a szobából nagyon hamar ki lehet kergetni töklevél füstjével, melyet zölden izzó parázsra vetnek. A legyek mind kivonulnak a nyitott félablakon, vagy ha minden zárva van, akkor a füst hamar megöli őket, de ha madár van a szobában, azt nem kell otthagyni, mert oda lesz, ember se legyen a szobában, mert a töklevél füstje heves főfájást idéz elő; nemcsak a legyek, de a szúnyogok is vagy elvesznek, vagy kivonulnak ettől a füstből.

+

A tyúkok kopaszsága és tollevése. Tollhullást szárnyasokon többnyire élősködők okoznak. Előfordul továbbá, hogy állandóan szűk helyen tartózkodó tyúkok, leginkább a tojók, továbbá a fogságban, elzárva tartott madarak tollaikat tépik és eszik. A tollevés gyakran megszüntethető azáltal, hogy a tyúkokat szabadba bocsátjuk. Ha a baj egyoldalú táplálkozásnak volna a következménye, akkor takarmányváltoztatás segít a bajon. Ilyenkor a tyúkokat ajánlatos levágott állatoknak megfőzött és korpával kevert vérével etetni; lehet főtt répával, meszes anyagok (porrátört tojashéj, csontliszt etetésével is kísérletet tenni.

+

A kukacos cseresznye a fényes, feketehátú, sárgalábú cseresznyelégynek a hernyója. A cseresznyelégy még májusban rakja le petéit a cseresznye szárának tövébe. A kikelő kukac a még éretlen gyümölcsbe fúrja magát. Amikor kifejlődött, a fa tövében, a földbe húzódik és ott bábozza be magát. Ezért cseresznyeszedés után hintsük be a fa alját korommal kevert hamuval s ezt kapáljuk be sekélyen a földbe, azután úgy egy jó ásónyomnyira forgassuk meg a korona alatt a talajt. Hogy a légy tavasszal ki ne tudjon vergődni a földből, célszerű forgatás után jó keményre lesulykolni a talajt. A lehulló cseresznyét is szedegessük föl szorgalmasan és pusztítsuk el a benne levő kukacokkal együtt.

+

Legbiztosabb patkányirtó. Közönséges gipszport néhány csepp ánizsolajjal illatosítunk meg és kész. A patkánytól meglepett helyre két tányért teszünk. Az egyiket teleöntjük ezzel a porral, a másikat közönséges vízzel. Az ánizs szagára — mivel ez illatot a patkányok nagyon szeretik és messziről megérzik — előjönnek a kártékony állatok s mohón fognak a keverékből lakmározni, egy kis idő mulva gyomorégéseik lesznek és rohannak a vízből inni. Mihelyt a víz érintkezésbe jő a gipszszel, ez azonnal kőkeménységűvé keményedik a gyomorban — megemészteni nem képesek —, gyomruk szétreped és megdöglenek.

Mitől lesz puha a frissen vágott hús? A melegtől. Falun igen gyakori a frissen vágott húsnak azonnali kimérése. A hús természetesen kemény, nem is szólva arról, hogy sok esetben vén marha húsa kerül ugyancsak kimérés alá, annak a húsán aztán sokáig és alaposan lehet rágicsálni. Ezért tegyük be a friss, kemény húst este a sütőbe, amely vacsorakészítés után jól átmelegedett, hagyjuk ott éjjelre. A reggeli tűz is ott érheti, újra felmelegítheti. Csak akkor vegyük ki, amikor elő akarjuk készíteni és klopfoljuk meg jól. Nagyon vén, kemény húst ezenkívül még kis cukorporral is be kell szórni sütés vagy főzés előtt, esetleg ezt elhagyva jó erős pálinkában kell megfürösztení.

+

Poloskák ellen egy szer sem bizonyult eddig oly kitűnőnek, mint a híg asztalosenyv. Ezt minden résbe, csaphasadékba s nyílásba be lehet ecsetelni, vagy bedörzsölni, a kimászó poloskákat megöljük, a belülmaradtak és az álcák pedig az enyv által bennragadnak s örökös fogságukban elpusztulnak. Az ágy homlokvégén levő petéket is bevonjuk enyvvel és azok sohasem kelnek ki; a furnirok hasadékaiba vékony enyvet dörzsölünk be, a lefolyó cseppeket rögtön letöröljük egy nedves ronggyal, nehogy odaszáradjon. Padlórésekbe szintén beönthető. Leszakadt kárpitot, ha szeretnek ott poloskák tartózkodni, enyvvel ragasztunk vissza. Ami alatta reked, az örökre meg van akadályozva, hogy kibujhasson. Poloskák ellen az ecetsav is kitűnő hatású. A legcsekélyebb mennyisége is megöli a poloskát s üvegfecskendővel a legelrejtettebb helyre is be lehet juttatni.

+

A fagyos kezek vörösségét — persze csak ha még nem repedezett föl a bőr — egyszerű módon lehet eltüntetni. Meleg vízben mossuk meg reggel fagyos kezünket, utána pedig hideg vízzel öblítsük le. A szárazra törült kezet utána lanolinnal kenjük be. De a legfontosabb, hogy a kart és a csuklót melegen tartsuk s erős mozgással, a szobában való tornázással, a vér keringését meggyorsítsuk. Néhány napon belül eltűnik a kéz vörössége.

+

Bogár-, méh-, darázs- és szúnyogcsípés ellen. Bogár-, méh-, darázs-, szúnyogcsípés ellen jó a *konyhasó*. A dagadt helyet kissé megnedvesítjük és sóval (vagy sósvízzel megnedvesített földdel) jól megdörzsöljük. A fájdalom és daganat gyorsan elmúlik, sőt be sem áll, ha azonnal a csípés után végezzük a sóval való dörzsölést.

B E T E G E N.

Én itt fekszem megtörten, nagybetegen;
Bús szemeimből titkolt könny pereg . . .
Az élnivágyás gyötrő akarása
Megtört szívemben halkan ott remeg.

Hej pedig hányszor megcsúfolt az Élet,
Hányszor lerogytam vasökle alatt:
A szenvedések tisztítótüzében
A lelkem tiszta, hófehér maradt . . .

. . . Meghalok! . . . Pedig úgy szeretnék élni
Csak egy tavaszt... Csak egyrövid tavaszt...
Nemrég felépült drága kicsi fészkünk
Jaj! nemsokára üresen marad . . .

Elhal benne a madárdal, a kacaj,
A csicsergés és a vidám nóták.
A mi fészkünkben nem fognak csipogni
Gyámoltalan drága kis fiókák.

. . . Úgy fáj itthagyni akiket szerettem . . .
Jó anyám drága, áldott két szemét.
Kicsi otthonunk boldogságon épült
Kifosztott . . . árva . . . feldúlt tűzhelyét . . .

Megtört szememből a könny egyre pereg . . .
Gyürött párnám majd titkon felissza.
Kegyetlen a Sors . . . Ha elszáll az Élet,
Nem jön többé soha-soha vissza . . .

Vécseyné Korchma Ilonka.

ANYICSKA.

Csütörtökön délután egy ember jött be a felső kis ajtón a kertbe. Ledobta magát a földre, a kert földjére, éppen a mákok mellett és feküdt sokáig, fejével két karjára hajolva.

Ez az ember volt az Anyicska ura, az Anyicska hitestársa. Ő, az asszony éppen aratóban járt, amikor csütörtök délután az ember hazajött szabadságra. Hajnalban, amikor kiment az aratókkal, akkor már tudta, hogy aznap jön az ura, azonban mégis ki kellett mennie, mert az aratás nem vár.

Az aratás a legfontosabb. Ugyebár ezt mindenki tudja? Az élet beérett, azt le kell aratni. Aki beállott aratónak, az arat, arat, legfeljebb ha meghal, akkor nem arat tovább.

Anyicska kéthetes asszony volt, amikor az ura elment, azóta eltelt tíz hónap. Akkor jött haza az ember szabadságra . . .

Másnap — ez pénteken volt — a kútnál cicázott az urával Anyicska. Barna homlokát világoskék és világos rózsaszín pántlikával és kemény, hegyes és cakkos csipkékkel díszített fökötő körítette. Kerek arca szinte nekigömbölyödött a boldogságnak. Hangosan nevetett, gőgicsélő, búgó nevetéssel, amikor az ura, míg ő a vödörért hajolt, játékosan ölelte át a derekát a balkarjával. A jobbal a kút kerekét tartotta. Virágot öntöztek ketten. Az ember a vizet húzta, Anyicska meg a két nagy locsolót lóbálta a virágágyak fölött.

A teljesviola telisded-tele volt virággal.

Ez volt pénteken.

Szombaton délután sürgöny jött az Anyicska ura után, hogy azonnal jelentkezzék a századnál. Közbejött valami. Az Anyicska urának el kellett mennie. Anyicska lekvároskalácsot sütött az urának az útra.

Ez történt akkor nyáron.

Ha így közelebbről nézi az ember, ez mind nem olyan fontos, hogy erről beszélni lehessen. Mert ennyi történt, mindent összevéve. Hogy azon a nyáron, csütörtök délután bebotlott egy szürke, nyűtt katonaruhás ember a kertünkbe — a kertészemberünknek a veje — ledobta magát és kisírta magát a kert földjén, azután el is ment harmadnapra. Ebben pedig nincs semmi különös.

. . . Most megint nyár van, de négy nap óta folyton-folyvást hideg szél fú és csak nem akar kimelegedni. Hiába sétálgat a nap ide-oda az égen, kacérul buzgálván maga után holmi szürkés-fehér és havasan fehérselyem felhőrongyokat, idelenn didereg-vacog a nekikeseredett mindenség.

Anyicska mosni jár, a külső munkával nem tudja mit kezdjen a gazda. A lesoványodott két kar szaporán gyomrozza a slingelt paplanhuzatot. A verandára van kitéve a mosóteknő. Anyicska föléje hajol. A háta mögött a nagy eperfa van. Az csak rázogatja, egyre rázogatja a koronáját, zúgatja szüntelen. Sustorog a sok ág, a sok sűrű levél. Pusmognak a bokrok és egy árva kakuk, valahol beljebb a kertben, halkan kiáltja el néha:

— Kakuk . . . kakuk . . .

Anyicska fölemelkedik egy percre. Megmártja kétszer a kimosott vásznat, kihúzza egész hosszúságában, azután végigrántja rajta összefogott tenyerét. Olyan lesz az összenyomott ruha, mint egy vastag szál hurka.

Egyszer csak elkezd kelepelni valami a fejünk fölött. Furcsa, idegenszerű, rekedtes kelepeléssel. Az ecetfa fölfelé nyujtogatja az ágait, figyel. A verebek vagy huszan, egyszerre felrebbennek az eperfáról, hogy csak úgy hullámoztatja a levegőt szárnyuk

csapkodása, körülrepülik nagy gyorsasággal a diófát és újra vissza az eperfára és ott borzasztó lármával kezdenek tanácskozni. Tele van az udvar a ficsergésükkel.

Azonban az a furcsa kelepelés most már sokkal erősebben hallatszik. Zihál és kelepel és berreg, Anyicska kilép az udvar közepére, fölnéz az ég kéksége felé.

— Repülőgép, de még nem látni — mondja és visszamegy a teknőhöz.

Tovább mos. A pirossal hímezett asztalfutónak a virágjait megnézi kis percig, azután bekeni szapannal. A vékonyra kopott szappandarab eltörik a kezében:

— No te bolond, eltörtél — mondja neki és hozzáteszi.

— Olyan hadi ez is.

A repülőgép kibukkan a felhők közül. Rettentő nagy magasságban cikázik. Alatta sokkal lejjebb két fecskemadár karikázik körbe-körbe az átlátszó levegőben.

Anyicska nézi a repülőgépet sokáig, amíg csak látja. Azután újra a teknő fölé hajol. Mégegyszer megszappanozza, a pirosvirágos futót és akkor mondja:

— Azt mondják, hogy a repülőgéppel el lehet repülni, arról a harctérről. Igaz ez kérem?

Egy kicsit nehéz így megérteni, az ember tehát azt feleli:

— Annak, aki tud repülni, annak lehet.

Anyicska sóhajt és mos tovább.

— És aki nem tud repülni? — kérdi kicsit továdab.

— Annak nem lehet.

— Annak nem lehet — ismétlé Anyicska csendesen. Az csak ül, mint a rög a földön. Mint a kiszáradt rög, a rozsvetés szélén. Ki van szikkadva, kemény mint a csont, még fűszál sem nő belőle. Így ül, a repülőgép meg messze száll. Az ide száll.

Nagyon megöregedett ez az Anyicska még csak most látszik. A két arca be van esve oldalt. A feje barna kendővel van bekötve, de nem menyecskésen hátra, hanem elől az álla alatt, öregesen. És a száját mindig lebigyeszti kicsit, mintha folyton-folyvást sírna.

— Anyicska nem bánta meg, hogy férjhez ment?

Ez a nyilt kérdés olyan váratlan neki, hogy szinte beleütközik, ahogy fölkapja a fejét. Kicsit ijedten hőköl hátra.

— Hogy férjhez mentem? — ismétli vontatottan.

Belenéz a vízbe, a mutatóujjával kis karikát csinál benne, összead és kivon, összegez.

Ha nem mentem volna férjhez — mondja végre — akkor mostan szabad volnék, szolgálni mehetnék és nem volna semmi bajom.

(Ennyi az egész . . .)

— És így nem mehet?

— Nem engedi az uram. Azt írja nekem, hogy csak az olyan rossz asszonyok mennek szolgálni mostan. Aki jó, az megmarad odahaza, szenved és vár. En hát ülök idehaza, szenvedek és várok.

A hangjában nem volt semmi nagyzolás, olyan magátólértetődően esett ki a szó szájából, mint — teszem — a levél hull a fáról.

— Sokan mentek férjhez az idén Ivánkán — teszi még hozzá Anyicska, kicsit elcsudálkozva és elgondolkodva.

— Még sohase mentek annyian férjhez egy esztendőben. Minden leány férjhez ment. Mindegyik, aki csak akart. A katonák hazajöttek és csak házasodtak. A leányok még szaladtak az esküvőre. Azután elmentek a katonák. Hát elmentek mind. A sok fiatalasszony meg már azt is elfelejtette, hogy mi volt vele. Azt se tudja már, asszony-e, leány-e, csak nyomorog gúzsba kötve.

Kelepelés, berregés, rekedt búgás és a repülőgép megint fölbukkant a kékségben. Most lejjebb ereszkedett

kicsikét. Látszik hosszú, szikár teste, mereven nyújtozkodó szárnya, szinte látszik az is, ahogyan hintázgatja büszke, kényes, magát a levegőben.

— De hirtelen jött, még a szele sem érzett előre — mondja Anyicska. — Egyszer csak itt volt a harcterekről, oszt megint vissza a harcterekre...

— Talán onnan... talán nem onnan...

Anyicska odacsapja a piros futót, a többi kimosott közé. A kúthoz billeg. Mikor visszajön a teli vödörrel, kérdi:

— Tetszett már látni?

— Mit?

— Hogy kiszakadt a feneke az egyik vödörnek. A másiknak is drótozva már a füle. Egyszer csak leszakad az is. Akkor nem lesz mivel vizet húzni.

— Így tehát leszakadt a vödörnek a feneke. Tavaly ilyenkor még jó volt.

— Tavaly ilyenkor... igen... Tavaly ilyenkor...

— Meg kell csináltatni.

— Ninesen ember, aki csinálja...

— De csak van valaki, Istenem!...

— Nincsen, egy volt még Iványkán, de azt is elvitték most egy hónapja.

— Akkor mi lesz?

— Nem tudom... A vödör szenved és vár...

— És ha leszakad?

— Akkor már nem szenved tovább...

Sovány dereka odaadással hajlik a teknő fölé. Öreges homlokán verejték ragyog. Kidolgozott keze pacskolja a ruhát serényen. A háta mögött az eperfa alatt a feneketlen vödör himbálja magát. Egyforma csendes mozdulattal hajlong a fekete, mély kút fölött, jobbról balra, balról vissza, csak himbálódzik, rázogatja a testét, mintha csendes óriás rángatná belülről. A szél meg huhog hozzá, őszi szél Péter Pálkor. A repülőgép már nem látszik, semmi sem látszik belőle.

Csak egy kiszikkadt kerek rög kuporog soványan a rozsvetés szélén. Nem nő belőle még fűszál sem...

Még zöld a rozs, nem akar beérni.
Lesz-e aratás az idén Anyicska?

Szederkényi Anna.

A BÖLCSESSÉG KISTÜKRE:

Aki nem iszik, annak megmarad egészsége, pénze és becsülete.

★

— Ami csak félig jó — az egészen rossz.

★

A legnagyobb győzelem, ha magadat győzöd le.

★

Nagyon szerencsétlen az, aki sem beszélni, sem hallgatni nem tud.

★

A mendemonda sohasem egészen hazug és sohasem egészen igaz.

— Elhatároztam, hogy elrendezem dolgaimat és megházasodom — szólt egy fiatalember a nagybátyjához, akinek vállát már sok esztendő terhe nyomta és aki tisztában volt az élet minden eshetőségeivel. — „Minden bizalmammal és szeretettel magához jöttem Guszti bátyám, hogy kikérjem véleményét és tanácsát a jövendőbelimre nézve.

— És ki a leány? — kérdezte az öreg, nem kíváncsiságból, hanem mert ismernie kellett azt, hogy tanácsot adhasson.

— A nevét hiába mondanám meg — felelt az ifjú —, bátyám úgy sem ismeri. De elmondom a tulajdonságait és az életkörülményeit és ezekből aztán megítélheti, milyen az én megálmodott élettársam.

— Halljam hát! Sorold el a tökéletességeit, mert elképzelem, hogy mily kiváló tulajdonságai vannak annak, aki a szívedet meghódította. Csak arra kérlek, hogy lehetőleg elfogulatlan légy és ne dícsérd túl, nehogy aztán hibás legyen az én ítéletem is.

— Ne féljen semmit bátyám, a vetélytársaim sokasága megerősít abban a feltevésemben, hogy a választottam csakugyan tökéletes lény.

Guszti bátya elhelyezkedett az asztala előtt és az ifjúhoz fordult:

— Szép a menyasszonyod?

— Gyönyörű! Aki csak látja, mindenki azt mondja, hogy nálánál tökéletesebb alkotás még nem került ki a természet műhelyéből. Igazán nem is tudom, hogy nem kápráztatja el ennyi szépség a szememet! Képzelje el kedves bátyám, a legutolsó szépségversenyen, ahol annyi volt a szebbnél szebb lány, ő nyerte el a második díjat, és a legelsőt csak azért nem kapta meg, mert két vetélytársám bosszúból az utolsó percben befolyásolta a bírákat.

Az öreg ajkai körül bizalmatlan, de egyben résztvevő mosoly húzódott. Ceruzát vett kezébe és az újság szélére valamit jegyzett, ami az ifjú figyelmét elkerülte. Ezt a jegyezgetést különben úgy is vehette az ember, mint valami kis irka-firkát, amit meg szoktunk tenni, amikor valakinek a beszédét hallgatjuk.

— És a családja? Jó családból való?

— Erről ne is beszéljünk — felelte Albert —, előkelő és finom, négy nagynevű őse van.

Az öreg megint jegyzett valamit és megkérdezte:

— Tanult, művelt leány?

— Franciaországban nevelkedett a grófi leányok nevelőjében, négy idegen nyelvet beszél.

— Albert fiam, négy nyelv sok egy nőnek, aki még a saját nyelvét sem tudja megfékezni. Eleget bolondítgatnak bennünket az asszonyaink a saját nyelvükön is!

— Nem éppen csak a sokféle nyelvismeret jövendőbelimnek minden tudása! Remekül hímez, ismeri az irodalmat, tudomása van a legújabb találmányokról, pompásan zongorázik és úgy énekel, mint a fülemüle.

Az öreg harmadszor jegyzett, miközben szólt:

— Hát ez bizony sok egy fiatal leánytól. És mondd, gazdag?

Albert kicsit habozott a válasszal. Elpirult és restelte, hogy bárki is azt gondolja, mintha őt a vagyon vonzaná, bár tagadhatatlan, hogy az álmaiból nem hiányzott az „arany“ sem.

— Gazdag, és pedig nagyon. Majdnem egyetlen gyermek, azért mondom, hogy majdnem, mert van ugyan egy kis öccse, aki azonban tüdővészes és az orvosok véleménye szerint nem fog már soká élni. Így hát jövendőbelim

egy nagy vagyonnak a tulajdonosa lesz.

— Pompásan vagy tájékozva — mondta az öreg egy kicsit csípősen. De megint csak jegyzett, most már negyedszer.

Albert meg sem várta, míg a nagybátyja kérdezte, hanem folytatta:

Mindenekelőtt kitűnő az egészsége. Azt mondják, hogy még sohasem volt beteg, nem ideges, nem szeszélyes, ami olyan sok nőt szinte tűrhetetlenné tesz. Kitűnő arcszíne van. Nem kövér, olyan a termete, miht valami remek szobornak.

A ceruza ötödször is jegyzett a papírra.

— Bizonyos vagy benne, hogy szeret? — kérdezte az öreg és erősen a szeme közé nézett az ifjúnak.

— Ebben nem kételkedem, ő maga biztosított róla. Különben is kétségbevonhatatlan bizonyítékaim vannak, tudom, hogy négy elsőrangú kérőt elutasított, és vetélytársaim is tudják, hogy én vagyok az egyetlen, akit szívével megajándékozott.

Egy hatodik jel sorakozott a többihez a nagybácsi papirosán.

— És erényei?! Kifürkészted-e a lelkét, hogy megtalálod-e benne az önmegtartóztatás, a tisztaság, a könyörület és részvét erényeit, amelyek nélkül nem lesz boldog jövendő otthonod. Hogy másképp fejezzem ki magam: van-e erkölcsi biztosítékod arra nézve, hogy jó hitves és keresztény anya lesz belőle?

Albertet valósággal megdöbbentette ez a kérdés. Végigsimított homlokán, majd így felelt:

Reménylem, hogy így lesz, de ... őszintén megvallva ezekre nem gondoltam. Azt hiszem, ezek olyan dolgok, amelyek tisztára az ő lelkiismeretére tartoznak. Azonfelül pedig a sok jótulajdonsága, amit felsoroltam, elég biztosítéka jövendő boldogságomnak.

Az öreg egynéhány percig gondolkodott, majd nagyon komoly hangon felelt Albertnek:

— A boldogsághoz mindenesetre hozzátartoznak azok a tulajdonságok, amelyeket felsoroltál. De hidd el nekem, nagyon tévedsz, ha azt hiszed, hogy ezek elegendők. Hogy megérts, megmutatom neked, miket jegyeztem, mialatt hallgattalak. És megmutatta a jeleket. Hat nulla volt az, szépen egymás mellé sorakoztatva: 000000.

— Add össze ezeket — folytatta a bácsi —, vagy ha akarod, szorozd meg. Mi az eredmény? Így is, úgy is nulla, ami marad. Annyit ér a házitűzhely számára az olyan asszony, akinek az erkölcse nincs erősen megalapozva. A szép és erkölcsös leány napról napra jobban megnyeri a szívet. A szépség erkölcs nélkül veszedelmet jelent, hamar elvesztenéd vagy elvennék tőled asszonyodat.

A gazdag és erkölcsös nő jól felhasználja a pénzt, gyűjt és alamizsnát is oszt, erkölcs nélkül azonban elherdálja üres hiúságokra. A művelt és erkölcsös leány kincse lesz házadnak, de ha nincs erkölcse, csak hiú bolond, kérkedő, tudákoskodó.

Egyszóval Albertem, ha eléje teszed az erkölcsöt a jövendőbelid szép tulajdonságainak, ez annyi, mintha számot szegyeznél a zérusok elé. Mid van most? Egy milliód! Ám jó — fejezte be a bácsi és egyest írt a zérusok elé: itt megláthatod a mátkád értékét.

— Ha erkölcsös, milliókat ér a te számodra, és oly boldoggá tesz, amennyire itt a földön boldogok lehetünk.

De ha megvizsgálod a lelkét és üresnek találod, ha hiányzanak belőle a felsorolt fényes tulajdonságok közül a legértékesebbek, akkor, kedves Albertem, ne vedd feleségül. Hamis pénz az akkor és egyenlő a semmivel a jövendő boldogságod számára."

Spanyolból fordította:
Gombos Gyuláné.

AMIKOR MINDENKI ORVOS LEHET.

Gyakran esik az emberekkel olyan baj, amely hirtelen lepi meg őket az utcán vagy munkaközben és gyorsan segíteni kell rajtuk, mert megeshetik, hogy mire orvost hívnak, meghal az illető. Azért hát ezeket a segítési módokat mindenkinek ismerni kell.

Ha valaki bárhol vérzik, legfőbb dolog, hogy nyugalomban maradjon, akkor leghamarább áll el a vérzés. Ha valaki eszméletét veszti, gomboljuk ki ruházatát, mennél több friss levegőt engedjünk hozzájutni. Esetleg hideg vízzel dörgöljük mellkasát.

Ha valaki elájul, friss levegőre vigyük.

Ha valaki összeesik s arca nem halvány, hanem vörös, szemei is vörösek, lélegzése hörgő, akkor gutaütés érte. Ilyenkor fejét magasra kell feltámasztani, ruháit felgombolni, fejére hidegborogatást tenni.

Ha valaki hirtelen összeesik és rázkódik, kezét görcsösen összeszorítja, szája habzik, az illető nyavalyatörős. Tegyünk a feje alá valami puha tárgyat, hogy össze ne verje a fejét. Mást ne csináljunk, mert csakártunk.

Ha nagy melegben esik össze valaki, valószínűen napszúrás érte. Hűvös helyre kell vinni, ruháit fölgombolni, legyezgetni s fejére hidegborogatást tenni.

Megfagyott embert nem szabad hirtelen nagyon meleg helyre vinni, hanem csak fokozatosan. Végtagjait hóval vagy hideg vízzel kell dörzsölni, míg kimelegszenek.

Vízbefulladt avagy földdel elborított embernek először a száját kell kitisztítani, nehogy belélegezze az iszapot vagy földet.

Ha valaki erjedő mustot tartalmazó pincében van, vagy bárhol, ahol mérges gázokat sejthetünk és eszméletét veszti, először ki kell onnan hozni.

Ha valaki valamely erős savval (kénsav, sósav, salétromsav, karbolsav stb.) megmérgezi magát, szappanosvizet, mészvizet, tojásfehérjét, tejet, vagy ha semmi más nincsen, sok vizet adjunk neki inni. Onnan ismerjük meg, hogy savval mérgeződött, hogy nagyon fáj s ha abból a folyadékból, amivel megmérgezte magát, egy keveset a falból vett kaparékra öntünk, pezseg.

Ha lúggal mérgezte meg magát valaki, főkép gyomorfájdalmai vannak! a lúgot pedig úgy ismerjük meg, hogyha egy keveset a kezünk közt dörzsölünk, az síma, csúszós. Ilyennek higított ecetet, citromot kell adni. Esetleg tejet, vagy ha semmi más nincs, sok vizet.

Gyufafejoldattal mérgezettnek hányadéka foszforszagú és sötétben világít. Hánytatni kell, de olajat vagy tejet nem szabad neki adni, sem levest.

Rossz edények gyakran okoznak ólommérgezést, mely erős fájdalmat okoz a gyomorban és belekben; eleinte bélszorulás, majd hasmenés áll be, közben hányás; mindenáron a beteg meghánytatására kell törekedni.

Rézmérgezés leginkább rézedényekben főtt ételtől támad. Szerencsére az ilyen beteg magától is hány s kihányja a mérget. Hányadéka kékes vagy zöldes. Tejet adjunk neki inni.

Gomba vagy más növényi mérgezések általános rosszullétet, a gyomorban fájdalmat okoznak. Majd hányás jelentkezik. Mindenáron a beteg eszméletét kell fönntartani, hideg vízzel locsolni, dörzsölni; feketekávét adni neki, ha nem lélegzik, mesterséges légzést alkalmazni.

Ha embertársunkat szerencsétlenség éri, siessünk segítségére, ne menjünk el mellette érzéketlenül, hanem szabadítsuk ki a közvetlen veszedelemből. Azután pedig azonnal orvosért siessünk, mert igen gyakran azon múlik a beteg élete, tudunk-e elég hamar orvost vinni hozzá segítségére.

Messze vitt a vonat, magányos utamon pihenni vágyott lelkem a sok magyar szomorúság és bánat után. Kedves, jó barátok, dolgozó emberek, fáradhatatlanul haladó nép közé, hogy gyönyörködjem, tanuljak, erőt gyüjtsek abból, mit ők erős kitartással alkottak az ember- és kultúraírtás óta.

És nem csalódtam, szépet, jót, tanulságosat láttam. Iskolákat, telve a világ minden sarkából tanulni vágyó fiatal leányokkal, kik mindannyian azt akarják, hogy távoli otthonukba átvigyék a háztartás tudományát, a munka határtalan szeretetét, a női hivatás nemességének megismerését.

A szeretet országában a különböző minisztériumok vállvetve fáradoznak a nők háztartási nevelésén, mert a gyűlölet, a harc után csak a családi tűzhely melege, az igazi anyák tehetik ismét boldoggá és virágzóvá az emberiséget. És összehívták a különböző országokból azokat, akiket az emberiség szeretete vezet, hogy megbeszéljék, kijelöljék az utat, melyen minden nemzetnek haladni kell.

Első volt a sorban a *családi nevelés* kongresszusa. A családi nevelés ligája Belgiumban 25 éves múltra tekinthet vissza. Célja a családi nevelés eszméjének és fontosságának terjesztése, a legkülönbözőbb eszközök által. Folyóiratot ad ki, mely a szülőket, tanítókat buzdítja, kijelöli ahelyes utat és ébren tartja az érdeklődést.

Az elnök megnyitóbeszédében a belga családi nevelésügy úttörőjét, Paul de Vujst-ot üdvözli, a liga 25 éves évfordulója alkalmából. Utána az ősz svájci kiküldött, Monsieur Genoud szívből jövő szavakkal köszönte meg a külföldi résztvevők nevében Belgiumnak, a tanulságos lakeni kiállítást és a nemes eszme terjesztését. Szükséges szerinte, hogy a világot az erkölcsi érzés helyreállítása és a gazdasági fellendülés meggyógyítsák. A nemzetek újjászületése, csak a falúból, az egészséges, erkölcsös falu családjaiból indulhat ki, éppen azért szükséges, hogy a családi nevelés ligája minden országban megalakuljon.

A külföldi kiküldöttek a családi nevelésügy fejlődéséről számolnak be. Legnagyobb haladást e téren Angolország és Belgium mutathat fel.

Franciaországban évek óta külön tanfolyamokat tartanak a családi nevelés ismereteinek terjesztésére.

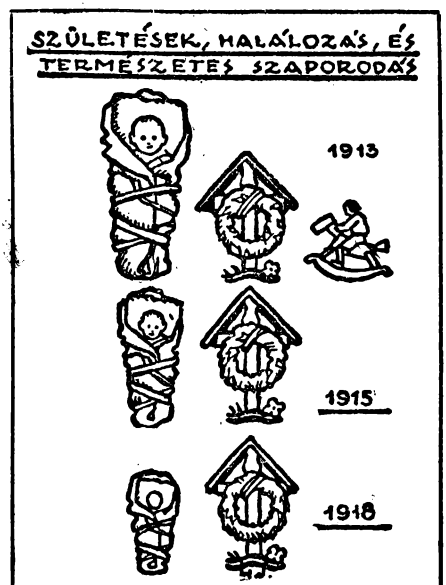

Egész Magyarországon a háború kitörése előtt és annak tartama alatt. (A háború által okozott halálozások nélkül.)

	Élve született	Halálozás	Term. szaporodás
1906–10 átlag	648,603	444,548	204,055
1913	640,566	432,928	207,638
1914	648,865	439,924	208,941
1915	445,426	474,972	— 29,545
1916	314,016	391,820	— 77,804
1917	297,024	384,628	— 87,604
1918	253,626	435,618	—181,992

Lengyel- és Finnország is szép haladást jelenthet. A kongresszus egyhangúlag jelenti ki, hogy a háború okozta erkölcsi és gazdasági válság csak a családi nevelés által oldható meg.

Július 18-án ugyancsak az emberiség, a földmíves családok szeretete, nevelése, helyzetüknek javítása szerepelt *a gazdasszonykörök* kongresszusán.

Az ország első asszonyai vezetik a földmívelésügyi minisztérium irányításával és támogatásával alapított gazdasszonyköröket, a falu erkölcsi és kulturális emelése érdekében.

Érdekes jelenség a sok külfödi között az angol kormány kiküldötte Mrs Alfred Watt. Kanadában a gazdasszonykörök egyik neves szervezője, kit az angol kormány azért hozatott Londonba, hogy az anyaország területén az annyira szükséges gazdasszonyköröket állami támogatással megszervezze. Egy év alatt 300 egyesületet szervezett az őszhajú, 70-hez közel járó matróna.

A kongresszus befejezőül a nemzetközi bizottság tagjait jelölte ki és a két alelnöki tisztség egyikére magyar asszonyt választott meg.

A harmadik kongresszust a falu fejlesztés és szépítés bizottsága hívta össze.

Érdekesen számoltak be a kiküldöttek a Belgiumban, Csehország- és Lengyelországban, Olasz- és Franciaországban, a falú érdekében kifejtett munkálatokról. Különösen a villanyvilágítás, villamoserővel hajtott mezőgazdasági gépek, a háztartás villanyerőre való berendezése és azáltal a munka könnyítéséről. Magyarország kiküldöttei közül dr. Weiss István népjóléti minisztériumi osztálytanácsos ismertette a *Faluszövetség* munkáját és a kongresszus a laekeni magyar kiállítás és dr. Weiss előadása nyomán azt a véleményét fejezte ki, hogy Magyarország a falufejlesztés terén vezetőszerepet tölt be. Ennek következtében a nemzetközi bizottság egyik alelnökévé dr. Schandl Károly államtitkárt választotta.

Azt hiszem, hogy a kongresszusok anyagát e rövid vázlatból ismerve, senki sem fog csodálkozni azon, hogy az így nevelt és vezetett falu népe, különösen a flamand vidékeken, vallásos, emberszerető, tiszta és vagyonos. Így magyarázhatjuk meg azt a végtelen jóságot és szeretetet, mellyel a vézna magyar gyermekeket szívükre ölelik és édesanyaként szeretik. Megható volt, mikor egy kilencgyermekes özvegyasszony által gondozott magyar gyermeket sírva ölelt, csókolt a jó flamand anya és fájlalta, hogy haza kell őt engednie, bár örökbe is szívesen fogadná, mert mint mondá, akár 9 vagy 10 gyermeket nevel, az mindegy. A szeretet viszontszeretetet szül. Megyőződésem, hogy mi magyarok, örökké szeretni fogjuk Belgiumot, mely feledve a háborút melytől ő is mérhetetlen sokat szenvedett, szíve egész melegével ölelte keblére a feketeszemű, eleven magyar emberpalántákat.

Könnyekig meghatva hallgattam, mint dícsérik miniszter, lelkész, tanító nevelőszülők a szegény, sokszor kiéhezett, rosszul öltözött magyar gyermekeket, de szégyenpír is égette arcomat, mert azt kérdezem tőletek, magyar anyák, magyar asszonyok, nem oszthatnók szét a vérszegény városi gyermekeket a falvak és kisvárosok jómódban levő családjai között? Kevesebb szeretet van-e a magyar szívekben saját véreink iránt, mint a messzi idegen szívekben?

Jusson eszünkbe Krisztus urunk szava:

„Szeressétek a kisdedeket!"

Barótiné-Stegmüller Mária.

LEVÉL ERDÉLYBŐL.

Az apácai templom régi, repedezett falai közt áhítatos csendben ül a falu.

Az Úr beszéde fennen szárnyal. Az ismerős, drága szók soha nem hallott jelentőséggel hullanak az elgyötört szívekre.

— Mert szoros az a kapu és keskeny az az út és kevesen vannak, akik megtalálják azt.

A fásult tekintetek a szószékre élednek — de szabadíts meg minket a gonosztól . . .

Még tódul utánunk a hatalmas dallam: „Erős várunk nekünk az Isten . .“

A várszerű kapun, hársfák hűs árnyékából méltóságos lassan lépeget a tömeg. Elől a lányok színes serege, pártájukról úszik utánuk a pántlikák lágy selyme. Hej, csak ne hiányozna e pántlikákból azaz egy, az a „legislegszebb“. Karcsú derekukon megmegvillannak a bogláros szíjuk ragyogó kövei.

Utánuk riszálódik a menyecskék szőttes, fodros rokojája, majd az idősebb asszonyok tisztes, sötét gúnyás sora következik. Kezükben az énekeskönyv fölött virágbokréta illatoz.

A tisztára sepert útközépről tekintetünk a fehér házak magas homlokát csókolja. Vasárnapi fénykévék keretében sok száz esztendős magyar nevek ragyognak, mint aranyrámában a történelem.

„Isten segedelméből építette ezen házat Simon Gergely és nője Szabó Pál Orsik. Anno 1702“.

„Ezen házat Isten segedelméből építette Bölöni Nagy András és nője Szotyori Kiss Zsuzsánna.“ És így ragyognak sorban, fenn a napfényben a Dávidok és az Áronok, a Sárák és a Márták, e szorgalmas, színtiszta csángó nemzetség dicső ősei, a Bárcaság áldott humuszának szívós termékei.

A kurátorék magashomlokú házába csendesen befordulok.

Deák Jánosné asszonyom tessékel az első házba.

Ülök a főhelyen, öreg kőhalmipad szögében. A szoba tiszta, hűs csendjében friss virágszag terjeng.

Beszélni akarok, de valami láthatlan kéz a torkomat szorongatja.

Ő áll az asztal végénél. Értelmes, okos arcán messzi világító jóság és nyugalom honol. Áll és néz. Óvatosan hallgat.

— Deákné asszonyom, én a csonka országunkból jöttem. Eljöttem haza, édes szülőhazámba s csak azt akarom maguknak mondani: ne búsuljanak.

A nyugalmas arc megrándul. Az ablakhoz lép s ujjai alatt a zöld zsalupillák sorba csukódnak. Az ajtót is beteszi. Aztán szomjas szemmel tekint reám.

— Ne búsuljanak. Ne emésztődjenek. Istennek a kegyelme nagy

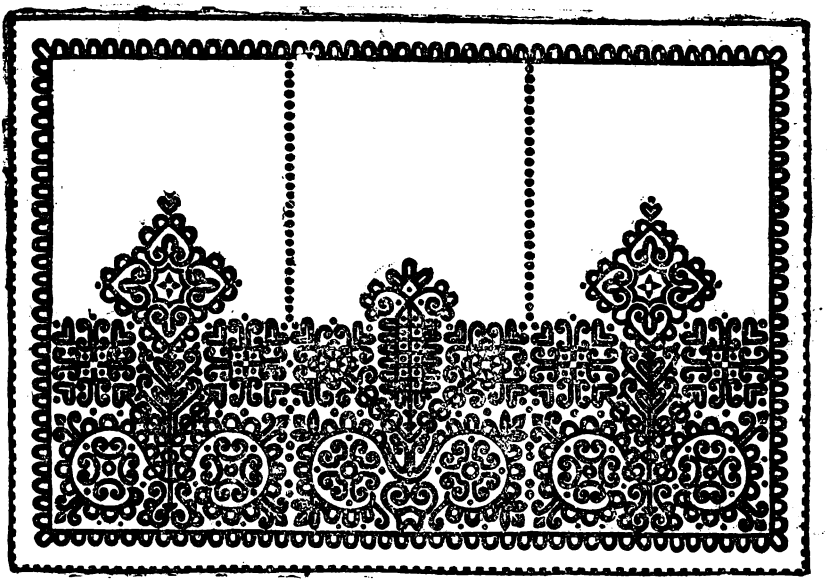

kincset hagyott itt maguknak. Meghagyta a mindennél szebb, mindennél drágább nyelvüket. Meghagyta a beszédjüket. A hitüket, a becsületüket. Vigyázzanak, nagyon vigyázzanak e drága kincsekre s őrizzék keményen, őrizzék féltékenyen, mert lesz-e még egyszer másképen is s szükséges, hogy akkor magyar legyen a magyar.

Deákné szeméből ömlik a könny.

— Oh instálom, hát van aki így mer még beszélni. Hát van aki még biztat, vigasztal münket. Hát tudnak még a tekintetes Asszonyék bizakodni. Mert itt már kikacagják az embert, ha arról beszél, hogy lesz-e még másképen is. Pedig beszélgetünk mű mégis. Küvált, ha a mezőn vagyunk, másról se diskurálunk.

Mer jaj instálom, de nehíz élet szakatt réánk. Be sokat vitkeztünk, hogy így megbüntetett az a jóságos Úristen. De hogy vigyázzunk instálom, mikor most meg már az iskolánkat is elvették. A mi őseinktől örökölt szép, magyar iskolánkat.

S kik egy perccel előbb még hallgatva néztük egymást, most száz mondanivalónk volna addig-addig, míg egyszer csak sírva borul össze a bánatban egy-két magyar asszony-szív.

*

A megkönnyebbülés felhőin át egyszer csak kacagás gyöngyödzik a méntaszagú félhomályban.

Suttogva pörögnek egymásután a vidámító történetek: hogyan páholták el egy sötét éjszaka a legények a mindenható domnu őrmestert. Hogyan bujtak Petrozsényban az oláh lakodalmazók az asztal alá, mikor egy vicces társuk kakastollas magyar csendőrruhában jelent meg az ajtóban.

Hogy állította meg a magyar mozdonyvezető a nagyszerű bukaresti expresst, hogy a kollégája visszamenjen a leesett szalámija után.

Hogyan vonultak a magyajtai székely legények sorozásra magyar zászló alatt, magyar bakanóta mellett:

Fujja a szél öreg pántlikámat,
Itt kell hagynom szép magyar hazámat..

— Na instálom, rossz iccakája vót aznap a domnu őrmesternek.

Kifogyhatatlan lett volna a szegény két magyar asszony-szív a kacagtató

történetekből, ha nem lett volna még annyi tudnivaló arról a sok csodáról, mi az első házban körülölelt.

— Az instálom, az ajtó felett, az a kendőszeg. Azok rajta régi, lazúros korsók. A rúdravalókat mü szőttük. Borsmintás ez csak meg barázdás. A párnabütüket es mü szőttük.

Csak olyan hímes szőttes az is. Az anyánkin a mustra írva vagyon, esztán utánna kivarrva fejtüvel. Mü kicsidenként elhagyjuk, jobban csak fonunk meg szövünk télen átal. Ehunné az osztávátá.

— Csak olyan régi módi ez a talpas pohár is. A virágok a ház előlrül valók. Hát nem ísméri lelkem? E csak boldog asszony-lapu. Eza szagos biszijok. Mírha ez a rezgős. Dámakonty, meg menyecskeszem aza búbos.

A toronyban delet vert a magyar harang.

Búcsúzó pillantásom a gerendába dugott biblián állott meg.

Kérem, hogy valamit bele írhassak. S már írom is:

... hiszek Magyarország feltámadásában ...

Deák Jánosné asszonytestvérem munkás tenyerének hálás, meleg érintését, holtig szívemen hordozom.

Szentch Dezsőné.

Székely gyerekjáték mondókája.

Gyi te lovam, karosszékem.
Még nem voltam Marosszéken;
Úgy repülj, mint a gondolat,
Hét mérföldet egy perc alatt.
Köd előttem, köd utánam,
A sasmadár lesz a társam.
Hargitáig meg se állok,
Mind elfutnak az oláhok...

LEVÉL A FELVIDÉKRŐL.

Most, hogy a tollat a kezembe vettem, úgy érzem magam, mint a rossz gyerek, aki bánatot okozott az anyjának. Könnyet csalt szerető szemébe s most megdöbbenve látja, hogy bajt csinált, anyai szívet tépett — és szeretné jóvátenni . . . szepegő lélekkel hozza elő játékait, könnyek fátylán át mosolygó szemmel néz az édesanyjára és bátortalan, halk hangon kérleli: — Ne búsulj édes, — nézd, neked adom minden örömöm, — nézd, nem vagyok már rossz, — nem sírok, — nézd, mosolygok is . . . jó leszek újra, — a tiéd, csak ne sírj miattam, ne hulljon a könnyed . . .

Most én vagyok a Felvidék — a rossz gyerek —, akiért szüntelen hull anyai szemből a fájdalom könnye, most én vagyok a Felvidék, elhoztam minden örömünk, hogy enyhüljön az, ami égett, s kevésbbé fájjon, ami fáj. Börtönablakban is terem virág, kalitkában is dalol a madár . . . halvány virág, szomorú nóta . . . de virág mégis, nóta mégis, — ne sírj anyánk, néked hoztam, néked . . .

Keresek szép, ragyogó képet, hogy megmutathassam, milyen a Felvidék, mikor ünnepet ül lelkében az öröm és fájdalom. S előttem áll, átélem újra Rozsnyó és vidékének nagy napját: a szlovenszkói magyar kisgazda-, földmíves- és kisiparos-párt zászlószentelési ünnepét.

Istenem! Ha a tollam olyan könnyű lenne, mint a képzeletem. Ha le tudnám írni azt a rengeteg érzést, fájdalmat, multba néző büszke öntudatot, a jelen keserűségét és a jövőbe vetett megingathatatlan hitet, mely lelkünkben tombolt, míg a kezünk ragyogó selyemfonállal hímezte a zászló zöld selymére a repülő turult.

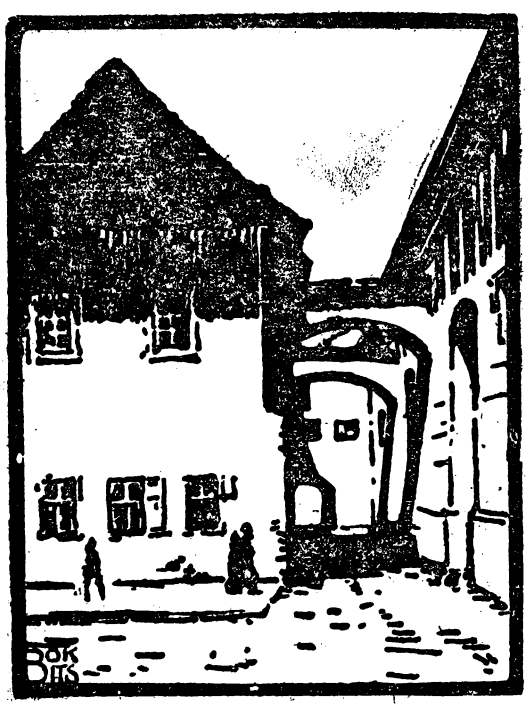

Kassai börtönház.
Bokross Ferenc rajza.

Az eperjesi mérlegház.
Bokross Ferenc rajza.

Sokszor, nem is tudtuk hogyan, dalra kelt bennünk az érzés, míg kezünk nyomán egyre nagyobb lett és ragyogóbb álmaink csodamadara — s csüggedten elhallgatott újra.

Ha le tudnám írni, milyen boldogok voltunk, mikor a rúdra szögezve lobogott a zászló, repülni látszott az álommadár . . . hallani véltük az érett kalász zizegését, megmozdult a kasza, a kalapács.

És felvirradt az ünnep napja. Útnak indult az embererdő, hozta az erejét, a jóságát, szépségét, a lelkét, hogy magyarságának áldozzon vele.

Magyar menték lobogtak a vállon, árvalányhajas süvegek . . . magyar fökötők fátyla, pártaszalagok csokra lengett a szélben. Virágos kocsik . . . bokrétás paripák . . . kalász s cserkoszorúk . . . drága, színpompás szép világ . . . megszólalt. a tárogató és Rozsnyó sírt, mint egy gyermek, örömünk volt-e nagyobb, vagy bánatunk nem tudta senki, azt tudtuk csak, hogy magyarnak lenni fáj, de ez a fájdalom szebb, szentebb minden örömnél, oda nem adnánk semmiért.

Megindul az ünnepi menet . . . magyar legények táncos paripákon . . . mindegyik egy-egy ércbe öntött szobor — óh, a lelkünkbe zártuk mindahányat —, a magyar mult elpusztíthatatlan ősereje, a magyar jövendő ígérete feszült a karjukban, mikor vaskézzel zabolázták a rakoncátlan lovat.

Jönnek a zászlók. A rozsnyóit még begöngyölve viszi a zászlótartó, Komárom s Losonc zászlóját, szalagerdejét vígan lengeti a szél.

Virággal ékes kocsisor . . . elől a vezér a zászlóanyával. A vezér! Mindannyiunk vezére, Szent-Iványi József, aki sohasem mondja azt — előre! mindig csak azt — utánam! Aki mindig elöl van, ahol küzdeni kell, ahol

áldozni kell, ahol segíteni kell. „Józsi apánk“ — mondja a felvidéki magyar és a lelke megtelik bizalommal, ha rágondol és rajongó-szeretettel. Utána a többi... az ablakokban kendők lobognak, amerre nézek, mindenütt könny, mosolygás, boldog összedobbanása ünneplő magyarok meggyötört szívének.

Koszorúslányok, ezerszínű virágerdő... szépség... kezükben aranyos kalász és zöld szalag, mindig, mindenütt zöld, a kalász aranyszínével hímezve... és utánuk a faluk... gyalog, kocsikon, mind egy cél felé törekszik és egyet akar... ünnepet ülni... tündöklő, ragyogó magyar ünnepet.

Megérkezik a menet. Az őrtorony alá, mely Rákóczi kurucainak is hirdette Isten dicsőségét.

Harangzúgás... utána elhangzik a zászlóra adott első áldás a róm. kath. lelkész ajkairól. Mennyi fájdalom és mennyi hit... mennyi jövőbe vetett reménység és mindent betöltő krisztusi szeretet. Utána az evang. lelkész jön, beszéde mint a harci riadó hangzik, gyujt, magával ragad az utat mutató turul szárnyán és a lelkekben Luther öntudata ég. A református lelkész beszélt, talán ha semmit sem mondott volna is, csak beszédének választott alapigéit, akkor is megfogta volna az ünneplő magyarok szívét:

„Isten, elvetettél minket és elszélesztettél minket; megharagudtál; térj meg mihozzánk. Megrendítetted a földet, kétfelé választottad azt, épitsd meg annak romlásit, mert megindult.

A te népednek nehéz dolgokat mutattál, itattál minket rettegések borából. Adtál a téged félőknek zászlót, mellyel éljenek az igazságért“.

Mintha nekünk írta volna a koronás költő, mintha rabmagyarok életét látta volna előre. Tűzzel, meggyőző erővel beszélt a fiatal prédikátor. Ami fájdalom a lelkünkben él, mind ott zokogott ajkán. Megsiratta nemzeti szívünk veszteségeit... a pirosat, mit elrabolt tőlünk és megszentségtelenített a szovjetcsillag véres őrülete... a szüzi fehéret, miből halotti leplet kellett varrnunk meghalt álmainkra, puha patyolatot hulló könnyeinkre.

Egy szín maradt csak a megszentelt háromból, a reménység zöldje, ez hirdeti hitünket, jövőbe vetett bizodalmunkat — a mezők áldott smaragd pompája...

Még egy áldás... a zsidó pap egyszerű áldása, mit az egy igaz Isten nevében küld a zászlóra és kibontva leng a lobogó. Gyöngéd női kézbe kerül: a zászlóanya helyettese: Vargáné Scheffer Etelka áldja meg s adja át a pártnak.

Utána a vezér beszél. Szólnia sem kell, elég, ha látja a tömeg hatalmas alakját, tomboló lelkesedéssel üdvözli. Minden szava gyujt, bátorít, gyógyít.

És jön Füssy Kálmán. A tenyere kérges a nehéz nyári munkától, a szava egyszerű, de talán épp azért hihetetlen a meggyőzőereje.

Koszorúk, szalagok röpködnek a légben. Komárom aranykalászos zászlajára tömör cserfaága kerül, rozsnyói piros rózsa díszíti Losonc zászlaját...

Dobsina szalagja kerül a rozsnyói zászlóra, „Ne bántsd a magyart!“ — hímezték Dobsina lányai. Talán amíg varrták, százszor is érezték a detektívek szúrós tekintetét..

Még egy beszéd... merész és gyujtó, aki mondja — Pápezsik Andor pelsőci gazda — érzi, hogy akié a föld, azé az ország. Őt is álmaink csodamadara inspirálta, turulszárnyon repül izzó fajszeretete, büszker öntudata. Gyujt, bátorságot ad, biztat. Amíg a Felvidék magyarjai között ilyen emberek élnek, addig a magyarság is él.

Az ünnepnek vége. Tánc, pohárcsengés, barátkozás. Egy érzésben összedobbant szívek, örömtől ragyogó szemek... s az egész ködbevesző

gyönyörű álom : . . . az ébredés ? Elviselhetetlen adóteher . . . bezárt iskolák . . . elbocsátott tisztviselők . . .

De ez nem ide tartozik . . . most örömöt akartam hozni.

Vajjon fel tudja-e szabad Magyarország lakója fogni egész nagyságában a mi örömünket? Vajjon tudja-e azt olyan fájdalmas gyönyörűséggel érezni, amit mi éreztünk, mikor Csallóköz áldott aranya összevegyült Gömör cserfagallyaival és egy fájdalom zúgott át Rozsnyó s Komárom szívén?

Vajjon olyan istentiszteletszerű ünnep-e nektek felvenni a magyar ruhátokat, hogy tüntessetek, hitet tegyetek a fajotok mellett?

Vajjon éreztetek-e egyszer is akkora fájdalmat, aminőt mi érzünk, ha hozzátok jövő zúgó tömeg ajkán halljuk a Himnuszt, mit otthon csak zárt ajtók mögött énekelhetünk?

Nem tudom. Csak azt tudom, hogy nálunk minden örömnap fájdalommal van megszentelve, hogy nálunk ha a szépség könnyet csal szemünkbe, nem tudjuk, öröm hozta-e vagy bánat.

Megjöttem íme — bánatot okozott rossz gyerek módjára —, elhoztam néktek, értünk gyászolóknak, fájdalommal megszentelt örömünk.

Elhoztam a hitvallásunkat is: magyarok voltunk, vagyunk és akarunk lenni!

Rozsnyó, 1925 október.

Madame sans gêne.

Fiamnak

És ha felnövén, tapasztalod,
Hogy apád földje nem honod.
S a bölcsőd s koporsód közti ür
Századoknak szolgál mesgyeül:
Lelj vígasztalást a szent igében.
„Bujdosunk a földi téreken".
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem!

Arany János.

A gyermek

Szeresd a gyermeket, csókolva, ölelve,
S boldogan érzed, hogy angyalt ölelsz [benne.
Szemében a jóság s ártatlanság ragyog
Gyermekek, ti vagytok a földi angyalok.

Sántha.

Éji látogatás

Oh, a sír sok mindent elfed:
Bút, örömet, fényt, szerelmet;
De ki gyermekét szerette,
Gondját sír el nem temette.

Gyulai Pál.

A konyhakert talaja és fekvése. Konyhakertnek legiobban megfelel a mélyrétegű, televényes vályogtalaj. Kitünőnek mondható a patak menten fekvő vízhordta talaj is. Ha ilyen nincs, talajmíveléssel, forgatással, mély ásással és trágyázással tegyük alkalmassá a konyhakert talaját zöldségtermesztésre.

Fekvése legyen délkeleti, hogy érje a napsugár és a szellő.

Nagyobb konyhakert nem lehet el kút nélkül; kisebb konyhakertben víztartó-gödrökről, vagy vízgyüjtő-kádakról gondoskodjunk.

Hogy kertünket megvédjük a kártevők ellen, szükséges annak a bekerítése.

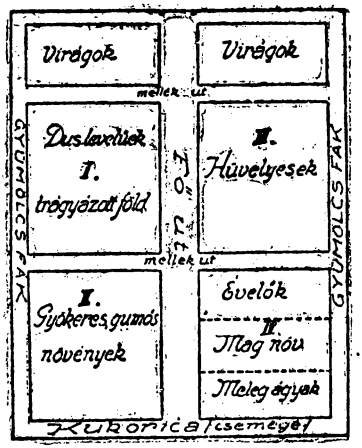

A konyhakert vetésforgói

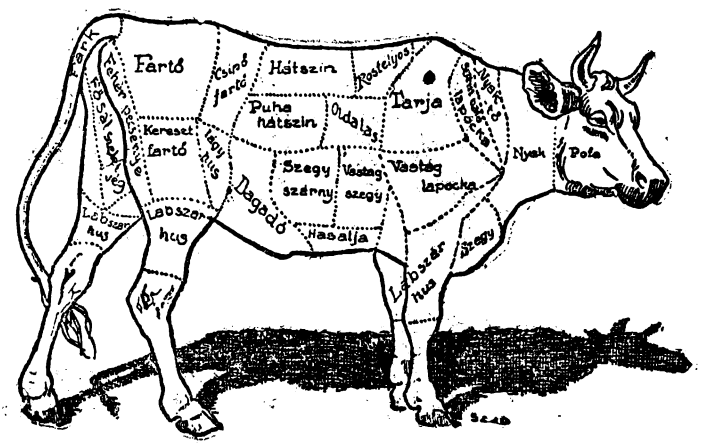

Marhahúsfajták

A LÉGY: A REPÜLŐ PISZOK.

Hogy a légy kellemetlen kis állat, azt mindig tudtuk, de hogy oly veszedelmes is, hogy a fertőző bajoknak a terjesztője, az csak most nem egész 30 éve vált bizonyossá a tudósok előtt és azóta átment a köztudatba is. A legyek veszélyes voltát behatóbban Amerikában tanulmányozták. A kubai háború idején 1898-ban igen sok katona halt meg tifuszban, aminek az okát soká nem ismerték fel. A Camaguey szigetén levő táborban egy amerikai tisztnek feltűnt a félreeső-helyen a legyek nagytömegű rajzása. Gipszporral behintette a legyeket és néhány óra mulva a tiszti ebédlőben igen sok fehér legyet lehetett látni.

Azt már tudták, hogy a tifuszt okozó bakteriumok a beteg ember bélcsatornájában tanyáznak és ott szaporodnak. De hogy mi úton-módon kerül a bakterium a beteg ember bélcsatornájából az egészséges emberbe, az nem volt még teljesen ismeretes. A gipszportól fehér legyek mégmutatták, hogy ők is hathatós terjesztői a fertőző csiráknak. Ott lakmároznak, mászkálnak a trágyatelepen, szőrös lábukon, testükre odatapad a szenny, abban a sok bakterium. Onnan rászállnak a kenyérre, cukorra, ételre. Világos volt, hogy ezek terjesztik a tifuszt. Terjesztheti a trágyatelepről szennyeződött kútvíz is.

Az amerikai közvélemény érdeklődése föl volt keltve a légykérdés iránt. Alaposan tanulmányozták a tudósok a légy életmódját: milyen körülmények segítik elő, milyenek gátolják a szaporodást és hogyan lehet irtani. Howart, a washingtoni rovartani intézet vezetője, terjedelmes monográfiát írt róla, hű illusztrációkkal. Azt is ajánlja benne honfitársainak, hogy a közönséges legyet ne házilégy-nek, hanem tifuszlégynek nevezzék.

A légy trágyában, konyhahulladékban és egyéb szemétbe, rothadó anyagba rakja a petéit, egyszerre 120—150-et. Legjobban szereti a lótrágyát. Ugyanegy légy, négy ízben tud petét rakni, addig tart az élete. 8-10-12 óra mulva kikel belőle a nyű; meleg időben hamarabb, mint hűvösben. Igen mohón táplálkozik, élénken mozog körülbelül öt napon át. Azután a keltőtelep mélyében száll, vagy a puha földbe is befurakodik és bábbá változik. A bábállapot

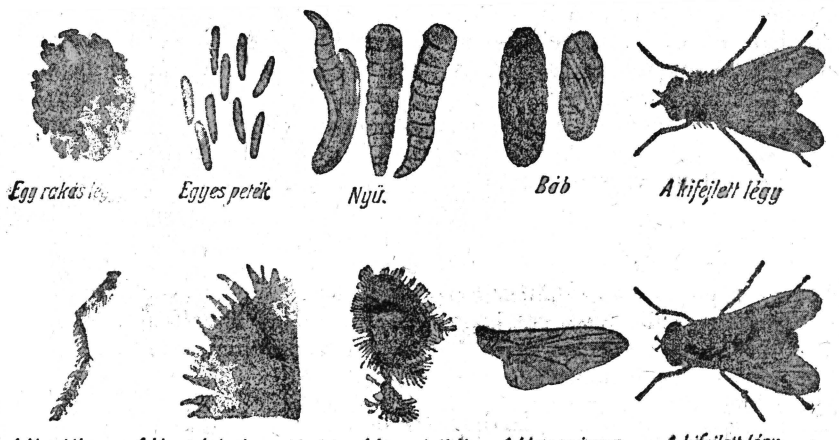

öt-hét napig tart, hűvös időben tovább is. Akkor a báb héja fölreped, kimászik belőle a légy; kissé megszikkad és azután kirepül a fészkéből az emberi lakásba: konyhába és ebédlőbe.

Egész testét apró szőr fedi, különösen a lába van tele szőrrel, rátapad minden szenny. Ide-oda száll, az ételből a köpőcsészére és vissza. Mindent bemocskol, ő *a repülő piszok.*

Hogy eszi a cukrót?

Szája végén kiálló ormánya, úgynevezett szipókája van. Ezen át szívja fel a folyékony anyagokat. De ha pl. cukordarabra száll, amit nem tud felszürcsölni, szipókájából nedvet bocsát a cukorra és csepfolyós pépet készít, amit aztán felszürcsölhet. Ha előzőleg gümőkóros köpeten lakmározott, a fertőzést átviheti a cukorra és azon át esetleg az emberre is.

Hogy a légy lábára tapadt fertőző csirák megtartják szaporodóképességüket, azt világosan mutatja Buchanan glasgowi orvos kísérlete (1907). A szobában röpködő légy rászáll a tífuszos beteg váladékára, onnét pedig a kísérlet céljából ugyanabban a szobában elhelyezett zselatinlapra és szinte köralakban végigsétált rajta. Egy hét mulva a légy lába nyomán mindenütt meg lehetett állapítani a tífusztenyészetet.

A repülő piszoknak, a légynek útja, amint a betegséget hurcolja.

Fölismervén a legyek káros voltát, Amerikában az egész művelt társadalom hozzáfogott az irtásukhoz. A legyek összefogdosása igen bajos. Egy pár légynek egy nyáron sok millió ivadéka lehet: a keltőhelyüket kell megsemisíteni, vagy a légy elől elzárni.

Az egészségügyi hivatalok, iskolák, nőegyesületek léptek akcióba. Hírlapokban, röpiratokban, lakásokon figyelmeztették a közönséget, hogy mindent tisztán kell tartani, gyümölcsöt, sajtot és egyéb élelmiszereket a legyek elől sűrű szövésű hálóval letakarni; a konyhahulladék ne álljon nyitott ládában, hanem jól záródó födött edényben, a trágyát hetenkint ki kell hordani az udvarról és vagy vékonyan elteregetni vagy földdel betakarni, az istálót tisztán tartani, a trágyát minden nap eltávolítani, vagy fenyőfa fűrészporával behinteni.

Indiana állam közegészségügyi hivatala kiadott egy légyirtás kátéját, mely kérdések és feleletek alakjában igyekszik a népet kitanítani a légy kártékony voltáról. A káté egyes részei ezek:

Hol születik a légy?

Trágyában és piszokban.

Hol él a légy?

Mindenféle piszokban.

Hová száll a légy a nyitott árnyékszékről, trágyadombról és köpőcséről?

A konyhába és ebédlőbe.

Mit csinál ott a légy?

Végigjár a kenyéren, gyümölcsön és főzeléken, lábát végigtörli a vajban, megfürészti a tejben.

Meglátogatja-e a légy a tifuszos, tüdővészes és bélhurutos betegeket?

Igen is. Legközelebb téged is meglátogat.

Milyen betegségeket hordoz a légy?

Tifuszt, tüdővészt, bélhurutot és kolerát.

Hogyan?

Szárnyain és szőrös lábain.

Veszélyesek-e a legyek?

Több halált okoznak, mint a vadállatok és a mérges kígyók valamennyien.

Tényleg a legyeknek nagy részük van a kolera, tifusz és más fertőző bajok terjesztésében. Ez is egyik oka annak, hogy ezek a járványok nyáron jobban terjednek. A legyek terjesztik a csecsemők bélhurutját is. Ez sokat megmagyaráz abból, miért hal meg annyi csecsemő éppen a nyári időszakban, kivált a mesterségesen tápláltak közül, akiknek az eledeléhez hozzáfér a légy; holott a meleg jó a kis gyermekeknek. És miért nem szabad a nyári hónapokban elválasztani a csecsemőt.

Minél több a házilégy, annál több kis gyermek hal meg nyári bélhurutban.

Niven J. angol tudós 1904 nyarán hetenkint összeírta, hány legyet fogott Manchester város különböző helyein elhelyezett harangalakú 12 légyfogó és mikor és hány súlyos bélhurut fordult elő a kis gyermekek között? Kitűnt, hogy amikor több volt a légy, ugyanakkor több gyermek esett súlyos bélhurutba. A halálozások egy-két héttel rá követték a megbetegedéseket.

Faluhelyen, kis városban, sokat szenved az ember a legyektől. Hol találjuk a legtöbb legyet? Nem a kastélyban vagy a szép úri házakban, pedig ott több szokott lenni a nyalánkság, édesség amire a légy szívesen rászáll, messzebbről is megkeresi. Mégis a földmívesek, mészárosok egyszerűbb háza tájéka hemzseg inkább a légytől. Azért, mert a lakóházak közelében vannak a hanyagul tartott istállók, trágyadombok, nyitott árnyékszékek: a légy keltőtelepei. Amerikának számos községében gondot fordítanak arra, hogy a trágyát rövid időközökben kihordják, alászántsák, mielőtt új légyivadék kelne ki belőle; gondot fordítanak a falusi árnyékszékek olyatén elkészítésére, hogy ne szolgáljanak költőhelyül. Ez nem okoz sok költséget.

Lankford texasi tanár, az iskolásgyermekeket igyekszik megnyerni a légy- és szúnyogirtás eszméjének. A nyári szünidőn át cserkészcsapatokba osztva, sokat foglalkoznak szülővárosuk tisztaságával és ránevelődnek a tisztaság szeretetére. Ez javukra is van nekik — úgymond — mert amit a gyermekben pajkosságnak nevezünk, az csak föl nem használt energia, amit jó irányba kell terelni.

Oklahoma államban a tisztiorvos minden év tavaszán egészség-hetet rendez. Ez bizonyos ünnepséggel, kocsikorzóval kezdődik. Elől megy a tisztiorvos automobilja, rajta nagy betűkkel ez a fölírás: Piszok hozza a legyet, légy hozza a betegséget. Takarítsl!

Néhol jutalmat tűznek ki a légyirtásra, ingyen osztogatják a légyfogókat. Mindez a költség oly csekély összeget emészt, de az eredmény csakhamar mutatkozik.

Fóthon — Budapest szomszédságában — gróf Károlyi Lászlóné a háború folyamán sokféle népsegítő

intézményt létesített, ami követésre méltó például szolgálhat a falusi lakosság jólétének emelésére. Egyebek közt napközi otthont rendezett be a mezei munkába járó asszonyok kis gyermekei számára. Óraszámra alusznak a kisdedek a Napközi Otthon udvari kis ágyacskáikban, az akác- és diófák árnyékában. Csendes álmukat elveri azonban a tömérdek légy, ami ellepi a kis gyerek ajkát, orrnyílását, sőt odatapad a szeme szögletébe is és a gyermek gyönge mozdulásától el nem száll. Távol tartásukra egyszerű, elmés készüléket talált föl a grófné: négy keskeny léckeretre organtint feszített, a négy keretet csukló köti össze, négyszögletesre nyitva leállítják az ágyacska körül és az ötödik keretet a kis ágy fölött ráborítják az álló négyszögre.

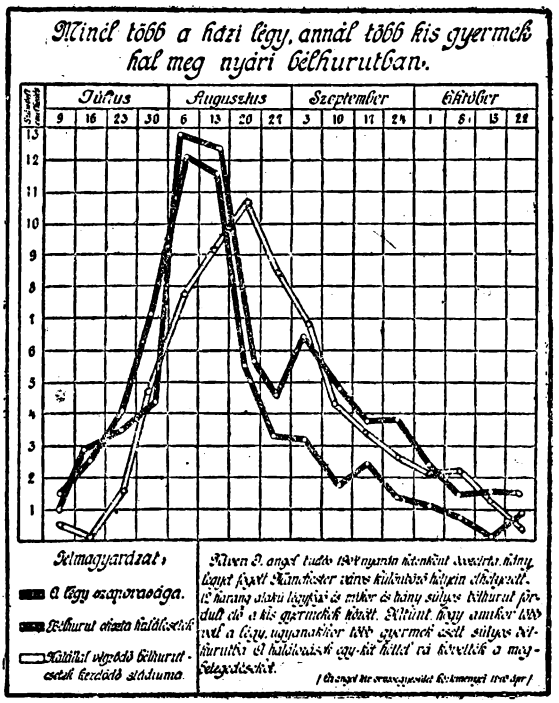

Egy másodperc alatt megtesz:

A csiga	1 és fél millimétert	Kormányozható léghajó	25 métert
Gyalogos ember	1 és fél métert	Gyorsvonat	25 „
A ló trappban	2 „	Postagalamb	30 „
Vitorláshajó	4 „	Repülőgép	30 „
A ló galoppban	4 és fél „	Sas	31 „
Gőzhajó	5—10 „	Fecske	54 „
Óceánjáró gőzös	10—11 „	A hold	104 „
Kerékpár	15 „	A hang a levegőben	340 „
Torpedó hajó	18 „	Tábori ágyú lövedéke	510 „
Vihar	16—39 „	Gyalogsági puskagolyó	680 „
Automobil	25 „	Hajóágyú lövedéke	1000 „

A SZÚNYOG.

A szúnyog is lehet fertőző betegségnek a terjesztője, még pedig a váltólázé, amit *hideglelésnek*, *maláriának* is neveznek.

Ezt a betegséget a hideglelős ember vérében élősködő, csak erős nagyítással látható baktérium okozza. Ezt a kis élősdit is csak 30—40 éve hogy fölfedezték a tudósok, a malária *plasmodium*-ának nevezik. Az emberbe a szúnyog oltja be a csípésével.

Mikor a szúnyog a beteg ember vérét szívja, maláriaplasmodiumokat is vesz magába. Ezek a szúnyog gyomrában szaporodnak, majd bizonyos fejlődési fokon a szúnyog nedvkeringésébe jutva, a nyálba kerülnek. Ezzel oltja át a szúnyog a fiatal élősdieket új gazdájának, az embernek a szervezetébe. Az emberi vérben a malária plasmodium újból szaporodik.

A maláriát okozó plasmodiumokat a beteg ember szervezetében chininnel el lehet pusztítani. Legsikeresebb a pusztításuk, ha keltőhelyeiktől megfosztjuk őket. Végből a mocsarakat, pocsolyákat kiszárítjuk, a belvizeket lecsapoljuk, az esővíz gyors elvezetéséről gondoskodunk, az apró tócsákat egy-egy kapavágással betemetjük, a vízgyűjtő hordókat vagy betakarva tartjuk, vagy sűrűszövésű hálót feszítünk rá, hogy a szúnyog oda ne férjen a vízbe rakni a petéit. Vagy petróleumot öntünk rá (egy kávéskanálnyi elég egy hordó vízre). A petróleum a víz felszínét finom hártyával vonja be, amely a szúnyognak a vízben fejlődő álcáit megakadályozza abban, hogy a felületen kiemelkedjenek lélegzetvétel végett és így a vízben megfulladnak. Két liter petróleum megteszi csaknem száz négyszögméternyi vízfelület betöltésére.

A vadvizes földek lecsapolásával, mocsarak kiszárításával sok vidékünk, mely ezelőtt mariás volt, egészségessé változott. A javulás állandó.

Míg a váltóláz okát nem tudták, a föld kipárolgásának tulajdonították a hideglelést és levegőváltozást ajánlottak a betegnek, ami tényleg nagyon jó is volt, ha szúnyogtól mentes vidékre költözött a beteg.

Az is helyes megfigyelés volt, hogy az emeleti lakásig nem hatol a hideglelős kipárolgás; a pásztorok tüzet raknak a fekvőhelyük körül, vagy a fára másznak, ott alszanak, úgy tartják távol a kártékony párát.

A megfigyelés jó, csak a következtetés sántít. Nem a pára a hibás, hanem a szúnyog. Az pedig valóban nem száll a magasba, csak addig a rétegig, ameddig a levegő sűrűsége fenntartja, a ritkább rétegbe már nem tud emelkedni.

Nem minden fajta szúnyog bír váltólázat okozni. A nálunk elterjedt közönséges szúnyog (a tudományos neve: cullex) szintén kellemetlen állat a csípésével, de a váltólázat nem terjeszti. Ezt az anopheles nevű szúnyogfaj terjeszti ki, mely nálunk, főleg a mocsaras vidékeken, szintén honos.

A culex minden időben bántja az embert. Az anopheles leginkább este, a culex, vagyis a nem maláriás szúnyog, testét nyugváskor az alappal, melyre rászáll, pár vonalas helyzetben tartja, az anopheles ellenben fejét az alap felé fordítva, potrohát fölfelé irányítja úgy, hogy testének hosszúsági tengelye az alappal meglehetősen nagy szöget alkot. A nőstény culex tapogatója rövid, az anophelesé hosszú. A hímek közül egyik sem bántja az embert és szép tollas csápjukról ismerhetők fel a nősténynek csápja egyszerű, rövidsörtés. Petéik különbözők. A culex

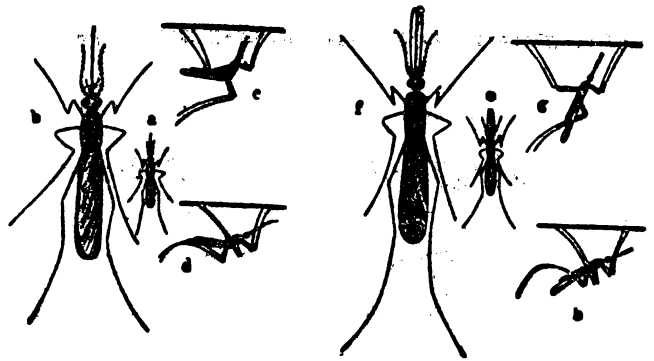

peterakása csónakalakú, az anopheles egyenkint rakja petéit. Az anopheles lárvái a víz felszínéhez közel szeretnek tartózkodni és itt úgy helyezkednek el, hogy testük hossztengelye a víz felszínével párvonalas, a culex lárvái ellenben a víz mélyebb rétegeiben húzódnak és csak lélegzetvételre jönnek fel a fölületre és ekkor testüket úgy tartják, hogy hossztengelyük a víz felszínével szöget alkot.

Jó ezekre a dolgokra a gyermekeket megtanítani, rajzokkal, nagyító üveg alatt, megmutatni a természetben, hogy az eresz alatt álló hordóban ezernyi szúnyog álca cikázik fel-alá, hogy azokban magunk tenyésztjük — tudatlanságból és bosszúságunkra — a szúnyogoknak egész raját.

*

A légyen és szúnyogon kívül más apró kellemetlen élősdiek is leselkednek az ember lakására, testére, ilyenek: a poloska, bolha, tetű. Irtózat rájuk gondolni és veszedelmes betegséget is okozhatnak a csípésükkel. Ezek mind a tisztátalanságnak a kísérő jelenségei. Ahol szenny van, ott elszaporodnak, gyötrelmére az emberi társadalomnak.

Igaz az a közmondás, hogy: „A tisztaság maga már fél egészség". — „Tisztaság — üdvösség!"

Szántó Menyhért
A Népegészségügyi Múzeum igazgatója.

Neked való...

Minden egyes napnak
Megvan az öröme,
Ha neked nem jutott,
Másnak jut belőle.

Néha a jó Isten
Próbára tesz téged:
Osztogat, osztogat,
De másnak nem néked.

Berta Ilona.

Reggeli ima.

Ahogy felébredek,
Első dolgom reggel
Megkérdezni — vajjon
Tennem ma mit is kell?

A szívemben készen
Van rá a felelet,
Isten oda tette:
Szeretet! Szeretet.

Berta Ilona.

Gyöngyvirágos csésze.

Uzsonnázgat a mi Pankánk
Gyöngyvirágos csészikéből,
Gyöngyvirágos csészikébe
Hull a könnye kék szeméből.
Szegény drótos megy az utcán,
Megesik a szíve rajta;
Be kell hívni drótoztatni,
Egyre csak azt hajlogatja.

Oly öreg az istenadta,
Oly törödött, olyan fáradt:
Isten tudja, utoljára
Hol vetettek néki ágyat!
Olyan bágyadt a nézése,
Olyan fakó az orcája:
Isten tudja, meleg ételt
Mikor evett utoljára!

Kis leányát anyukája
Megöleli mosolyogva:
Kis madaram, a drótosnak
Nincs minálunk semmi dolga.
Jó a bográcsunk, jó az üstünk,
Ép a lábas, új a bögre,
Nincs minékünk csorba kancsónk,
Se fazék nincs összetörve!

Ami Pankánk a szobában
Mint a fürge mókus néz szét —
Utoljára földre ejti
Gyöngyvirágos csészikéjét,
Rámutat a cserepekre
S tapsikolva mondja: igy ni!
Anyukám, a drótosbácsit
Föl lehet már ugye hívni?

Móra Ferenc.

VÍZFERTŐZÉS.

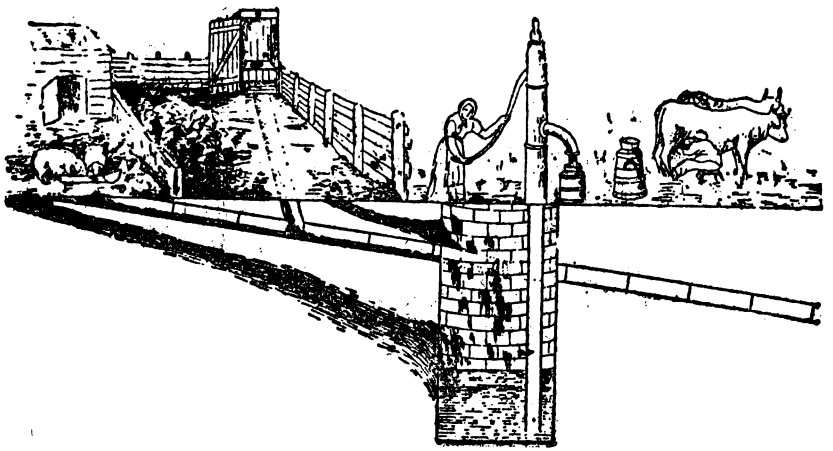

Disznóólból, trágyadombról, árnyékszékből a lé, a szennyes, mindenféle betegségokozó víz belekerül a talajba, onnan meg a kútba. Képünk igen jól mutatja, mint ömlik a mélyebben fekvő kútba a szennyvíz, ahonnan nemcsak megisszuk és a saját családunkat tesszük így beteggé, hanem másoknak is halálát okozhatjuk. Ez a kép egy olyan gazdaság udvara, ahonnan a kikerülő tej 324 embert tett beteggé. A fertőzött kút vizével mosták a tejesedényt, azzal mossák le a tehén tőgyét, s ezzel beszennyezték a tejet is. Az a 324 városi ember, meg gyerek, aki ezt a tejet itta, mind tifusz-beteg lett és 92 meg is halt közülök. Azok pedig, akik más rendesebb, lelkiismeretes, tiszta gazdától vették a tejet, nem betegedtek meg. Értelmes ember enélkül a kép nélkül is tudja, hogy a trágyalé nem az ivóvízbe való, s azért nem a kútját ássa az udvar legmélyebb pontján, hanem disznóolat, trágyadombot állít az ilyen helyre.

A BÖLCSESSÉG KIS TÜKRE.

Úgy-e, nem akar piszkot enni? Miért nem mossa hát akkor le a kezét étkezés előtt szappannal?

*

Pusztítsa a legyet könyörtelenül. Megfertőz kicsit, nagyot egyaránt, amikor a szemétről, trágyáról, dögről az ételre repül.

*

Nagyon szereti a gyermekét? Ne adjon akkor neki soha forralatlan tejet, mert tifuszt, tüdőbajt adhat azzal neki!

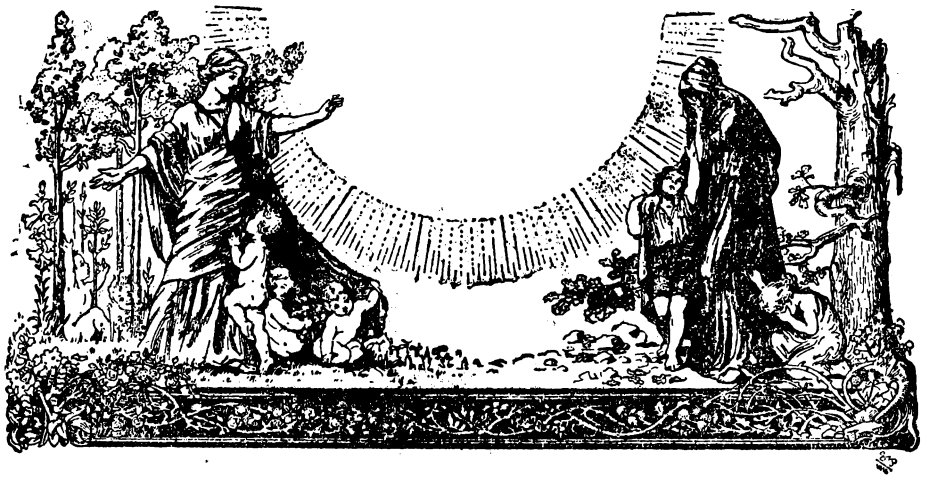

OLTÁRTÜZEK GYÚJTÁSA.

— Javaslat a gyermeknevelésről —

Csonka-Magyarországnak nincsen ma drágább kincse, mint a gyermek. Az irtó háború után életösztönünk is azt diktálja, hogy törődjünk a jövőben sokkal többet a gyermekekkel, akik hivatva vannak betölteni az elvérzett emberöltő megürült nyomát.

Kedves olvasóm, nem markol szívedbe az a gondolat, hogy nekünk most, éppen most, egy sokkal derekabb, lelkileg-testileg edzettebb, nemesebb, tisztább, hősiesebb nemzedékre van szükségünk, mint Isten legnagyobb ajándékára: a magyar feltámadás érdekében?!

Jól mondottam s ismétlem: Isten legnagyobb ajándéka lenne ez ma számunkra. De hogy az új nemzedék ez lehessen, nekünk Isten munkatársaivá kell magasztosulnunk... mert Istennek eszközökre van e világon szüksége, akik által nagy céljait munkálhassa. Magyar asszonyok! Legyetek büszkék és boldogok, hogy Isten munkatársai lehettek. Az édes anya az Úr legdicsőbb munkájának, a teremtésnek osztályosa lett már abban a pillanatban, mikor gyermekének életet adott. Ez isteni osztályrész folytatása lesz tehát egy boldog, szent új generáció fölnevelése.

Sajnos, hogy ezzel a kérdéssel, a gyermeknevelés ügyével keveset foglalkozunk. Ha valaki házinyulakat tart, könyvet szerez hozzá, tanulmányozza a kérdést. Így teszünk a szőlőültetéssel, kanári gondozással és egyebekkel. Ami pedig minden szülőnek legelső és legszentebb kötelessége: a gyermeknevelés, ezzel alig törődünk.

Manapság pedig e csonka hazában egyáltalán nem magánügy, hogy a szülőknek milyen gyermekeik lesznek. A gyermek 15—20 éves koráig a családé; azután pedig a *közé*. Egy bölcs ember azt mondotta, hogyha egy eszmét el akarsz ültetni az emberiség lelkébe, ültesd azt be a gyermekek lelkébe s 20 év mulva eléred célodat. — Illetékes egyének mondják, hogy az Északamerikai Egyesült-Államokban a tanítók ezelőtt legalább is 50 évvel kezdték hintegetni a fogékony gyermeki lelkekbe az iszákosság elleni irtózás mustármagvait s ma megvan a hatalmas államban, a világ első országában, a pá-

ratlan alkotás: a szesztilalmi törvény... S itt Amerika meg nem áll; már útban van egy másik hasonló nagy küzdelem, az emberiség hasonló pusztító rákfenéje elleni törvényes tilalom, mely a dohányzás ördögét fogja láncra verni a boldog Amerikában.

... Mikor leszünk mi itt, szegény magyarok...

— De most hadd térjek vissza eredeti gondolatomra. Arra, hogy nekünk a gyermeknevelésről a jövőben intenzívebben kellene gondoskodnunk. Mit tegyünk e nagy cél érdekében?

Elsőben is szükségünk volna nem egy, de nagyon sok apró, eleven, érdekes, könnyen érthető füzetkére, mely a szülőket felvilágosítaná a gyermeknevelés kérdései felől.

Én bizom abban, hogy e sorokat illetékes vezető egyének is elolvassák s szerény, mustármagnyi gondolatomat megérlelik, diadalra juttatják.

De volna még egy másik teendő is. Föl kellene állítani a *szülők iskoláját.* Mi volna ez?

Hetenkint, vagy kéthetenkint gyüjtsük össze a szülőket, kivált az édesanyákat s tartsunk nekik rendszeres és sorozatos előadásokat a nevelés ügyéről, a magyar nemzeti és keresztyén nevelés irányelveiről. Ha a helyi vezetőség jónak látná, néhanapján lehetne egy-egy vendégszónokot hívni a nagyobb központokból. Hiszen büszkén mutathatunk reá a legkiválóbb pedagógusokra; első helyen a legnagyobb pedagógusra, Magyarország mai kultuszminiszterére.

Ki merne abban kételkedni, hogy a létesítendő szülők iskolája, vagy nevezzük így: *édesanyák iskolája,* ne nyerné meg fennköltlelkű kultuszminiszterünk tetszését és támogatását?

Végül e szentügy bekoronázásaként ünnepelje meg a magyar társadalom, az *anyak vasárnapját,* melyen vonjunk glóriát az édesanyák homloka fölé s emeljük őket a mindennapi élet küzdelmes szürkeségéből a lehető legmagasabb piedesztálra... Hadd tanulja ezen a napon az édesanyákat jobban megbecsülni a család, a társadalom. Hiszen az anyák megbecsülése a nemzeti és keresztyén nevelés szempontjából, egyik tényezője és pedig elsőrangú tényezője a mi feltámadásunknak.

Részletkérdésekbe itt sem akarok bocsátkozni. Eszmék oltártüzét óhajtottam meggyujtani e kedves Naptár olvasóközönsége szívében.

Bárcsak el ne halna — bárcsak magasra lobogna ez az oltártűz.

Uray Sándor

A megcsonkitott Magyarországon a 18—32 évesek közül 1922-ben 20,000 lélek halt meg tüdővészben. Ma átlag minden 6 percben egy s naponta kb. 200 ember hal meg hazánkban tüdővészben.

Ami tied, tedd el, — a másét ne vedd el.
Emberé a munka, Istené az áldás.
Minden munkádat Isten nevével kezd!

A PANDURVEZÉR.

(Elbeszélés a történelemből.)

I. fejezet,

(amelyben az olvasó egy igen különös ifjú katonával ismerkedik meg.)

Apám, — mondotta csaknem kiáltva, indulatosan, miközben hatalmas öklével az asztalra csapott, hogy azon pohár és lámpa ugrálni kezdtek, — értsd meg, nekem pénz kell! Ha minden ördög rajta ül a pénzesládádon és ha a fogaimmal tépem is le annak a fedelét, nekem akkor is pénz kell! Meddig hagysz még könyörögni?

— Te ugyan szépen könyörögsz! Ordítasz, követelőzöl, fenyegetsz már reggel óta. Pedig megmondtam, hiába minden. Nem adok, mert nem akarok!

— Mert fösvény vagy! — harsogta pirosra gyult arccal a fiú. Fösvény, uzsorás vagy, aki a halálba is engednél menni a pénzed miatt. De most az egyszer nem szabadulsz!

Odaállt egészen az apja mellé. Gyönyörű szál, hat láb magas ifjú volt, karcsú, mint egy leány és hatalmas vállán, pompás, domború mellkasán a megpattanásig feszült Mária Terézia királynő kedves ezredének egyenruhája. Olyan ijesztő volt így, villogó szemével, minden pillanatban kitörni készülő indulataival, hogy apja, az öreg, összeszáradt, ráncos emberke, szinte ijedten húzódott össze a nagy karosszékben.

— Te ördög! — suttogta a fogai között fiának, — te haramia, hiszen te pénzért ölni is tudnál. Látnád csak, micsoda gyilkos tekinteted van! A királyné asszony tiszti ruháját még náladnál vadabb fickó nem hordozta.

— Ejh, — kiáltotta a fiú, — elég már ebből a sok fecsegésből. Nekem ma este indulnom kell vissza az ezredemhez Bécsbe és odakint sötétedik! Ne töltsd tehát az időt. Ha ég és föld összedűl, akkor is pénz kell. Kártyáztam, vesztettem, adós vagyok, fizetnem kell! A bécsi élet is sokba kerül! Azokból a garasokból, amiket te küldesz nekem, még úgy sem tudok élni, mint egy tiszti szolga. Mit zsugoriskodsz, mire gyüjtöd a tallért tallérra? Te is tiszt voltál, ezredes voltál, báró vagy, úrnak kellene lenned, nem fösvénykedned, mint egy pálinkás zsidónak! Nem szégyenled, hogy én, a fiad, az egyetlen fiad, — én báró Trenk Ferenc, a királyné asszony őfelségének tisztje, mindég untalan pénz után szaladgáljak, nélkülözzek, adósságot csináljak, amíg téged itthon fölvet a vagyon?

— Úgy, — kérdezte csúfolódva az öreg, — hát ne kártyázzon, ne menyecskézzen, ne dinom-dánomozzék a báró úrfi annyit! Akkor majd elég lesz az a pénz, amit én küldök. Magam is voltam fiatal, magam is tiszt voltam, de fele annyit sem költöttem, mint te. Nem volt miből, mert apám szegény volt.

— De te nem vagy szegény, — mondta a fiú dacosan.

— Nem, hála Istennek! Amim van, azt magam szereztem. A kardom, a vitézségem, a királynőhöz való nagy hűségém adták nekem ezt a vagyont, amit a te könnyelműséged miatt nem fogok elfecsérelni. Ha szabadjára engednélek, egy esztendő alatt elpocsékolnád mindenemet.

— Apám, — mondta most már a nagy indulattól csaknem rekedten a fiatal Trenk báró, — ne ingerelj tovább! Megfogta a széket, amelyben atyja ült s az recsegett, ropogott szörnyű erejű kezében.

— Tudod, hogy milyen átkozott természetem van és ha a düh lesz

úrrá fölöttem, — az Istenre mondom, — nem állok jót semmiért! Nekem pénzt adj és ne prédikációt, — ordította egész testében remegve.

Az öreg Trenk báró, aki valamikor vitéz katona volt és véres csatákban nem egyszer nézett szemközt a halállal, összerezzent. Tudta, hogy a fia mindenre képes ember, aki dühében se lát, se hall és olyankor valósággal ördögien rossz, de maga is konok, csökönyös ember volt.

Felugrott székéből és elkeseredetten rikácsolta.

— Engem fenyegetsz, te kölyök? Vadállat vagy, nem ember, a sátán fajzata vagy, nem az én fiam!

Úgy álltak egymással szemtől szembe, villogó, gyűlölködő szemekkel, mint két egymásra rontani kész farkas, mint két ádáz, engesztelhetetlen ellenség. Még egy pillanat és összecsapnak.

De ez a pillanat nem következett be. Rossz sorsa éppen most hozta oda közibük Gruicsot, a Trenk uradalom intézőjét. Benyitott és mosolyogva csörgette meg a kezében lévő zacskó pénzt. Csak amikor ránézett apára és fiúra, akkor látta, hogy rossz percben érkezett. Veszekedők közé nem szívesen kerül a békés szándékú harmadik. Szeretett volna visszahúzódni és eltűnni onnan, de már későn volt. A fiatal Trenk szeme a pénzcsörgésre kimeredt, mint a zsákmányra lecsapni készülő vadmadáré.

— Mi az? — kiáltott rá Gruicsra.

— Bocsánat, — hebegte ijedten az intéző, — bocsánat méltóságos báró úr . . . nem tudtam . . .

— Ejh, — ne dadogjon annyit. Miféle pénz az, — ezt kérdezem.

Atyja hirtelen odaugrik Gruics mellé.

— Adja ide! Éppen ilyenkor hozza!

Még mielőtt azonban elvehette volna az intézőjétől a zacskót, a fiú megelőzte és kitépte a kezéből. Olyan mohón és akkora erővel, hogy Gruics csaknem orra bukott.

— De kérem, — mondta az intéző, — ez a gyapjú ára, 300 arany. Nem az öné . . .

És utánakapott a zacskónak.

— Mit!? — harsogta a fiatal báró, — tőlem akar maga valamit visszavenni? Szemtelen ember! — A következő pillanatban pedig arculütötte Gruicsot.

— Ferenc, — te rabló! — kiáltotta felháborodottan az öreg Trenk.

— Nem addig az, uram, — dörmögte vérbeborult szemekkel Gruics. Engem senki emberfia ne pofozzon, mert keresztül megyek rajta — és már rohant is a fiatal báróra. Az áttette a zacskó pénzt a balkezébe, jobbjával pedig megragadta a mellénél Gruicsot.

— Szerencsétlen ember, — suttogta rémültében halálrasápadt arccal az öreg Trenk. Ő már tudta, mit jelent az, rátámadni az ő fiára.

Mint valami tollas zsákot kapta föl a jól megtermett embert a földről a fiatal báró, meglóbálta és odadobta a falhoz.

— Takarodjék innen, — kiáltotta rá.

De a szerencsétlen bicskát rántott és — mintha eszét vesztette volna, — szaladt neki Trenknek.

Szempillantásig tartott az egész. A báró kardot rántott és egyetlen csapással ketté hasította ellenfele fejét . . .

. . . Akik ismerték, tudták, hogy széles pallosával ökrök fejeit szokta mulatságból levágni, olyan könnyedén, mint pajkos gyermekek ütögetik le a rét virágait pálcájukkal. Csak Gruics nem tudta, hiszen nemrégen került be az öreg báró horvátországi uradalmába . . .

A szobát azonnal ellepte a vér.

Trenk szemében valami pokoli fény ragyogott, sápadt arca mosolyra torzult. Félelmetes volt ránézni és ilyen

volt mindég, ha elöntötte a düh. Ránézett apjára, valamit mondani akart, de aztán vállat vont és kiment a szobából, ki a kastélyból, le az istállókhoz. Előhívta a szolgáját.

— Nyergelj, — azonnal indulunk Bécsbe . . .

Nehány perc mulva két ló patkója csattogott a horvát országúton és Trenk Ferenc báró vágtában ment keresztül apja birtokain Bécs felé, ezredéhez; nyergében az odakötözött zacskó aranyval. Bele-belemosolygott a sötét éjszakába és egy pillanatig sem gondolt arra, hogy kardján még meg sem száradt az a vér, amelyet az aranyakért kiontott.

II. fejezet,

(amelyben az olvasó még jobban megismerkedik ezzel az igen különös ifjú katonával, Trenk Ferenc báróval).

A Gruics esetéből semmi különösebb baj nem kerekedett. Lett ugyan egy kis lárma, mert hiszen embert ölni abban az időben sem lehetett minden esetben büntetlenül, hanem aztán elaludt az egész dolog. Az öreg

báró, Trenk János tábornok érdemeiért, meg a pénzéért szemet hunytak a dolog felett, s az apa, ha nem szívesen is, de fizetett egyetlen fiáért. Az úrfi pedig élte világát, mintha mi sem történt volna. Mulatozott, verekedett, duhajkodott és járt a katonáival a gyakorlótérre. Hanem az ő vad, rakoncátlan, nyughatatlan vére nem ilyen életre vágyott. Csaknem emberfeletti ereje, vakmerő bátorsága, kötekedő természete nem találta helyét a békés Bécsben.

Ebben az időben, 1736-ban tört ki éppen a háborúskodás Oroszország és Törökország között. Akkoriban a katonáskodás mesterségszámba ment. A tiszt — ha bízott a kardjában — ma itt volt, holnap ott. Annak a szolgálatába szegődött, aki jobban megfizette. A fejedelmek a jó vitéz kardjáért nem is sajnálták a pénzt, az igazi katona pedig alig várt valami háborúságfélére, mert hiszen csak ez hozott neki nagy fizetést, előmenetelt és ha a szerencse kedvezett, hatalmas vagyont is. Lám az öreg Trenk is így csinálta, kezdte mint olasz tiszt, aztán Mária Teréziát szolgálta, vitézül szolgálta s a végén tábornokot, horvátországi földbirtokost és magyar mágnást csinált belőle a jó szerencse.

A fia sem habozott sokáig. Odaállt az ezredes elé, bejelentette, hogy kilépne a szolgálatból és az orosz seregben próbálna meg vitézkedni.

— Nem szívesen eresztenélek el fiam — mondotta neki az ezredes. Keresve sem tudnék náladnál alkalmatosabb tisztet találni.

Mert a fiatal Trenk bárót nagyon szerette mindenki. Szép fiú volt, a társaságokban igen kellemetesen tudott viselkedni. Hétféle nyelven beszélt, szerette a tréfát, értett a muzsikához, szépen énekelt s nem hitte volna róla senki, miféle szörnyeteg lélek lakik ő benne. A békében, a pajtásai, vagy a bécsi szép asszonyok között csupa kedvesség, vidámság volt ő, — mindaddig, amíg valaki nem ellenkezett vele, nem dühösítette. De ilyenkor aztán a kedves jó Trenk eltűnt és átadta a helyét az ördögi Trenknek.

Az ezredétől nehezen, de mégis elereszteték. Ő aztán összeverbuvált egy csapat huszárt és felkínálta kardját a muszkáknak. Ott örömmel fogadták a nagyszerű katonákat. Az öreg *Münnich* Kristóf gróf, a muszka hadak fővezére pár nap alatt úgy beleszeretett, hogy mindenkinél többre becsülte a fiatal jövevény tisztet. Támogatta is, ahol csak lehetett.

És bizony Trenknek erre a magas pártfogásra nagy szüksége volt, mert egyik galibából a másikba keveredett. Ahol elől kellett lenni, ahol verekedni, ellenséget pusztítani kellett, ott Trenk elől volt mindig. Hanem a természete sok bajt szerzett neki, mert egyet egész életén keresztül nem tanult meg: engedelmeskedni! Enélkül pedig katonaember nincs. Ő parancsolásra termett, nem engedelmességre.

Egyszer, amikor a muszka sereg éppen visszavonulóban volt a török elől, sasszeme észrevette az ellenség gyengéjét és odaszólt *Rumin* ezredesnek:

— Ezredes úr, most lehetne valamit csinálni! Csapjunk rá a törökre, bele a középhadba, meglátja, szétszalad valamennyi.

De az ezredes muszka volt és gyáva.

— Nincs rá parancsom — felelte.

— Hát adjon az ezredes úr nekem erre parancsot — mondta csillogó szemekkel.

— Meg ne próbálja! — fenyegette őt *Rumin* ezredes.

— Gyáva — dörmögte *Trenk*, a másik pillanatban pedig fellobogott benne a nyugtalan, tüzes katonavér és oda szól az ezrednek:

— Aki legény, jöjjön utánam!

Csakugyan, kiugrott a sorból úgy két száz huszár — akik Trenkkel a pokolba is mentek volna — s azzal

hajrá! neki a töröknek. Azoknak sorait megzavarja, nagy vérontást csinál közöttük, egy csomó embert levág, másik csomót foglyul ejt és vidáman, ujjongva tér vissza ezredéhez.

Rumin ezredes rátámadt, hogy parancs nélkül miképen merészkedett ilyet csinálni és megszidta *Trenket.*

— Ejnye, ebadta gyáva muszkája, még beszélni mersz! — kiáltotta mérgesen és ott, azon helyben, katonái előtt lovaglóostorával alaposan elverte *Rumint.*

Ez már nem a *Gruics* intéző esete volt! Megverni az ezredest a legénység előtt, parancsot megszegni, — ezért katonáéknál minden időben halál járt ki. *Trenk* is megkapta a magáét. A haditörvényszék azonnal összeült és meghozta az ítéletet. Három nap mulva főbelövik, — még pedig példaadás okáért a sereg szine előtt. Azonnal őrizetbe vették. Négy strázsa strázsálta azt a sátort, amelyben a halálra ítélt *Trenk* lakott.

Hanem a szerencsője, amely olyan sok éven keresztül állhatatosan kísérte és segítette, most sem hagyta el. A harmadik nap délutánján ott lovagolt el a sátra előtt nagy pártfogója, *Münnich* fővezér. Meglátja *Trenk* és oda szól neki hangos fennszóval:

— Megengedi-e azt kegyelmes uram, hogy egy gyáva muszka miatt olyan katona, mint én, gyalázatosan meghaljak?

A fegyelem az első — gondolta *Münnich* és bár szívéből szánta *Trenket,* nem felelt, hanem tovább lovagolt.

De *Trenk* utána kiáltotta:

— Legalább úgy haljak meg, mint katona. Engedje meg, hogy a lovam megnyergelhessem és a halált a fegyveres ellenség között találjam meg.

Münnich vállat vont, de nem felelt.

— Kegyelmes uram, lesz-e grácia szegény fejemnek, ha rárontok a törökre és ha a magamé helyett három ellenséges fejet hozok vissza?

— Lesz! — szólalt végre meg *Münnich,* aki maga is vitéz katona volt és a bátorságot mindeneknél többre becsülte.

Előhozták a *Trenk* fekete lovát és ő azonnal rácsapott az ellenségre. Mindjárt körülfogta egy kis sereg török lovas. Most mutatta ő meg igazán, miféle fából faragták! Jobbra, balra osztogatta halálthozó vágásait és nemsokára az ígért három török fej helyett négyet vitt vissza *Münnich* elé.

Az öreg generális megölelte, megcsókolta és ott mindjárt őrnaggyá nevezte ki. Csak éppen annyit tett meg a békesség kedvéért, hogy a *Rumin* ezredéből egy másik regimenthez helyezte át.

Trenk aztán bebizonyította mindenkinek, hogy erre a kegyelemre ugyancsak rászolgált. Gyors volt, mint a villám, lecsapott az ellenségre, amikor az éppen nem várta. Nyugalma, nagy vitézsége soha el nem hagyta. Pedig sokszor volt veszedelemben, maga is sok sebet kapott. Az egyik dühös csatában egy tatár a dárdájával hasba szúrta. Más ember ilyenkor szépen lefordul a lóról és meghal annak rendje és módja szerint. De *Trenk* soha nem azt tette amit más ember szokott. Kirántotta a sebéből a dárdát, egyik tenyerét odatapasztotta a sebhez, amélyből ömlött a vér, a másikkal pedig ijesztő csapásokat oszt az ellenségre és megmenekszik. Beteg lesz, ágyba kerül, de nem sokára újból ott van katonái között.

De természete, amely olyan volt mint a bomba, hirtelen robbanó, nemsokára megint bajba sodorta. A háború már a vége felé közeledett, amikor egy alkalommal felvonuló ezrede az erdőszélen váratlanul ellenségre bukkant. Természetes, hogy azonnal rá akart rontani a törökre. Ezredese azonban nem engedte.

— Az Istenre kérem, obester uramat, üssünk rá a seregre.

— Ne avatkozzék önnagy úr az én

dolgomba — felelte az ezredes. Én parancsolok!

— Úgy! — kiáltotta Trenk. — Nahát, ebnek parancsol az úr, nem nekem — és ezzel úgy arcul csapta az ezredesét, hogy az csaknem leesett a lóról.

Most aztán nem lehetett tréfára venni a dolgot. A jó *Münnich* generális sem volt többé — szegény azóta már ott járt valahol Szibéria felé, mert számüzetésbe küldték, — de meg a többi muszka ezredes példás büntetést követelt. Hiszen az mégsem járja, hogy ez a *Trenk* valamennyi ezredesét elverje, vagy felpofozza, amint éppen rossz kedve parancsolja. Halálra is ítélik egyhangúlag és az ítéletet másnap reggel akarják végrehajtani. Ki is vitték már a tágas mezőre, hogy ott agyonlőjjék. De most, a halál előtt néhány perccel is felkereste a szerencséje. Éppen arra kocsizott *Löwendal* gról, a jeles, nagyhírű katona, az orosz sereg új főveére, a feleségével. Meglátta őket, szétüt az őrei között és odalép *Löwendalhoz.*

— Kegyelmes uram — mondta bátran — én katona vagyok, akit az ellenség ellen küldtek. Rá akartam törni az ellenségre, de az ezredesem megakadályozta. Hova jut a katonai diecsőség akkor, ha azt a tisztet lövik agyon, aki harcolni akar, s az marad élétben, aki gyáva?

Tetszett *Löwendalnak* a fiatal tiszt merészsége.

— Ön Trenk, úgy-e?

— Trenk Ferenc báró, őrnagy vagyok, kegyelmes uram.

— Hallottam már a hírét. Na, majd megvizsgálom a dolgát jobban. Kivégezni ráérünk később is — szólott oda a *Trenk* kíséretét vezénylő tiszthez.

— Kár volna érette, — súgta a grófnő a Löwendal fülébe.

Lövendal is úgy találta, hogy bizony Trenkért kár lenne. Úgy döntött, hogy megkegyelmez neki, de számüzik Szibériába.

— Mit, — kiáltotta Trenk, amikor az ítéletet kihirdették előtte — engem örökös szolgaságba, nyakig hóba, halzsírt ivó, fókahúst evő semmirekelők közé? Inkább itt vágasson azonnal négyfelé, kegyelmes uram! Én magyar mágnás vagyok, velem nem lehet úgy elbánni, mint muszka alattvalóval. Protestálok ez ellen az ítélet ellen!

Löwendal szépen, atyailag beszélt hozzá, vigasztalta, hogy hiszen nem is olyan rossz az a Szibéria, kegyelmet is kaphat majd idővel.

— Látja, kedves Trenk, az én elődöm, a derék Münnich is elkerült Szibériába. Azt hittük, hogy ott fejezi be, s éppen a napokban hallottam, hogy őfelsége, a cár, vissza fogja hozatni és nagy méltóság vár megint rá.

— Kegyelmes uram, én szeretem, becsülöm Münnichet, adjon is az Isten neki minden jót, hiszen jó volt hozzám, de a példáját nem követem. Rabszolga én egy órára sem tudok lenni.

Löwendal elgondolkozott, aztán így szólt:

— Hát nézze, Trenk. Becsülöm magát, mert igaz katona, derék legény. Megpróbálok valamit. Én az ítéletet kimondtam, azon már nem változtatok. Változtasson rajta az, aki mindkettőnknek egyképen ura: a cár őfelsége. Meg lehet győződve felőle, hogy én kegyelemre fogom ajánlani.

Meg is tette és Löwendal jóakaratának nem maradt el a hatása. A cár kegyelemmel elengedte a Trenkre kiszabottt számüzetést, de engedetlensége és a katonai fegyelem súlyos megsértése miatt az orosz hadseregből kicsapta. Azonkívül pedig meghagyta, hogy az izgága Trenket azonnal kergessék ki az orosz birodalomból.

Bánta is ő ezt! Fegyveres katonák vitték el az ország határáig,

s ott útjára bocsátották. Nem volt már az orosz hadsereg őrnagya, nem volt semmije, csak a lova, meg a kardja, de ez éppen elég volt neki. Bizakodva indult útjára, tele jóreménységgel, életkedvvel és az aranyos fiatalság nagy erejével. Hiszen alig mult még el 27 éves!

Egyelőre haza, Magyarországba, mondotta, azután majd meglátjuk a többit.

Egy Trenk Ferencet mindenütt meg fognak becsülni!

Es nemsokára hangos énekszóval kocogott jó lován haza, a Kárpátok felé.

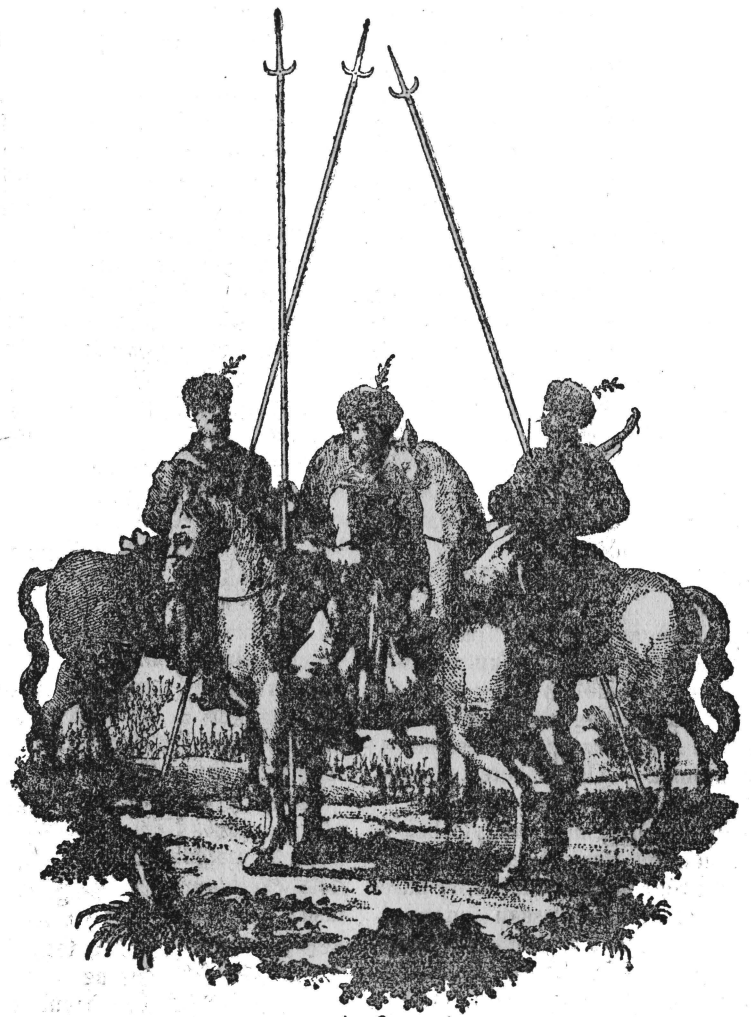

Cosacci
Regularis a. Irregularis b.
& Calmuckus c.

III. fejezet,

(amelyből megbizonyosodik az olvasó, hogy csakugyan betyárból lesz a jó pandúr.)

— Hát, te Istentelen ember — mondotta egy reggelen az öreg Trenk a fiának, aki már odahaza régen kipihente az út fáradalmait — látom, hogy így nem lesz belőled semmi! — Úgy tett az öreg úr, mintha haragudnék, de azért mosolygott a fiára. Mert alapjában jó ember volt, s az egy fösvénységen kívül semmi hibát róla feljegyezve régi írásokban nem találunk.

— Mit csináljak hát, édesapám — kérdezte szintén mosolyogva Trenk Ferenc. Nem kellettem Mária Terézia őfelségének, nem kellettem a muszka cárnak, — talán magának kellek. Beállok ide valami ispánfélének. Jó lesz?

— Mentsen meg engem az Isten a te szolgálatodtól — nevetett az öreg. Hiszen te agyonvágod vagy elvered az embert az első rossz szóra. Hanem arra gondoltam, hogy legjobban tennéd, ha megházasodnál. A házasság már sok izgága, nehézvérű embert megszelídített.

Trenk hátra esett a székén, úgy hahotázott.

— Na, megadta neki, apám! — mondotta nevetve. Hát csakugyan azt hiszi, hogy énbelőlem még férj is lehetne? Talán még dajka is idővel, — mi?... Aki szárazba teszem a gyermekeimet. — És nevetett, hahotázott széles jókedvében.

Hanem az öreg nem hagyta békében. Elmondta, hogy ő már meg is állapodott régi barátjával, Tillier báró tábornokkal, aki szívessen odaadná a lányát a fiatal Trenknek. A lány szép is, gazdag is, Tillier bejáratos az udvarhoz, s Trenk megint visszakerülhetne a hadsereghez. Addig-addig beszélt az apa, amíg a lakodalom csakugyan megtörtént. De Trenk jól ismerte magát. Az ő szilaj, féknélküli természetének nem való volt a házasság. Az asszonyka szelíd, beteges volt, szerette az ő szép, vad, férfias urát, már-már úgy volt, hogy gyermekkel is megajándékozza, amikor bekövetkezett a baj. Trenk vadászni ment, addig erőltette a sápadt, kis, törékeny feleségét, amíg az is vele tartott. A bolond nagy hajszában a viselős asszony megbetegedett, az erős lovaglás megártott neki, ágynak dőlt és pár nap alatt meghalt. Trenk Ferenc megrendülten zokogott — életében utoljára, — a koporsó mellett és siratta a kis asszonykát, aki őt olyan nagyon szerette, s a másik életet is, amit a jövendőbeli anya magával vitt le a Trenk-család sírboltjába. Feleségét és gyermekét siratta egyszerre az előtt az egy koporsó előtt...

Most aztán a Trenk hideg, kegyetlen lelke még jobban megmerevedett. Nem volt már senki ezen a világon, akit ő szeretett volna és a szíve körül az irgalmatlanságnak olyan jégpáncélja rakódott le, ami meg nem olvadt többet sem szép szóra, sem csdeklő könyörgésre. Ettől kezdve lett ő az igazi, az ördögien gonosz Trenk, akihez mérhető nagykegyetlenségű ember évszázadok alatt sem találkozik a történelemben. Mert igaz dolog minden, amit itt róla leírunk. Tetteit vastag, nagy régi könyvek őrzik, amiket a földkerekség minden népe elborzadva olvasott hosszú esztendőkön keresztül.

Nagy gyászában sem tudott tétlenül maradni. Nem volt ennek az embernek nyugalma, mert csak a kardok csattogása, a haldoklók jajgatása, vérehulló sebesültek nyögése között tudott ő megnyugodni. De éppen ebben az időben egész Európában békesség volt.

Hanem hát ő nem azért volt Trenk, hogy ne talált volna magának ellenséget.

Horvátországi birtokát állandóan zavarták a horvát rablók. Tele volt ezekkel a szegénylegényekkel az egész

ország. Ezrével tanyázták a hatalmas erdőkben. Rabló, tolvaj, gyujtogató haramia volt valamennyi, akik szervezett seregekben éltek vezéreik alatt. Kegyetlen zsiványságuk olyan félelmetessé tette őket, hogy még a császári sereg sem mert velük szembeszállni. Vezéreik — akiket ők harambatáknak neveztek — csupa tizenhárompróbás akasztófavirág. Bátrak, okosak, ravaszok voltak. Olyan fegyelmet tudtak tartani ebben a zsiványhadseregben — amely állandóan 4—5000 főből állott — mint a legrendesebb hadseregben. A legkisebb vétket is halállal büntették és szervezetük lenyúlt egész Törökországig. Egész tartományokat megsarcoltak, utazó kereskedőkaravánokat legyilkoltak, kifosztottak. Nagy úri birtokokra adót vetettek ki, s jaj volt annak, aki nem fizetett! Ha pedig valahol valamelyik falu egy ilyen zsiványt a törvény kezére juttatott, azt felgyujtották és onnan még egy csecsszopó sem menekedett meg. Halálos félelemben tartottak mindenkit. Amikor egy-egy ilyen haramia valahol megjelent nagy gyűrűsen, cifrán, öklömnyi ezüst gombokkal, olyan tisztelettel hajlongtak előttük, mintha valamelyik fejedelem lenne. Néha-néha Bécsben megsokalták a garázdálkodásaikat és katonákat küldtek ellenük, bevonultak a rengeteg horvát erdőkbe, ahol csak a medve meg a vaddisznó ismerte rajtuk kívül a járást. . . .

Trenk félfüllel hallott már ezekről az emberekről, de eddig nem sokat törődött velük, hiszen alig volt ő otthon. Most, hogy a gyásza is odakötötte, jobban megismerkedett velük. Apja, az öreg báró csakhamar meghalt, s Trenk átnézegette a gazdaság könyveit, számadásokat, bevételeket.

Azt mondja egyszer az intézőjének.

— Mondja csak, ki az a Lázó, akinek az öreg báró annyi pénzt adott? . . . Itt van: Lázónak 100 arany . . . aztán megint Lázónak 150 arany . . . ugyanannak: 50 arany . . . Ki ez? Mi ez?

Az intéző nagy szemeket meresztett rá.

— Hát nem tetszett a Lázó hírét hallani? Haramiavezér ez, uram. Kegyetlen, szörnyűséges ember, s az öreg méltóságos úr fizette, hogy békében hagyják.

— Mit — pattant fel dühösen Trenk — adót fizetett a zsiványoknak?!

— Bizony, méltóságos uram, így van! És tanácslom, hogy a báró úr is ezt tegye, mert különben egy éjszaka kastély, istállók meg minden épület porrá ég. Nem lehet ezekkel a pokolravalókkal tréfálni.

— Mikor jönnek ezek a pénzért — kérdezte.

— Jaj, dehogy is jönnek, méltóságos jó uram. Nekem magamnak kell azt odavinni hozzájuk, amikor a parancsot küldik. Hol egy jobbágy, hol egy koldus, hol egy vén cigányasszony hozza az üzenetet s akkor aztán tanácsos ám sietni azzal a pénzzel.

— Nó — dörmögte Trenk — majd ha legközelebb üzennek, én magam viszem el nekik.

Az intéző óva intette minden ellenségeskedéstől Trenket, de ez elkergette maga elől. — Csak nem fogok egyezkedni a zsiványokkal — mondotta.

Aztán nem is kellett neki a haramiák üzenetére várni. Találkoztak azok vele.

Éppen az erdőt járta napok óta, mert egy hatalmas vadkanra lesett, amikor — mintha a föld alól bujt volna ki — elébe toppant valaki. Nagy magas ember, rossz nézéssel, lelógó, vastag bajusszal, vörös köpenyegben. Füttyentett egyet, mire még egy magához hasonló ember jött oda.

— Nó, Trenk báró, mi még nem találkoztunk. Pedig meg kell, hogy ismerj.

— Ki vagy te — kérdezte Trenk.

— Az apád jól ismert, de kicsit fösvény volt. Neked 200 aranyra emeltük a váltságot. Nem lesz sok ugy-e? Félévenként 200 — nem egy esztendőre.

— Te vagy az a zsivány harambasa, a Lázó?

— Látod — mondta nevetve — hogy már is ismersz. Hát megegyezünk?... kérdezte, miközben társával fenyegetően fogta közre Trenket.

— Itt a 200 arany, te akasztófavirág, ordította Trenk és villámgyorsan úgy vágta öklével fejbe, hogy Lázó azonnal elterült a földön. Ugyanakkor hatalmas rúgással a sűrű bokrok közé röpítette a cimboráját. Aztán hirtelen, — mint a villám, vagy mint Trenk maga a veszedelemben, — kirántotta kardját és mielőtt még Lázó rásüthette volna pisztolyát, egyetlen suhintással fejét vette a harambasának. Ekkor előpiszkálta a bokrok közül a másik zsiványt. Elszedte attól fegyverzetét és azt mondta neki:

— Én sem ismertelek eddig benneteket, ti sem engem. Most hát ismerhetsz. És hogy a többi zsivány is megismerjen, vidd el nekik a vezéretek fejét. Mondd meg hogy én, Trenk Ferenc báró küldöm.

Ez volt a hadüzenet.

Nagyon jól tudta, hogy az erdők hada, a zsiványság, nem fog neki most már irgalmazni. Felkészült tehát a nagy leszámolásra. Azonnal üzent Bécsbe. Katonai segítséget kért a rablók kiirtására. Ezekből, meg a maga jobbágyaiból állított össza fegyveres csapatot, a pandúrsereget. És megkezdődött az irdatlan erdőkben a vadászat, a Trenk nagy vadászata. Mert valósággal vadászott ő a rablókra éjjel nappal. Elővette minden furfangját, minden katonai tudományát és minden embertelenségét. Akiket elfogott, vállogatott kínzásokkal ölette meg. Karóbahúzatás, kerékbetöretés, ez volt ezekben az időkben Trenknek minden mulatsága. Azt lehet mondani, hogy az erdők elvadult zsiványai emberségesebbek és gavallérosabbak voltak nálánál.

Javában állt még a harc Trenk és a horvát betyárok között, amikor egy kora őszi estén a báró a maga embereivel éppen portyázáson volt. Valami kisebb patak partján haladtak. Csend volt köröskörül, csak egy-egy elkésett feketerigó fütyülgette le a magas fák tetejéről estéli imáját. Egyszerre hangot hall Trenk a patak túlsó partjáról.

— Báró Trenk!

— Én vagyok — felelte és fürkészve kereste szeme a kiáltozót.

— Lázó basának a fia beszél itt!

— Mit akarsz?

— Ha van szíved és bátorságod, akkor gyere át egyedül a patakon. Ne hozz magaddal a kardodon kívül semmi más fegyvert. A kard döntse el közöttünk, ki a legény!

— Jól van zsivány! — kiáltotta Trenk. — Máris megyek.

És csakugyan megindult óvatosan, vigyázva. Fürkészte, hogy vajjon a harambasa egyedül van-e? Az szavának állt s ott várta már a téres tisztáson a bárót egymaga, minden kíséret nélkül, kezében kivont karddal. Trenkkel egykorú, szép szál ember volt.

Trenk messziről mutatta, hogy nála is csak meztelen kardja van. Egymás felé siettek s amikor csak pár lépés választotta el a bárót a haramnbasától, hirtelen pisztolyt rántott — amit az egyezség ellenére magával vitt — és hasba lőtte Lázó fiát.

— Megcsaltál Trenk, te ördög — nyögte a haldokló.

— Hja — mondotta a báró gúnyosan nevetve — a zsiványokat úgy ölöm, ahogy lehet, de nem egyezkedem velük.

Aztán sietve visszament övéihez. Ennek a történetnek hamar híre terjedt a zsiványok között. De mégse tanultak belőle. Igaz, hogy Trenk sem félt tőlük.

A rákövetkező vasárnapon egymaga indult vadászni. Ez alkalommal nem emberre, hanem szarvasra. Messze bent volt már az erdőben, amikor valahonnan dudaszó hangját hozta felé a szél.

— Éppen jó — dörmögte — úgyis megszomjaztam. Ahol muzsika van, ott bizonyosan italt is kapok.

Nem sokáig kereste, mert alighogy az erdőből kiért, magányos viskót látott ahonnan a duda, meg emberi kurjongatások hangja szólt felé.

Bement a ház szobájába, amelyet egészen megtöltött a duhaj jókedv lármája és az italgőz szaga. Táncoltak, daloltak. Valami jobbágy adta férjhez a lányát, annak a lakodalmát lakták. Trenk se szól, se beszél, leül az asztalhoz, éppen szemben az ajtóval és eszik-iszik maga is. Hanem egyszerre torkán akadt a falat. Mert az ajtón két harambasa — az ő legnagyobb ellenségei léptek be. — Maga Trenk írja meg élete történetének ránkmaradt könyvében, hogy így ő többé soha meg nem ijedt. Régi segítője, a szerencse azonban itt is rátalált, ebben az erdei kunyhóban.

Az élesszemű haramiavezérek észrevették ijedtségét. Gondolták: innen élve úgysem menekülsz, de mielőtt végzünk veled, hát egy kicsit remegj!

Látod Trenk — mondotta neki az egyik — mi sem téged, sem a jobbágyaidat nem bántottuk. Te meg bennünket nagy kegyetlenül üldözöl. Mi nemesebben gondolkozunk, mint te. Úgy-e, ha akarnók, ott ülő helytedben agyonlőnénk téged s még a kakas sem kukorékolna utánad. Azt se tudnák, hová lettél. De nem bántunk. Előbb csak lakjál jól — aztán ki a gyepre! Majd a kard mutassa meg, csakugyan olyan erős és legyőzhetetlen vagy-e te, amint híresztelik? És leültek vele szemben az asztalhoz mind a ketten. Ettek-ittak, Trenket is egyre kínálgatták.

— Egyél még — mondotta neki az egyik — hiszen nemsokára szükség lesz az erődre!

Nevettek, de bánta is Trenk, hadd nevessenek. Ő abban mesterkedett, hogy a zsebeiből csendesen, észrevétlenül előhúzza a pisztolyait. Nagyon óvatosan csinálta, nehogy amazok valamit is megsejdítsenek. Amikor mind a kettőt előkotorta, nagy élénken beszélgetni kezdett a két harambasával, hogy elvonja a figyelmüket. Ezalatt vigyázva felhúzta a pisztolyok ravaszait és az asztal alatt belelőtt két szomszédjába. Aztán felugrott és rájuk borította az asztalt. Egyetlen ugrással kintermett a szobából, de még arra is volt gondja, hogy az egyik haramia puskáját magával vigye.

Mind a két harambasa belepusztult sebeibe. Ők ketten voltak a zsiványhad valamirevaló vezérei. Haláluk után a sereg is elvesztette bátorságát.

Nem gondolt már egyikük sem arra, hogy Trenkkel szembeszálljon. Szétszéledtek, csapatokba verődtek s aligalig merészkedtek ki az erdők sűrűjéből. Éppen ebben az időben, 1740-ben ütött ki a nagy háború. A Habsburgok trónjára egy fiatal, kedves nő került: Mária Terézia és ellenségei, a porosz, a bajor, meg a francia király elérkezettnek látták az időt, hogy a nagy Habsburg birodalmat szédszedjék. De itt volt a magyarság! Mint egy ember rántott kardot és odaállott a szorongatott trón védelmére. Azok között a magyar urak között, akik életüket és vérüket ajánlották föl a királynőnek, ott volt Trenk Ferenc báró is. Odacsatlakozott a királynő oldalához és hűséges volt hozzá mindvégig. Még akkor is, amikor nagy igaztalanságok érték.

Trenk engedélyt kért Bécsből arra, hogy a maga pandúrseregét kiegé-

szítse. A zsiványokat akarta bevenni seregébe, mert tudta, hogy ezeknél elszántabb, edzettebb fickókat úgysem talál. Amikor az engedély megjött, a katonaszedéshez fogott. Hanem az erdők haramiái hallani sem akartak arról, hogy ők katonák legyenek. Erre Trenk beszorította valamennyit egy kopár hegyszorosba s ott addig éheztette a csapatot, amig mind egy szálig hozzá nem csatlakoztak.

Megvolt hát már a szabadcsapat, amely nemsokára 5000 főre emelkedett. És micsoda katonák voltak ezek! Hat láb magas, erős, edzett, vad, kegyetlen emberek, akiknek egész élete gyilkolásban, rablásban, gyujtogatásban telt el. Méltó vezére volt ennek a seregnek Trenk báró. Senki más ezt a gyülevész martalócnépet össze nem tartotta volna még egy hétig sem. De Trenk vasfegyelemmel fogta együvé embereit. Zsoldot nem fizetett, a zsold a szabad rablás volt! Azonban még így is sok baj volt velük.

A sok szabad élethez szokott haramia nem vette be a vasfegyelmet, az örökös gyakorlatozást, a sok büntetést. Zúgódtak-morgódtak eleget és egyszer, amikor Trenk éppen egzeciroztatja őket, eldördül egy lövés. Trenk lova élettelenül esik össze. A báró most mutatta meg igazán, hogy helyén van a szíve.

— Úgy, gazemberek!? — kiáltotta. Na, jó. Aztán kihúzta a kardját és odament az arcvonalhoz. Elkezgett számolni... Egy... kettő... három... négy... püff! és a negyedik katonának levágta a fejét. Aztán tovább lép és megint: egy... kettő... három... négy... És megint egy fej gurult a porba. Tovább is egy... kettő...

Hanem akkor már kiugrott egy zsivány a sorból kivont karddal:

— Megállj, Trenk! Én lőttem rád, az Isten pusztítana el! — És ezzel rárohan a vezérre. Persze egy pillanat mulva ott hevert a Trenk lábainál élettelenül.

Eddig úgy állt az egész arcvonal, mint a kőfal. Meg sem mozdult senki. Trenk pedig újból számolni kezdett: egy... kettő... három...

— Elég volt!... Öljük meg! — ordították most legényei hirtelen összesze-vissza s valóságos zendülés támadt.

— Ti kutyák — harsogta Trenk — hát ezt merészelitek!? Velem szálltok szembe, ti hitvány férgek?!

Szinte őrjöngött bősz dühében és példanélküli vakmerőséggel ment egymaga neki a fellázadt regimentnek. Jobbra-balra vagdalkozott, csapkodott.

Ilyen bátorság láttára katonái magukba szálltak.

— Megállj vezér! — könyörögtek hozzá. Eldobták fegyvereiket és térdre hullottak előtte... Ha nem régi írások lennének előttünk, ha nem Trenk tisztjei vallották volna mindezt — mesének tartanók és el sem hinnők...

Trenk azonnal megbocsájtott mindenkinek. Egynéhányat megölelgetett, eltréfálkozott velük és szent lett a béke. Ettől kezdve imádták pandurjai Trenket.

Nemsokára aztán egész Európa ismeri és borzadva ejti ki a Trenk nevet. Ahol ő megjelenik az ellenség előtt, ott irgalom nélkül kiirtott emberek, porig égett városok, feldúlt, kirabolt kastélyok és templomok jelzik, hogy ott járt a rettenetes Trenk az ő vadállati pandúrjaival.

IV. fejezet,

(amelyből az olvasó meglátja, milyen istentelen, kegyetlen ember volt Trenk és micsoda ördögök az ő pandúrjai).

Mária Terézia ügyé bizony rosszul állott. A poroszok, a bajorok, a franciák betörtek birodalmába és mindegyik annyit szállott meg abból, amennyit tudott. Szegény királynő már

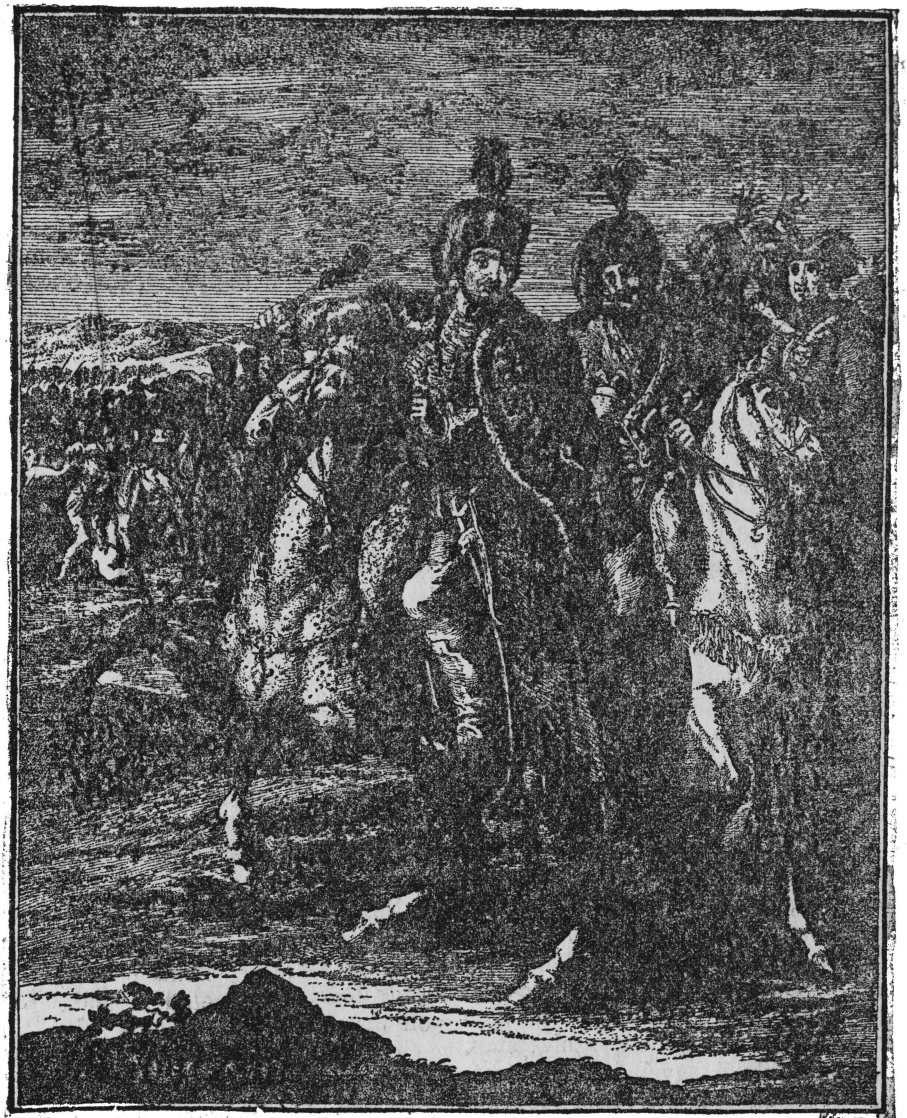

Equitum Magistro Menzelio subditus Eques Austriacus.

Christ Menzlische Husaren *Magyar huszárok*

nagyon kis darab földecskének volt az ura. Hanem — amint a szólásmondás is tanítja — ahol a legnagyobb a veszedelem, ott van legközelebb a segítség.

A segítség pedig ebben az esetben a magyar vitézség volt. Batthyány Károly, Nádasdy, a nagy lovasvezér és százezer jó magyar katona nemsokára egész Európa előtt megbizo-

nyítják, hogy a kardok a Tisza— Duna táján nem csorbultak ki s a száguldó magyar lovak patái megtaposták Bajorországot és megremegtették Párizst is.

Most nyílt csak igazán meg a tér Trenk számára! Hírével tele lett a csatatér és Bécsben úgy emlegették, mint a legjelesebb katonát. Az ellenség pedig másként, mint borzadva és átkok kíséretében ki sem ejtette a nevét.

Mindenütt előljárt pandúrjaival. Az ellenséget nyugtalanítani, a visszavonuló, fáradt seregre rajtaütni, azt sarabolni — darabolni, levágni, az élelmiszert elvenni, szénát, takarmányt elrekvirálni senki jobban nem tudott, mint a pandúrvezér. Katonai képességét igen nagyra tartották. Nem egy fiatal tisztet — akiből később magasrangú katona lett — odaküldtek a Trenk seregéhez, hogy ott tanulja ki a katonáskodás minden csínját-binját.

Amikor a francia sereget Lincnél megszalasztották, Trenk a vert had nyomában volt mindenüttt. Akiket elért, levágott.

— A háborúban nincs pardon! — ezt szokta volt mondogatni. És embereinek, a vad, torzonborz martalóchadnak tetszett ez a jelszó.

Mária Terézia seregeinek két vezére, *Károly* főherceg és *Khevenhüller* gróf mindjárt kezdetben igen nagyra tartották Trenk szolgálatait. Az ő szájukból egyebet, mint dícséretet Trenk báróról nem lehetett hallani.

A linci győzelem után Trenk csakhamar Bajorországban termett pandúrjaival. Jövetelét megelőzte a híre. Tudták róla, hogy kegyelmet nem ad, tehát ész nélkül menekültek vörösköpenyeges seregei elől. Pandúrjai raboltak, fosztogattak, a zsákmányt pedig mindig Trenk vette meg tőlük. Hihetetlen nagy vagyont gyűjtött így össze. Kocsiszámra szállíttatta birtokaira az aranyat, ezüstöt, meg a mindenféle prédát.

Amikor a bajor Chám nevű városka közelébe értek, hat vigyázatlan pandúrját elfogták a városbeliek. Nagy volt az öröm közöttük, hogy ilyen jó fogást csináltak. Gyűlölték a pandúrokat, gyűlölték Trenket, hát azonnal bosszúra gondoltak. Irgalmatlanul megkínozták a foglyokat, aztán valamennyinek levágták a kezét és örömmámorban, mint valami diadalmi jelvényt hordozták meg ujjongva, zeneszóval a kézcsonkokat a városban.

— Na — mondotta Trenk, ahogy ez a hír eljutott hozzá — ha ti muzsikáltok, majd én meg is táncoltatlak benneteket. Itt még nem tudják, hogy Trenkkel tréfálózni nem lehet, hát tanulják meg!

Az ő leckeadása pedig istentelenül kegyetlen volt.

Pandúrjaival körülkerítette a várost és felgyújtotta. A menekülő lakosságot vagy a tűzbe dobáltatta, vagy az ott folyó Regen vízébe fojtotta belé. Mindegy volt; férfi, asszony, gyerek — élve nem maradt.

— Az anyja tejét szívó egyetlen csecsemő se meneküljön! — adta ki az embertelen parancsot Trenk.

Nem is menekült — hiszen a megvadult pandúrok a szerencsétlen áldozatok kínjain, dermedt rémületén gúnyolódva állottak bosszút hat megölt társukért.

Így mutatkozott be Trenk Bajorországban. Volt aztán rá gondja, hogy továbbra is olyan maradjon, mint amilyennek megismerték.

Mindenütt szorosan a visszavonuló francia sereg nyomában haladt pandúrjaival. Chamnál eltöltöttek egy kis időt a kegyetlenkedésekkel s ezalatt a franciák egérutat nyertek. Trenk maga sietett utánuk. Néhány kedvenc tisztjével és az adjutánsával vágtatott nyomukban, csak egy-két trénkocsi követte. Katonái: mérföldekkel maradtak mögötte.

Amint így száguldanak a Dekkendorf felé vezető úton, az adjutáns megszólalt.

— Obester uram — alighanem baj van. — És ugyancsak meresztette a szemét Dekkendorf falu felé.

— Látsz valamit? — kérdezte Trenk.

— Azt hiszem, az egész falu tele van francia katonákkal.

— Teringettét — szólt közbe egy másik tiszt — magam is úgy látom. Legjobb lenne, obester úr, valahol itt elbújni, amíg a sereg ideérkezik, aztán elfoghatjuk valamennyit.

— Itt csakugyan el lehetne bújni. Hiszen az egész határ tele van búzakeresztekkel — folytatta tovább a gondolatot az őrnagy.

Trenk gúnyosan elmosolyodott.

— Első gondolatotok, ha bajban vagytok, az elbújás. Az ördög fog itt ezekkel a franciákkal bújocskát játszani, nem én.

Odaintette az egyik trénkocsit.

— Mit visztek abban a kocsiban?

— Mundért — felelte vissza a kocsis.

— Pompás! — ujjongott Trenk. Rajta, urak, öltöztessétek föl a búzakereszteket!

Aztán kihúzott a kocsiból egy piros pandúrköpenyeget és ráterítette a legszélső keresztre.

A tisztek már sejtették, mi forog Trenk fejében. Nevetgélve követték példáját, s pár perc mulva valamennyi búzakereszt vörös pandúrköpenybe öltözködött.

Amikor ezzel megvoltak, nagy komoly képpel vágtattak Dekkendorf felé. A falu szélére kiállított előőrsöket meglövöldözték s azok holtrarémülve kezdtek orditozni.

— Meneküljetek! Itt van Trenk! Itt vannak a pandúrok.

Volt a faluban vagy 600 agyonhajszolt, pihenő francia katona, de ettől a kiáltástól úgy felugrott valamennyi, mintha eleven parázson feküdnék. Ijedtében elvesztette mind a fejét. Össze-vissza szaladgáltak, egymásba botoltak, ki a lovát, ki a kardját kereste, a legtöbbje meg szaladt félig öltözötten és bömbölte torkaszakadtából a rémhírt.

— Itt van Trenk! Jönnek a pandúrok!

Amikor legnagyobb volt a zűrzavar, akkor ért oda közibük Trenk, néhány tisztjével.

— Hol a parancsnokotok? — kérdezte a franciákat.

Az jött már. Hosszú, vékony major volt. Sápadtan közeledett Trenk felé.

— Őrnagy úr, nézzen ki a mezőre! Tele van az én pandúrjaimmal. Innen csak az menekül meg, akinek én kegyelmet adok.

Csakugyan, a mezőn rikítottak a nap fényében a vörös köpönyegek.

A francia őrnagy Trenknek nyujtotta át a kardját. Alig hallhatóan nyöszörögte.

— Kapitulálok, óbester úr — kegyelemre.

— Meg lesz — felelte jókedvűen Trenk — de előbb hordassa össze a legénység fegyvereit, aztán sorakoztassa föl az embereit.

Trenk és tisztjei felvont pisztolyokkal nézték, miképen hajtja végre a sok száz ember a parancsot.

Fogságba ejtett bizony Trenk ilyenformán 600 franciát, mindenestől és lassan érkező pandúrjai gurultak a földön a nagy nevetéstől, amikor megtudták, micsoda nagyszerű tréfát csinált az ő vezérük néhányadmagával.

De Trenk nem ért rá velük nevetni. Továbbnyargalt Filzhofen felé. Ide különösen vágyott, mert tegnapelőtt fogott el egy filzhofeni embert, akit alaposan kivallatott s akitől sok hasznos dolog között azt is megtudta, hogy a patikus a pincéjében 20 ezer ezüst tallért rejteget. És bár neki otthon kastélyában már mázsaszámra állott az aranya s mindenféle

kincse, ezt is meg akarta kaparintani. Kiütközött már belőle egészen az apja: a fukar, zsugori Trenk. Mindent magának, minél többet összeharácsolni! Ezen járt éjjel-nappal az esze.

Itt kapta aztán meg a legnagyobb hatalmasságtól, a Sorstól az első figyelmeztetőt. Figyelmeztetőt arra nézve, hogy mindennek még az ő híressé vált szerencséjének is van határa és lesz vége.

Mialatt katonái a boldogtalan várost dúlták és fosztogatták, Trenk a patikushoz sietett.

— Hol a pénzed — ebhitű — ordított rá.

Az, persze tagadta, hogy neki valami pénze is volna. Átkutatott a pandúrvezér mindent, patikát, lakást, de hiába.

— Gyerünk a pincébe.

Gyertyát kerített és annak a fényénél keresett ott lent tovább. Egyszer aztán nagyot fordult Trenkkel a világ s ő nem tudott többé magáról semmit.

Az történt ugyanis, hogy a kapkodó kincskeresés közben a gyertya lángja odaért valami csomaghoz, amiben a patikus öt font puskaport őrzött. Irtózatos csattanással robbant az föl, odavágta az ereje a földhöz Trenket, akin már a ruha is égett. Úgy vitte ki egyik hűséges tisztje — a későbbi híres generális és törökverő Laudon báró — a napvilágra, hogy azt sem tudta, elevent visz-e föl a pincéből, vagy megholtat.

Nem halt bele Trenk a sebeibe, hanem az arca örök életére szörnyűségessé vált. Nemcsak a sebhelyek éktelenítették azt el, hanem a beégett puskapor is elmúlhatatlan, fekete foltokat hagyott orcáin. Még félelmetesebb lett ettől az ábrázata s most már igazán hasonló volt valami pokolbeli ördöghöz.

Amint lábbadozott, hivatta Laudon bárót. — Bizonyosan megköszönni akarja, hogy az életét megmentettem — gondolta.

Az ám! Jutott is ilyesmi Trenknek eszébe! Megköszönni valamit! Ez nem az ő szokása volt.

Nagy haraggal támadt a belépő Laudonra.

— Kapitány úr! Ne is tagadja, tudom, hogy ott a pincében, ahol én megégtem, kegyelmed találta meg azt a hordócska pénzt, amit magam kerestem!

Laudon oda volt a csodálkozástól. Köszönetet várt és rágalmakat kapott.

— Hazudik, aki azt mondja rám, óbester úr! De ha én találtam volna meg, a hadijog szerint, akkor ez az enyém lenne. Az enyémet pedig csak nem venné el? — kérdezte gúnyosan.

Akkor ennyiben maradt a dolog, de Trenk nem felejtett. Ettől elkezdve, ahol lehetett, üldözte a derék, jeles katonát. Egyszer 30 emberrel küldötte 300 főből álló ellenségre, hogy odavesszen. Végre is Laudon elunta a dolgot. Ott hagyta Trenket, ott a háborút és Bécsbe ment, szívében csordultig tele gyűlölettel a pandúrvezér ellen.

Nem egyedül ő volt ilyen a császár városában. Sok tisztje hagyta már el Trenket, aki nem bírta el a kegyetlen bánásmódot, vagy akiket Trenk maga vert el gyávaságuk miatt a seregétől. Ezek aztán összesúgtak-búgtak Bécsben Trenk ellen. Gyalázták, vádolták, mindenfelé veszett, rossz hírét keltették a pandúrgenerálisnak. A rossz hír pedig — tudjuk — szárnyon jár és a Trenk elleni vádaskodások az udvari emberek fülébe is eljutottak. Beszélték róla úton-útfélen, hogy kegyetlen rabló, felemlegették a cham asszony- és gyermekgyilkosságokat, elmondták, hogy szekérszámra küldötte haza a rablott aranyat, ezüstöt, nagy terhes dunai hajókon az egyéb holmit. Mind-

ebből azonban nem lett volna semmi baj, ha Trenk nem olyan fösvény. Bécsben igen sok nagyúr várta, hogy talán Trenk a zsákmányból nekik is juttat valamit. Ha ezt megteszi, egészen rendénvalónak találták volna minden dolgát.

És egy napon aztán megtörtént a csoda, Trenket, a királynő egyik legjobb, leghűbb vitézét Bécsbe idézik, ahol vizsgálat indul meg ellene. De nem mentek vele semmire. Csak rágalmazói voltak, vádolói nem, s ő minden dolgában tisztázza magát.

Amikor azt mondták neki, hogy Chamban kegyetlenkedett, azt felelte.

— Hát pandúromat ölték meg, azokért csak szabad volt bosszút állni? Mit tudják az urak azt, hogy mi a háború!

Szemére vetették sok rablását. Trenk dühösen vágta oda.

— Mit áldoztak az urak, akik itthon ültek és jó zsíros állásban ülnek az egész háború alatt a királynőért, meg a trónért? Nekem százezer fo-rintomba került eddig az én seregem zsoldja, ruházata, amit a magam zsebéből fizettem ki! Hát csak szabad ezt az ellenségen megvennem.

Nem boldogultak vele. Tisztázták minden ügyét és visszaküldték a seregéhez.

Ott folytatta eddigi életét és néha a csodával határos hőstetteket vitt végbe. Átverte a franciákat a Rajnán, sáncaikat puszta karddal elfoglalta 70 pandúrjával s a francia parancsnokot levágta. Valósággal kergette maga előtt az ellenséget. Egész Elszászban dúlt, pusztított mindenfelé. Katonai jóhírneve ebben az időben állott legmagasabban.

— Ha lehetetlen megcsinálni, Trenket kell odaküldeni, ő majd megcsinálja! Ezt mondogatták a táborban mindenfelé, olyan nagy volt vitézségének a híre.

Javában seperte maga előtt Elszászban a franciákat, amikor híre ment, hogy Mária Terézia legnagyobb és legveszedelmesebb ellensége, Nagy Frigyes, a porosz király megint rácsapott Ausztriára.

— Pandúrok — mondotta Trenk — nekünk itt most semmi dolgunk. Megyünk a burkusra, az az igazi ellenség.

És megindultak. Éjszaka a felgyujtott falvak tüzével világítottak maguk elé s a lángok ijesztő fényében vonult a vörösköpenyes pandúrsereg, kurjogatva, énekelve, dudaszóval. Előttük pedig nagy fekete lovát táncoltatva haladt a pandúrgenerális, Trenk, a burkus ellen.

Ebben a háborúban sem vallott szégyent sem ő, sem pandúrjai. Budweisz, Vallrabe, Kreutz, Frauenberg, mind egy-egy város és egy kemény csata neve, ami újabb diadalt, zsákmányt jelentett Trenknek. A pandúrok mindenütt ott voltak, ma itt, holnap amott csaptak le az ellenségre és Trenk sehonnan sem hiányzott. Vonultak is vissza a poroszok mielőbb s a pandúrok szakadatlanul üldözték őket tovább. Így jutottak el *Kolits* városa alá. Ez volt Nagy Frigyes főhadiszállása. A poroszok között ijedelem támadt arra a hírre, hogy Trenk a város ellen jön. Senki nem bízott abban, hogy Trenket fel lehessen tartóztatni és csak a véletlen segítette Nagy Frigyest.

Egy kóbor porosz ágyúgolyó szilánkja érte itt Trenk lábát. A hős összeesett és ezzel a város ostroma is abbamaradt.

A pandúrsereget nagy gyász ülte meg. Egyik rossz hír követte a másikat... Trenk lázas... Le fog kelleni vágni a lábát... Ha levágják, sem marad életben... Ilyen hírek jártak ott szájról szájra. Már megérkezett Bécsből is a híres orvos, akit maga a császárnő küldött le kedves vitézéhez. Ez aztán segített is. Ki kellett ugyan venni az evesedő lábból a bokacsontot, de Trenk életben maradt s ha bicegve járkált is, négyhónapos betegsége után megmutatta az ellenségnek, hogy ő így is — sántán is — a rettenetes Trenk maradt.

V. fejezet,

(amelyből megtudja az olvasó, hogy minél magasabbra hág valaki, annál nagyobbat bukhatik.)

Februárban Trenk hazakészült kis pihenésre a birtokára s meglátogatta Bécset is.

Fejedelmek szoktak úgy bevonulni, amint ő vonult be. Ezrével lepte el a nép az utat, amerre kocsija haladt, hatalmas lelkesedés, zúgó éljen-ek kísérték be a városba. Mindenki látni akarta a nagy hőst, akinek tetteiről egész Európa beszélt.

Ugyanígy fogadta Mária Terézia is. Elébe sietett, maga támogatta a mankón bicegő Trenket, leültette, odaült hozzá és órákig elbeszélgetett vele. Kedves és kegyelmes volt hozzá, megígérte, hogy akármit kér is, azt teljesíti. De Trenk csak mosolygott.

— Felséges királynő asszonyom — mondotta hódolattal — amíg Isten engem éltet, mindaddig hűséggel fogom szolgálni felségedet. Nem jutalomért, hanem mert ez a kötelességem...

Ebből a bécsi látogatásból megint csak pletyka, szóbeszéd lett. Trenk ellenségei sápadtan, a dühtől remegve látták, milyen nagy kegyben áll a pandúrvezér a királynő előtt és még inkább esküdöztek megrontására.

Hanem erre az idő még nem érkezett el, habár messze sem volt.

Néhány hónapig birtokán pihent Trenk. De ezalatt is pandúrjaira gondolt. Új csapatot toborzott, hogy az új háborúba még nagyobb sereggel mehessen.

A szeptemberi soraui csatában aztán ismét ott verekszik csapataival. Ebben az ütközetben a porosz sereget körülfogták és mindenki arról álmodozott az osztrák ármádiában, hogy foglyul ejtik majd seregével a porosz királyt, Nagy Frigyest is. Úgy beszéltek már erről, mint amin semmi sem változtathat. Csak éppen Nagy

Frigyest magát, ezt a kitűnő katonát s a nagyszerűen begyakorolt porosz sereget hagyták ki a számításból. Bizony, a vége az lett, hogy az osztrák generálisok megint előre ittak a medve bőrére. Nemcsak hogy Nagy Frigyest el nem fogták, hanem a porosz király pocsékká verte az egész osztrák sereget. Trenk pandúrjait persze nem, mert azok a burkust hátba támadták, eljutottak Nagy Frigyes sátráig is, raboltak, összeszedtek mindent, ami ott értékes volt s aztán visszavonultak. Maga Trenk Nagy Frigyes ezüstevőeszközeit, sátrát és néhány értékes holmiját vitte el.

Ebből keletkezett aztán minden baj.

Ezután a nagy vereség után békét kellett kötni Nagy Frigyessel, s a béke drága volt.

Mint minden vesztett háborúnak, ennek is meg kellett találni a maga bűnbakját. Az osztrák generálisok egyike sem vállalta a vereséget, de mindegyik örömmel hallotta, hogy Bécsben Trenket feketítik be, mint a nagy kudarc okozóját.

Trenk, aki valamennyiüknél vitézebbül verekedett, maga is kíváncsian sietett Bécsbe, hogy megtudja, miért is volt hát ő az okozója a soraui vereségnek?

S amit Bécsben talált és hallott, minden képzeletét fölülmúlta. 23 vádolója volt, mind a 23 olyan tiszt, akiket valamikor ő csapott el a pandúrseregből gyávaságukért, hanyagságukért. Trenk ekkor még azt hitte, hogy ezek az ő volt tisztjei a maguk jószántából jelentkeztek ellene tanuknak. Még nem tudta, hogy ezek a haszontalan emberek csak fizetett hamis tanuk, s mögöttük hatalmas, nagybefolyású urak állanak, akik a Trenk nagy vagyonára áhítoznak. *Wéber* haditanácsos és *Löwenwalde* tábornok volt az ő két igazi ellensége.

A királynő fülét is telesúgták Trenk ellen. Mária Terézia semmit nem gyűlölt jobban, mint a vallástalanságot, tehát elmondták neki, hogy Trenk Istentagadó, soha nem imádkozik olvasóval, a máriacelli búcsún egyszer sem jelent meg, Bajorországban templomokat fosztott ki, s pandúrjait, akármicsoda embertelen latorságot követtek is el, soha meg nem büntette.

Trenk azonban — akit alig félévvel ezelőtt egész Bécs és a császárnő is ünnepeltek — nem hagyta magát. Követelte, hogy állítsák bíróság elé.

Cordua tábornok lett a törvényszék elnöke. Kihallgatták Trenket, meghallgatták a vádlottakat s kimondották, hogy ez a sok pletyka nem méltó komoly férfiakhoz. Egyes tiszteket ért ugyan kár azáltal, hogy Trenk elcsapta őket, de fizessen a pandúrvezér ezeknek 12 ezer forintot, s aztán legyen szent a béke.

— A többi vád — mondotta Cordua a királynőnek — csupa hamis ráfogás, vagy a bosszúállás szülte hazugság. Nem is szabad azokkal foglalkozni és még kevésbbé szabad miattuk Bécsben tartani olyan embert, mint Trenk, akire a seregnél olyan nagy szükség van.

— Igaz — mondotta Mária Terézia. — Különben is, olyan embernek, mint Trenk, apró kis hibákat el kell nézni.

Ezzel be is fejeződött a dolog. Trenk ellenségei teljesen felsültek. A pör szerencsés kimenetele azonban Trenket elbizakodottá tette. Amikor meghallotta, hogy neki 12,000 forintot kell fizetnie, azt felelte:

— Egy garast sem fizetek.

— De, kedves Trenk, a kegyelmed óriási vagyona ezt a kis összegot meg sem érzi — mondotta neki Cordua tábornok jóakarattal. — Fizesse le, s aztán legyen vége az egész dolognak.

— Biz' én nem fizetek, kegyelmes uram.

Aztán másnap lement a birtokára. Ez is nagy hiba volt. Ott kellett volna

maradnia, vigyázni ellenségeire, fülelni azok további rágalmaira.

De Trenk hazament és nem törődött tovább a dologgal. Újból toborzott pandúrokat és újból hadba szállt a franciák ellen. Amikor ez a háború is véget ért, 1746-ban Bécsbe ment.

Alig telepedett meg szállásán, két tiszt jelent ott meg.

— Obester uram — mondotta az egyik — a felséges császárnő egyenes parancsolatja, hogy kegyelmed a lakását mindaddig el ne hagyja, amíg ő engedelmet nem ad erre!

— Micsoda!? — meresztette a szemét Trenk — hiszen ez háziáristom.

— Bizony, ez olyasféle — hagyta rá a tiszt.

Trenknek minden vér a fejébe szaladt.

— Mit akarnak hát éntőlem? A eghűségesebben szolgáltam királyért és hazáért. Végigverekedtem hat országot, soha meg nem futamodtam. A magam pénzén nagy sereget tartottam, az ármádiának csupa dicsőséget szereztem. A multkor pört akasztottak a nyakamba, most meg háziáristomba csuknak! Hát nem lesz ennek soha vége! — Úgy kiabált, hogy az egész ház rengett bele. A két tiszt meg csak a vállait vonogatta. Ők nem tudnak többet, engedelmet kérnek, hogy zavarták obester urat, — aztán szépen elköszöntek . . .

— Hát háziáristom — dünnyögte Trenk, amikor egyedül maradt. Rácsapott az asztalra. — Azért se!

Pompás kocsiba gyönyörű négy lovat fogatott be, körülkocsizott a városban. Amikor pedig hallotta, hogy a császárnő a színházban van, oda hajtatott. Fütyül ő minden parancsra, minden háziáristomra!

Odaült éppen a császárnő páholyával szembe, hadd lássa a felséges asszony is, meg egész Bécs városa Trenket az ő háziáristomában! Mert ilyen ember volt. Parancsot nem tűrő, aki meghalt volna a királyáért, de azért dacolt vele, ha úgy érezte, hogy igaztalan hozzá koronás ura.

Egyszer aztán haragosat villámlott Trenk szeme. Meglátta a színházban egyik ellenségét — volt tisztjét — *Gossau* gróf kapitányt. Egész nap amúgy is dúlt-fúlt benne a méreg, most aztán kitört. Elborult szemmel, mint akit az esze elhagyott, odament Gossauhoz, megkapta és ott a királynő szemeláttára le akarta hajítani a földszintre. Alig tudták kivenni a kezéből. Trenk pedig a dühtől tajtékozva otthagyta a színházat.

Hát el lehet gondolni, hogy ezzel Trenk elrontotta a dolgát a királynő előtt. Nem elég, hogy a parancsát semmibe véve, a rá kimért házifogsággal mitsem törődve, dacosan megjelent a színházban, hanem ott verekedésével még jobban megbotránkoztatta Mária Teréziát.

Másnap reggel már strázsa őrizte a kapu előtt Trenket arra az esetre, ha megint eszébe jönne megszegni a parancsot.

Az ellenségei pedig ugyancsak kihasználták ezeket a dolgokat. Elfordították tőle egészen a királynő hajlandóságát, s akire a királyi kegy nem mosolyog többé, attól a többi hatalmas pártfogó is hamarosan elfordul . . .

Néhány hűséges tisztje látogatta már csak fogságában. Az egyik — valami Sárosy nevű — furcsa újságokat vitt neki mindjárt a második héten.

— Obester uram, tudja-e, micsoda gazember nép ez itt?

— Miért? — kérdezte.

— Hát a kegyelmed régi vádolói, az a 23 ebrudon kihányt tiszt nem pihent ám! Utcán, vendéglőben, kávéházban mindenfelé elhiresztelték, hogy a sorani nagy vereséget obester uram okozta.

— Ezt már hallottam előbb is — legyintett a kezével Trenk — csak azt nem tudom, mivel?

— Megmondják ők! Az a mese járja itt, hogy a pandúrok, amikor rátörtek Nagy Frigyes sátrára, elfogták ott a porosz királyt. Obester uram aztán Frigyest szörnyűséges nagy váltságért, aranyért, ezüstért szabadonbocsájtotta.

— És van olyan szamár ember — kérdezte Trenk mérgelődve — aki az ilyen mesét elhiszi? Hiszen ezerszer ezer katona látta Frigyest, amint ott verekedett a katonái élén!

— Hogy hiszik-e? Nincsen ma Bécsben olyan polgár, pincér meg kofa, aki ne hinné és ne terjesztené ezt a hírt. Hiszen — mondják — Trenk még a porosz király evőeszközeit is elvitte a váltság fejében.

— Igaz, hogy elvittem — nevetett a pandúrgenerális — de nem adta nekem a király. Elvittem, mint a többi holmit, zsákmányként.

— Egész föl az udvarig mindenki obester uramról beszél. Kegyelmed az oka mindennek, ami Soraunál történt, nem az a sok vén totyakos generális — mondotta elkeseredetten Sárosy kapitány. — Azt is mondják, hogy mi pandúrok megkéstünk, mert a kegyelmed parancsára előbb a rablásra gondoltunk és csak akkor támadtuk az ellenséget hátba, amikor már későn volt.

— Na, majd megfelelek én nekik, csak bíróság elé állítsanak — mondotta nyugodtan Trenk.

— Kemény dolga lesz kegyelmednek — aggodalmaskodott Sárosy. — Nem is hinné, mennyi ellensége van. Irigyelik a nagy hírét-nevét, meg a vagyonát.

— Hát a vagyonomat elvehetik, ha tudják, — felelte Trenk, — de a hírem-nevem, amíg katona, meg história lesz ezen a világon, már csak az enyém marad! Te csak fülelj szorgalmasan a városban, aztán ha meghallasz valamit, látogass meg. Jó, ha a katonaember tud az ellenség szándékairól! — búcsúzott el Sárosytól.

VI. fejezet,

(amelyben Trenk báróval együtt az olvasó is megtudja, hogy nem az erdőbeli útonálló haramiák a legnagyobb zsiványok.)

Pár nap mulva aztán megtudta Trenk az ellenség szándékát! Olyan tervet főztek azok ki ellene és olyan hálót szőttek az elvesztésére, amihez foghatót keveset tudunk a históriából. Mondotta is neki Sárosy kapitány, amikor ijedten rontott be hozzá.

— Na, obester uram, annyi gazember, mint Bécsben él, sehol egyebütt nincsen!

— Régi dolog, — felelte Trenk.

— Hallgassa végig, mit eszeltek ki kegyelmed ellen! De előbb mondja meg, kit tart obester uram a legnagyobb ellenségének?

— Tudja a pokol . . . válaszolt elgondolkozva a pandúrvezér . . . . Talán Weber, haditanácsos . . .

— Nem! Annál nagyobb úr.

— Laudon báró, — aki a patyikus pénzét ellopta . . .

— Annál is nagyobb . . . Löwenwalde generális!

— Igaz, — mondotta Trenk, — rá nem is gondoltam. Neki főleg a vagyonom kellene!

— Hát obester uram, attól félek, hogy meg is szerzi.

Trenk felugrott a helyéből.

— Mit mondasz? — ordította.

— Nem mondhatok egyebet. Kegyelmed, úgy-e, most fogoly.

— Az hát, — dörmögte Trenk.

— A fogoly nem kezelheti a maga birtokát, vagyonát, annak gondnok kell. A kegyelmed vagyonának a kezelését tehát rábízták Löwenwalde generálisra.

— Tyüh! — kiáltotta Trenk és egy retteneteset káromkodott mellé, ebre bízták a hájat! Hiszen Löwenwalde országos tolvaj, ellopja mindenemet, mire innen kiszabadulok!

— Mire kiszabadul? — kérdezte Sárosy szomorúan. — Attól tartok, hogy kegyelmed nagyon sokáig nem fog kiszabadulni.

— Hogy-hogy?... ámuldozott Trenk.

— Hát úgy — mondta indulatosan a kapitány —, hogy ezek a zsiványok alaposan kiterveltek mindent. Kegyelmed hadbíróság elé fog kerülni, amelynek az elnöke is Löwenwalde lesz. Az lesz a bírója, aki a kegyelmed vagyonát akarja ellopni.

Trenk dúlt-fult mérgében. Le és fel járkált a szobájában tehetetlenül. Majd azzal vigasztalódott, hogy Sárossy nem jól tudja a dolgokat. Ilyen istentelenséget csak nem követnek el vele, s csak nem fogják ilyen nyilvánvaló tolvajsággal kifosztani őt!

De aztán délután eljött a sógora, Hilaire báró is, aki a Trenk seregében szolgált azelőtt, s mint Trenk, ő is egy Tillier bárólányt vett el feleségül.

— Sógor — nyitott rá Hilaire — nagyon rosszul áll a dolgod. Velem is mindenáron azt akarják bebizonyítani, hogy én láttam, amikor te elfogtad a porosz királyt. Persze, én ezt a vádat egyenesen ostobaságnak neveztem. Akkor nekem estek, pénzt kínáltak, de én annál jobban ordítottam és megmondtam, hogy Trenk a legelső katona volt, akin az árulás foltját feltalálni nem lehet. De a pénze kell Löwenwalde uramnak, meg a többieknek. Mert Löwenwalde ugyancsak lopja ám a pénzedet, sógor s ad abból mindenkinek, aki őtet az udvarnál támogatja. Nyiltan beszélik, hogy mázsaszámra hordotta föl Bécsbe az ezüstödet. Telik abból neki még hamis tanukra is!

Trenk az asztalt csapdosta dühében.

— Hát így megy ez? Fogva tartanak, ki sem hallgatnak, nehogy tisztázni tudjam magam, ők meg azalatt lopják a pénzemet!

Ügyvédje, a tekintélyes Gruber, meg a barátai végre mégis elérték azt, hogy Trenket bírái elő vezessék. 30 vád volt ellene, amiket Löwenwalde olvasott rá. De Trenk könnyedén cáfolta valamennyit. Aztán jött a legsúlyosabb.

— Kegyelmed ellen az a vád is van még — mondotta —, hogy a soraui csata amiatt veszett el, mert kegyelmed a parancs ellenére előbb telerabolta magát és csak aztán tört rá az ellenségre.

— Én nem raboltam — felelte dacosan Trenk —, hanem zsákmányoltam. Rabolni azok a generálisok rabolnak, akik soha háborúba nem mennek, hanem itthon kezelik a foglyok vagyonát!

Halálos csend támadt a teremben. De Löwenwald elnyelte ezt a súlyos sértést. Azt mondta Trenknek:

— Tudja-e magát menteni a vád ellenében?

— Hogy tudom-e? — kérdezte Trenk dölyfösen. — Tudja-e ki volt a soraui csatában az én fővezérem?

— Károly főherceg — mondotta csodálkozva Löwenwalde.

— Na, akkor olvassa el kegyelmed ezt az írást — válaszolta Trenk nyugodtan —, ment az engem magam helyett eléggé. És odadobott egy levelet a bírák asztalára.

Abban a levélben Károly főherceg bizonyítja Trenknek, hogy az az ordonánc tiszt, akinek a parancsot a pandúrsereghez kellett volna a támadás miatt elvinni, eltévedt és későn adta azt át Trenknek.

Hát ez a levél jobban tisztázta Trenket mindennél. Ő diadalmasan nézett körül, bírái pedig hosszú orral ültek ott.

Löwenwalde érezte, hogy felsült. Visszaadta a levelet, miközben bosszúsan mondta:

— Károly főherceg egy követ fuj kegyelmeddel.

Több sem kellett Trenknek. Ő itt az igazát megbizonyította, a főherceget azonkívül is szerette, becsülte. Mint a tigris ugrott oda Löwenwaldehoz.

— Hogyan merészel így beszélni! Semmi, senki ember, akit tavaly a főherceg kirúgott a szobájából!

Aztán megragadta a generálist a mellénél, átemelte az asztalon, mint valami kutyakölyköt és vitte a nyitott ablakhoz. Le is dobta volna onnan a negyedik emeletről, ha a bírák, meg a strázsák ki nem szedik a sápadt, fuldokló generálist Trenk félelmetes kezeiből.

Ettől kezdve Trenk csak vasraverve került bírái elé. A bilincset arra a lábára tették, amelyiknek a bokája még most is sebes volt a trón védelmében kapott seb miatt. Persze, Mária Terézia minderről nem tudott.

És vonultak föl Trenk ellen a hamis tanuk, szökött katonák, utcai lányok. Meg is mondta az egyik tárgyaláson Löwenwaldenak.

— Amilyen a bíró, olyanok az én vádolóim. Hogyan van, hogy egy tisztességes embert nem tud velem szemben állítani! Pfuj, tábornok úr, szégyelje magát.

Minden tárgyalásról úgy távozott, hogy tisztázta az igazát. Az urak, akik együtt lopták, rabolták a vagyonát Löwenwaldeval, mondották is egyre a generálisnak.

— Kitisztázza ez minden dolgát!

— Akkor még hatvan pört akasztok a nyakába és amíg él, be nem fejeződik a dolga...

De ennek a mondásának, meg annak is, hogy Károly főherceget gyalázta, híre ment. A királynő érdeklődni kezdett a Trenk-ügy felől, s amikor látta, micsoda gazságok történtek, azonnal elcsapta Löwenwalde-t a bíróságból, meg a Trenk vagyonának kezeléséből is. De ez már akkor teletömte a sok kinccsel a zsebeit.

Trenknek a jó hírt régi barátja, Lopreszti báró, a híres katona vitte meg. Lopreszti az udvarnál is kedves ember volt, s vele költöztette át a királynő Trenket a katonafogházból egy négyszobás úri lakásba.

— Na, pajtás — mondotta neki Lopreszti —, most aztán okosabb légy! A királynő megengedte, hogy az legyen a vagyonod kezelője, akit magad választasz! Nem fognak többet lopni tőled, lesz pénzed! De ne ülj rá, hanem fizess, vesztegess meg mindenkit. Pénzzel, tudod, sok mindent el lehet érni!

— Nekem igazam van — felelte Trenk —, az igazságnak pedig vesztegetés nélkül is ki kell derülnie!

— Bolond fösvény vagy te — mondotta vállat vonva Lopreszti báró.

Károly főherceg is megizente neki magyarán egyik emberével.

— Mondja meg Trenknek, hogy az ő fösvénysége az oka mindennek. Ha ő annak idején azt a nyomorúságos 12 ezer forintot kifizeti, befogja a vádolói száját, s ma otthon uraskodhatik a birtokán. De legalább most legyen több esze! Ne kíméljo a pénzt, hiszen Bécsben mindenkit meg lehet vásárolni. Azonfelül meg énreám is számíthat mindég!

Jól állott a dolga, a főhercegen kívül sok más barátja is akadt. Ez mind azt tanácsolta neki, hogy fizessen, vesztegessen, — aztán legyen vége a pörnek, s menjen haza a birtokaira.

De Trenk már, úgy látszik, nem volt ép eszénél. Mert egyik bolondságot a másik után csinálja. Zsugoriskodik a pénzzel, még az ügyvédjét sem fizeti úgy, amint kellene. Ellenségei pedig, akik meglopták, annál jobban dolgoznak. Félnek, hogy megszabadul, s akkor kiderül az ő tolvajságuk.

Már minden a legjobban állt, amikor Trenk mindent elrontott. Fogságában megírta saját élete történetét. Ebben elmondja csatáit, vitézi tetteit, de a könyve végén, dühében, hogy fogságba került, nemcsak ellenségeit gyalázza, nemcsak egész Bécset becsmérli, hanem megfenyeget mindenkit arra az esetre, ha megszabadul. És

még hozzá a jó barátairól, hatalmas urakról is gyalázatos dolgokat írt meg.

Egyszeriben otthagyta minden barátja. Ellenségei pedig annál inkább elkövetnek lehetőt és lehetetlent, hogy ki ne szabaduljon. Pénzt nem adott, ügyvédje is elhagyta, s így az ítélet bizony kimondta, hogy „Trenket örökre, mint ország rabját a spielbergi börtönben őrizet alatt tartsák".

Nem volt láncokban, nem vették el a birtokát sem, sőt megengedték, hogy a gazdaság számadásait maga nézze át és ő irányítsa a birtok dolgait. Csak éppen szabadon nem engedték, mert hiszen könyvében az agyoncsapással fenyegetett meg mindenkit arra az esetre, ha kiszabadul...

De a fogságot nem tudta az ő szabadsághoz, parancsoláshoz szokott lelke elviselni. El-elbeszélgetett a gazdatisztjeivel, a látogatóival, meg a jó kapucinus atyákkal, s ő maga is a kapucinusok szőrcsuháját öltötte föl. Egyre kevesebbet beszélt, néha napokig nem szólt, s csak ritkán emlegette hatalmas birtokait, amelyeken 132 falu van.

Az éjszaka sötétje is folyton jobban kínozta. Megmozdult benne is a kis bíró: a lelkiismeret, amely a legnagyobb gyötrője tud lenni a bűnökkel teli embernek. Hol Gruics, a megölt tiszttartó, hol meg a chami sápadt, vízbefullasztott anyák és szétvert fejű gyerekek jelentek meg előtte a börtönben. Ilyenkor imádkozott és a haját tépte...

Szeptember végén aztán így szólt az udvaron séta közben az egyik kapucinushoz, Ciprinushoz.

— Istennek legyen hála, már az én utam is bizonyos! Az éjjel álmomban megjelent Szent Ferenc, s megígérte, hogy az ő nevenapján, okt. 4-én az örökkévaló boldogságba viszen.

— Ugyan, báró úr — nevetett az öreg pap —, ilyen fiatalon és ilyen hatalmas erővel a halálról beszélni! Hiszen nem beteg kegyelmed?

— Mégis úgy lesz, ahogy megálmodtam.

Október 4-én meggyónt, búcsút vett a kapucinusoktól és imádkozott. Tizenegy óra felé, amikor a templom tornya ütötte a tizenegyet, mondá:

— Hála Istennek, közeleg az utolsó óra.

Minden barát kinevette, de egyszer csak látják, hogy Trenk bal orcája megfehéredik. Ő lerogy az asztal mellé, karjaira borul és imádkozni kezd.

A megdöbbent barátok körülállják és fennhangon imádkoznak.

A templomóra kongatja a 12 órát. Trenk nem mozdul. Szólanak hozzá, nem felel. Meghalt...

Pár nap alatt tele lett az ország ezzel a csodával. Már azt is beszélték, hogy maga Szent Ferenc vitte az égbe Trenket, a pandúrgenerálist.

*

A komoly egyházi emberek azonban, akik nem akarták, hogy Trenk Ferenc bárót, annyi véres rablás, gyilkosság hősét a halálában mint csodatevőt emlegessék, — végére jártak a dolgának.

Kiderült bizony, hogy Trenk még a halálban sem javult meg. Bűneinek tudata, lelkiismeretfurdalásai, meg elvesztett szabadsága miatt elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Ismert egy nagyon régi és biztosan ölő mérget, a régiek akva toffánáját. De nem akart úgy kimúlni, amint élt, — gonosztevőként, akarta, hogy halála után is csodás híre maradjon, amint életében csodásak voltak az ő vitézi cselekedetei. Ezért híresztelte már előre halála napját, s október 4-én reggel vette be a mérget, amelyről tudta, hogy lassan, pár óra alatt kioltja életét.

Ez a Trenk halálának igazi története. Komédiázott még a halálával is ez a különös ember, akinél érdekesebbet, vitézebbet és egyben elvetemedettebbet alig ismer a magyar történelem. *Eszes Sándor.*

Dühöng a sertésvész

a szárnyaskolera, száj- és körömfájás

keresztül-kasul az országban, ezerszámra pusztítja az amúgy is megfogyott **sertés-, szárnyas-** és **marhaállományt** és növeli a gazda gondjait! A közönség pedig szenved és panaszkodik, mert kevés a disznó- és marhahús és ami van, az méregdrága. **És még rosszabb is lesz a helyzet, ha a gazdák nem gondoskodnak idejekorán az ólak fertőtlenítéséről,** mert csakis alapos, megbízható fertőtlenítéssel lehet a vész további terjedését megakadályozni.

Az **ólak** fertőtlenítése a legegyszerűbb dolog a világon és felette olcsón keresztülvihető.

A nyerslysoform az összes létező fertőtlenítőszerek között a legmegbízhatóbb, tudományosan ki van próbálva, továbbá igen kiadós, tehát olcsó; azonkívül nem mérgező és így a legegyszerűbb embernek is bátran kezébe adható. Végül igen fontos, hogy nincs szaga és így használatban sokkal kellemesebb, mint a förtelmesszagú, betegségre emlékeztető carbol vagy creolin.

Nemcsak a fertőzött, hanem az egészséges ólakat is fertőtlenítsük, mert csakis így óvhatók meg ezek a vész behurcolásától.

Aki egyszer kísérletet tett a nyerslysoformmal, az állandóan fogja használni. Ma már az egész világon el van terjedve.

Használati utasítást ingyen adunk minden kannához.

Érdeklődőknek kívánatra **ingyen** bérmentve **megküldjük** a **„Fertőtlenítés a gazdaságban"** című tanulságos füzetet.

A nyerslysoform jóságáról és célszerű használhatóságáról számos köszönő- és elismerőlevél bizonyságot tehet, melyek közül egynéhányat itt leközlünk.

Elismerőlevelek:

Gróf Károlyi László uradalmi tiszttartósága.

A nyerslysoformot az uradalom nagymérvű tehenészetében már több év óta igen sikeresen használom, bármilynemű ragályozás esetében s különösen jó hatását tapasztaltam a borjúk között fellépő hasmenés és ragályos tüdőgyulladás meggátlásánál. Egy igen nagy előnyét szükségesnek tartom felemlíteni, a lysoform szagtalanságát, ami tejgazdaságoknál végtelenül fontos.

Beőkönyi Viktor uradalma.

Az Önöktől vásárolt lysoform fertőtlenítőszer az eddig használt szereket nálunk meglepően felülmúlta.

Váci püspöki uradalom gazdasági intézősége

A lysoformot úgy gyógy-, mint fertőtlenítési célokra évek óta a legjobb eredménnyel használom. A legutóbb fellépett száj- és körömfájás alkalmával a betegség enyhe és gyors lefolyását jóformán teljesen a lysoform alkalmazásának tulajdonítom.

Magyar kir. gazdasági akadémia gyakorlati tanszéke, Magyar-Óvár.

A lysoformot az akadémia gazdaságában fertőtlenítésre állandóan sikerrel használjuk és azzal meg vagyunk elégedve. Állatoknál sebkezelésekre, irrigálásokra és lemosásokra alkalmazzuk.

A nyerslysoform minden faluban kannákban kapható, ahol nem volna kapható, oda utánvéttel küld

Dr. KELETI és MURÁNYI

VEGYÉSZETI GYÁR R.-T., ÚJPESTEN

MIKADO ÉS
BRICSESSZNADRÁG

GAZDÁSZRUHA
BEKECS
BUNDA
ESŐKÖPENY
SACCO-ÖLTÖNY
RAGLÁN
TÉLIKABÁT

GYERMEKRUHA

FIÚÖLTÖNY
GYERMEKRAGLÁN
GYERMEKTÉLIKABÁT
FIÚRAGLÁN
FIÚTÉLIKABÁT

LÓPOKRÓC
LÓTAKARÓ

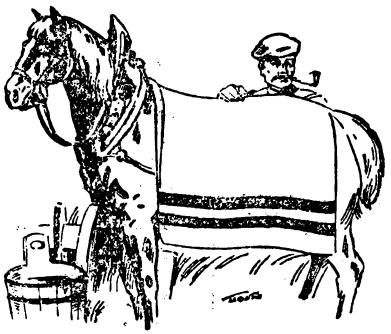

GAZDA
MUNKARUHA

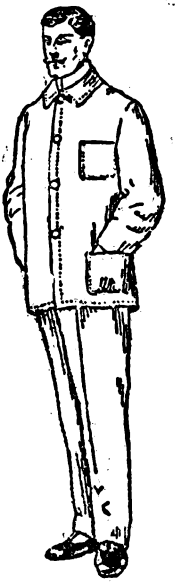

GÉPÉSZ
FÖLDMŰVES
KERTÉSZ
SZOLGA
KOCSIS
ORVOS
GYÓGYSZERÉSZ
ÜZLETI RUHA
ÉS KÖPENY

ÓRIÁSI VÁLASZTÉK!

OLCSÓ ÁRAK!

GUTTMANN J. ÉS TÁRSA

BUDAPEST VII **RÁKÓCZI-ÚT 16.**

KÉRJEN INGYEN ÉS BÉRMENTVE ÁRJEGYZÉKET!

Mindazok,

akiket orvosuk a szemeskávé élvezetétől eltiltott, vagy akik azt jelenlegi magas ára miatt nem tudják vagy nem akarják megvenni, a rég bevált Franck-féle **Enrilo**-ban pompás pótszert találnak, mert ez minden egyéb pótlék hozzáadása nélkül is a szemeskávé ízét legjobban megközelíti, kellően erős, összetételénél fogva pedig igen tápláló és az állandó fogyasztásnál, kiadósságára való tekintettel, rendkívül olcsó.

Enrilo.

Felhívás

a m. kir. osztálysorsjátékon való részvételre.

Évente 10 húzás, melyeknél a nyeremények összege

56 milliárd korona

Egy sorsjeggyel szerencsés esetben 3 milliárd koronát

vagy más főnyereményeket 1 milliárd, 500 millió, 400 millió, 300 millió, 200 millió, 100 millió, 90 millió, 80 millió, 70 millió, 60 millió, 50 millió, 40 millió, 30 millió és egyéb milliós összegben nyerhető az évente húzásra kerülő 58,000 nyeremény közül

A sorsjegyek árai osztályonként:

egy egész sorsjegy	egy fél sorsjegy	egy negyed sorsjegy	egy nyolcad sorsjegy
120,000 korona	60,000 korona	30,000 korona	15,000 korona

GAEDICKE BANK R.-T.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11/k.

A legegyszerűbb, ha egy levelezőlapot ír, mire a bank elküldi a sorsjegyet, amelynek árát annak vételekor fogja lefizetni.

A részvétel bármikor megkezdhető!

Valamennyi, még a legnagyobb nyereményeket is azonnal készpénzben titoktartás mellett kifizetjük.

Tervezetek, felvilágosítások díjtalanul és bérmentve!

„Akar-e szép lenni?“
„Akar-e fiatal maradni?“

Ez nem is olyan nehéz, mint hiszi, amióta a valódi

Diana-krém
Diana-szappan
Diana-puder

mindenütt kapható, még pedig jóval olcsóbban, mint bármely más hasonló készítmény.

Seregesen tódulnak vásárolni

leányok, legények, hölgyek, urak.

Miért kell minden leánynak, asszonynak, legénynek, férfinek valódi Diana-krémet, szappant és pudert használni?

1. Mert mindenkinek legszebb ékessége és disze a fehér arc és kéz.
2. Mert mindenki szerezi a tiszta arcbőrt.
3. Mert mindenki szereti az összes pattanásait eltüntetni.
4. Mert senki sem szeret szeplőket arcán vagy kezén látni.
5. Mert mindenki szereti arcát és kezeit ápolni és finomítani.
6. Mert mindenki útálja a mitesszereket.
7. Mert mindenkinek vöröses keze és arcbőre szép és fehér lesz.
8. Mert mindenki szereti használni az ártalmatlan szépítő- és bőrápolószereket.
9. Mert az arcbőr- és kézizzadást néhány nap alatt megszünteti.
10. Mert a Diana-szappan tartalmaz: epét, mézet és lanolint és pompás illatot.
11. Mert csak az a szappan finomítja a bőrt, amely epét, mézet és lanolint tartalmaz.
12. Mert a Diana oly ártalmatlan, hogy gyermekek is használhatják.

Miért vesz szegény és gazdag egyaránt DIANA szépítőszereket?

A szegények azért vásárolják, mert olcsóbb minden más hasonló készítménynél.

A gazdagok pedig azért vásárolják, mert a Diana-szépítőszerek olcsó áruk dacára ugyanazokat a drága és biztos hatású tengerentúli hatóanyagokat tartalmazzák, mint a legdrágább és leglinomabb idegen szépítőszerek. Senki sem ellensége pénzének és ha ugyanolyan jót olcsóbban vásárolhat, mindenki ahhoz tartja magát.

Általában így nyilatkoznak a hölgyek a Diana-szépítőszerekről:

Ha ápolni akarom az arcomat és a kezeimet, csak Diana-krémet használok és csak Diana-szappannal mosakszom:

Mert meggyőződtem arról, hogy ezek a szerek teljesen ártalmatlanok, semmiféle mérges anyagot nem tartalmaznak, a bőrt huzamosabb használat után sem támadják meg és nemcsak rövid ideig tartó, múló hatást fejtenek ki, hanem állandóan megőrzik és megóvják az arcbőr tisztaságát, fehérségét, lágyságát és hamvasságát.

Mert a Diana-krém és a vele együtt használandó Diana-puder az arcon láthatatlanok és mégis üdeséget varázsolnak az arcra.

Mert a Diana-krém és Diana-puder már néhánynapi használat után eltüntetik az arcról az összes szeplőket, pattanásokat és arctisztátlanságokat.

Mert a Diana-szappan puhítja az arc és a kezek bőrét és megvédi a napsugarak káros hatásától, felrepedezésétől, kipállástól.

Mert a Diana-puder megszünteti az arc, a kéz, a hónalj, láb és egyéb testrészek izzadását.

Mert a Diana-pudert, valamint a Diana-szappant nemcsak felnőttek, hanem gyermekek és csecsemők is használhatják.

Mindenütt kapható az egész országban. ☞ **Csak DIANÁT fogadjon el!** ☜

Egyedüli készítő

Diana-gyár, Budapest, Angol-utca 19

Postán mindenki megrendelheti a valódi Diana-krémet, Diana-szappant, Diana-pudert, melyet utánvéttel fordulópostával szállítunk már 3 drb megrendelésénél is.

OLCSÓ, JÓ
ÉS TARTÓS
FERFI-, NŐI, FIÚ- ÉS LEÁNYKA- RUHÁK
BUNDÁK ÉS BEKECSEK
beszerzési forrása
Elsőrangú mértékosztály.
Cipőkben nagy választék.
Magyarország legnagyobb ruha-árúházában
NEUMANN M.
Budapest, IV., Múzeum-körút 1.

Minden gazda tudja már, hogy
KÁLLAY LAJOS
gépgyárában kaphatók a legjobb
mezőgazdasági gépek

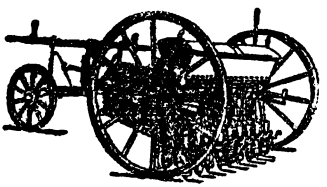

vetőgépek,
ekék, boronák, szecskavágók, répavágók, fűkaszállók, aratógépek, morzsolók és darálók.
Malom-berendezések.
Kedvező fizetési feltételek.
Városi iroda:
Budapest, VI., Gyár-utca 28.

Kinek kell rendelni ROBOFERRIN nevű hasznos szert?

1. Akikre általában azt mondják, hogy vérszegény. 2. Akik a vérszegénységből kifolyólag minduntalan betegek vagy idegesek. 3. Akik sápkórban szenvednek. 4. Akik a sápkórból kifolyólag folytonos betegségekről és fájdalmakról panaszkodnak. 5. Az idegrendszer megbetegedései ellen. 6. Akik kimerültek, fáradtak. 7. Hisztériában szenvedőknek elsőrendű. 8. Epilepszia és szellemi zavarok ellen. 9. Angolkór és görvélykór ellen.

A „ROBOFERRIN"

nevű gyógyszert különösen gyenge, sovány, vézna testalkatú fiatal leányok, asszonyok és gyermekeknek kell okvetlenül használni, mert ezer és ezer esetben be van bizonyítva, hogy a „ROBOFERRIN" segítségével fejlődnek, erősödnek, izmosodnak a gyenge és beteg gyermekek és nők. Nem lehet sápadt vagy beteges, halvány vagy zöldszínű az a leány, asszony vagy gyermek, aki „ROBOFERRIN" nevű gyógyszerből három üveggel iszik. Gyenge és soványból — erős és gömbölyű lesz. Étvágya lassan emelkedik és összes fájdalmai elmúlnak. Kamaszkorban levő fiatalemberek, ha véznák, ha gyengék, ha vérszegények, azonnal rendeljenek „ROBOFERRIN" nevű szerből három üveggel, hogy hatalmas izmú legénnyé fejlődjenek. — Minden szülő kötelessége „ROBOFERRIN" nevű szert rendelni, ha gyermeke a fenti bajok bármelyikére panaszkodik. A „ROBOFERRIN" nevű szert a legúnyásabb nők, gyermekek és férfiak is örömmel isszák, mert nagyon kellemes ízű jószer. A „ROBOFERRIN" az egyetlen vérképző és étvágygerjesztő kellemes ital. — Egy üveg ára 26,000 korona. Postán legkevesebb három üveg szállítható. (Esetleges árváltozás fenntartva.) — Magyarországi lakosok csakis a központi főraktárból rendelhetik meg:

Erényi Béla, Budapest, Károly-körút 5. szám.

Minden megrendelést a pénz előzetes beküldése mellett postafordultával szállítunk utánvéttel.

A nép ítélt és — a népnek igaza van!

Segítség és tanács a gyomorbaj és más emésztési zavarok és következményei ellen. Az étvágy a gyomor idegeinek legjobb izgatója és ahol nincs étvágy, ott beteg a gyomor és a bél. A legtöbb esetben nem fordítunk elégséges figyelmet az ilyen rosszullétre és ezen vigyázatlanság további következményei aztán **emésztési nehézségek, fejfájás, émelygés, gyomorégés és szédülés.** Ezek oly betegségek, amelyek keletkezésének okaival a legtöbb ember nincsen tisztában és amelyek által kínoztatja magát anélkül, hogy meggondolná, miszerint mindezen bajokon könnyen segíthet.

Ilyen szer az ezelőtt Máriacelli cseppek név alatt is ismert

»BRADY-FÉLE GYOMORCSEPPEK«

mely már régesrégen a legmegbízhatóbb háziszernek bizonyult úgy a gyermekek, mint a felnőttek mindenféle gyomorbántalmai ellen. Egészen különös jelentősége ennek a gyógyszernek az, hogy biztos és kellemes hatásával megakadályozza minden gyomorbaj és emésztési zavar keletkezését, mit örömmel igazolnak a meggyógyultak ezrei. A **Brady-féle cseppeket** a közönség szeretete oly kedveltté tette, hogy nyakra-főre hamisítják. **Hogy a hamisításokat megakadályozzuk, a Brady-féle gyomorcseppek kizárólag rózsaszínű kartonban, a mária-celli szűzanya védjeggyel és E. Brady aláírással hozatnak forgalomba, másfajta csomagolást utasítsunk tehát vissza.**

Egyedüli főraktár: **Török József r.-t. gyógyszertára, Budapest, Király-u. 12.**

Kapható nagy és kis üvegekben a legolcsóbb napiáron.

Gyógyíthatók-e a tüdőbajok?

Sok millió embert foglalkoztat ezen a mindennapi életben végtelenül fontos kérdés, de kishitűségből, nemtörődömségből hányan érdektelenül haladnak el mellette. Mindazoknak, kik tüdőcsúcshurutban, asztmában, tartós rekedtségben, tüdő- és gégesorvadásban, tuberkulózisban, elnyálkásodásban szenvednek,

ingyen és bérmentve

kapják dr. med. Guttmann, a Finsenintézet főorvosának

„Gyógyíthatók-e a tüdőbajok?"

című szövegközi képekkel ellátott könyvét, mely minden betegnek alkalmat ad betegségéről beható felvilágosítást szerezni. Eziránti megkeresés levelezőlapon pontos és olvasható cím feltüntetésével következő címre intézendő:

PUHLMANN & CO., BERLIN
MÜGGELSTRASSE 25—896.

ÚJRA KAPHATÓ A
HIRES
BIKAVIADAL
KASZA
Tiszta acélból készült. * Jótállás mellett.
Kaszakezelők minden község részére keresetnek. * Kisgazdasági gépek, répa- és szecskavágók, vetőgépek, kismotorok, traktorok és cséplőgépek
VERMOREL-PERMETEZOK
és az összes gazdasági gépek kényelmes fizetési feltétellel kaphatók
SZABÓ GYULA
CÉGNÉL (EZELŐTT SZABÓ BÉLA UTÓDA)
Budapest, V, Alkotmány-u. 21/a.

Köztudatba ment át, hogy csakis
KÁLLAI LAJOS
mótor- és gépgyára
mótoros cséplőkészletei a legtökéletesebbek.

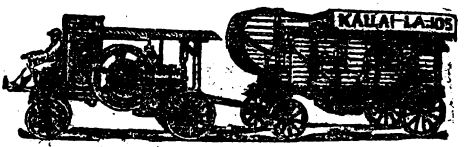

18 első díjjal, aranyéremmel kitüntetve.

FIGYELEM!
Szántásra és cséplésre legjobb a
„KÁLLAI TRAKTOR"
Egyszerű, tartós, megbízható. Egy henger. Alacsony fordulatszám.
Teljes malomberendezések, vetőgépek, darálók, kukoricamorzsolók, ekék, szecskavágók, mindenféle mezőgazdasági gépek legjobb kivitelben.
Cserefüzleteket is kötünk!
BUDAPEST, VI., GYÁR-UTCA 28. SZ.

MELL-TÜDŐ

Oh, jaj! megfojt ez az átkozott köhögés.

-baj, heptika, az emberiség légveszedelmesebb ellensége. — A **Basztillo-szirup**, mely évek hosszú során át fényes gyógyeredményeivel feltünést keltett és ma már igen sok orvos által is mint igen áldásosan ható gyógyszer el van ismerve — gyógyulást hozó alkatrészei által —, nemcsak kitűnő **csillapító-**, hanem pompásan **gyógyitószer** a legkülönbözőbb mell- és tüdőbajoknál. Az esetek túlnyomó számában a **Basztillo-szirup** a heptika ellen megbecsülhetetlen kincs; amennyiben **csillapitja a köhögést és a vérköpést, feloldja a nyálkát, megszünteti a rekedtséget, csökkenti az éjjeli izzadást, az étvágyat javitja, emeli az emésztést** és végül **álmot hoz** és ilymódon — mint számtalan tanu bizonyitja — megmenti a beteget. Ne mulassza el tehát egy mell-tüdőbeteg sem ezen gyógyszer használatát megkisérleni, mely rövid idő alatt meghozza a várva-várt gyógyulást. A mellékelt két rajzon látható, hogy egy vidéki tanító, aki mell- és tüdőbajos volt és akinek az élete már egy pipa dohányt sem ért, a Basztillo-szirup három heti használata után teljesen helyreállt, étvágya megjött és súlyban 22 kilót gyarapodott. — **Egy üveg ára 3.000 K. Aki valódi Basztillo-szirupot akar, az ne forduljon fűhőz-fához, hanem egyenesen a következő címre irjon levelezőlapon egy megrendelést:**

A Basztillo-szirup csakhamar megszabadított.

TEK. TÖRÖK JÓZSEF RT., BUDAPEST, VI., KIRALY-U. 12.

Szíveskedjék azonnal küldeni utánvétel mellett két üveg Basztillo-szirupot.

Tapasztalataim, melyeket többévi működésem alatt bécsi, német és belgiumi gyógyszertárakban szereztem, arra indítottak, hogy a **DR. KVAPIL** orvosi utasítása szerint összeállított Friedrich János malackai gyógyszerész-féle

KÁRPÁTI EGÉSZSÉGI LABDACSOKAT

(MALACKAI LABDACSOKAT)

forgalomba hozzam, melyek **eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbaj, felfúvódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrkiütések, köszvény, vízkór** és **vesebajok ellen** a legfényesebb sikerrel **alkalmazhatók.**

Szétküldési főraktár: TÖRÖK JÓZSEF R.-T. GYÓGYSZERTÁRA, Budapest, Király-u. 12.

Postai szétküldés naponta a legolcsóbb napi árban utánvétel mellett.

Figyelmeztetés!
Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás a mellett védjeggyel van ellátva és minden doboz fedelén a készítőnek egész címe látható. Minden más efféle labdacsok mint nem valódiak visszautasítandók.

Számtalan elismerő- és hálanyilatkozat, melyek közül néhányat itt felsorolok:

Igen tisztelt gyógyszerész úr!
Az ön karpáti labdacsai nemcsak hatásosak, hanem direkte nélkülözhetetlenek. Amíg ezen labdacsokat szedem, mindig egészséges vagyok és kitűnő étvágyam van, azért kérek rögtön nekem még 2 tekerccsel küldeni.
Kelt Dombóvár, 1912 március 11., Kossuth Lajos-utca 14.
Tisztelettel Herk Dániel, okl. tánctanár.

Mélyen tisztelt gyógyszerész úr!
Kérek postafordultával hat doboz karpáti egészségi labdacsot küldeni. Már egyszer rendeltem belőlük, el is használtam őket és mondhatom, hogy hatásukkal nagyon meg voltam elégedve. Azért kérem nekem azonnal a fentemlített mennyiséget megküldeni.
Kelt Mohol, 1912 január 20-án.
Teljes tisztelettel Hegedüs Péter, kereskedő.

Legjobb a dr. FORTI-féle

SEBTAPASZ

endkívül csökkenti a fájdalmat égéseknél, fagyásnál, laganatoknál, sebeknél, anélkül, hogy vágni kellene, **ögtön gyógyul** és visszanyeri rugékonyságát a beteg testrész, ha a csodás hatású eredeti

DR. FORTI-FÉLE SEBTAPASZT

használja! 20—30 éves sebeket begyógyít. Teljesen kiirtja a tyúkszemet. Utánzatoktól saját érdekében óvakodjék és ne fogadjon el mást, mint lepecsételt csomagolású itt is látható **FORTI LÁSZLÓ** aláírású védjegyezett **SEBTAPASZT**, mely

minden gyógyszertárban kapható.

Postán legkevesebb 2 nagy vagy 4 kis csomag küldhető a pénz előzetes beküldése mellett, utánvéttel.

Postai szétküldés naponta. **1 kis csomag ára . . 10,000 K**
1 nagy csomag ára . 15,000 K
(Esetleges árváltozás fenntartva.)

Főraktár:

Erényi Béla „DIANA"-gyógyszertára
Budapest, Károly-körút 5/a.

MENTŐ BALZSAM

Itt látjuk, hogy a családfő haldoklik, családja sír és Istentől vár segedelmet. Ebben a pillanatban kopogtat István gazda.

Látjuk, a mint István gazda beszélt, hogy a „Mentő Balzsam" az egyedüli reménység, mert ő is ettől öregedett meg, pedig már háromszor vártak halálát.

Látható, hogy az írni tudó ifjunak diktálja István gazda, hogy: Tessék küldeni három üveg valódi Mentő Balzsamot postafordultával, utánvéttel.

Ez a rajz mutatja, hogy a Mentő-Balzsam megjött: feleségе bead néhány cseppet a betegnek, mialatt leánya a fájós testrészeket dörzsöli. A beteg már kezd javulni.

Itt látjuk, a mint a volt beteg megüli 25 éves jubileumát és a feleségével örömében meghívja István gazdát, a ki kommendálta neki a Mentő Balzsamot, melyből 25 év óta mindennap bevesz nehány cseppet és a legegészségesebb ember lett belőle.

Már a neve maga elárulja, hogy mire jó a „Mentő Balzsam?" A „Mentő Balzsam" főcélja az, hogy a szenvedő emberiséget az életnek visszaadja, életét fenntartsa, hosszú időkre meghosszabbítsa és kinjaitól tökéletesen megszabadítsa. Éppen azért a „Mentő Balzsam" úgy van összeállitva, hogy annak használata után, bármilyen bajban szenvedő — legyen az öreg férfi, nő, gyermek — oltalmat találjon. A valódi „Mentő Balzsam" alkatrészeiben feltalálhatók ama Isten által teremtett és adományozott ezerféle gyógyszerek, melyeknek használata által nemcsak elejét vesszük a legveszélyesebb betegségeknek, hanem ott is segítségünkre van, ahol már az összes létező és legdrágább gyógyszerek is haszontalannak és érvénytelennek bizonyultak még 30—40 éves megrögzött bajoknál is. Sok halottnak hitt és fiatalnak és öregnek adta vissza erejét, egészségét a kor legvégső határáig. A „Mentő Balzsam" csodás hatását itt bemutatjuk tisztelt olvasóinknak öt rajzban, melyből látható, hogy miként gyógyult meg egy elveszettnek gondolt családfő a „Mentő Balzsam"-tól és hogy még 25 évre rá a legegészségesebb ember lett a „Mentő Balzsam" használata folytán. (Lásd az öt rajzot és magyarázatát.) A „Mentő Balzsam" használata olyan bajoknál, melyek rossz vértől, régi férfi- vagy női bajoktól visszamaradtak és elhanyagoltattak, továbbá jó hatású olyan betegségeknél, melyek meghülésektől vagy megerőltetéstől származnak, ilyenek csúz, köszvény, rheuma, hasogatás, csontfájás, nyilamlás, szúrás, szaggatás, gyomor-, lép-, májdaganat, hátfájás, félarcfájdalmak, fogfájás, torok- és szájbántalmak, izombántalmak, megmerevedett, zsibbadt testrészek, inak és erek gyógyitására, kinyujtására, fülszaggatás, szemhéjerősítésre. A „Mentő Balzsam" használható olyan bajoknál, melyek a gyomortól és hasbántalmaktól eredtek: gyomorgörcs, szélgörcs, gyomorégés, étvágytalanság, rossz emésztés, büzös szájiz, hideglelés, tüzesség, vértódulás, fejfájás, görcsös rohamok, epebántalmak, bélbajok, hasfájás, hasgörcs, továbbá szívdobogás, szívszorulás, ijedtség, vérzavar, idegesség, migrén, gerincbántalom, sorvadás, köhögés és fulladás, nehéz légzés, astma, heptika, tüdőgyulladás, szédülés, ájulás ellen. A „Mentő Balzsam" kitűnő vértisztító hatású is, de nem hashajtó, ezért azt gyöngék, öregek, ifjak egyaránt használhatják. Általában véve a „Mentő Balzsam" egy olyan háziszer, mely minden bajnál használható és rögtön segítségére jön a családnak. Bármily bajnál csak néhány csepp veendő cukorra vagy vízbe, külsőleg pedig a test bármely részét csak egyszerűen bekenjük és a baj végkép elmúlik. Egyszóval a „Mentő Balzsam" védőangyala minden családnak, azért ennek minden házban készenlétben kell állani, hogy szükség esetén elővehessük. A valódi „Mentő Balzsam" üvegje 21,000 korona. Postán legkevesebb két nagy üveg küldetik, utasitással.

Esetleges árváltozás fenntartva.

A valódi „Mentő Balzsam" sehol sem kapható és sehol sem rendelhető meg, csak a központi főraktárban:

TÖRÖK JÓZSEF

Budapest, Király-utca 12.

A valódi „Mentő Balzsam" más gyógyszertárban nem kapható.

Minden megrendelés forduló postával szállittatik a pénz előzetes beküldése mellett utánvéttel az egész országba.

A CSODATÁPSZER

Illés gazda beszél az asztalnál a fővárosi élményeiről.

„No anyjuk, ilyen csudát még nem láttam", — szólt Szabó Illés kölesházi gazduram a feleségének, mikor hazajött szép, nagy Budapestről.

Gyertök csak bejjebb; oszt addide kis lányom a tarisznyát, hogy kitegyem azt az Arneás iskátulyát.

Összefutott a ház népe s a nagy csöndben Illés gazda belefogott a beszédbe, miközben kíváncsi szemek sürün pislogattak a gyönyörü dobozra.

— Hát ahogy Pestön a Nagykörutón kiszóllított a Kalóz ur és lekecmerögtem a villanyos peronyrul a járdára, látok ám fene sok népet egy csomóba taszigálódni.

Elbucsuzott a villamoskalauztól.

No mondok itt történt valami. Mer Pestön minden sarkon történik valami. Ha egy kofa leesik a széktyirül, vagy egy suszterinas egyfolytába a levegőt nézi, oszt lyukat keres benne, körékerül mindig néhány időtoló. De annyi embört még sohse láttam egyhelyt, mint ott.

Egy patika kirakata előtt ágaskodtak.

Högyözték a fülüket nagyba.

Hallom ám, hogy egy embör nagyon beszél egy másik urfélének. Oszt ahogy hangoskodott, megálltak a többiek. Már akik ráértek. Merhogy ilyenkor mindenki ráér. Csak ugy ritt le rula az öröm, az egészség, a boldogság. **Mutogatott befele a kirakatnak**, ahol ilyen **Arnea** iskátulyákbul, mint ehun ez itt az asztalon, töméntelen sok volt toronyba rakva.

A patika előtt nagy csődület nallgatta a két ember beszélgetését.

Egyre hajtogatta, hogy az ő kis sápadt gyereke sehogy se akart enni. — Vézna, graszvány, beteg gyerök volt. Ő mög gyomorbajos, gyönge embör volt. A felesége 5 hetes gyereket szoptatott vóna, ha teje lött vóna. — Hát bevásált ebbül, mer érezte, hogy már csak ebbe kapaszkodhat.

És azóta nincsen bánata. Öröm a házatáján és nincs egyikőjüknek se panasza.

Egy iskátulyában 10 drb csokoládérud van. Kis gyerek naponta 3 drbot, fölnőtt 5 darabot fogyaszt. Hirős orvosok jót álltak érte. Aki gyönge, kimerült — az erős lösz tüle. A haloványt, vérszegényt, lefogyottat helyrehozza. Nagy étvágyat csinál. Gyomor és bélbajos könnyen emészti: Gyereket hizlal. Csontra, vérbe megy. Teje lesz tőle a szoptatósnak. Idős ember erőre kap; ha eszi, ugy érzi magát, mint 30 éves korában. Munkábaállás előtt 1—2 drb fogyasztása táplál, frissit, erősit. — Csupa jó orvosság van csokoládé közé keverve.

A patikába Illés gazda is ment Arnea nemes tápszert vásárolni.

Hejh, csak láttátok volna. Csöstül dőltek be a patikába, mög sorba álltak kivül. A kaszéros frajla alig győzte szedni a 15.000 koronákat dobozáért.

Hát ami a pestinek jó, az nekünk is jó, — mondok. Bemöntem én is, vöttem, itt van. Most mi is kitróbáljuk. Ránkfér. A gyomromat rég fájlalom, a Kata is egyre fogy, az asszonynak, hogy gyönge, nem log ártani, ami nekünk használ.

És gazda és családja az Arnea nemes tápszertől jó bőrbe jutottak.

És azóta a csodaszer **megtette hatását** Szabó Illés háza körül. Nincs panasz. A szomszédok pedig és messzi tanyákról idegenek is sorjába kérik Illés gazdát, hogy mondaná meg: hol kapható az uj csodaszer?

— Hát minden patikában, drogériában, füszer- és csemegeüzletben. cukorkásboltban, — feleli Illés gazda, ahol pedig **nem volna kapható, oda postán már 3 dobozt is 45 ezer koronáért küld a pénz előzetes beküldése mellett, vagy utánvéttel az**

ARNEA tápszergyár, Budapest, Angol-u. 17

Ha fájdalmak gyötrik az embert

elveszíti az életkedvét és munkaképességét, semmiben sem leli örömét és nemcsak család jának, hanem önmagának is terhére van.

Erő, egészség, testi épség

azok a kincsei az embernek, amelyeket tehát meg kell becsülnie és óltalmaznia.

Mi olyan biztos háziszert adunk a kezébe, amely nemcsak a legjobb fájdalomcsillapító, idegerősítő és bedörzsölőszer, hanem bélsőleg cukorra cseppentve is kitűnő hatású. Csúzos, köszvényes vagy bármily hűlésből eredő szaggatásnál, fejfájásnál, fogfájásnál néhány percig dörzsöljük be a fájdalmas helyet a valódi Erényi-féle

Diana-sósborszeszszel

s a fájdalom alig néhány perc mulva megszűnik. Makacsabb fájdalmaknál ajánlatos a Diana-sósborszeszszel borogatásokkal kezelni a beteg testrészt. Valóságos jótétemény ez a csodaszer, melynek egy házból sem szabad hiányoznia.

Diana-sósborszesz

minden patikában, illatszertárban és háztartási cikküzletben kapható. Ha valamelyik kis helységben vagy tanyán nem volna beszerezhető, írásbeli megrendelésre már 3 próbaüveget is szívesen küld postán 50,000 korona utánvéttel a

DIANA SÓSBORSZESZGYÁR

BUDAPEST, ANGOL-UTCA 19.

Ne fogadjon el utánzatokat! * Csak „Diana“ névvel valódi!

Legújabb hálalevelek:

Tisztelt uraim!

Hálával köszönöm a küldött 3 üveg Diana sósborszeszt, mely tőlük, amikor kockacukorra cseppentve bevettem egy kanállyal, azonnal elmulták a gyomorgörcseim. De nem csak nekem segített az Önök csodaszere, hanem e hó influenzarombam is nagy hasznát láttam. Vettem kovácsolt bandtam csirkéimnek és attól teljesen [illegible]. Ez a szer egy kólikás lovamnál is jó szolgálatot tett.

Magyarbóly. Németh János, gazdálkodó.

T. Diana-gyár Budapest.

Sokat szenvedtem hátfájásban, szaggatásban, oldalszúrásban, de az Önök csodaszere, a Diana-sósborszesz, hamar feltámasztott, meggyógyított. Az Isten áldja meg érte, aki [illegible].

Dunapentele. Hálás hívük

Horvai Ferenc, kovácsmester.

Kedves Igazgató úr!

Miután hogy a faluban elfogyott a Diana-sósborszesz, kérem, küldjön abból egyszerre 6 kis üveggel. Többen állítják önnek ephez a remek széshez, hogy olcsóbb legyen, hiszen tavaly minden házban szükség van rá, mert nem is lehetett már ellenni nélküle.

Köszönettel az iránytuk való szívességét.

Szombathely. Tiszteletel!

Tihár János, ny. máv. pályafelv.

Tisztelt gyógyszerész úr!

Nem hiába mondják mindenfelé, hogy a valódi Diana sósborszesz valóságos háziáldás, mert szegény urámnak akinek már jártányi ereje se volt a nagy csúzos fájdal, maktól, teljesen visszaadta a drága egészségét. Kenegettük vele vagy egy hétig, ahol legjobban fájt neki é hizony olyan ma az uram megint, mint vőlegénykorás ban volt.

Küldjenek még egy nagy üveget postán utánvéttel. Többre már talán nem is lesz szükség.

Páty. Tisztelettel

Leimdörfel Györgyné.

Uraim!

Örömmel tudatom, hogy a beteg kisfiam, aki napokig feküdt magas lázban s az orvos tanácsára sósborszeszes borogatásokba rakiuk, hamarosan jobban lett és 2 nap mulva fel is kelt. Ezt az önök sósborszeszének köszönhetjük, mely valóságos kincse az emberiségnek.

Rákosfalva. Üdvözlettel

Orbán Károly, postatiszt.

Tisztelt Diana-gyár!

Keresztlányom részére, aki torokfájásban szenved, kérek sürgősen küldeni egy középüveg Diana-sósborszeszt, mert én is avval öblögettem a torkomat, mikor a télen megbetegedtem és 3 nap alatt minden elfuját olna a fájdalmakat.

Bélapátfalva. Özv. Bata Jánosné, okl. szülésznő.

Pista levele Amerikából.

Kedves, jó Szüleim! Nem tudom, emlékeznek-e még Pista fiukra, aki éppen a nagy háború kitörése előtt ment el új hazát keresni az Új világban.

Lehet, hogy már el is sirattak és el is feledtek, de nem lenne csoda, mert hisz azóta sem írtam egy árva sort sem és olyan viszontagságokon mentem keresztül, amilyenről kedves, jó szüleim odahaza, a gömöri faluban talán még csak nem is álmodtak.

Úgy történt a dolog, hogy amikor kijutottam ide, ebbe a zűrzavaros világba, hát csak elindultam a húszemeletes chicagói nagy házak között, hogy munkát találjak. A városban azonban sehol nem volt munka, csak kint a város végén, ahol a vágóhidak vannak. Kedves, jó szüleim, itt naponta annyi ökröt vágnak le, amennyi összesen van az óhazában. Beálltam mészárosnak. Hajnali négy órától késő éjszakáig kellett dolgoznom, de ez nem lett volna baj.

Ám egy napon nekem rontott egy dühös bika és valósággal gulyássá aprított. A sebeim gennyesedni kezdtek, az orvosok nem tudtak rajtam segíteni, egyik kórházból a másikba cipeltek és az amerikai orvosok mint elrettentő csodát mutogattak.

Egy napon azután meglátogatott a kórházban Turi Jóska, talán emlékeznek, kedves szüleim, a harangozó fia és engedélyt kért, hogy behozhasson egy „3 rózsa balzsam" nevű gyógyitószert, ami használ hideglelés ellen, hasfájás ellen, rosszullétnél, vértódulásnál, gyomorfájás esetén, idegesség ellen és kimerültségnél. Elmondotta azt is, hogy meggyógyítja ez a fájós szemet, a vágott vagy szúrt sebet, a reumát, a köszvényes bántalmakat és külső bedörzsöléssel vagy borogatás formájában gyerekeknek és aggastyánoknak, felnőtt férfiaknak és nőknek egyaránt használ.

Hát erre az orvosok is kíváncsiak voltak és nagy volt a meglepetésük, amikor én rövid időre rá, hála Istennek, teljesen kigyógyultva, rangosan elléptkedtem. Első dolgom volt, hogy elmenjek a patikába kedves szüleimnek néhány üveg balzsamot vásárolni. De a patikus lebeszélt s azt mondta, hogy kár a drága költségért, mert a „3 rózsa balzsam"-ot Budapesten, a Török patikában is meg lehet kapni, a Király-utca 12. szám alatt. Török Amerikából ládaszámra hozatja.

Hogy hosszú, egészséges öregkort megérjenek, rendeljék meg azonnal, mert amint a mellékelt képeken láthatják, kedves szüleim, mindig akad a háznál olyan baj, amire a legjobb első segítség az egész világon a párját ritkító „3 rózsa balzsam".

Kezüket csókolja szerető fiuk ***Dömötör Pista.***

A valódi Stollmann A. Chicagó U. S. A. **„3 rózsa balzsam"** magyarországi főraktára **Török József, Budapest, Király-utca 12.** Postán legkevesebb 2 nagy üveget küldünk utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése mellett.

A Királyi Magyar Egyetemi Nyomdánál

VÁSÁROLJON!

SOKAT MEGTAKARÍT, mert egy helyről egy levélben megrendelhet és egy csomagban megkaphat minden, amire szüksége van.

NYOMTATVÁNYT

A LEGSZEBB KIVITELBEN, A LEGOLCSÓBBAN kaphat. A nyomda készít névjegyet, meghívót, oklevelet, plakátot, bármilyen többszínnyomatú kereskedelmi és hivatalos nyomtatványokat, katalógusokat, illusztrált tudományos műveket, árjegyzékeket, folyóiratokat és mintaszerű tankönyveket.

IRÓSZEREKET

AZ ÍRÓSZEROSZTÁLYON LEGMEGBÍZHATÓBBAN vehet. Elismert legjobb gyártmányú írószerek: ceruza, ce zavédő, csavarirón, irótoll, tollszár, töltőtoll, író- és színes tinta, radir. IRODASZEREK: tintatartó, írómappa, itatóstapper, papírvágóolló és kés, fémvonalzó, iratkapocs, iratfűzőgép, levélmérleg, számozógép, gummibélyegző, festékpárna. ÍRÓGÉP, festékszalag, karbonpapír. PAPÍRNEMŰEK: levélpapír, borítékok, fogalmazó-, irodai és miniszterpapír, vonalozott papirok, itatós, indigó- és csomagolópapír. ISKOLASZEREK: palatábla, kréta, szivacs, irka, rajzpapír, rajztömb, rajztábla, rajzszög, puha irónok, pasztellkréták, festék, ecset, tus, körző, vonalzó. NOTESZKÖNYVEK.

KÖNYVEKET IS

BESZEREZHET A KÖNYVOSZTÁLYON. Ott megtalálja az érdeklődésének megfelelő legjobb könyvet, akár ismeretterjesztő, vagy tudományos mű, akár vers, színmű, regény vagy novella legyen is az. Bárhol hirdetett könyvekről felvilágosítást nyerhet.

MÁR MINDEN ÖSSZEGÉRT JÓ KÖNYVEKET KAPHAT. Írja meg, mennyi pénz áll rendelkezésére könyvbeszerzésre és az irodalom milyen szaka érdekli, küldjön válaszbélyeget és a könyvosztály megbízhatóan ajánlani fogja a megfelelő értékű legjobb könyvet. Ha pedig önállóan óhajt választani, kérjen érdeklődésének megfelelő szakjegyzéket.

Kottáit, gyermekei tankönyveit is a könyvosztálynál szerezze be. Nagy ifjúsági könyvraktár. — Tankönyvek, könyvtári könyvek, folyóiratok, hivatalos könyvek tartós és olcsó kötése.

Érdeklődés-, megrendelések címzése: Budapest, VIII., Múzeum-körút 6. Gólyavár

Rheuma, köszvény, csúz, ischiás

ellen legbiztosabb, leghatásosabb fájdalomcsillapító és gyógyhatású

háziszer

a Prof. dr. Buttler chikágói (amerikai) orvostanár laboratóriumában készült

DALMA rheuma gyógy-házi-kenőcs és tabletta

A Prof. dr. Buttler-féle Dalma rheuma gyógy-házikenőcs egyszeri bedörzsölésnél elmulasztja a rheumás fájdalmakat, szünteti a szúrásokat, köszvény-, ischiásfájdalmaknál párszori bedörzsölésnél csodás eredményeket érnek el. A testrész füne csillapodik, kellemesen hűsítő érzést okoz, fáradt izmokat felfrissíti, megszünteti a legmakacsabb lobot, fájdalmat és merevséget.

A Prof. dr. Buttler-féle Dalma-tabletta használata elősegíti a kenőcs hatását, mert megtisztítja a szervezetet, a vérkeringést helyreállítja és ezáltal csodás hatást ér el a fájdalmaktól kimerült betegnél.

Ezer és ezer hála- és köszönőlevél igazolja, hogy a Prof. dr. Buttler-féle Dalma rheuma gyógy-házikenőcs és tabletta visszaadta az emberek ezreinek egészséges munkakedvét és ellenállóbbá tette ezen betegségekkel szemben. A Prof. dr. Buttler-féle gyógy-házikenőcs a hozzávaló Prof. dr. Buttler-féle tablettával együtt nagyszerű hatást biztosít.

A Prof. dr. Buttler-féle DALMA rheuma gyógy-házi-kenőcs és tabletta

kapható a magyarországi főraktárban:

TÖRÖK JÓZSEF R.-T. gyógyszertára

Budapest, VI., Király-utca 12.

Postai szétküldés naponta, utánvéttel a legolcsóbb napi áron, diszkrét csomagolás.

STOLLMANN A.

ASTHMAPOR
ASTHMALIN

(Törvényesen védve.)

Belégzés által hat és azonnal könnyebbséget hoz asthmánál, légzési nehézségeknél és bronchitisnél

Ezen gyógyszer egy amerikai orvos sokévi tanulmányának és számtalan kísérletének eredménye, ki különösen a tüdő- és légzőszervek megbetegedésével foglalkozott. Oxygéntartalmú vegyiszerek összetétele ez, oly növényekkel és növényi részekkel, melyek már magukban véve is a multban igen előnyösen **asthma, légzési nehézségek és légzési szervek megbetegedése ellen** használtattak. Ezen növények különösen alkalmasak arra, hogy azonnali könnyebbülést és ennek következtében

teljes gyógyulást

létrehozzanak, mert a belégzés által a használatnál keletkezett gyógyszeres füst direkte a légi utakra hat és azokat a betegségi állapotokat javítja, melyek a kellemes könnyebbülési érzetben nyilvánulnak. Ezen betegségek kísérője a görcs, enyhül, a gyulladt nyálkahártyák javulnak, a nyálka elválasztása könnyebb lesz és még olyan betegek is nyugalomhoz és álomhoz jutnak, kik addig csak ülve (egy széken) tudtak aludni. A füst nem kellemetlen, nem káros és minden beteg jól tűri. Állandó használatnál gyógyulások ott is elérettek, ahol más gyógyszerek, labdacsok stb. eredménytelenek voltak.

A csomag csak az itt látható aláírással valódi és minden gyógyszertárban kapható, ahol nem volna kapható, oda postán utánvéttel a legolcsóbb napi árban küld a magyarországi főraktár

TÖRÖK JÓZSEF R.-T. gyógyszertára,

Budapest, Király-utca 12.

A két legolcsóbb MESEKÖNYV:

I.

A HŐS KAKAS

19 képpel

II.

FÜTTYÖS FERKÓ

21 képpel

Ára db-ként 5000 kor., portóval 8000 korona.

KIRÁLYI MAGY. EGYETEMI NYOMDA
Budapest, VIII., Múzeum-körút 6. sz. (Gólyavár)

A jó gazda nem a maga kárán tanul,

hanem mások tapasztalatait értékesíti.

CZAPÁRY BERTALAN

SZŐLŐLUGAS

című munkája minden szempontra kiterjedő figyelemmel szól a szőlőművelésről. Közérdekű és új az a rész, melyben a szerző az ú. n. ugarművelést lugasművelésé tökéletesíti és ezáltal oly helyeken is lehetővé teszi a szőlőlugasok létesítését, ahol a szőlőtöveket a zord időjárás miatt télen takarni. A függelék pedig tartalmazza az ajánlható szőlészeti és borászati szakkönyvek jegyzékét **Tankönyvül használható mindennemű gazdasági iskolában.** A gazdagon illusztrált, nagy szeretettel megírt könyvecske ára 14,000 korona.

Megrendelhető:

A KIR. M. EGYETEMI NYOMDÁNÁL

Budapest, VIII., Múzeum-körút 6. (Gólyavár)

Kinek kell használni Erényi „ICHTIOL-SALICYL"-t?

1. Aki a test bármely részén viszketegségben szenved. 2. Aki a test bármely részén bőrbántalomban szenved. 3. Aki a test bármely részén izzad. 4. Akinek heves végbántalmai vannak. 5. Akinek végbélviszketegsége van. 6. Aki haemorrhoidás fájdalmait csillapítani óhajtja. 7. Aki a test bármely részén bőrbántalomból kifolyólag viszketegségben szenved. 8 Aki bármilyen sebének tüzességét csillapítani óhajtja. 9. Aki legrégibb sebeit beszárítani óhajtja. 10. Akinek feje ótvaros. 11. Aki folyton szivárgó sebeit beszárítani óhajtja. 12. Akinek keze vagy lába izzad. 13. Akinek aranyeres fájdalmai vannak. 14. Akinek sömörös kiütései vannak. 15. Akinek bőrkütege (ekzemája) van. 16. Akinek lábai, ujjai. kezei fagyosak, vagy dagadtak, vagy kisebesedtek, vagy viszketnek. Fagydaganat tüzességét azonnal csillapítja, hűsíti és a viszketés megszűnik. Orvosok rendelik kitűnő eredménnyel. Akik bőrviszketegségben szenvednek télen-nyáron, tavasszal-ősszel

Erényi „ICHTIOL-SALICYL"-t használjanak.

Erről a kenőcsről el van ismerve, hogy mint egyedüli különlegességi szer a saját nemében, tökéletesen megszünteti néhány heti használat után még a legmakacsabb bőrviszketegséget is az egész testen és soha többé vissza nem tér. Mindenki, aki bőrviszketegségben szenved, rendeljen Erényi-féle „Ichtiol-Salicyl"-t. Rövid használat után meg fog győződni róla, hogy ennél jobb szer betegsége ellen nem létezik. A valódi „Ichtiol-Salicyl" már néhányszori bedörzsölés után teljesen megszüntet bőrrepedést, bőrhámlást, kipállást, test- és lábizzadást. Szagtalan és ártalmatlan szer lévén, a test bármely részén, sőt az arcon is használható. Kellemesen hűsít, fájdalmat csillapít, legrégibb sebeket is szárít. Ahol az összes létező szerek eddig nem használtak, ott az Erényi-féle „Ichtiol-Salicyl"-lal biztos az eredmény: feldörzsölésnél, viszketegségnél, bőrbántalmaknál. Még 25—30 éves bőrbántalmakat és viszkető sebeket is megszüntet. — Bármitől származó seb vagy kisebesedés és feldörzsölés beszárítható és tüzessége rögtön csillapítható Minden kiütés 8 nap alatt elmúlik, bármennyire torzítja az arcot, kezet vagy a test bármely részét.

A teljes gyógyulás előmozditására ajánlatos még hozzárendelni az Erényi „Ichtiol-Salicyl"-szappant és a „Satanella"-hintőport.

Az eredeti Erényi „Ichtiol-Salicyl" 30,000 koronás, az eredeti Erényi „Ichtiol-Salicyl"-szappan 12,000 koronás és a „Satanella"-hintőpor 15,000 koronás dobozokban csak a kizárólagos készitőnél kapható:

Erényi Béla DIANA-gyógytára Budapest, Károly-körút 5.

(Postai megrendelések a pénz előzetes beküldése mellett utánvéttel aznap szállittatnak.)
Több mint egymillió köszönőlevél érkezett be a világ minden részéből. (Esetleges árváltozás fenntartva.)

A Magyarországon tartatni szokott orsz. vásárok jegyzéke.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumban összeállított legújabb adatok nyomán.

Abauj-Szántó, (Ab.-Tornam.) nagycsüt., júl. 13., okt. 4. és decz. 6. megel. 1 n. állatv.

Ahád-Szalók (Szolnokm.) febr. 16., máj. 18., aug. 10., nov. 11-ét megel. vas. és hétfőn.

Abony, (Pestm.) máj. 30-át, aug. 20 és nov. 30. megel. vas. és hétf. orsz. vás.

Acsa, (Pestm.) ápr. 15. okt. 29.

Ada, (Bácsm.) márc. 19., jun. 15. és okt. 25-ét megel. vas. és hétfőn.

Adánd, (Somogym.) Laet vas., Nep. János, Urszine vált. és Mindsz. n. mag. fogl. het. tétfőn. A vás. 2 nap tart.

Akna-Sugatag, (Máramarosm.) ápr. 24. és okt. 26. napját mag. fogl. hétfő és kedd.

Al-Csill, (Aradm.) ápr. 24., jul. 11., okt. 26. Ha e n. ün, esik, a köv. nap.

Alberti, (Pestm.) máj. 16., jul. 13., nov. 5. megel. v. és hétf.

Alhó, (Vasm.) márcz. 19., pünk. el. hétfő, okt. 8., decz. 18.

Alibunár, (Torontálm.) ó-napt. sz. pünkösd és ó-napt. sz. Mária mennybemen. napj.

Alinás, (Bácsm.) febr. 9., máj. 1., szept. 14. és nov. 22., ha e n. vas. esnek, a köv. hétfő, ha hétfő kiv. más n. esnek, a vás. a megel. hétfőn tart.

Alpár, (Pestm.) virágvas. és okt. 10. megel. vas. és hétfő.

Alsó-Balog, (Gömörm.) febr. 3—4., ápr. 5—6., jun. 8—9., nov. 12—16.

Alsó-Diós, (Pozsonym.) fekete vas. ut. kedd; a sz.-háromsz. vas., Egyed- és András n. mag. fogl. het. keddjén.

Alsó-Domboru, (Zalam.) márczius 19., máj. 16., jul. 13., decz. 9

Alsó-Kubin, (Árvam.) febr. Szeszag. vas. ut., virágvas. ut., jun. 24. ut., szept. 8. ut., nov. 19. ut. hétfőn.

Alsó-Lendva, (Zalam.) jan. 25., Miserere hét. csüt., husv. el. nagycsüt. pünk. ut. hétfő, okt. 28., karácsony el. csüt., Jú. 28. és aug. 28.

Alsó-Lipnicza, (Árvamegye) Pál förd. Szárl. b.-assz. n. és Luk. ap napja ut. hétfő.

Alsó-Meczenzéf, (Abauj-Tornam.) husv. el kedd, szept. 6.; jul. 2. köv. hétfő és adv. 1. vas. köv. n.

Alsó-Némedi, (Pestm.) ápr. 2., jul. 4., szept. 2., decz. 3 vas. és hétfő.

Alsó-Nyárasd, (Pozsonym.) ápr. 24., jul. 26., szept. 8., nov. 25. ut. eső csüt.

Alsó-Ór, (Vasm.) husv. ut. 2. hétfő, aug. 10., nov 11., orsz. kirakóvás.

Alsó-Palojta, (Hontm.) szept. 17., nov. 1.

Alsó-Páty, (Vasm.) febr. 3., máj. 4., szept. 4., nov. 4.

Alsó-Ság, (Vasm.) ápr. 4., máj. 25., szept. 21., nov. 5. Ha ünnepre esik, köv. n.

Alsó-Sebes, (Sárosm.) nagypéntek előtti szerdán.

Alsó-Vereczke, (Beregm.) jan. vízkér., márcz. Elek, ápr. sz.-György, jun. Pét. és Pál, aug. Mária és okt. Parászkeva n. mag. fogl. hetek szerda és csüt. n.

Antalfalva, (Torontálm.) ápr. 1., okt. 10.

Apátfalva, (Borsodm.) márcz. 19., máj. 29., aug. 14., nov. 30.

Apátfalva, (Csanádm.) ápr. 24., jul. 26., szept. 8 és nov. 25. ut. hétfő és kedd n.

Apatin, (Bácsm.) máj. 16. és okt. 21. Ha az eng. határn. más n. esik, mint vas., v. hétfő, az el. hétfőn tartatik.

Apcz, (Hevesm.) márcz. 19., aug. 1. és okt. 15 megel. hétfő napokon.

Apostag, (Pestm.) jun. 24 és okt. 12 megel. vasárnap.

Aracs (Krauyova), (Torontálm.) máj. 13., jul. 13., okt. 30. Ha a határn. nem esik vas., a vás. a megel. vas. tart.

Arad, Jud. v. fek. vas. megel. pént., jun. 29. ut. pént. és nov. 5. megel. pént. kezdv. 4 napi tartammal és jed. a megjel. pént. és szomb. kizáról. állatv., vas., hétfő és keddi nap. ped. kirakóvás. Mind. hétt. és pént. hetiv.

Aranyos-Maróth, (Barsm.) a febr. 2. n. és a husv. ün. megel. hétfő és kedd, sz.-György n. köv. 2. hét hétfő és kedd n., junius 29. megel. hétfő és kedd, jul. 25 köv. 2. hét hétfő és kedd, szept. 29., nov. 1. és decz. 25. megel. hétfő és kedd. Hétfő baromv., kedd kirakóvásár

Aranyos-Medgyes, (Szatmárm.) fek.-vas. het., nagyhétben, áld. csüt., jun. 24., aug. 8., nov. 5. és decz. 24. mag. fogl. hét kedd, szerda, csüt. n. Ha e n. ün. esnek, a megel. két nap

Asszonyfa, (Győrm.) máj. 9. és szept. 14

Aszaló, (Ab.-Tornam.) márcz. 28., jun. 22., decz. 31.

Aszód, (Pestm.) áld csüt., sz.-Istv. és sz.-Márt. ut. pént.

Avas-Felsőfalu, (Szatmárm.) a márcz. 19. megelőző és szept. 8. után köv. hétfő.

Avas-Ujváros, (Szatmárm.) márcz. 1., máj. 1., jun. 12., aug. 15., okt. 25. mag. fogl. het. hétfőjén.

Babócsa, (Somogym.) márcz. 19., szt.-háromságvas. ut. hétfő; aug. 24., nov. 30.

Bács, (Bácsm.) márcz. 10. ut. hétfő, máj. 21. ut. hétfő, szept. 8. és okt. 26. ut. hétfő.

Bács-Földv., (Bácsm.) márcz. 22., máj. 22 aug. 21., ha a vás. ün., v. vas. el. n. esik, a vás. az el. hét vas. tart.

Bacskó, (Zemplénm.) junius 19., szept. 8

Bagonya, (Zalam.) máj. 19., szept. 4.

Baja, febr. 14. megel. vas., ápr. 24., jul. 22., szept. 21. és decz. 6. Ha a 4 ut. határn. a hét közep. esik, az illető vásár a megel. vas. követ. hétfőn tartatik.

Bajmócz, (Nyitram.) jan. 7. kirakóv., ápr. 17. marhav., ápr. 24. kirakóv., pünk. el. kedd marhav., pünkösd ut. kedd kirakóvásár, aug. 17. marhav., aug. 24. kirakóv. okt. 4. kirakóv., 8 n. előz. állatv., a vízker. vás. megel. állatv. 8 nappal el., nov. 4. marhav., nov. 11 kirakóv., decz. 30. marhavásár.

Bajmok, (Bácsm.) máj. 25. aug. 24., nov 11. Ha e határn. vas. nem esnek, az előtte való héttőn tartatik.

Bajna, (Esztergom.) febr. 16., máj. 16., aug. 16. és nov. 16. n. mag. fogl. het. szerd. és csüt. marha- és kirakó orsz. vásárok.

Bakabánya, (Hontm.) Septuag. vasárn. el. szomb és hétfő, ápr. 24. el. n. baromv., magán a napon kirakóv., jul. 1. és 2., aug. 31. és szept. 1., decz 6. el. n. marhav., Miklós n. kirakóv.

Bakonya, (Baranyam.) jun. 10., szept. 29.

Baksa és Győrfa, (Zalam.) május 4., szeptember 14.

Balassa-Gyarmat, (Nógrádm.) jan. 6. és febr. 2. napját megel. hétfő és kedd ha hétf. vagy kedd ün. esnélt, a következ. két n., Laet. vas. köv. hétfő és kedd, máj. 1. megelőző hétfő és kedd, jun. 26., ha vas. esik, a köv. hétfő és kedd, ha szomb. esik, a megelőző hétfő és kedd, aug. 20. megel. hétfő é. kedd, ha vas. esnek, a köv. két nap, szept. 29. Ha utóbbi nap vasárn. esik, a következ., ha más n. esik, a megel. hétfő és kedd, nov. 1. megel. hétfő és kedd n. jun. 28., v. ha vas. esik, a köv. hétf. és kedd, szomb. esik, a megelőző hétfő és kedd.

Balaton-Füred, (Zalam.) jan. 14., ápr. 15., jul. 11., szept. 11.

Balkány, (Szabolcsm.) ápr. 1. és jul. 1., nov. 1. és decz. 25. n. megel. kedd orsz. kirakó- és állatvásár

Balmaz-Ujváros, (Hajdum) febr. 2., máj. 25. aug. 14. nov. 19. n. mag. fogl. hét szerda. Minden szerdán helyi állatfelhajtással.

Bán, (Baranyam.) márcz. 10., jun. 1., szept. 29. és decz. 8. határn. megel. hétfő.

Bán, (Trencsénm.) Háromkirvás.: állatvás. jan. 2., kirakóv jan. 5. Szeszag. állatv. febr. 1., kirakóv. febr. 7. Sz.-Györgyn. állatv. ápr. 17., kirakóv. ápr. 20. Szenthároms.: állatv. máj. 22., kirakóv. máj. 25. sz.-jánosi állatv. jun. 22., kirakóv jun. 24. B.-assz.: állatv. aug. 14., kirakóv aug. 17. Sz.-Mihálynapi állatv. szept. 25., kirakóv. szept. 28. Simon és Judásn. állatv. okt. 26. kirakóv. okt. 28. Luczán. állatv. decz. 11., kirakóv. decz. 14.

Bánlak, (Torontm.) szept. 11.

Bánok-Szt.-György, (Zalam.) ápr 24., jun 24., aug 3. nov. 29.

Bánréve, (Gömörm.) marcz. 18. és szept. 6. orsz. vás.

Baracska, (Bácsm.) jun. 17., okt. 20. Ha a határn. vas. esik, a v. köv. hétfő tart.

Baranyavár, (Baranyam.) febr. 2., jun. 8., aug. 5., nov. 15. n. mag. fogl. hét hétfő.

Barátfalva, (Vasm.) husvét kedd, jul. 2., aug. u.-boldassz ut. n., nov. b.-a. av. n.

Barcs, (Somogym.) ápr. 1., jun. 24., szept. 2., decz. 9.

Bártfa, (Sárosm.) 1. Mátyásn vás.: febr. 24. mag. fogl. hét szerda kir. 2. Józsefn vás.: márcz. 19. mag. fogl. hét szerda kir. 3. Zsófian vás.: máj. 15. mag. fogl. hét szerda kir. 4. Ker. Jánosn. vás.: jun. 24. mag. fogl. hét szerda kir. 5. Sz.-Egyedn. vás.: szept. 1. mag. fogl. hét szerda kir. 6. Terézian. vás.: okt. 15. mag. fogl. hét szerda kirakóv. 7., Tamásn. vás. decz. 21. mag. fogl. hét szerda kirakóv. Határn. megel. hét szerda orsz. állatv.

Bát, (Hontm.) Septuag. előtt csüt. baromv., ut. hétfő kirakóv., virágvas., Kogaten., aug. Lőrinez, adv. III. vas. és nov Mártonn. el. csüt. n. baromv., a 3 n. utáni hétfőkön kirakóvás.

Báta, (Tolnam.) ápr. 9. és okt. 15. mag. fogl. hét hútfő n.

Bátaszék, (Tolnam.) márcz. 19., jun. 16., szept. 24. és okt 28. megel. hútfő n.

Báté, (Somogym.) márcz. 10., máj. 25., aug. 29. és okt. 9.

Bátka, (Nógrádm. máj. 20., szept. 29.

Bátorkesz, (Esztergomm.) jan. 25., máj. 4., jul. 2., szept. 14., nov. 11. orsz. vás.

Battonyá, (Csanádm.) virágv. el. 2 hét., Péter-Pált megel. vas. és Döm. n. el. 2 hét.

Battyánd, (Vasm.) jul. 10., szept. 10., ha e n. ün. esnek, az ut. köv. hétközn., máj. 28. és nov. 10.

Battyánfalva, (Vasm.) márcz. 26., pünk. el. kedd, jul. 2., aug. 15., okt. 8.

Bavanistye, (Temesm.) máj. 22., okt. 26.

Bazin, (Pozsonym.) febr. Dorottyan, ut. szerda, ápr. husv. ün. megel. szerda, jun. a pünk. ün. megel. szerda, jul. Magdolna ut., aug. szt.-Árost. ut., okt. Fer. ut., nov. Katal. ut. mindig szerda napon. Minden szerdán hetivásár.

Becsehely, (Zalam.) márcz. 19., máj. 11., szept. 11., okt. 13.

Bécz, (Somogym.) máj. 23., okt. 4.

Beczkó, (Trencsénm.) sz. Gergely n., Kereszti. n., Péter és Pál, István és Katalin nap el. kedd.

Bega-Szt-György, (Toront.-m.) ápr. 15., szept. 30., jun. 20

Begecs, (B.-Bodrogm.) hetenk. hétfőn állatfelh. és helypénzsz. jog nélkül hetiv.

Békés, (Békésm.) márcz. 24., jun. 20., szept. 29., ha nem vas. esnek, a megel. vas. kezd. a vás., 1. n. kirakóv., megel. két nap állatvás.

Bék.-Csaba, (Békésm.) márcz. 3., jul. 1., okt. 26., decz. 2. adv. vas. Az orsz. vás. 3 n. tart., a vás. tart. kit. határn. megel. pént. a szarvasm., juh- és sertésv., 2. n. szomb. a lóv., 3. n. vas. kirakóv. Ha a kit. n. nem vas. esnek, a kirakóv. a kit. n. megel. vás. tart.

Bél, (Biharm.) márcz. 1., jun. 1., szept. 1. és okt. 1. mag. fogl. hét kedd marhav. és szerda kirakóvásár.

Bélaház, (Pozsonym.) márcz. 19., jun. 8., szept. 4., decz. 23

Belatincz, (Zalam.) jan. 20., febr. 24., ápr. 25., jun. 27., jul. 15., nov. 5.

Beled (Sopr.-m.) kedden hetivás., ha ünnapre esik, előző hétfőn. Minden hó első keddjén marhavásár.

Belényes, (Biharm.) gör. napt. sz. gy.-sz. b.-a. het., György het., Illés het., Demeter h. csüt. és pént.

Bellus, (Trencsénm.) febr. Máté, ápr. ut. szerda állatv. csüt. kirakóv., jun. Fülöp-J. aug. Ursz. vált., szept. Mária szül. n., okt. Simon-Juda.

Beodra, (Torontálm.) máj. 6., szept. 8., nov. 1. Ha nem vas. esik, a vás. megel. vas. tart.

Berczel, (Szabolcsm.) febr. 16., jun. 2., aug. 24., okt. 15.

Beregszász, (Beregm.) virágv. el. hét szerda és csüt., pünk. el. másfél hét. szerda és pént., Pád. Antal n. ut. köv. hét szerda és csüt., Bert. n. mag. fogl. hét szerda és csüt., Mindsz. n. het. szerda és csüt., Lucza n. mag. fogl. hét szerda és csüt., szept. 15-ikét mag. fogl. hét szerd. napján orsz. sertésv., szerdán hetivásár.

Berencs, (Szabolcsm.) jul. 2., decz. 18.

Berettyó-Ujfalu, (Biharm.) ápr. 24., aug. 15., okt. 9. n. megel. és jun. 21. n. mag. fogl. hét szerda és csüt. n. orsz. vás., a vás. 1. n. szerda juh- és sertésv., 2. n. csüt. ló- és szarvasmarhavásár, mindkét napon kirakóv., csütörtökön hetivásár.

Berzászka, (Kras.-Szörénym.) jul. 25—26. és nov. 7—8., máj. 26. és 27., okt. 6. és 7. Minden héten vas. állatfelhajtás nélküli hetivásár.

Berzencze, (Somogym.) husv. 2 héttel megel. tek. vas. ut. hétfő, jun. 13., aug. 10., decz. 28.

Berzevicze, (Sárosm.) Bálint n., husv. n., pünk. n., Bert. n., Mindsz. n. és kar. napját megel. szerda, ha e n. ün. esnek, az előző hét szerda napjain. Minden hét szerd. piaczi helypénzsz., de állatfelh. nélküli hetivásár.

Berzova, (Áradm.) márcz. 21., jul. 6., okt. 26. n. megel. vas.

Besztercebánya, (Zólyomm.) jan. 25—27., máj. 7—9., nov. 30. és 31., decz. 1. és 2.

Bezdán, (Bácsm.) márcz. 15., jul. 16., szept. 29. és nov. 19. n. megel. hétfő n. Ha vas. esik, a köv. hétfő, ha hétfőre esik, az nap tart. a vásár.

Bicske, (Fejérm.) jan. 25., máj. 3., szept. sz. Máté evang., jul. 25. hét. kedd és szerda napon.

Bih.-Püsp., (Biharm.) nov. 30.

Bikszád, (Szatmárm.) jul. 12., aug. 25., szept. 19.

Bilke, (Beregm.) máj. 20—21., jul. 17—18., szept. 20—21., október 18—19.

Billéd, (Torontálm.) márcz. 26., jun. 15., okt. 8. Ha a vás. hétfőre esik, a megel. vasárnap tartatik.

Birkis, (Krassó-Szörénym.) jan. 28., ápr. 6., gör. kel. pünkösd után vasárnap.

Bobró, (Árvam.) febr. 6., máj. 1., jul. 24., nov. 6.

Bodajk, (Fejérm.) ujév ut., jun. 29 u., szt-Mihály ut. hétfő n.

Bodókő-Váralja, (Abauj-Tornam.) febr. 16., máj. 26., aug. 11., nov. 11.

Bodr.-Keresztúr, (Zempl.-m.) febr. 24., aug. 24. és nov. 24. mag. fogl. hét csüt. és pünk. után csüt.

Bodzás-Ujlak, (Zemplénm.) jun. 18., márcz. 24., jul. 14., okt. 17., decz. 21.

Boicza, áll. v. ó n. husvét böjt első hét., ür. vas. e. csüt. és pént., áld. csüt. és pént., Borb. n. előtti csüt. és pént. ó n. szerint. Pént. heti v.

Boldogasszony, (Mosonm.) Gyertyasz. b.-assz. n. megel. hétfő, pünk. el. hétfő, n.-b.-assz. és b.-nasz. bemut. n. megel. hétfő, ha e nap ün., a köv. nap tart.

Bonyhád; (Tolnam.) márcz. 6., máj. 1., jul. 10. és szept. 4. mag. fogl. hét hétfő és kedd napjain. Minden kedden és pént. hetiv., márcz. elejétől okt. végéig állatfelhajt.

Boros-Jenő, (Aradm.) ker. János n., Illés het. és Paraszkeva n. el. vas. ó-napt. sz., két n. a határu. kirakóv., a megel. nap állatv.

Boros-Sebes, (Aradm.) új-n. sz. György, Mihályn mag. fogl. hét szerda és ó-napt. szer. sz. Miklós het. szerda.

Borostyánkő, (Vasm.) böjt 2. hétfő, máj. 3., jun. 10., szept. 14—26.

Borsa, (Máramarosm.) jun. 1., szeptember 13.

Bottornya, (Zalam.) jun. 8., szept. 19. ut. hétfő orsz marhav.

Bozók, (Hontm.) má. 5., aug. 30., decz. 11.

Bozovits, (Krassó-Szörénym.) jan. 15., ápr. 2., jun. 4., okt. 1.

Bő, (Sopronm.) febr. 6., máj. 9., aug. 10., okt. 4.

Böhönye, (Somogym.) márcz. 19., jun. Urnap ut. nap, jul. 20., aug., 21.

Börzsöny, (Hontm.) jan. 1., jun. 18., aug. 6., okt. 18.

Bős, (Pozsonym.) jan. 14., márcz. 24., máj. 1., aug. 6. és okt. 28. n. ünag. foglaló hét csüt. nap.

Breznóbánya, (Zólyomm.) márc. Laet. n. pünk. el. szerda, aug. 16., nov. 30.

Brezova, (Nyitram.) vizk. ut., hamv. szerda el. hétfő, n.-csüt. el. hétfő, pünk. előtti hétfő, ker. szent-János el. hétfő, Istv. el. hétfő, Máté, Imre utáni hétfő n.

Broczkó, (Nyitram.) jan. Rem. Ant., márcz. Józs., aug. n.-b.-assz., nov. Márton napokat megel. kedd.

Budapest, márcz. 2. vas., máj. ut. vas., aug. 3. vas., nov. 1. vas. kezd., két hétig, bez. a 2. hét szomb. tart, a marha- és lóvás. a jelz. vás. időtart. közep., a 2. vas. és hétf. tart. A kirakóv. 1. n. megel. szerda naptól a kirakóv. kedd napjáig bőrirhavás. A 2 külön lóv. köz az 1. az ápr. 24. mag. fogl. hét vas. el. vas., hétfő és kedd, a 2. okt. 1. vas., hétf. és kedd tartatik.

Bur-Szt.-György, (Pozsonym.) ápr. 24., aug. 16. és kar. el. hét kedd napján.

Bur-Sz.-Miklós, (Pozsonym.) ápr. 5. ut., szept. 21. ut. és decz. 8. ut. köv. kedd n.

Butka, (Zemplénm.) jun. 2., aug. 28. és okt. 4.

Buttyin, (Aradm.) ó-napt. sz. Gyertyasz., Urnap, szt.-Ján. fe. v. és kar. el. hét. A vás. a határn. legköz. első (el. v. követő) hétfő tartatnak.

Buziás, (Temesm.) jan. 28., ápr. 24., jul. 25., okt. 1., egy nappal el. állatv.

Bükkösd, (Somogym.) aug. 5. követő vasárnap.

Bükkösd, (Baranyam.) márcz. 25. Szenthároms. ut. hétfő, okt. 4., nov. 11. Ha okt. 4., vagy nov. 11. ün., a vás. a köv. nap tart.

Büssü, (Somogym.) febr. 16., ápr. 28., jun. 8., aug. 21. Ha e nap ün., a köv. n.

Csabrendek, (Zalam.) jun. 1. hétf., aug. 10., csonka csüt.

Csacza, (Trencsénm.) virágvas. ut. 1. hétfő, Szenthároms. vas. ut. hétfő, sz. Bert. n. köv. 1. hétfő és decz. 21., ha ez vas. esik, a következő nap.

Csákány, (Somogym.) aug. 15. bucsuvásár.

Csákány, (Vasm.) febr. 21., máj. 2., jun. 8., aug. 6., szept. 9. és 29., nov. 25. Ha ün. esik, ut. való n., ha a körm. v. szt.-gotthárdi vás. valam. e napra esik, az ut. való nap tart. a csákányi vás.

Csákovár, (Temesm.) ó-n. sz. husv. nagyb. köz., jun. 29., aug. 27., okt. 10., nov. 11. het. csüt. déltől vas. bez.

Csáktornya, (Zalam.) febr. 3., virágvas. ut. hétf., jun. 30., aug. 3., okt. 13., nov. 25. Minden szerdán hetivásár.

Csákvár, (Fejérm.) Oculi vas. ut., Rogate vas. köv. hétfő és kedd, jul. Anna n., decz. Miklós n. mag. fogl. hét hétfő és kedd.

Csanád-Palota, (Csanádm.) jun. 11. és okt. 23. köv. szombat orsz. vás.

Csantavér, (Bácsm.) máj. 1. és szept. 24. megel. hétfő n.

Csány, (Csongrádm.) minden csütörtökön hetivásár.

Csap, (Ungm.) gy.- olt.-boldassz. n el., Urn. el. sz. Istv. n. el., b.-assz. fogant. n. el. szerda. Ezenkiv. jan. 25. és okt. 18. megel. szerda még 2 orsz. vás. és kiz. marhav.

Csatád, (Torontálm.) márcz. 12., máj. 1., okt. 15. Ha hétközn. esik, a megel. vas. tartatik.

Csétfa, (Biharm.) ápr., aug. és decz. 1. csüt. n. orsz. vás. állatvásárral.

Csege, (Hajdnm.) ápr. 12., jul. 1. és szept. 20. megel. hétfő és nov. 15. el. hétfőn. Pént. hetiv. állatfelhajtással.

Csejte(Nyitram.)Máté,husv., Rog., László, sz. Ján. lefej. n.: Urzula, Tamás el. mag. fogl. het. csüt. n. A kirakóv. el. nap marhav.

Csendlak, (Vasm.) febr. 25., június 5., szeptember 9.

Csenger,(Szatmárm.)jan.25., febr. 24., márcz. 19., ápr. 24., máj. túl. csü., jún. Úrnap, jul. 22., aug. 20., szept. 29., okt. 28., nov. 19. ut pént. és decz. 25. előtt pént. orsz. vás.

Csépa, (Szolnokm.) ápr. 12 jul. 12., szept. 5., decz. 18., a vás. vas. tart., ha hétközn. esik, el. való vasárn.

Csepreg, (Sopronm.) hamv. szerda ut. csüt., nagycsüt. áld. csüt, ut. pént., jul. 29., szept. 29., kar. el. szerda.

Cserencsócz, (Zalam.) sz. ker. n., ha ün. v. vas. esnék, e napot köv. közn., marhav. egybekötve.

Csermő, (Aradm.) virágvas., Péter és Pál ut. vas., ó-n. szer. Demeter nap ut. vas.

Cseszte, (Pozsonym.) Oculi vas., febr. 24., jun. 29.

Cseszreg, (Zalam.) jan. 19., május 16., október 31.

Csetnek, (Gömörm.) Gergely, Orbán, Ilona, Simon n. mag. fogl. het. hétfő.

Csóka, (Torontálm.) Jézus neven., husv. ut. egy hétre Szenthároms. n., szept. 29.

Csokonya, (Somogym.) febr. 24., husv. ut. csüt., jun. 27., jul. 26., szept. 21.

Csongrád, (Csongrádmegye), márcz. 1., máj. 1., aug. 25. és decz. 10. n. kirakóv. e határn. megel. 1 n. kiz. állatv.

Csorba, (Liptóm.) jan. Józsu. vas. ut., Cantate vas. ut., jul. és nov. 1. vas. ut. hétf.

Csorna, (Sopronm.) jan. 6., Gergely, Fülöp-Jakab, sz. Iván, sz. Mih. és sz. Márt. n. Ha e határn. ün. esnek, az utánok köv. hétfő.

Csörgye, (Veszpr.-m.) márcz. 12., junius 23., október 9.

Csökölyd, (Somogym.) jan. 25., nagycsüt., aug. 28., nov. 25.

Csütörtök, (Pozsonym.) febr. 5., máj. 3., jul. 3. és okt. 21. hetében csüt.

Csütörtökhely, (Szepesm.), pünk. ut. kedd, Simon-Jud. el. vagy utáni kedd.

Csurgó, (Somogym.) husv. ut., pünk. ut. kedd, szept. 1.

Csurog, (Bácsm.) márcz. 4., jun. 1. és okt. 6. megel. vas. és hétf. Ha e határn. vas. v. hétf. esnek, a két nev. nap tartatik.

Csúz,(Komáromm.)márcz. 12. és okt. 15. het. hétf. kirakóv.

Czecze, (Fejérm.) fek. vas ut. hét, Lőrinczn. és Miklósn. után hétfő.

Csegléd, (Pestm.) jan. 15., ápr. 15., júl. 22., nov. 1. n. megel. vasárn. és hétfő,

Czibakháza, (J.-N.-K.-Szolnokm.) márcz. 31., máj. 30., szept. 15., nov. 18. vas. és hétfő, ha hétközn. esik, az előtte való vas. és hétfő. Minden pént. hetivásár.

Cziffer, (Pozs.-m.) márcz. 19., jun. 14., szept. 29., nov 22

Czirpaja, (Torontálm.) ápr. 4—6., szept. 8—10.

Dalbosecz, (Kr.-Szörénym.) márcz. 10. és okt. 28. orsz. kirakó- és marhav.

Darány, (Somogym.) márcz 9., aug. 18., nov. 5.

Dárda, (Baranyam.) márcz 27. n. mag. fogl. hét hétfő, máj. keresztjáró hét hétfő, Bert. n. és Mindszent nap mag fogl. hetek hétfő.

Daruvár, (Krassó-Szörénym.) márcz. 10., jun. 10.

Debreczen, A Rem. Ant., sz. György, N.-b.-assz. és Dén. n. elnev. orsz. vás. 9 n. tart. következőleg: a vás. azt a hetet, a melyben a fentnev. határn. (ünnepek) esnek, megel. hét hétf. kezd. nyerstérm. s iparczikk. 9 nap, ezenkiv. az 1. hétben csüt. és pént. juhv. a Remete Antal n. vás. kiv. mikor juhv. nem tart., szomb. és vas. sertésv., vas. és hétfő lóvás., a 2. határn. mag. fogl. hét hétfő és kedd n. marhav. is tart. A hortobágyi puszt. jun. 20. orsz. állatv.

Deklezsin, (Zalam.) jun. 18. és aug. 21.

Deliblát, (Temesm.) ápr. 6., szept. 10. Mind. szerd. hetiv.

Derecske, (Biharm.) a debreczeni orsz. vásárok határn megel. pént., vagyis jan. 15., ápr. 24., aug 15. és okt. 15. megel. hétfői napok előtti pént. orsz. vásárok.

Derecske, (Sopronm.) márcz. 12., jun 24., nov. 30.

Deregnyő, (Zemplénm.) jan. 11., szept. 6., decz. 6.

Detta, (Temesm.) márcz. 24., jun. 15., szept. 12., nov. 30. A kit. határn. megel. szombat és vasárnap.

Dévaványa, (Szolnokm.) jun. 17., ápr. 15., jul. 5., okt 12. A vás 2 n. tart. Ha a vás. a hét közn. esik, el. szomb. és vasárnap tart.

Devecser, (Veszprémm.) jan. 25., máj. 1., aug. 6. és nov. 1. n. el. hétfő és kedd n.

Dévény, (Pozsonym.) január 2—3., máj. 1—2, jun. 25., aug. 10—11., okt. 18.

Dézna, (Aradm.) márcz. 19., máj. 14, szept. 10 Ha e határnapon ün. esnek, a vásár a követk. hétfőn tart.

Dezser, (Trencsénm.) máj. 1., aug. 6., nov. 1.

Diószeg, (Biharm.) febr. 1. het., márcz. 3. het., máj. 1. het., jul. 2. het., szept. 2. het., dec. 2 het. szerda n.

Divény, (Nógrádm.) jan. 2., máj. 1., jun. 24., aug. 10., okt. 18.

Dluha, (Árvam.) jan. 1., márcz. 1., jun. 1. és okt. 16. ut. hétfő; ha ün. esnék a következő hétközn.

Dobra, (Vasm.) Istv. kir. ut. 1. hétfő, nov. 1. pént. ut. 1. hétfő. A határn. megel. 2 nap állatvásár

Dobricza, (Torontálm.) máj. 2—5., szept. 23—25.

Dobronak, (Zalam.) Urnap utáni hétfő, jul. 25.

Dobronya, (Zólyomm.) márcz. 1., máj. 15., szept. 20. és nov. 5.; ha a határn. ün. esnék, a vásár ünnepn. köv. hétköznap tart.

Dobsina, (Gömörm.) Nagy-Péter, Péter székfogl., Pongrácz Mária fogant

Dognácska, (Kr.-Szörénym.) szept. 8.

Dolha, (Máramarosm.) máj. 15—16, jul. 25—26., aug. 28—29, okt. 25—26.

Dolovo, (Torontálm.) márcz. 21., okt. 11.

Domanizs, (Trencsénm.) febr. 1—5., márcz. 22—26., máj. 9—14., jul. 5—9., aug. 9—13., szept. 13—17., decz. 22—26.

Domásnia, (Kr.-Szörénym.) a gör.-kel. szert. szer. sz. Péter ut. 5 n. orsz vás.

Dombó, (Máramarosm.) ó-n. szer. vi. k. ut. és ó-n. szer. sz.-György utáni hétfő és kedd, jul. 29. és okt. 18. het. eső hétfő és kedd.

Dombrád, (Szabolcsm.) jan 15., ápr. 28., jul. 8. és okt. 8. mag. foglaló hét hétfő orsz. kirakó- és állatv.

Dorozsma, (Csongrádm.) ápr. 7., jun. 29., szept. 16., decz 8. E határn. megel. vas.

Döbrököz, (Tolnam.) virágv. el., sz. István után hétfő

Dömsöd, (P.-P.-S.-K.-Kunm.) márcz. 7., jún. 22. és aug. 10. orsz. állat- és nyers terményv., az ezen határn. köv. napon orsz. kirakóv. Hétfőn és csüt. hetivásár.

Dragomérfalu, (Máram.-m.) ó-napt. sz. vízk. el., uj-n. szer. sz. György n. el., ó-n sz. Péter és Pál ut., ó-napt. szer. sz. Mihály után eső hétfő nap.

Dráva-Vásárhely, (Zalam.) márcz. 10., jun. 15., órangy. n. ut. hétfő és decz. 13.

Drávaegyház, (Zalam.) sz. Lőrincz nap.

Dubnicz, (Trencsénm.) febr. 12—13., ápr. 28—29., jul. 24—25., szept. 29—30.

Duna-Adony, (Fehér.-m.) ápr. 2., jun. 16., szept. 15., nov. 24.

Duna-Földvár, (Tolnam.) márcz 25., aug. 20. és nov. 1. hétfő, ill. pünk. ut. kedd egy nap.

Duna-Pataj, (Pestm.) febr. 19., ápr. 14., jun. 29., okt. 4. és decz. 13. megel vas. kezd. 3—3 napon át. Hétfőn és csütörtökön hetivásár.

Duna-Pentele, (Fejérm.) sz. Györgyn., Szentháromsig vas., kisasszonyn. mag. fogl. hetek hétfő n. és 1. adv. vasárnap ut. köv. hétfő.

Duna-Szekcső, (Baranyam.) márcz. 12., jun. hó, Szenthároms. ut. hétfő, szept. 1. és nov. 5. Ha a határn. ün. v. vas. esnek, a vás. a köv. hétf., ha a hét vég. esnek, a vás. e n. megel. hétf. tart.

Duna-Szerdahely, (Pozs.-m.) jan. 18., husv. el. 2 hét, keresztj. hét, jun. 27., jul. 22., nov. 11. és decz. 13., mindenik az illető határn. mag. fogl. hét kedd napján. Minden kedden állatvelh. egybekötött és minden pénteken állatfelhajtás nélküli hetivásár.

Duna-Vecse, (Pestm.) febr. 14., máj. 6., jul. 26., szept. 29. n megel. vas. állat-, kedd kirakóv. Ha e n. vas. esnek, az állatv. azok. tart.

Edelény, (Borsodm.) jan. 15., ápr. 15., jul. 15., okt. 15.

Egbell, (Nyitram.) ápr. 24., máj. 23., szept. 30. nov. 25.

Eger, (Hevesm.) 1. jan. vizk. ut. hétfő, 2. máj. azon hétf., melynek het. Pongrácsn. esik, 3. jul. sarl. b.-asszn. ut. hétf., 4. szept. 29. A vás. 3 n. tart a 3 1. vás. ill., a marhav. vas. és hétf., a kirakóv. hétfő és kedd, a sz. Mihályn. vás. ill.: szept. 28. és 29. marhav., 29. és 30. kirakóv. Márcz. 1. kedd n. baromv. Márcz. kivéve mind. bó 1. hétf. állatv.

Egerág, (Baranyam.) ápr. 5., okt. 11.

Egervár, (Vasm.) márcz. 19., nov. 25.

Egres, (Torontálm.) aug. 26.

Egyed, (Sopronm.) márcz. 1., okt 20., ün. és vas. esetén köv. hétfő.

Elek, (Aradm.) márcz. 15., jun. 15. és okt. 15. el. vas.

Élesd, (Biharm.) febr. 25. köv. szerda és csüt., jun. Alajosn. előtti hét, szept. Mátén. het., decz. Luczan. het., csüt. és pént. 1. n. kirakóv., 2. n. állatv.

Enyiczke, (Abauj-Tornam.) ápr. 24., jul. 7., szept. 14. és decz. 21., magában foglaló hét hétf. napján, illetve ha e határn. ünnepu. esnek, a követk. keddi napokon.

Enying, (Veszprémm.) febr. sexag. vas. utáni első közn., jun. 10. eső Szt-Margit hetében az első közn., szept. Kisasszn. hetében az első közn., decz. aprósz. hetében az első közn. Minden szerdán hetivásár.

Eperjes, (Sárosm.) kirakóv. sz. Kár., sz. Ker. felt. Szenthároms., sz. Lőrincz és sz. Andr. n. Ha e n. nem hétf. esnek, a vás. a megel. hétf.

tart. A kirakóv. megel. pént. orsz. baromv. A bőjti baromv. a nagyb. minden hétf., a havi baromv. a bú 1. hétf. tart. Gyapjuv. máj. 13., 27., szept. 8., 29.

Er-Mihályfalva, (Biharm.) márcz. 14—15., jun. 27—28., szept. 6—7., decz. 10—11. n. mag. fogl. hét szerda és csüt.

Ercsi, (Fejérm.) ápr. León. és szept. Mihályn. mag. fogl. hét. eső hétfő és kedd.

Érd, (Fejérm.) máj. 1. hét., augusztus 10.

Erdő-Bénye, (Zemplénm.) jan. 28., ápr. 24., okt. 28. Ha e n. ün. esnék, a megel. hétfő.

Erdőd, (Szatmárm.) febr. 2. ut., husv. el., pünk. el., jul. 2., szept. 14., nov. 1. és decz. 16. után csütörtök.

Erdőszáda, (Szatmárm.) márczius és jun. 1. het., aug. 3. és nov. 2. het. levő pént. n.

Erdőtelek, (Hevesm.) április 1—2., okt 15—16.

Érsekujvár, (Nyitram.) Máty. n., virágv., pünk. el. hét, ker. sz. Ján., Dömöt., sz. Istv., Kel. és Lucz. hét szerda n. Az állatv. 2 n. el., hétf. tart. Ha a kirakóv. ün. esik, a megel. kedd, ha az állatv. ün. v. vas. esik, a köv. kedden tart.

Esztergom, (Esztergomm.) márcz. Gerg., máj. Orbán, aug. Lőr., okt. Simon-Juda után köv hétf., kedd és szerda nap marha- és kirakó orsz. vásár.

Ettyek, (Fejérm.) máj. 9. és 10., nov. 9. és 10.

Facset, (Krassó-Szörénym.) ó.-n. szer. vizk., sz. Tódor, virágv., áld. csüt., Pét. és Pál, nagy-bold.-assz., sz. Demeter, sz. Miklós.

Fadd, (Tolnam.) márcz. 12. és okt. 15. megel. hét hétf. és jul. 25. eső v. köv. hétf.

Farkasd, (Nyitram.) N.-Károly, Urnap, Ilona, Bor. Károly és Borb. n. magában fogl. het. kedd, ün. eset. hétf.

Fegyvernek, (Szolnokm.) márcz. 1., jun. 1., szept. 12., nov. 20. Vas. és hétf. tart., ha a vásár hétkőzn. esik, azon hét vasárn. és hétf.

Felér-Gyarmat, (Szatmárm.) febr. 2. ut. hét, husv. el. hét, pünk. el. hét, jun. 28. mag. fogl. hét, szept. 29. mag. fogl. és kar. el. hét hétf.

Fehértemplom, (Temesm.) márcz. 5., 6., 7., junius 20—23., okt. 15—18.

Fekete-Ardó, (Ugocsam.) jan. 20., márcz. 19. Urnap jul. 22., szept. 21., nov. 30. megel. hétfő s kedd n.

Feketehegy, (Bácsm.) máj. 2. és okt. ut. hétf. orsz. vás.

Feketető, (Biharm.) jan. 25. el. hét, ápr. 5., jul. 15., okt. 16. n. ut. hétfő.

Feled, (Gömörm.) febr. 10—11., máj. 4—5., szept. 9—10., decz. 4—5.

Felka, (Szepesm.) márcz. 28., virágv. köv. kedd, jun. 6. és okt 1.

Felső-Bánya, (Szatmárm.) jan vizk. ün. mag. fogl. hét, keresztj. hét, jul. apost. oszl., okt. Ferencz n. mag. fogl. het. hétfő és kedd.

Felső-Dabas, (Pestm.) febr. 18., máj. 1. vas. és hétf., aug. 3. és nov. 1. megel. vasárnap és hétfő.

Felső-Diós, (Pozsonym.) sz. Gergelyn., ha szomb. v. vas. esik, a vás. a köv. hétf. tart. Urn. és szept. Mária sz. neve ut. kedd, sz. Tamás n. Ha szomb. v. vas. esik a vás., a következ. héten tart.

Felső-Lendva, (Vasm.) márcz. 28., jun. 20., aug. 16., szept. 29., nov. 30.

Felső-Lő, (Vasm.) husb. hétf., pünkösd előtt hétf., szept. 20., nov. 19.

Felső-Meczenzéf, (Abauj-Tornam.) ápr., 5., jul. 31., decczember 3.

Felső-Őr, (Vasm.) nagyb. 2. hetéb., husv. ut. 2. hétben, Portiuncula n. és Demeter n. mag. fogl. hetéb. szerda.

Felső-Pulya, (Sopronm.) a bőjt köz. hetébe eső csüt., pünk. ün., n.-bold.-assz. n. és nov. 11. napját megel. csütörtök nap.

Felső-Segesd, (Somogym.) márcz. 30., julius 2. után hétf., szept. 8., nov. 25.

Felső-Szivágy, (Szilágym.) jan. 21—22., márcz. 8—9., jun. 23—24., szept. 13—14.

Felső-Szölnök, (Vasm.) jan. 1., május 1., junius 1.

Felső-Szvidnik, (Sárosm.) jan. 19., ó-n. sz. fek., vas. ut. n., máj. 6., jun. 7., aug. 2., szept. 21., okt. 27. Ha a határn. ün. esik, a köv. nap tartatik a vásár.

Felső-Vadász, (Ab.-Tornam.) gyüm.-olt. b.-assz. ut. hétf., jun. 24., órangy. vas. köv. hétfő és okt. 26.

Felső-Visó, (Máramarosm.) ápr. 19., aug. 1. és nov. 7. n. köv. hétfő és kedd kirakó- és állatvásár.

Fertő-Szt-Mikl.-Szerdahely, (Sopronm.) bőjt 3. hétf., pünk. ut. kedd, Máté n. ut hétfő, Miklós n. ut. hétfő.

Forró, (Abauj-Tordam.) jan 10., ápr. 25., aug. 15., okt. 4.

Földeák, (Csanádm. Mátyás n., Cantate és órangyal vas. és b.-assz. fog. ün. megelőző hétfő nap.

Földes, (Hajdum.) máj. 3., nov. 2. het. eső szerd. n. Szerd. hetiv. állatfelh.

Fülek, (Nógrádm.) febr. 6—7., máj. 24—25., nov. 18—19.

Fülöpszállás, (Pestm.) ápr. 8., jun. 17., szept. 5—6. és decz. 6. Mindig vas. és hétf. A menyiben e határn nem vas. esnek, az ezen határn. megel. vasárn. az állat-, hétfő a kirakóvásár.

Füzes-Abony, (Hevesm.) márcz. 12., jun. 12., szept. 12., decz. 12. 2 nap, a kit határn. megel. vas. állatv., köv. nap kirakóv. Ha e n. nem esnek hétfőre, az ill. határn. megel. vas. és hétf.

Füzes-Gyarmat, (Békésm.) márcz. 29—30., jun. 10—11., aug. 25—26., okt. 24—25. Ha e határn. szomb., vas. esnek, a vás. a határn., ellenk. esetben az említett határn. megel. szomb. és vas. tart., szomb. szarvasm., juh-, sertés-, vas. kirakó- és lóvásár.

Gáboltó, (Sárosm.) Pál n., Gergely n., Orbán n., karmélh. szűz-mária n., Mihály n. és Márton n. Ha vas-v. ünn. esik a vás., a köv. n. tart., ha szomb. esik, a következő hétfőn tartatik.

Gács, (Nógrádm.) Jézus nevenapja ut. hétfő és kedd, József-n. vás. márcz. 18—19., Imre-n. vás. nov. 4—5. Ha vás. 1. n. vas. esnék, a vás. a köv. hétfő és kedd, ha szomb. esik, a marhav. el. való pént., a kirakóv. szombaton tartatik.

Gajár, (Pozsonym.) Laetare Exaudi vas., Urn. és Bertalan-n. ut. hétfő n., Mindszent és B.-assz. fogant. ut. hétfőn.

Gajdobra, (Bács-Bodrogm.) hetenk. szomb. állatfelh. nélküli hetivásár.

Galambok, (Zalam.) febr. 16. el. hétf. és aug. 2. el. hétfő.

Galanta, (Pozsonym.) Gergely-n. mag. fogl. hét, pünk. el. Istvár ut. és Advent 1. het. hétf. és kedd.

Galgócz, (Nyitram.) sz. Pál megt., Laetare, husv., sz. Fülöp, pünk., Péter és Pál, Lőrincz, sz. Mihály, Mindsz. és sz. Tamás n. mag. fogl. het., csüt. és kedd marhavás., a megt. marhav. ut. köv. hét kedd, kirakóv.

Gálos, (Mosonm.) husvét ut. és Urn. ut. köv. hétfő n. decz. 31.

Gálosfa, (Somogym.) márcz. 12., máj. 16., jul. 3., aug. 21., szept. 21.

Gálszécs, (Zemplénm.) jan. 17., márcz. 12., máj. 15., jul. 22., szept. 25. és nov. 11. mag. fogl. hét szerda és csütörtök napjain.

Garam-Sz.-Benedek, (Barsmegye) azou hét kedd n. jan. 25., márcz. 19., pünk. kedd és szept. 1. esik, marhavásárral egybek.

Garam-Sz.-Kereszt, (Barsm.) febr. 2., ápr. 25., jun. 24., aug. 15., szept. 29. és nov. 21. köv. hétfő és kedd. Hétf. marha-, kedd kirakóv.

Garam-Szőllős, (Barsm.) febr. 2., márcz 19., jun. 24., szept. 14., decz. 4. het. szerda, csütörtök, szerda marha-, csüt. kirakóvás.

Gattaja, (Temesm.) jan. 20., ápr. 20., jul. 20., okt. 20.

Gelej, (Borsodm.) ápr. 24., nov. 19. mag. fogl. het. kedd n.

Geletnek, (Barsm.) jan. 22., ápr. 24., jun. 24., nov 11. megel. hétfő és kedd. Hétfő marha-, kedd kirakóvás.

Gesztely, (Zemplénm.) jan. 25. Pál ford., ápr. 12. Gyula, jun. 29. Péter-Pál, okt. 26. Demeter hetébe eső keddi napokon.

Ghymes, (Nyitram.) febr. 23., jul. 13., decz. 16. és 17.

Girált, (Sárosm.) jan. 8., ápr. 17., jul. 28., okt. 12.

Gnézda, (Szepesm.) vizk. ut. hétfő, farsang ut. hétfő, Laetare vas. ut. hétfő, Cantate ut. hétfő, sz. János-n. ut. hétfő Bertalan-n. ut. hétfő, sz. Mihály-nap ut. hétfő, nov. 1. utáni hétfő, Tamás-nap előtti hétfő.

Güdöllő, (Pestm.) máj. 20., jun. 29., okt. 1., decz. 13. köv. hétfő. Ha a határn. hétfőre esik, e napon.

Gödre, (Baranyam.) márcz. 19., jul. 22., szept. 21. ut. és nov. 5. megel. hétfő.

Gölniczbánya, (Szepesm.) fekete vas. utáni kedden, ker. sz. János (jun. 24) el. kedden; szept. 1. het. hétt. marhav., kedd kirakóv. decz. 11—12.

Göncz, (Abauj-Tornam.) jan. 23., márcz. 29., jun. 19., aug 19., decz. 9.

Görcsön, (Baranyam.) febr. 24., máj. 25., aug. 24., nov. 5.

Gurahoncz, (Áradm.) máj. 11. és aug. 20. het. hétfő, ha e határn. sz. István n. esnék, a köv. n. kirakó- és állatv.

Guta, (Komáromm.) újév n. Judica vas., jun. 13. het. hétf. és Jeremiás és sz. Máté nap.

Gyanafalva, (Vasm.) febr. 14., máj. 12., aug. 23., nov. 25.

Gyarmata, (Temesm.) jan. 16., máj. 16., okt. 26.

Gyékényes, (Somogym.) máj. 1., aug. 1. Ha e n. vas. v. ünn. esnek, a köv. kőzn.

Gyertyámos, (Torontálmegye) ápr. 5., jun. 17., szept. 19. Ha a v. hétkőzn. esik, a megel. vasárn. tart.

Gyetva, (Zólyomm.) ápr. 24., jun. 25., szept. 24., nov. 24. 1 n. el. állatv.

Gyoma, (Békésm.) márcz. 10—11., jun. 1—2., aug. 15—16., nov. 15—16. Ha e határn. nem szomb. és vasárn. esnek, a v. e határn megel. szomb. és vasárn. tartatnak.

Gyorok, (Áradm.) márcz. 15., szept. 29.

Gyöngyös, (Hevesm.) fel 2—3., máj. 25—26., au

24—25., nov. 19—20. Ha e határn elseje nem esik vasárn., úgy a határn. megel vas. és hétf.

Gyöngyösmellék, (Somogym.) ápr 5. és okt. 5. mag fogl. héten hétf. és kedd.

Gyönk, (Tolnam.) husb kedd. el. pünkösd el csütört. aug. és nov. 1. csütört.

Győr, jan. 18. Piroska n. mag. fogl hét, a nagyhét 3 l. n., Urn., jul. 22., szept. 5., és nov 25. mag. fogl. het. hétfő és kedd n. Terézia n. mag. fogl. hét hétfő és kedd n.

Győr-Sz.-Márton, (Győrm.) a husv. ün. ut. köv csüt., aug 21., nov. 11. Ha a határn. ün., ill. vas. esik a következő nap

Gyula, (Békésm.) jan. 25. megel hét szerdától bez. vas., jul. 22. és szept. 8. megel. het. szerda bez. vas.

Gyulakeszi, (Zala n.) ápr. 24., jun 4., szept 8 és 29., november 11.

Hagymás-Lápos (Szatmárm.) gyüm.-oltó bold.-asszony és szt Miklós n.

Hajdu-Böszörm., (Hajdum.) febr 3., ápr. 1., jun. 26., aug. 25., nov. 19. n. mag. fo l. h. hétf. Ha a határn. ünn. esik, következ. hétf

Hajdu-Dorog, (Hajdum.) feb. 8., jul. 29. és nov. 11. mag. fogl héten csütört.

Hajdu-Hadház, (Hajdum.) márcz. 12., jul. 16., szept. 21., mag. fogl. het. csütört. napokon.

Hajdu-Nánás, (Hajdumegye) márcz. 19., jul. 6., szept. 14., decz. 4. n. mag. fogl. hét szerda.

Hajdu-Szoboszló, (Hajdum.) virágv. és áld. csüt. mag. fogl. het. hétfő nap; jul. 1. hétfő, Demeter-n. mag. fogl. hét hétfő

Hajdu-Vámos-Pércs, (Hajdumegye) jan. Károly n., máj. Zsigmond n., aug. Lajos n., nov. Katalin n. mag. fogl. het hétfő.

Hajdusicza, (Torontálmegye) aug. 25.

Hajós, (Pestm.) márcz. 25. jun. 29., nov. 11. köv. vas.

Halászi, (Mosonm.) febr. 24., jun. 27., aug. 20. és nov. 11. köv. hétfő n.

Halmi, (Ugocsam.) jan. 1., márcz. 1., ápr. 24., pünk. el. csüt., jul. 13. mag. fogl. hét hétfő és kedd n., aug 24., nov. 30. n. mag. fogl. hetek hétfő és kedd n.

Handlova, (Nyitram.) 1. szt. 3 király n., 2. szt. Mátyás n., 3. szt. Orbán n., 4. Kármel boldogassz. n., 5. szt. Mihály n. és 6. szt. Katalin n kir.-v. melyek köz. az 1. és 5. n. jan. 7. és szept. 22. a 2 és 3. a mond. n. köv. hétf., a 4. a mond. n. megel. hétf., a 6. nov. 20., az 1., 2., 3. és 5. sz. kirakóv. megel. 1 hét marhav.

Hanusfalu, (Sárosm.) febr 25. husvét el. pünk. el. jun 26., aug 20. megel. csüt., tov. szept. 29., mindsz. n. megel. és karácson n. ut. csüt. Ha a kit n. csüt. esik kiv. a sz István n. vás., mely ha csüt. esik, a vásár előző hét cs t. tart., ezen n., el lenk. előző csütört.

Harka, (Sopronm.) jun. 29., aug. 24.

Harkány, (Baranyam.) febr. Zsuzsanna, ápr sz. György, aug vasass sz. Péter és decz. Miklós n. mag fogl. hét hétfőn.

Háromfa-Agarév, (Somogym.) márcz 1., nov. 19., máj 6., aug. 30.

Háromsátor, (Vasm.) jul. 13. és szept 21

Hatvan, (Hevesm.) febr. 9., ápr. 28., jun. 2., aug. 31., okt. 2. és nov. 5. a határn. mag. fogl. het. vas. és hétf.

Hédervár (Győrm.) husvét ut. kedd., urnap ut. hétf., szept. 8. ut. hétf., nov. 25. utáni hétfő.

Hegyeshalom, (Mosonm.) hetenk. szerd. állatfelh. és piaczi helypénzsz. nélkül hetivásár.

Hegyfalu, (Vasm.) jun. 8. és szept. 29 ut. hétf., jun. 8. n. köv. 1. szerd. és nov 11. Márton ut szerd

Hegykő, (Sopronm.) husvét és sz. Mihály n. el. hétf.

Herczeg-Szőllős (Baranyam.) máj. 4., nov. 25. nap. mag. fogl. hét hétf.

Hetes, (Somogym.) márcz. 1. hétf., máj. 1. csüt., jun. 3. hétf., jul. 4. hétf.

Hetés, (Zalam.) husv. ut. kedd, áld. csüt. el. szerda, jun. 28.

Héthárs (Sárosm.) vizk. ut. csüt. virágv. megel. csüt. pünk el. csüt., sarl b.-assz. ut. csüt., János fejv. el. csüt., Katalin n. mag. fogl. hét. csüt.

Heves, (Hevesm.) jan. 25., ápr. 18., jul. 18., okt. 24. a határn. mag. fogl. hetek vasárn. és hétfő.

Hidegkut, (Temesm.) jan. 16., máj. 16., szept. 14.

Himesháza, (Baranyamegye) Vincze és Terézia n. mag. fogl. het. hétfő n. Ha ünnepn. esik, a rákóv. nap.

Hódmezővásárhely, (Csongr.-m.) jan. Jézus nevenapja vasárnap és hétfő, márcz. József n., urn., jul. ap. oszl. és okt. sz. Gál n. megel vasárn. és hétfő n., e n. megel. szomb. állatvásár.

Hodos, (Vasm.) márcz. 10., jul. 5., aug. 19., okt. 4. bu-suvásárok.

Hódság, (Bács-Bodrogmegye) ápr. 9., szept. 29. Ha e határn. vasárn. v. hétf. esnek, a 2 egymásut. köv. n. tart. vás., ha a hétn. más n. esnek, a köv vas. és hétfő.

Holits, (Nyitram.) jan. 27., márcz. 10., husvét ut. 2. kedd, Urn. el. kedd. sz István ut. kedd, sz. Gallus ut. kedd, sz. Márton ut. kedd.

Homolicz, (Torontálm.) aug 18. orsz. vásár.

Homonna, (Zemplénm.) febr. 5—6., márcz. 20—21., máj. 22—23., jun. 26—27., aug. 8—9., sept 11—12., okt. 30—31., decz. 19—20. n mag. fogl. het. szerd. és csüt.

Horgos, (Csongrádm.) febr. 2. het, nov 3. het esö hétf n. és jun. 2 het hétfő.

Hortobágy, (Hajdum.) jun. 20 orsz. állatv.

Horvát Bóka, (Torontálm.) szept. 15 Ha a határn. vasárn nem esik, a vásár megel. vasárnap tartatik.

Hosszu Hetény, (Baranyam.) máj. 4. el. hétf., szept. sz. kereszt n. előtti hétfő

Hosszu-Peresztog, (Vasm.) márcz. 4., máj 5., jun 30., aug. 21.

Hőgyész, (Tolnam.) Pál ford., József n., Péter Pál és Lipót n. ut. szerda marhav., csütörtök kirakóvásár.

Humfalu, (Szepesm.) jan. Remete Antal, jul Péter Pál, okt. Orsolya het. csütört.

Huszt, (Mármarosm.) márcz. 2. het. hétfő és kedd n., jul. 3. het. hétfő és kedd n., okt. 1. het. hétfő és kedd n., az ó-napt. sz. áldozó-n., az ó-napt. sz. b.-assz. nap, az ó-napt. sz szt. Mihály nap, a vásár 2 n. tartatik.

Hybbe, (Liptóm.) an. Pál ford. hétf., márcz. gy. bold.-assz. ut. n., urnap ut., sz. Egyed ut. és mindsz ut. következő napok.

Idvor, (Torontálm.) máj. 3., szept. 23.

Igal, (Somogym.) ápr 24, jun. 24., szept. 1., okt. 28.

Igló, (Szepesm.) hamv-szerda ut. 4. hét csütört., jun. 7. het., szept. ut. het., decz. 1. het. szerdai napokon.

Iharos-Berény, (Somogym.) Mátyás n., máj. 16., jul. 26., szept. 21.

Ikervár, (Vasm.) márcz. 1. szerda, szept. 21. és decz. 21. megelőző szerda.

Illava, (Trencsénmegye) febr Dorottya, gy.-olt. b.-assz., máj. áld. csüt., jun. Urnap, jul. Mária-Magdolna, szept Maté, nov. Mindsz., decz. Mária fogantatása.

Ipolyság, (Hontm.) febr. 24. el. hétf. és kedd, gy.-oltó bold.-assz. el., máj. 25., jul. nagy-bold. assz., szept. 21., nov. 5. és decz. 28. el. hétfő és kedd n. Hétfő a baromv., kedden a kirakóv.

Ireg, (Tolnam.) Balázs-n., sz. György, kisassz. és Katalin-napot mag fogl. hét. hétfő és kedd.

Irsa, (Pestm.) febr. 14., jun 15., szept. 1., decz. 13 Ha a határn vas. nem esnek, a vás. a mégel. vas. tartat.

Istvándi, (Somogym.) ápr 27., jun 8., aug. 29., okt 28.

Isztimér (Fejérm.) József-, Zsuzsánna- és mindsz n. mag fogl. hét hétfő.

Iván, (Sopronm.) sz. Pál, Jubilate vas. ut. kedd. Bertalan n és mindsz ut. kedd

Iván-Egerszeg, (Vasm.) jan. 6. ut. szerd, ápr, jul és okt hónapok 1 szerda

Izsák, (Pestm.) márc. 1., jul. 1. és okt. 1 el vas és hétf.

Jablonitz, (Nyitram.) máj., szept., decz. 1 kedd.

Jablunka, (Árvam.) jan. 20., márcz. 15., jun. 20, okt 25.

Jank, (Szatmárm.) jan. 5., nov 11

Jankovácz, (Bács-Bodrogm.) ápr 17., jun. 26., nov. 2. Ha a határn vas. nem esnek, a köv. hétfő tart.

Jánosháza, (Vasm.) márcz 19. pünk el. hétf., aug. 23., nov. 15.

Jarkovácz, (Torontálm.) ápr. 3., jun. 22., okt. 25.

Jász-Alsó-Szi-György, (Szolnokm.) jan. 10., szenth. vas. ut hétfő, aug 2. okt. 15. A szenth vás a fent meg,. határn. tart., a többi vás., ha a hét közn. esnek, e hét hétfőjén, ha p vas. esnek, köv. hétfőn tartat. Kedden és pént. hetiv.

Jász-Apáti, (Szolnokm.) febr. 19—20., jun. 24—25., szept. 8—9. és decz. 3—4. napj. mag. fogl hét vas. és hétf.

Jász-Arokszállás, (Szolnokm.) febr. 24—25., jun. 15—16., aug. 5—6., szept. 21—22. A hétközn. eső vásárok a megel. vasárn. tartatnak.

Jász-Berény, (Szolnokmegye) márcz. 25—26., máj. 18—19., aug. 15—16., okt. 4—5., decz. 9—10. n. mag. fogl hét vasárnap és hétfő.

Jász-Dósa, (Szolnokm.) jan. 8., jul. 8., okt. 25. Vas. és hétf., ha a vás. a hét köz. esik, a rákóv. vasárn. és hétfő.

Jász-Fényszaru, (Szolnokm.) márcz. 12—13., máj. 12—13., jul. 29-30., okt. 24—25. Ha a vásár hétközn esik, e hét vasárnap és hétfő.

Jász-Jákóhalma, (Szoln.-m.) márcz. 4., aug. 30. n. 2 n. vas. és hétfő, ha a vás. n. hétközn. esik, a megel. vas. és hétfő, máj. 3. és 4. n. állatfelh. egybek. orsz. vás., 1. n. állatv., 2. n kirakóv.

Jász-Karajenő, (Pestm.) ápr 3., jul. 8. és okt. 2. Ha e határn. nem vas. esik, a határn. megel vas. orsz. v.

Jász-Kis-Ér, (Szolnokm.) febr. 8., ápr. 25., jul. 25., nov 11., ha e határn. vas. v

ün. esnek, a megel. hétfő. n. A megállapított határn megel. nap marhav.

Jász-Ladány, (Szolnokm.) jan. 18., ápr. 5., jul. 2. és nov. 22. n. mag. fogl. hét vasárnap és hétfő.

Jász-Mihálytelek, (Jász-N.-K.-Szoln.-m.) aug. 21. mag. fogl. héten vas. Csüt. hetiv. Az állatv. jog gyakorlása az állatvásártér szabályszerű berendezésének megtörténtéig felfüggesztetik.

Jász-Szt-András (Jász-N.-K.-Szolnokm.) het. kedd. állatfelhajtás nélküli hetivásár.

Jaszenova, (Temesm.) május 21., október 11.

Jászó, (Abauj-Tornam.) a sz Gergelyn. vás. márcz. 12., a keresztj. heti vás. a keresztj. hét-hétf., a szent Jánosn. vás. jun. 25., a sz. Mihályn. vás. szept. 30., a sz. Luczan. vás. decz. 13., decz. 8. sertésv. Ha a határn. ün. v. vas. esnek, a vás. a köv. nap tart.

Jókő, (Nyitram.) február Balázsn. máj. Sz.-háromsz., aug. Már. mennyb., nov. András ap. n. után hétf.

Jolsva, (Gömörm.) febr. 8., ápr. 20., jun. 23., aug. 31., nov. 19. előtti nap. Ha vas. vagy ünnepre esik, a határnap után való nap.

Kaba, (Hajdum.) febr. 14., jun. 21., szept. 8. és nov. 5. mag. fogl. het. szerda n.

Kabold, (Sopronm.) márcz. 8., augusztus 10.

Kadarkut, (Somogym.) sz. János el. kedd, sz. Iván el. hétfő, Bertalan el. hétfő, Imre el. hétfő.

Kakova, (Brassó-Szörénym.) máj. 1—2., nov. 2.

Kál, (Hevesm.) márcz 1. és szept. 3. hétfő.

Kalocsa, (Pestm.) márcz. 19., aug. 15., nov. 30. n. megel. vas. és hétfő, junius első vas. és hétfő.

Kálóz, (Fejérm.) február 1., husv. el. hétf., jul. 27., szept. 26. és decz. 19. n. mag. fogl. hetek hétfő n.

Kanjonka, (Szepesm.) jan. 27., ápr. 27., jul. 20., okt. 12.

Kanak, (Torontálm.) márcz. 19., szept. 20.

Kapi, (Sárosm.) márcz. 12.

Kapolcs, (Zalam.) máj. 10., okt 28.

Kápolnás, (Kr.-Szörénym.) jan. 13., márcz. 21., máj. 5., gör. k. pünk. hétfő, jul. 6., szept. 20., nov. 20.

Kapos-Mérő, (Somogym.) febr. 10., ápr. 1., máj. 18., jun. 14., aug. 11., szept. 30. Ha e határn. vas. esnek, a vás. a köv. hétfő nap tart.

Kaposvár, (Somogym.) márcz. 25., jun. 29., megel. hétfő, szept. 4., nov. 2. Minden kedden és pént. hetivásár.

Káposztafalu, (Szepesm.) Pál ford. n., Fülöp-Jakab n., ap, oszl. n. és sz. Ferencz n. mag. fogl. hét szerda.

Káptalantóti, (Zalam.) márcz. 19.

Kapuvár, (Sopronm.) jan. 25., márc. 19., Úrn., jul. 26., okt. 15. és decz. 13. eng. orsz. vás., ha e n. hétfőre esnek a jelzett időp. tart., ha a hétnek más n. esnek, az ut. köv. legköz. hétfő.

Karád, (Somogym.) márcz. 12., máj. 4., jun. 27., szept. 29.

Karánsebes, (Kr.-Szörénym.) jan. 1. hetéb., máj. 1., aug. 1. és okt. 1 hetében pént., szomb. és vas.

Karczag, (Szolnokmegye) Mátyásn., pünk., Margitn., sz. Mihályn., sz. Andrásn. A pünk. vásár ez ün. megel. vas. és hétf. a többi, ha a határn. hétközn. esik, el való vas. és hétf. Pént. hetiv. és het. hétf. állatfelh. nélküli hetivásár.

Karmacs, (Zalam.) máj. 3-ika és nov. 1-je után kedd.

Károlyfalva, (Temesmegye) márcz. 19., 20. és 21., jun. 29., 30. és jul. 1., szept. 29., 30. és okt. 12., nov. 7., 8. orsz. vás., ha a vás. 1. n. nem csüt. esik, az ill. vás. a határn. követő csüt. naptól kezdve tart.

Kassa, jan. 20., máj. 3., jun. 27. és aug. 15., nov. 19. mag. fogl. hétfő, kedd és szerda kirakóv., állatvásár csak hétf., minden hó 1. szerd. orsz. baromvásár.

Katymár, (Bácsm.) május 16. követő hétfő, okt. Terézn. mag. fogl. hét hétf.

Kecskemét, márcz. 12., máj 10., aug. 10., szept. 26., nov 25. Kedden és pént. hetiv. Az orsz. állat- és kirakóv. két n. át és pedig vas. és hétf. s ha a vásártartásra kij. n. valamelyike nem vas. esik, akkor ugy a kirakodó-, valamint a baromv. a kijelölt napok el. vas. és hétf. tartatnak.

Keczel, (Pestm.) husvétvas. köv. első vas. és hétf., jul. 20. megel. vas. és hétf., okt. 26. köv. vasárnap és hétf.

Keczer-Kosztolán, (Sárosm.) márczius 12., junius 27., szept. 9., decz. 24.

Kékkő, (Nógrádm.) jan. 23., márc. 13., ápr. 24., áld. csüt., Úrnap, jul. 10., szept. 4. és 29., nov. 13., decz. 4., e határn. megel. kedd és szerda, ha a határn. ünnep esik, ut. következő szerda.

Kéménd, (Esztergomm.) áld.-csüt. het. hétf., nov. 20., az Erzsébet n. köv. nap.

Kenderes, (Szolnokm.) ápr. 9., júl. 9., nov. 9.

Kercseliget, (Somogym.) márczius 24., május 15., aug. 16., okt. 15.

Kerekegyháza (Pest m.) jún. 5. és okt. 10-ét megelőző vasárnap kirakó- és állatvásár.

Kerka-Sz.-Miklós, (Zalam.) febr. 16., ápr. 23., jun. 10., aug. 6. után kedden.

Keruyája, (Bácsm.) máj. 12., okt. 6.

Kertes, (Vasm.) aug. 13.

Késmárk, (Szepesm.) Invoc. után, Trinitatis után, szept. 14. het. és decz. 13. het. kedd és szerda.

Keszthely, (Zalam.) jan. 6, husv. ut., Urnap ut., aug. 10. ut. csüt., szept. 21., szt-Márton ut. csüt. Minden szerd. és pént. hetivásár

Kéthely, (Somogym.) vizker. ut. hétfő, márcz. Adorjánn. után hétfő, okt. Dömötörn. után hétfő.

Kiliti, (Somogym.) jul. 2. mag. fogl. hét hétfő. Május 2. mag. fogl. hét kiz. marhav

Király-Darócz, (Szatmárm.) febr. 2., ápr. 9., máj. 28., julius 23., szept. 9., nov. 12. és deczember 24.

Király-Helmecz, (Zemplénm.) nagycsüt., jun. 24., okt. 10 és decz. 13. n. mag. fogl. hét hétf., ha e n ün. esik a vásár a megel. hétfőn tart.

Kis-Báb, (Nyitram.) jul. 31.

Kis-Kér, (Komáromm.) ápr. 24. het., jun. sz. Istvánn., aug. n.-b.-asszonyn. és nov. sz. Mártonn. mag. foglaló hetek csütörtök n.

Kis-Czell, (Vasm.) bőjt 2. hétf. máj. 16., szept 1., okt. 24 Ha ünnepre esik, a köv. n.

Kis-Jenő, (Áradm.) vizker., sz. György és sz. Mihály napok előtt vas. a kirakó, az ezeket megel. szomb. napokon pedig állatv. Kedden hetiv.

Kis-Komárom, (Zalam.) sz. György el., sz. Pál előtt és Katalin előtt hétfő.

Kis-Kőrös, (Pestm.) febr. 24—25., máj. 1—2, aug. 1—2, és okt. 18—20. napj., ha e határn. vasárn. és hétfőre nem esnek, a megelőző vasárnap és hétfőn.

Kiskun-Félegyháza, (Pestm.) jan. 20., márcz. 19., május 27., aug. 18., okt. 4. n. megel. vas. Ha a határn. vas. esik, e nap.

Kiskun-Halas, (Pestm.) márczius 25., jun. 21., szept. 1., nov. 9. n. előtt vas. és hétfő. Ha a határn. vas. esik, e n. és a köv. hétf.

Kiskun-Laczháza, (Pestm.) febr. 28—29., máj. 25—26., aug. 3—4., okt. 15—16. határn. mag. fogl. hét vas. és hétfő, 1. nap állat-, 2. nap kirakóvásár.

Kiskun-Majsa, (Pestm.) febr. 9. Szenthároms. vas. után hétfő, aug. 27., nov. 11. vas. és hétfő. Ha e határn. nem vas. esnek, a vás. e n. megel. vás. és hétf. tart.

Kis-Lucska, (Beregm.) jan. 31., ápr. 4., máj. 9., jul. 25., szept. 12.

Kis-Marja, (Biharm.) márcz. 9., jun. 12., szept. 11., deczember 11.

Kismarton, (Sopronm.) Oculi vasárn. ut., Exaudi vas. ut., Vasas sz. Péter ut. és szept. 21. után köv. első hétfő.

Kis Szeben, (Sárosm.) febr. 21—22., ápr. 25—26., jun. 20—21., szept. 5—6., okt. 16—18., decz. 5—6. Juhv. ápr. 24., okt. 16. Baromv. febr. 21., ápr. 25., jun. 20. szept. 5., okt. 17., decz. 5., jan., márcz., máj., jul. és aug. első szerdáján.

Kis-Tapolcsány, (Barsm.) jan. 6., febr. 24., jul. 16., nov. 25. csak kirakóv.

Kis-Terenne, (Nógrádm.) máj. 1—2., nov. 11—12. Az 1. nap. marhav. a 2. kirakóv.

Kis-Ujfalu, (Soprom.), pünk. hétfő és Simon-Judás el. vas.

Kis-Ujszállás, (Szolnokm.) márcz. 19—20., jun. 30., szept. 4—5. és decz. 13-át megel. vas. és hétfő. Ha a vás. határn. vas. és hétfőre esik, e napokon.

Kis-Várda, (Szabolcsmegye) márcz. 17., máj. 23., jun. 16., szept. 1., nov. 1. mag fogl. hétfő és kar. napját megel. hétfő, ha kar. hétfőre esik, 1 hét. előbb orsz. kir. és állatvásár. Minden csüt. hetivásár.

Kis-Zombor, (Torontálmegye) ápr. 15., aug. 10., okt. 18. Ha a határn. nem vas. esik, megel. vas. tartatik.

Kismarton-Váralja, (Sopronm.) márcz., jul., szept. és decz. 1 hétf.; ha a megj. hétfő n. ünn. esnék, e hó legk. eső hétfő n. tart.

Kistelek, (Csongrádm.) jan. 13., ápr. 16., jul. 7., okt. 20. megel. vasárn. és hétfő n. Kedden és pént. hetiv.

Kiszető, (Temesm.) jun. 18., okt. 15. orsz. marhav.

Kisucza-Ujhely, (Trencsénm.) máj. hó 8. köv. hétfő, a marhav. megel. csüt., jun. 15. köv. hétfő, a marhav. megel. csüt., Jakab el., aug. sz. Istvánn. el., okt. Gáln. el. és decz. Luczan. el. hétfő, február 6. hétfő kirakó-, megel. csütört. marhav., a sz. Jakab, sz. István, Gál és Luczan. el. hétfők. tart. sz. kirakóv. megelőző csüt. marhav.

Klenócz, (Gömörm.) febr. 6., ápr. 24., julius 26., okt. 26.

Kluknó, (Szepesm.) sz. Anna napján, nov. 4.

Kóka, (Pestm.) febr. 21., jun. 22., szept. 22., nov. 22. mag. fogl. vas. és hétfő, állatv. csak az 1. napon, kirakóv. mindk. n.

Kokova, (Gömörm.) január 14—15., ápr. 3—4., jul. 5—6., okt. 6—7.

Kolos-Hradistye, (Nyitram.) julius 15., nov. 11.

Koltó-Katalin, (Szatmárm.) jan. 6., ápr. 24., jun. 24., szept. 29.

Komádi, (Biharm.) márcz. 20. ápr. 20., aug. 16. és okt. 1 n. hetéb. pént. és szomb n. orsz. kirakó- é- állatv.

Komárom, Fülöp-Jakab, n. mag. fogl. hét. Péter-Pál, Rókus, szerz. Ferencz és András nap. mág. foglaló het. nev. a baromv. héttő, előv. kedd n. a főv. szerda és csütörtökön tartatik.

Komját, (Nyitram.) Fábián-Sebestyén, gyüm.-ol.-bold. assz., Zsófia, ap. oszl. és Dömötör. mag. fogl. h. pént. marhavásár, a köv. h. kirakóv.

Kónyi, (Tolnam.) ápr. 12. és okt. 9-ét mag. fogl. hetek szerdáján.

Korong, (Vasm.) május 4. orsz. vásár.

Korpona, (Hontm.) Dorottya n., febr. 6. kirakóv., megel. n. febr. 3. állatv., husv. vás. a virágv. köv. hétfő kirakó-, megel. pént. állatv., pünk. vás. áld.-csüt. ut. pént. állat-, köv. hétfő kirakóv., Péter-Pál n. vásár jun. 27., állat-, 30., kirakóv. Bertalan n. kirakó-, megel. 3 n. állatv., sz. Mihály n. kirakó-, megel. 3. n. állatv., Simon-Judla n. kirakó-, megel. 3. n. állatv., kar. vás. 4. advent-vas. el. pént. állat-, köv. hétfő kirakóv.

Kotor, (Zalam.) márc. 9., jun. 27., szept. 30., november 30., ezenk. a május 3. és szept. 14. köv. vasárn. tart. búcsúk alk. kirakóv. Minden kedden hetivásár.

Kovásznal, (Háromszékm.) febr. 17., máj. 2., jul. 22., nov. 11.

Köbölkút, (Esztergomm.) márcz. 29. és október 15.

Kőhalom, (Sopronm.) fars. ut. hétfőn, husvét után 3. hétfő és jul. utolsó hétfő kirakó-, és marhav.

Kölesd, (Tolnam.) Judika sz. Gotthard, sz. László és sz. Márton het. keddi n. marha-, szerd. kirakóv.

Köpcsény, (Mosonm.) Simon és Juda n. követő hétfő.

Körmend, (Vasm.) febr. 2., márcz. 12., ápr. 5., máj. 10., jun. 24., jul. 20., aug. 24., szept. 21., okt. 18., nov. 11., decsember 13

Körnöczbánya, (Barsmegye) sz. György után csütört., péntek és szombat, aug. 1—2., szept. 29. csütörtök, péntek és szomb. Konosó, husv. ut. szerda, áldozócsüt. ut. pént., sz. István ut. n. és mindsz. n. utáni kedden, vás. a. eng. országos marhav. kapcs. orsz. kirv.

Kőrös-Ladány, (Békésm.) május 10., junius 28. és szept. 15. Ha e n. vasárv. ünnepn. esnek, megel. 2 n., az eng. határ. 1. n. állat-, 2. napján kirakóv.

Kőröshegy, (Somogym.) márczius és augusztus utolsó kedd napján.

Kőrösmező, (Máramarosm.) ó-napt. szer. János szül. János főv. boldogassz. fog. megel. hétfő és kedden

Kőszeg, (Vasm.) virágvasárn. előtt; pünkösd előtt; Jakab előtt; Egyed után; Orsolya előtt; és a 3-ik adv., vas. után hétfő n.

Kötegyán, (Biharm.) jan. 10., jul. 10.

Kőtelek, (J.-N.-Kun-Szolnokvm.) máj. 5. és szept. 20. illetve, ha e határn. nem héttői napra esnek, az ezen határn. megel. hétfő n. napon állatfelh. egybekötött orsz. vásárok.

Kővágó-Örs, (Zalam.) aug. 17., nov. 5.

Kővágó-Szőllős, (Baranyam.) ápr. 1. hétfő, jun. 8. ag. fogl. hét hétfőjén.

Köves-Kálla, (Zalam.) husv. ut. kedd, áld. csütört. ut. pént., Lajos nap ut hétfőn.

Krassó, (Szatmárm.) május második kedd., jul. második kedd., szept. első keddi és nov. második keddi n. Minden kedden hetivásár.

Krassova, (Krassó-Szörénym.) ápr 23—24., jun. 28—29. és nov. 14—15. orsz. vás. Minden hétfőn hetivásár.

Kraszna-Béltek, (Szatmárm.) febr. 10., márcz. 31., máj. 19., jul. 21., szept. 22., nov. 10. és decz. 22.

Kraszna-Horka-Váralja, (Gömörm.) márcz. 19., jun. 26., szept. 25., decz. 6.

Krompach, (Szepesm.) ápr. sz. György, het. csüt. n. marhav., pént. kirakóv., szept. Mátyás het. csüt. n. marhav., pént. kirakóvás.

Kudricz, (Temesm.) máj. 1., okt. 16

Kula, (Bácsm.) ápr. 29, jun. 24., aug. 6 és okt. 15. n. megel. vas. és hétfő n. Ha a vás. oly vas. esik, mely egyszersm. ün. is, ut. köv. n.

Kun-Sz.-Márton, (Szolnokm.) febr. 14—15., máj. 22—23. aug. 22—23., nov. 11—12. n. mag. fogl. héten vas. és hétfő.

Kun-Sz.-Miklós, (Pestmegye) febr. 3—4., máj. 16—17., aug. 22—23., decz. 29—30.

Kunhegyes, (Szolnokmegye) gyertyaszent. boldog-assz., Páduai Antal, Sámuel és Lukács n. vas. és hétfő, ha hétközn. esnek, el. v. vasárn. és hétfő.

Kupfalva, (Vasmegye) aug. 5.

Kurima, (Sárosm.) jan. 24., márc. 6., ápr. 26., aug. szept. 29., nov. 11., decz. 23., nov. 2. megel. kedd juli- és kecskebőrv tart 3 napig.

Kurtya, (Krassó-Szörénym.) jan. 2., szept. 26.

Kutas, (Somogym.) ápr. 5., jun. 30., jul. 31., sept. 6.

Kutti, (Nyitram.) bold.-assz. elj. el. hét, sz. György n. el. hét, sz. Antal el. hét, havi bold.-assz. el. hét, sz. Mihály el. hét, sz. Erzsébet el. hét szerda.

Kuzma, (Vasm.) áld. csüt.

Kürt, (Komáromm.) márcz. 1., jun. 3., aug. 1., okt. 1. hetében a hét 1. közn.

Ladomér, (Sárosmegye) jan. 20—22., jun. 3—4., nov. 11—13. Ha a vás. határn. ünnepn. esik, a vás. köv. napon tartatik.

Lajos-Komárom, (Veszprémmegye) febr., jún. hó ut. csüt.-jén, sz. Istv. hét. csüt., ha az csüt. esik, el. szerd. és nov. más. csüt. kirak. és állatv. egy napon.

Lajos-Mizse, (Pestm.) máj. 26. és szept. 15. megel. hétfőn.

Lajtha-Sz.-Miklós, (Sopronm.) Jubilat, János főv., Terézia és Miklós nap ut. kedd n.

Lajtafalu, (Mosonm.) jan. 25., ápr. 25., szept. 14.

Lasko, (Baranyam.) ápr. 24. mag. fogl. hét hétfő és okt. első hétfő. Szer. és szomb. hetivásár.

Lébény, (Mosonm.) jul. 25 köv. szerda és nov. 4. köv. szerda. Ha a határnapok szerd. esnek, a határnapon.

Lednicz, (Trencsénm.) Rogató vas., jul. sz. Jakab, szept. sz. Mihály és decz. Miklós napján

Légrád, (Zalam.) márcz. 12., sz. hár. n., aug. 24., nov. 2., decz. 13.

Leibicz, (Szepesm.) febr. első kedd (husv. ut. v. hét kedd), jul. 1. kedd, aug. 15. kirakóvásár, ut. köv. kedd marhav., ha aug. 15. keddre es., aug. 22. tart. a marhavásár, nov. első keddjén

Léka, (Vasm.) febr. ut., máj. 2. szept. ut. hétfő kirakó-és állatv., Miklós n. kirakóv.

Lekencze, (Szatmármegye) márc. 1., jul. 6.

Lelesz, (Zemplénm.) jan. 6., márcz. 19. máj. 3., aug. 10., szept. 14. és nov. 19. mag. fogl. hét. hétfő. Ha az eml. n. ünn. esn., a vás. a megel. hétfőn tartatik.

Lelle, (Somogym.) husv. ut. kedd, pünk. ut. kedd, kisassz. el. hétfő, Farkas n.

Lénárd-Darócz, (Borsodm.) jun. 1., nov. 6.

Lengyeltóti-Hács, (Somogym.) jul. 5. és szerd. hetiv.

Lenti, (Zalam.) febr. 22., ápr. 10., decz. 6.

Lepsény, (Veszprémm.) máj. 25. és okt. 12.

Lesencze-Tomaj, (Zalam.) jul. 26.

Letenye, (Zalam.) febr. 24., jun. 2., jul. 29., aug. 25., október 6.

Léva, (Barsm.) jan. 6. fek. vas., urn., jul. 25., szept. 29. és nov. het. hétfő és szerda. Hétfő marha-, szerda kirakóv., ha valam. n. ünn. esik, a vás. köv. nap tart. A marha- és kirakóv. közt gyapju- és bőrvásár.

Libetbánya, (Zólyomm.) febr. 2., máj. 1., jul. 22., szept. 29.

Liebling, (Temesm.) márcz. 10., szept. 7.

Liget, (Baranyam.) ápr. Dömötör-nap előtti hétfő és szept. 29.

Lipótvár, (Nyitram.) jan. 17., márcz. 23., jun. 1., jul. 12., szept. 21.

Lippa, (Temesm.) ó-n. szer. sz. György, sz. Illés, Kisassz. és sz. Mihály n. megel. vas. a kirakóv., az ezt megel. pént. és szomb. állatv. Minden szomb. hetivásár.

Liptó-Szt.-Miklós, (Liptóm.) márcz. Reminisc., Exaudi, aug. Bertalan és decz. Miklós n., a határn. marhav., másodnap kirakóvásár.

Liptó-Tepla, (Liptóm.) jan. 16., márcz. 12., jun. 10., aug. 16., november 15.

Lisza, (Trencsénmegye) jan. Vincze, sz. György, Péter és Pál ut. csüt., aug. Lőrincz, nov. 30. utáni csüt.

Locsmánd, (Sopronm.) husvét, sz. Vida, sz. Kálmán és karácson el. hétfői napok.

Lók, (Sopronm.) husvét ut. 2. szombaton, aug. 14.

Loczka, (Árvam.) Jézus neve, sz. Jakab, sz. Mihály és sz. András nap el. hétfő.

Lopér (Zólyomm.) községhez tartozó zólyom-brézói vasgyártelepen, minden héten kedden állatfelh. nélkül hetivásár.

Lős, (Sopronm.) husvét el. 2 héttel héttő, urnap el. sz. István után és kar. előtti hétfő.

Losoncz, (Nógrádm.) febr. 13—14., máj. 9—10., jul. 1—2., szept. 13—14., decz. 9—10. Ha e nap. ün. esik, a köv. napokon.

Losoncz-Tugár, (Nógrádm.) jan. 4., ápr. 4., aug. 2., okt. 4. n. magában foglaló hét hétfő és kedd n.

Lovasberény, (Fejérmegye) a nagyhét. és pünk. el. hétfő, szept. 11. mag. fogl. hét hétfő és decz. Dömötör n. ut. hétfő, ünnep esetén a következő kedd.

Lovász-Patona, (Veszprém.) ápr. Rezső, junius Antal, aug. Ágoston és nov. Erzsébet n. mag. fogl. hétfői ha e n. ün. esik, a köv. n.

Lőcse, (Szepesm.) ujév ut. 1 pént (el. szerda marhav.

ha vkk. e két határn. egyik esik, a vás. a köv. hét ugyanazon n. tart., Judica vas. el. pént. (marhav. szerd.) sarl. b.-assz. mag. foglaló héten pént. (marhav. szerda, ha az ünnepn. keddre esik, a mv. 1 n. előbb tart.) okt. 16. mag. fogl. pént. (mv. szerd.) Ha októb. 16. vas. esik, a vásár a megel. napon tart.

Lődös, (Vasm.) pünk. ut. kedden, aug. 11. ha ünnepre esik, azon hét hétfőjén.

Lubina, (Nyitram.) márcz., jun. és aug. hón. első het., szeptember 3. het., szerda n. orsz. vásár. Minden hét szerdai n. heti kirakóv. (állatfelh. és piaczi helypénszedés nélkül).

Lugos, (Krassó-Szörénym.) febr. 10., máj. 10., jul 2—4. és okt. 21. határn. megel. péntek, szomb. és vasárn. Mindh. n. kirakó és állatv.

Mád, (Zemplénm.) febr. 15., máj. 30., okt. 6., decz. 12.

Madar, (Komárom.) junius 8—9., aug. 24—25.

Madaras, (Szolnokm.) január 25., Pál-n. v., e n. megel. vas. és hétfő, — az áldozó csüt. v., ez ün. megel. v. és hétfő, jul. 25. Jakabn. v., a Jakab-n. mag. fogl. hét. vas. és hétfő, okt. 26., ugyn. Dömötörn. v. e n. megelőző vas. és hétfő.

Magasfalu, (Pozsonym.) márczius 19., junius 15., szeptember 4., decz. 6.

Mágocs, (Baranyam.) február 14., ápr. 18., jun. 13., okt. 7. határn. mag. fogl. hétfő, ha a vásár hátra. ünnepn. esik, a köv. hétközn.

Magyar-Csanád, (Csanádm.) febr. 14., máj. 7., okt. 16., november 11.

Magyar-Diószeg, (Pozsonym.) jan. Jézus neve, április sz. György, julius Margit, november Mártonn. el. csüt.

Magyar-Ittebe, (Torontálm.) az új napt. sz. sz. György el. vas., okt. 16. Ha az il. határn. nem vas. esik, a vásár a megel. vas. tart. Az orsz. vásártartási jog a köveséget Szerb-Ittebe községgel közösen, egyenlő arányban illeti meg, s együttesen gyakorlandó.

Magyar-Óvár, (Mosonm.) jan. 6., máj. 5., aug. 1., szept. 21. és okt. 28. n. magában fogl. hét hétfő és kedd n., hétfő kirakó- és állatvásár, kedd csak kirakó.

Magyar-Pécska, (Áradm.) máj. 9. és szept. 14 megel. szombat, vasárn. és hétfő.

Magyarfalu, (Pozsonym.) bőjti 4. vas. ut. hétfő, jul. 22. ut. hétfő, sz. Mihály n. után hétfő és november 26. ut. hétfő.

Maiss, (Baranyam.) jan. 20., máj. 1., aug. 29., okt. 10.

Makó, (Csanádm.) Judica vasárnap el. szombaton; jun. 24., aug. 19. és nov. 19 ét megel. szomb. n. kirakó-, e n. megel. 1 n. állatv.

Malaczka, (Pozsonym.) Mátyás n., Ambrus n., ker. feltal., sarl. b.-assz. n. Porciunkulai, ker. felmag., Márton és János ország. v., az illető hét csütörtök.

Mándok, (Szabolcsm.) 1. Judica vas. köv. n. hétfő, 2. Péter-Pál n. 3. Simon Juda n. mag. fogl. hét hétfő. 4. Advent 1 vas. köv. hétfő, ha a v. n. ün. esnék, kedd tart. az orsz. kir.- és állatv. Minden szerd. hetivásár.

Mány, (Fejérm.) jan. 15., ápr. 1., jul. 8., nov. 24., ha e n. ünnep v. vas. esnek, a köv. hétfő.

Máramaros-Sziget, (Máramarosm.) ó-naptár sz. bőjt 1. hétfő és kedd n. ó-naptár sz. pünk. hétfő és keddjén, ó-n. sz. Iliés n. mag. fogl. hét hétfő és kedd n. Ha Illés vas. esik, a köv. hét ugyanez n., okt. 13. mag. fogl. hét hétfő és kedd, ha okt. 13. vas. esik, az Illés n. v., decz. 2 fel. 1 hétfő és kedd. E hétfő és kedd n. a marhav. vonatk. kir. v. az eg. vásári héten tart.

Marczali, (Somogym.) márcz. 26., máj. 1., jul. 25., szept. 4., nov. 5.

Marczaltő, (Veszprémm.) jan. 25., sz. György, sz. Margit, nov. 5. köv. csütörtöki n.

Margita, (Biharm.) jan. 6. magában fogl. héten, bőjtközép het., ápr. 24., jul. 13., szept. 14. és nov. 5. magában fogl. het. három napon át orsz. vás. és pedig szerd. és csüt. marhav., pént. kirakóvásár.

Máriapócs, (Szabolcsm.) febr. 6., máj. 3., aug. 21., decz. 8. után köv. hétfő kirakó- és állatv.

Mária-Radna, (Áradm.) áld. csüt. és ó.-n. sz. okt. 6. megelőző pénteken.

Marikó, (Trencsénm.) január 16. és junius 19. ut. csüt.

Mártonhely, (Vasm.) május 21., aug. 10., nov. 11.

Martonos, (Bácsm.) jun. 8., Mária neven. után hétf., nov. 7. A jun. és nov. vás., ha az illető határn. nem esnek vas. vagy hétőre, a megelőző hétf. tart.

Martonvásár, (Fejérmegye) márcz. 25—26., jun. 15—16., szept. 14—15., decz. 21—22.

Máté-Szalka, (Szatmárm.) jún. 25. és márcz. 19., ápr. 24., szept. 25., jul. Mária-Magdolna és nov. Erzsébet n. mag. fogl. hét hétfő n.

Mateócz, (Szepesm.) febr. 6., jun. 8., aug. 6., nov. 19. mag. fogl. het. csüt. napj., ha a megh. n. ün. esik, a vás. a köv. héten csüt. tart. Minden pént. hetivásár.

Megyaszó, (Zemplénm.) jan. 15., május 10., szept. 29.

Mehádia, (Krassó-Szörénym.) jan. 22., ápr. 6., julius 16., október 16.

Mekényes, (Baranyam.) jun. 4. mag. fogl. hét hétf. kirakóv. egybek. marhav. Aug. 10. mag. fogl. hét hétfő országos vásár.

Melencze, (Torontálm.) gör.-keleti pünk. 1. n., aug. 27., nov. 7. Ha a határn. nem vas. esik, a vásár a megel. vasárnap tart.

Merczifalva, (Temesm.) ápr. 20., aug. 10. országos vás.

Merény, (Szepesm.) hamv. h., pünk. hete, Lőriucz hete, Dömötör hete szerda.

Mernye, (Somogym.) febr. 24., május 5., aug. 2., nov. 5. n. mag. fogl. hét hétfő.

Mező-Berény, (Békésm.) ápr. 8., jul. 12. és okt. 6. megel. vas. és hétfő, kiv. ha a nev. határn. vas. esnek, a köv. n.

Mező-Csát, (Borsodm.) márcz. 4., jun. 6, okt. 10., decz. 30. orsz. vás. 2—2 n. és az eml. határn. a kir. és állatv., a megel. 1 nap kiz. állatv. Hétfőn hetivásár.

Mező-Kászony, (Beregm.) husv. el. hét kedd, jul. 25. n. s decz. 6. mag. fogl. hét hétf.

Mező-Keresztes, (Biharm.) máj. 29., szept. 12.

Mező-Keresztes, (Borsodm.) jan. 25., jun. 12., szept. 19., decz. 22. n. megel. vas. és hétfő, az 1. nap az állat-, a 2. nap a kirakóvásár.

Mező-Komárom, (Veszpr.-m.) Judica, Rogate nap, szent Mihályn. kedd és szerda, ha sz. Mihályn. vas. esik, a köv. kedd és szerda és sz. Kelemen pápa n. 2 nap. Minden csüt. hetivásár.

Mező-Kövesd, (Borsodm.) márcz. 19., jun. 27., aug. 20., okt. 4. n. megel. ugyane hét hétf. orsz. vás., megel. vasárnap állatvásár.

Mező-Laborcz, (Zemplénm.) jan. 14., márcz. 14., jun. 21., szept. 26., nov. 8.

Mező-Telegd, (Biharm.) ápr. 3. het. és decz. 1. het. szerda n.

Mező-Túr, (Szolnokm.) jan. 1., máj. 1., aug. 1., nov. 1. Ha a vás. hétközn. esik, a megel. vas. A kir. megel. nap kiz. baromvásár.

Mező-Vári, (Beregm.) jan. 28., ápr. 5—6., máj. 24—25., jun. 21—22., aug. 30—31., okt. 18—19., decz. 20—21.

Miava, (Nyitram.) Pál ford., József, pünk., János és Pál, Jakab ap., kisassz., Simon, Juda és Miklós pk. n., ill. ün. ut. szerda. A kirakóv. előtt kedden marhavásár.

Micske, (Sopronm.) máj. 3., szept. 14., decz. 8.

Mihályi, (Sopronm.) jan. 6., jun. 13., aug. 6., október 4. után kedden.

Mike, (Somogym.) febr. 16., ápr. 8., szept. 1., nov. 5.

Mindszent, (Csongrádm.) jan. 7—8., ápr. 14—15., jun. 30., jul. 1., okt. 27—28., oly formán, hogy ha az említett napok nem szomb. és vas. esnek, a vásár a megel. hét szomb. és vas. tart. meg. Szerd. és szomb. hetivásár.

Miske, (Vasm.) febr. gyertyasz. b.-assz. n. köv. nap, márcz. gyüm.-oltó b.-assz. n. köv. n., jul. sarl. b.-assz. n., aug. n.-b.-assz. n. köv. n., szept. kisassz. n. köv. nap, okt. Ferencz, nov. Katalin és decz. Lucza n. Ha a határn. ün. esnek, a következő n.

Miskolcz, (Borsodm.) febr Julianna, máj. Orbán, aug. Sámuel, okt. Lukács és decz. Lázár napokat mag. foglaló het. eső hétfő.

Miszla, (Tolnam.) jan., ápr. és szept. 1. hétf., ill. okt. 26. mag. fogl. hét hétfő n., ha e n. kat. ünnep esik, a következő nap.

Misztótfalu, (Szatmárm.) máj. 3. és nov. 25. mag. fogl. het. hétfő és kedd n. orsz. vásár, hétfő állat- és kedd kirakóvásár.

Mocsonok, (Nyitram.) ápr. György el. kedd, olv.-vas el. csüt. marhav., ápr. 24. és olvasó-vas. ut. kedd kir., máj. 3. és szept. 14. bucsúv.

Modor, (Pozsonym.) febr. 2., ápr. 24., jun. 24., aug. 24., szept. 29., nov. 11. Ha a határn. szerdára, esnek, a vásár a megel. n., ha a hét. szerda ut. köv. n. esnek, a köv. hét kedd n. A febr., ápr., jun. és nov. kirakóv. kapcsolatosan állatvásár.

Mohács, (Baranyam.) febr. 24., ápr. 17., jun. 24., nov. 11., decz. 21. Ha e vás. határn. ün. v. a hét közep. esnek, az illető n. megelőző hétfőn tartatik meg

Mohol, (Bácsm.) május 30., szept. 30. Ha a határn ün. vagy vas. előtti n. esik, a vás. az előző hét vas. tart.

Monor, (Pestm.) márc. 12., jun. 1., aug. 18., decz. 8., e határn. megel. v. és hétfő. Minden szerd. hetivásár.

Monoszló, (Zalamegye) ápr. 11—15., szept. 4—9.

Mosyorókerék, (Vasmegye) márcz. 19., pünk. el. kedd, okt. 23.

Moór, (Fejérm.) sz. György és sz. háromsz. n. u. hétf., Rozália és Márton n. mag. fogl. hét hétf. n.

Moravicza, (Temesm.) ápr. 1., október 1.

Móricz-föld, (Temesm.) márcz.

3., máj. 2., aug. 3. és nov. 1. vasárnapján

Moskócz, (Turóczm.) Fábián és Sebestyén, Szaniszló. sz. háromsz., urszinv. Máté, mindszent n. u. szerdá.

Moson, (Mosonm.) ápr. 2., jul. 13., okt. 4., decz. 21. n. legk. eső hétfő n., ha a határn. ünn. esik, a legk. közn.

Mozsgó, (Somogym.) husvét után kedden, jun. 24.

Mucsi, (Tolnam.) máj. 20., okt. 20. mag. fogl. hét szerda n., ha e n. val. ünn. esik, az utána következő n.

Munkács, (Beregm.) I. orsz. barom- és kirakóv. január vizker., márcz. József, ápr. György, pünk., junius ker. sz. János, aug. gör. nagyb.-assz., nov. szent Márton határn. mag. fogl. hetek hétfő és kedd n., ha e n. ünnep a köv. hét hason n. tart. hétfő barom- és kir., kedd kirakóv. II. Baromv. egyébk. julv. ápr. 2., máj. 14., szept. 14., okt. 8., e határn. mag. fogl. hét hétfő n. tart. Ünn. eset. a köv. hét hason napján.

Mura-Szerdahely, (Zalam.) máj. 1., jun. 26., aug. 19., okt. 26. Ha a határn. vas. esik, a v.-a megel. n. tart.

Mura-Szombat, (Vasm.) husb. kedd el. 1 hét, husv. hétfő el. 2 hét, husv. hétfő ut. 1 hón, jun. 24., aug. 24., okt. 15., decz. 6.

Mura-Vid, (Zalam.) ápr. 25. ut. hétfő és okt. 18., ha e n. vas. v. ünnepn. esnék, a köv. hétfő.

Murányalja, (Gömörmegye) márcz. 20., jun. 2., aug. 22., deczember 9.

Muzsla, (Esztergomm.) ápr. 10., jun. 7.

Nádasd, (Baranyam.) márcz. 19. és aug. 20. het. hétfő.

Nádudvar, (Hajdum.) jan. 1., április. 1. és aug. 1. hétfő, okt. 25. mag. fogl. hét hétfő.

Nágocs, (Somogym.) József n., Antalnap, nagyassz., Terézianap hétfő.

N.-Atád, (Somogym.) Gergelynap el., tav. keresztn. el., Illésm. el., Rókusn., őszi keresztn. el. hétfő és nov. 11. köv. hétfő.

N.-Bajom, (Biharm.) márcz. 4., jun. 4., szept 27.

N.-Bajom, (Somogym.) József-nap el. kedd, Pongrácz el. hétfő, urszinvált ut. nap, Terézia el. hétfő.

N.-Bánya, (Szatmárm.) Oculi vas. ut., urn. ut., aug. sz. István ut. és nov. Mártonn. ut. hétfő és kedd.

N.-Báród, (Biharm.) Gergely-nap (márcz. 12.) ut. hétfő, a. Péter Pál n. mag. fogl. hét hétfő, a boldog-assz. n. és Márton n. köv hétfő.

N.-Baro..., (Sopronm.) Dömötör el. csüt. és fars. ut. csüt.

N.-Becskerek, (Torontálm.) márcz. 1., máj. 25., aug. 17., okt. 12. és nov. 23. n. el. csüt., pént., szomb. és vas.

N.-Berezna, (Ungm.) febr. 2. megel. hétfő, pünkösd el. csüt., nagybold.-assz. ün. el. kedd, Mária pártf. ün. ut. köv. 2. kedd, az ó-naptár szerint tartatik.

N.-Berki, (Somogym.) husvét ut. kedd, jun. 27., aug. 10., szept. 25.

N.-Bittse, (Trencsénm.) Pál ford., Fülöp, pünk., Jakab, b.-assz. és mindsz. ut. hétf. A megel. csüt. állatvásár. Minden szerd. hetivásár.

N.-Birócz, (Trencsénmegye) márcz. 10, máj. 16., szept. 1., nov. 19.

N.-Bobrócz, (Liptóm.) Invocat vas. ut. hétfő, máj. 16., szept. 1., nov. 19.

N.-Czenk, (Sopronm.) husvét ut. és Simon-Judás el. csüt.

N.-Dobra, (Zemplénm.) jan. 2., husv. kedd, jul. 10., aug. 16., nov. 5., ha ut. vás. 3. szomb., vas. v. ün. esik, a köv. nap tartatik meg.

N.-Dobrony, (Beregm.) évenk. febr. 20., jun. 19., aug. 7., okt. 30., ill., ha e határn. nem kedd n. esik, az eml. határn. megel. kedd nap országos vásár.

N.-Dolincz, (Vasm.) jun. 16., decz. 6.

N.-Dorog, (Tolnam.) márcz. 13., jun. 5., aug. 1., okt. 16. mag. fogl. hetek hétfőjén.

N.-Ecsed, (Szatmárm.) márcz. 4., decz. 6.

N.-Gáj, (Torontálm.) máj. 1., nov. 7.

N.-Halmágy, (Aradm.) ó-napt. sz. nagyb. 1. hét, virágvas el. hét, Péter Pál hét, kis-asszonynap és Borbála n. mag fog. hét szombaton.

N.-Harsány, (Baranyam.) jan. 25. el. hétfő és kedd, ápr. 12., jun. sz. László és okt. 9. el. hétfő és kedd.

N.-Höflány, (Sopronm.) jan. 25., szept. 9.

N.-Ida, (Abauj-Tornam.) Judica vas., máj. 25., szept. 21. és decz. 22. n.

N.-Igmánd, (Komáromm.) márcz. József., jun. Vitus és szept. sz Mihályn. mag. fogl. hét hétfő.

N.-Kálló, (Szabolcsm.) husb. kedd ut. csüt., 2. sz. György, 3. László k., 4. sz. Mihály, 5. sz. András n. mag. fogl. het. csüt. orsz. kirakóv. és állatv.

N.-Kanizsa, (Zalam.) febr. 2. el., v. gyertyasz., husvétv., pünkösdv., aug. 15., okt. 15. el. hétfői n., ha okt. 15, hétfő n. esik, e n. decz. 8. el. hétfő. A vás. 2 n. tart.

N.-Kaporunk, (Zalam.) Jézus neven., fehérv., Sz.-háromsz. vas., b.-assz. és Mindsz. után hétfő.

N.-Kapos, (Ungm.) vizk. ut. hétfő, gy.-olt. bold.-assz. ut. hétfő, pünk. ol. hétfő, aug. Istvánn. után hétfő, szept. Márjan. előtt hétfő, nov. Andrásn. előtt hétfő.

N.-Károly, (Szatmárm.) febr. 4., ápr. 15., jun. 3., jul. 1., szept. 16., nov. 4., decz. 9. mag. fogláló hét hétfő.

Nagy-Káta, (Pestm.) jan. 25., ápr. 24., szept. 14. n. mag. foglaló hét vas. és hétfő, állatv. csak vas., de kirakóvásár mindkét nap.

Nagy-Keszi, (Komáromm.) márcz. 12., julius 26., aug. 24., november 11.

N.-Kikinda, (Torontálm.) ápr. 24., junius 24., szept. 20., deczember 1.

N.-Komját, (Ugocsam.) ápr. 24., jun. 8., jul. 25., aug. 29. mag. fogl. het. szerda és csüt. n., ha e n. valam. ün. esnék, a köv. hét szerda és csütörtök n.

Nagy-Komlós, (Torontálm.) márcz. 5., jun. 15., szept. 1. Ha a határn. nem vas. esik, a vás. a megel. vas. tart.

Nagy-Kosztolány, (Nyitram.) gyertyasz. és Rogate ut. pént. n., Máté és András ut. hétf. A marhavásár 4 nappal a kirakó előtt tart.

N.-Kőrös, (Pestm.) márcz. 5., ápr. 24., jun. 27., okt. 26. E határn. megel. vas. és hétf.

N.-Lak, (Csanádm.) ápr. 24. és szept. 29. mag. fogl. het. szomb. A jan. 6. ut. köv. legk. jul. 2. szomb. Ha e 2 határn. egyike ün. vagy a szomb. megelőző n. esnék, a megel. hét szomb. tart.

Nagy-Léta, (Biharm.) január 15., április 24. és szept. 29.

N.-Lévárd, (Pozsonym.) vizk. ut. hétf., Gergelyn., Rogate vas. ut. hétf., jul. 25., aug. 10., szept. 21. és nov. 11. után hétfő nap.

Nagy-Lomnitz, (Szepesm.) sz. Györgynap után kedd és Galli után csütört.

N.-Lucska, (Beregm.) febr. 13., ápr. 5., pünk. ut. csüt., jul. 31., szept. 10., nov. 30.

Nagy-Magyar, (Pozsonym.) Juliannan., husv., Urnap, szent ker. felm. és kar. ün. megelőző szerda, nov. 5. követő szerda.

N.-Majtény, (Szatmárm.) febr. 5., ápr. 16., máj. 15., jul. 10., szept. 18., nov. 6., decz. 11.

N.-Maros, (Hontm.) márcz. 10. József het., jul. Jakab het. szerda, okt. Brigitta h. hétfő, decz. Judith h. hétf.

N.-Marton, (Sopronm.) a n.-hétbe e. hétf., Szentháromsz. vas. után hétfő, Mártonn. mag. fogl. hét hétfő, ha e határn. vas. esik, ezt köv. hétfő, aug. 10. magában foglaló hét hétfő.

Nagy-Megyer, (Komáromm.) január 25., május 15., aug. 6., okt. 27., deczember 6. hetébe eső szerda n.

N.-Mihály, (Zemplénm.) gyertyasz. b.-assz. orsz. vásár, febr. 1. het. hétfő és kedd, virágv., nagyhét hétfő és kedd, Autaln. vás. jun. 13. mag. fogl. h. hétfő és kedd, n.-b.-asz. vásár aug. 15. megel. hétfő és kedd, kar. vás. kar. napját megelőző hétfő és kedd.

N.-Ném.-Sz.-Mihály, (Vasm.) husv. ut. 4. vas. köv. hétfő, Bertalan előtt hétfő, szept. 29., Miklósnap előtt hétfő.

N.-Oroszi, (Nógrádm.) márcz. 19. mag. fogl. hét, máj. keresztj. hét, aug. 6. mag. fogl. hét és decz. 6. mag. fogl. hét hétfő és kedd n.

N.-Palád, (Szatmárm.) febr 14., május 9., aug. 1., okt. 24., ha e napra ünnep esnék, az előző nap.

Nagy-Pirit, (Veszprémm.) május 10., jul. 25., szeptember 29.

Nagy-Rákos, (Vasm.) febr. 10., május 25., aug. 16., nov. 15.

N. Röcze, (Gömörm.) márcz. 19., junius 13., szept. 21., deczember 16.

Nagy-Salló, (Barsm.) hamv. szerda ut. hét, virágv. ut. hét, pünk. el. hét, julius 2. mag. fogl. hét, aug. 20. ut. hét, nov. 1. ut. hét és decz. 25. el. hét hétf. és szerda n.

Nagy-Sáros, (Sárosm.) fekete vas. ut. szerda, Margitn. ut. szerda, Mártonn. ut. szerd.

Nagy-Somkut, (Szatmárm.) Oculi vas. előtt szerda és csüt., Urnap el. szerda és Urnap, aug. 20. és nov. 11. el. szerda és csüt. 1. nap állat-, 2. nap kirakóvás.

Nagy-Surány, (Nyitram.) jan. 25., május 1., aug. 10. és nov. 1 n. megelőző hétfő marha-, szerda kirakóv.

N.-Szalatna, (Zólyomm.) jan. 31., Szentháromsz. nap, nov. 11. 1 nappal előbb állatv.

N.-Szalonta, (Biharm.) febr. 15, ápr. 15., aug. 15. és nov. 11. mag. fogl. hetek péntek és szombat n.

N.-Szombat, (Pozsonym.) jan. 22., márcz. 2., ápr. 24., jun. 15., jul. 25., szept. 8., okt. 28. és decz. 6. mag. fogl. hét hétfő, kedd, szerda és csüt. n., a szept. vás. ha szept. 8. hétfő, kedd, szerd., v. csüt. n. esik, a köv. hét nev. n., ha nov. 1-je hétfő, kedd, szerda, v. csüt. napra esik, az okt. vás. az okt. 28. megel. hét hétfő, kedd, szerda és csüt. n. tart.

Nagy-Szőllős, (Ugocsam.) jan. Pál, gyüm.-oltó, ált. csüt., jun Ján., aug. 11., kisassz., okt. Simon-Juda, kar. n. ill. ün. mag. fogláló hetek hétfő és kedd n.

Nagy-Szőllős, (Veszprémm.) sz. György n., Mindszentn. magában fogl. hét szerda, N.-Tapolcsány, (Nyitram.) jan. Ant., febr. Dorottya, márcz. Gergely, máj. sz. Ivó n., jun. Iván, jul. Mária-Magd. aug. Bertalan, szept. Máté és nov. Lipót n. mag. fogl. het. csüt. marhav., ut. kedd kirakóv., az Iván-és Mátén. marhav. előtt és ut. köv. nap gyapjuvásár tart.

Nagy-Tarna, (Ugocsam.) febr. 16., ápr. 1., jul. 26. és okt. 18. mag. fogl. hetek hétfő és kedd n.

Nagy-Várad, a márcz. 12., jun. 21., szept. 8., decz. 8. mag. fogl. héten pént. kezd. és köv. módon tart.: pént., szomb. sertés- és juhvás., vás., hétfő és kedd term.-, barom- és lóv-, vas., hétfő, kedd, szerda, csüt. és pént. kirakó- és ált. vás. A szept. tart. szokott lóvers. kapcs. és ezek tart. alatt kiz. lóv., mely a rendes hetí és orsz. lóv. n. össze nem eshetik.

Nagy-Vázsony, (Veszprémm.) Invocat vas., sz. ker. felt. n., sz. Iván n., sz. ker. felmag. és kar. n. megel. hétfő és kedd. Ha a jelz. ünnep-, ill. névn. valam. hétfő esik, a vás. e n. és kedd, ha vas. esik, a vás. a köv. hétfő és kedd tart. 1. n. állat-, 2. n. kirakóv.

N.-Zerind, (Aradm.) jan. 14., szept. 1. Ünn. eset. a köv. n.

Nagy-Zorlencz, (Krassó-Szörénym.) g. k. virágv. kezd., a gk. jul. 11. és okt. 24. kezd. 3 napon át 1 és 2. n. barom- és gabonavásár, 3. nap kirakóv.

Nagy-Zsám, (Temesm.) sz. György el. vas. és szept. 1. v.

Nagyfalu, (Árvam.) vizker., sz. Mátyás, sz. György, sz. Jakab és sz. Mihály ut. hétf.

Námesztó, (Árvam.) jan. 13., márcz. 12., aug. 1., okt. 18.

Naszvad, (Komárom.) aug. 10. és nov. 5. el. hétfő.

Neczpál, (Turóczm.) április 20—24., szept. 13—14.

Nemes-Déd, (Somogym.) jan. 25. el. hétf., szenth. u. kedd., aug. 29., decz. 21 el. hétf.

Nemes-Militics, (Bácsm.) máj. 7., okt. 20. Ha e napok vasárn. v. hétf. esnek, e n., ha a hét más napj. esnek, a megel. vas. és hétfő tart.

Nemes-Vid, (Somogym.) jan 22., márczius 21., junius 17., október 24.

Német-Bogsán, (Krassóm.) feketevasárn. el. héten; máj. sz. János hetében; ó-napt. szer. Péter és Pál ut., szept. 18. ut. pént., szomb. és v.

Német-Boly, (Baranyam.) jan. 6., máj. 16., jul. 25., szept. 8., okt. 20. Ha e határn. vas. v. ünn. esnek, a vás. a köv. hétfő, ha csütört., péntekre vagy szombatra esnek a megel. hétfő tartat.

Német-Keresztes, (Vasm.) sz. háromsz. vas. és virágv. ut. hétfő, decz. Miklós ut. hétfő.

Németh-Keresztúr, (Sopronm.) május 3., szept. 14.

Német-Lipcse, (Liptóm.) jan. 25., április 24., junius 24., szept. 21., decz. 21.

Német-Lövő, (Sopronm.) febr. 14., ápr. 24., n.-bold.-assz., szt Márton n. el. csütört.

N.-N.-Szt.-Miklós, (Torontálmegye) ápr. 5., julius 25., okt. 25. Ha e határn. nem vas. esn., megel. vas. tart.

Német-Palánka, (Bácsm.) május és okt. 1. hétfőjén.

Német-Párdány, (Torontálm.) máj. 16., szept. 16. Ha az illető határn. nem vas. esik, a vásár a megel. vas. tart. Minden pént. hetivásár.

Német-Próna, (Nyitramegye) Invocate ut. kedd, előző kedd állatv. Reminiscere vas. ut. kedd állat-, Laetare vas. ut. kedd kirakóv. Virágv. ut. kedd kirakó- és állatv. sz. Fülöp és Jakab n. kirakó-, 8 n. előbb állatv. Ker. sz. János n, kirakó-, 8 n. előbb állatv. Sz. Jakab n. kirakó, sz. János fejv. ut. kedd kirakó, Sz. Imre n. kirakó, 8 n. el. állatv. zs. Tumásn. kirakó-, 8 nap. el. állatvás. Ha az állat- v. kirakóv. szomb. v. vas. esik, a köv. hétfő, ha ün. esik, köv. n., ha hetiv. nap., az előző n.

N.-Sz.-Miklós, (Zalam.) ápr. 15., julius 5., október 25.

N.-Sz.-Péter, (Temesm.) aug. 16., ha vas. esn., köv. hétfő.

Német-Szigyén, (Esztergommegye) Advent 1. het., sz. József, urnap, kisasz. het. hétfő és kedd és szept. 29.

Német-Ujvár, (Vasm.) gyertyasz. utáni napon; virágvasárnap után hétfő, Urnap ut. napon, aug. 2., szept. 1., október 30., decz. 6.

Németi, (Hontm.) jan. Jézus n. el., márcz. 12. el., ápr. 24. el., jun. Sz.-háromság el., szept. 1. vas. el., nov. 2., adv. 2. vas. előtt csüt. és pénteki n.

Nezsider, (Mosonm.) márcz. Judica ut., jul. Jabab ut., szept. Egyed ut., okt. Pál ut., decz. Miklós ut. hétfőn.

Niczkifalva, (Temesm.) máj. 23., aug. 7. orsz. kirakós megel. 1—1 n. állatv.

Nikla, (Somogym.) deczember 6. búcsúv.

Nimnicz, (Trencsénm.) jun. 13., aug. 10., nov. 25.

Nógrád, (Nógrádm.) Julianna, Zsófia, Anna és Erzsébet n. megel. hétfő, ha a jelzett név hétfőre esik, e n.

Noszlop, (Veszprémm.) ápr. szt. György és okt. Terézia n. hetében hétfő és kedd.

Nova, (Zalam.) Gerg., György, sarlós bold.-assz., n.-bold.-Assz., Mihály és karácson napok el. hétfőn.

Nyék, (Sopronm.) ápr. 24., pünkösd ut. kedden, aug. 10., szept. 29.

yir-Bakta, (Szabolcsmegye) jan. 27., ápr. 15., jul. 5., aug. 21., nov. 6. n. mag. fogl. hét hétfő kir. és állatv.

Nyir-Bátor, (Szabolcsm.) jan. 20., márczius 25., szept. 8., nov. 9. és decz. 6. ut. köv. csüt. kirakó- és állatv.

Nyir-Bogdány, (Szabolcsm.) márcz. 12., jun. 24., okt. 4., decz. 6. a nev. határn. hetében szerdán.

Nyiregyháza, (Szabolcs-m.) 1. Tamásn. mag. fogl. hét hétfő. 2. Pünk. n. megel. hét hétfő. 3. Kisasszony n., Luczan. mag. foglaló hét hétfő n. kirakó- és állatv.

Nyír-Mada, (Szabolcsm.) husvét el. való hét, áld. csüt., tuna-nap, Kisasszony n., András n. het. szerdáján kirakó- és állatv.

Nyitra, (Nyitram.) Remete Pál ut. hétfő, Oculi vas. ut. hétfő, nagy-csütört. n., Nep. sz. János után hétfő, Sarlós b.-assz. után hétfő, n.-bold.-asszony el. hétfő, sz. Mihály előtt hétfő, sz. Lukács ut. hétfő, sz. Tamás ut. hétfő, a baromv. a kirakóv. megel. a 3. n. tart. Párucza (Nyitra külv.) orsz. vásárai összeesnek a Nyitrán tart. orsz. vás. n.

Nyitra-Bajna, (Nyitram.) jan. 5., febr 24., április 24., junius 24., szept. 8., nov. 23.

Nyitra-Ujlak, (Nyitramegye) jan. 2—3., márcz. 19—21., május 21—23., julius 30., augusztus 1., nov. 19—21., deczember 17—19.

Nyitra-Zsámbokrét, (Nyitramegye) vizker., Szenthár. vas., kisassz. nap utáni és b.-assz. fog. ün. megelőző szerdai napokon kirakó-, megelőzőlog hétfőn állatv.

Nyulas, (Mosonm.) április 24.

Nyustya, (Gömörm.) február 11., szeptember 11.

Ó-Béba, (Torontálm.) márcz. 8., jun. 8., szept. 8., ha a határn. nem vas. esik, a vás. a megel. vas. tartat.

Ó-Becse, (Bács-Bodrogm.) ápr. 8., jul. 5. és okt. 17. megel. vasárnap.

Ó-Bessenyő, (Torontálm.) máj. 15., okt. 15., ha e n. val. ünn. v. vas. esik, a vás. az eng. határn. közv. köv. n., de soha nap. az ünnep- v. vasárnap nem tartható.

Ó-Besztercze, (Trencsénm.) máj. 25. és nov. 5. ut. hétf.

Ó-Dombovár, (Tolnam.) vizk. ut. hétfő, sz. György, sz. Péternap, nov. 30.

Ó-Futtak, (Bács-Bodrogm.) márcz. 31., jun. 16., aug. 18. és nov. 7. Ha e n. nem esnek vas. v. hétf., a vás. el. vas. és hétfő tartat meg.

Ó-Kanizsa, (Bácsm.) máj. 25., szept. 1. Ha e határn. nem vas. és hétfő, han. a hét későbbi n. esnek, a vás. az e határn. megel. vas. és hétfő tart.

Ó-Lubló, (Szepesm.) újév n., hatv. vas., virágv., Exaudi vas., sarl. b.-assz. sz. István, Máté, Gál és Miklós n. mag. fogl. hét hétfő és kedd n. Ha sz. István n. hétf. v. kedd esik, a vás. köv. 2 n. tart.

Ó-Moldova, (Krassó-Ször.-m.) ápr. 21., aug. 27.

Ó-Moravicza, (Bács-Bodr.-m.) Józsefn. mag. fogl. hét hétf., jun. 24. ut. hétfő, nov. 1. hetében hétfő.

Ó-Pécska, (Áradm.) febr. 2, és jul. 24. megel. szomb., vasárnap és hétfő.

Ó-Szőny, (Komárommegye) márcz 4., máj. 16., jul. 17. és szept. 13. köv. hétf. n.

Ó-Tura, (Nyitram.) vízk., Judica, Exaudi, sz. Iván n.-bold.-assz., sz. Mihály, sz. Katalin ut. kedd n. A kirakóvásár el. márhavásár.

Ócsa, (Pestm.) jan. 18., márcz. 27., jun. 24., okt. 19. n. el. vasárnap és hétfő.

Oesova, (Zólyomm.) márcz. 8. és decz. 13. marhavás.

Olad, (Vasm.) febr. 4., máj. 5., jun. 8., nov. 6.

Olasz-Liszka, (Zemplénm.) márcz. 19., jun. 24., szept. 29., nov. 10. Ha e n. valam. ünnep esik, az ill. n. el. hétfő.

Olczuó, (Szepesm.) febr. 18—20., aug. 29—31.

Onod, (Bors.-m.) jan. 2., márcz. 19., máj. 10., jul. 3., okt. 4.

Oppova, (Torontálm.) máj. 21., nov. 1.

Oravka, (Árvam.) jun. 24., decz. 2.

Orczifalva, (Temesm.) ápr. 24., szept. 8.

Orsova, (Krassó-Szörénym.) máj. 1—3. és szept. 17—19. kirakó- és állatvásár.

Osgyán, (Gömörm.) máj. 29., aug. 19., okt. 30.

Ostfi-Assz.-fa, (Vasm.) jul. 13.

Oszlány, (Barsmegye) márcz. 20—21., ápr. 3—4., máj. 1—2., aug. 14—15., decz. 4—5, az 1. n. marha-, a 2. nap kirakóvásár.

Ottok, (Zalamegye) jun. 13., decz. 6.

Ottóvölgy, (Pozsonym.) a böjt 3. het. köv. kedd, pünk. el. hét kedd, urszine vált. el. kedd, okt. 18. köv. kedd.

Ozora, (Tolnam.) Jézus nevenapján, nagyhéten, Sarolta, Terézia előtt hétfő.

Ozora, (Torontálm.) máj. 10., szept. 12.

Ökörmező, (Máramarosm.) jun. 26—27., szept. 4—5.

ápr. ut. het. hétfő és kedd, aug. 2. het. hétfő és kedd n.

Óri-Sz.-Péter, (Vasm.) febr. 28., márcz. 21., máj. 18., jun. 20., aug. 1., nov. 4.

Örtilos, (Somogym.) pünk. hétf. állatfelh. nélk. orsz. v.

Pacsa, (Zalam.) aug. 18. és Mátyás el. csütörtök.

Pacsér, (Bács-Bodrogmegye) szept. 18.

Paks, (Tolnam.) máj. 16., jul. 15., szept. 21., nov. 19. mag. fogl. hét hétf. és kedd. 1. n. marha-, 2. n. kirakóv.

Palocsa, (Sárosm.) jan. 6., márcz. 19., jun. 10. és szept. 29. köv. kedd kirakó- és állatvásár.

Pálos-Nagymező, (Barsm.) febr. 3—4., márcz. 27—28., máj. 30—31., jun. 12—13., aug. 29—30., decz. 11—12. Az 1. n. marha-, a 2. n. kirakóvásár.

Pancsova, (Torontálm.) ápr. 22., jul. 9. és szept. 18. eső, ill. ezt köv. csüt. 4 n. át első 2 nap marhav., köv. két nap kirakóvásár.

Pankota, (Aradm.) máj. 3., aug. 1., okt. 15., ha e n. vas. nem esnek, a vás. az el. vas. tart. Ha a máj. 3. v. a világosvári v. összeesnék, a pankotai 1 héttel később tartatik.

Pápa, (Veszprémm.) gyertyasz. b.-assz., gyüm.-oltó b.-assz., sz. háromsz. vas., jul. sarl. b.-assz., aug. nagyb.-assz., szept. kisassz., decz. b.-assz. fogant. ün. ut. eső kedd és szerda, ha ez ün. kedd v. szerd. esnék, köv. hét kedd és szerda.

Pápócz, (Vasm.) febr. 14. és pünk. el. hétfő, aug. 10. és okt. 26. el. hétfő n. Ha ün. esik, köv. nap.

Párkány, (Esztergommegye) ápr. 24., jun. 24., aug. 24., okt. 28., decz. 15., a határn. mag. fogl. het. hétfő és kedd, kiv. az okt. v., mely okt. 28. megel szombaton kezdődőleg 8 napig tart.

Pásztó, (Hevesm.) virágvas. ut. köv., jun. 29., aug. 10. és decz. 24. megelőző hétfő és kedd.

Paulis, (Temesm.) május 6., október 1.

Pécs, gyertyasz. b.-assz. n. mag. fogl. hét, pünk. el. hét, havi b.-assz., Katalinn. mag. fogl. het. vas. kezd. egész héten át. A husv. ün. megel., a szept. 20. és Mihályn. mag. fogl. hét hétfő és kedd napjain marhav.

Pecsenyéd, (Sopronm.) febr. 22., május 25., aug. 20 és nov. 22. köv. legk. hétfő n.

Pécsvárad, (Baranyam.) febr. Bálint, ápr. Adalbert, aug. sarl. b.-assz. és okt. Luk. n. mag. fogl. het. hétfő és kedd n.

Pelsőcz, (Gömörm.) febr. 21., április 9. és szept. 16.

Perbete, (Komáromm.) febr. 10., márcz. 25., jul. 13. és okt. 19. mag. fogl. het. eső hétfő nap barom- és kedd kirakóvásár.

Pered, (Pozsonym.) márcz. Benedek, máj. Rem. Antal, aug. Urszine vált., nov. Erzsébet het. szerda és csüt.

Perjámos, (Torontálm.) ápr. 24., jun. 15., szept. 24.

Perlak, (Zalam.) husb. kedd, pünk. ut. kedd, Jakab ut. kedd, sz. Mih. n. köv. kedd.

Perlasz, (Torontálm.) jun. 27., november 9.

Péterfalva, (Ugocsam.) máj. és szept. ut. kedd és szerd. n.

Péterhegy, (Vasm.) jun. 4., jul. 4., szept. 8., október 28.

Pétervására, (Hevesm.) jan. 1., de ha az ujév napja pént. v. szomb. esik, ut. való hétf. és kedd, máj. azon szerda és csüt. n., a mely héten Pongrácz esik, szept. Cyprián usn., ha ez hétfő, kedd, szerda v. csüt. esik, ha pén tek, szombat v. vas. esik, Cyprian el. szerda és csüt.

Petris, (Aradm.) márcz. 8., jun. 23., aug. 1., okt. 14

Petrovácz, (Bácsm.) márcz. 11., máj. 13., aug. 26., nov. 11. Ha e n. nem esnek vas. v. hétf., a vás. a legk. köv. vas., illetőleg hétf. tart.

Petrovoszelló, (Bácsm.) máj 8., aug. 30 és november 7. megel. vas. Kedden hetiv.

Pilis, (Pestm.) jan. 5., április 5., jul. 5., okt. 5. megelőző vasárnap és hétfő.

Pinczehely, (Tolnam.) husb. kedd, ápr. 24. és 25., Szenthároms. ut. kedd, okt. 28, —29. 1. nap marha-, 2. nap kirakóvásár.

Pinkafő, (Vasm.) jan 25., ápr. 24., jun. 24., aug. 24., okt. 16., nov. 11. Ha a határn. pént., szomb. v. vas., illetve ün. esnek, a vás. a következ. hétfőn tartatik.

Piskvet, (Biharm.) márcz. 1., szept. 1.

Pivnicza, (Bácsm.) ápr. 17, jul. 1., okt. 23. Ha e határn. vas. vagy hétf. esnek, a két egymásut. köv. nap tart. a vás., ha bárm. más n. esnek, az azokat köv. vasárnap és hétfőn.

Podolin, (Szepesm.) jan. sz. Pál, márcz. Judica vas., jun. ker. sz. János n. magfogl. hét csüt., jul. 25—26., aug. sz. Lőrincz, okt. Sim., Juda és nov. Katalin n. követő hét csüt. nap.

Polgárdi, (Fejérm.) márcz. 19. és szept. 16. A határn. megel. csüt. marhav., ha ün. esik, következő n.

Polonka, (Gömörm.) április 9. október 8.

Pomogy, (Mosonm.) Mátyás ap. el. és szept. 14. el. hétf.

Poprád, (Szepesm.) Judica vas., sz. László nap, okt. 15. és decz. 6. n. mag. foglaló het. eső kedd és szerda n.

Poroszló, (Hevesm.) febr. 9., jun. 1., szept. 1., nov. 9. Ha e határn. va- esnek, mag. a határn., ellenkező esetben a megelőző vas.

Pozsony, az április 5. eső Vinczen., jun 24. eső ker. Jánosn., szeptember 29. eső Mihályn. és decz. 13. eső Luczan. megel. és köv. kétheti időtart. belül a város által évenk. megh n., vas. reg. előv. a köv. szombat estig és egyel. 1888. márcz. 16. kezdve pént. ált. marhavásár.

Pölöske, (Zalam.) julius 25., szeptember 1.

Pörgölin, (Vasm.) okt. 28.

Püstyén, (Nyitram.) február 27—28., ápr. 10—11., máj. 15—16., jun. 26—27., aug. 21. és 26., okt. 2—3., nov. 6—7., decz. 18—19.

Predmér, (Trencsénm.) jan. 11—15., máj. 9—14., jul. 5—9., sept. 27., október 1., november 22—28.

Prigl.-Sz.-Iván, (Bácsm.) jun. 24. után hétfő.

Privigye, (Nyitram.) Pál ford., József, szent ker. felt., sz. László, sz. Lőrincz, sz. ker. felmag., sz. Lukács, szent András n. A kirakóv. el. 8 héttel a marhav. ünnepn. eset. a megj. n. köv. n. tart.

Pruszka, (Trencsénm.) orsz. marhav.; márcz. sz. Gerg. n., ápr. sz. György n., jun. Péter és Pál n., aug. sz. Lőrincz és nov. sz. Erzs. n. el csüt., a kirakóv. a marhav. n. követő hétfő.

Pruzsina, (Trencsénm.) jan. 24., máj. 16., aug. 24., nov. 3.

Puhó, (Trencsénm.) újév, husvét, pünk., Margit, ker. felem. és mindsz. n. ut. köv. hétfő n. A határn. megel. csüt. marhav., ha ünnepre esik, a következő nap tart.

Putnok, (Gömörm.) gy.-szent. el., husvét el., pünk. el., n.-b.-assz. el. és mindsz. nap előtt hétfő. A vás. 2 n. tart.

Püspök-Ladány, (Hajdum.) márcz. 19., jul. 18., szept. 29., nov. 11. het. eső csüt. n. és szept. 29. el. hét csüt.

Rába-Hidvég, (Vasm.) jan. 3. hétfő, husv. el. nagyh. hétfő, junius 3. hétfő és október 4. után hétfő.

Rába-Szent-Márton, (Vasm.) husvét után 2. hétfő, aug. 10., november 28.

Rácz-Almás, (Fejérm.) október 15. megelőző hétfő.

Rácz-Kanizsa, (Zalam.) husv. ut. köv. szerda, május 16., junius 24., augusztus 10.

Rácz-Kozár, (Baranyam.) márcz. 12., május 5., julius 26., okt. 20., ha e n. ün. esnek, az ün. követő nap.

Ráczkeve, (Pestm.) jan. 25., ápr. 17., jul. 15. és nov. 5. megel. vas., hétfő és kedd,

Radistyán, (Borsodm.) jul. 13., nov. 1.

Radosna, (Nyitram.) 3 kir. ut. köv. hét, hamv. szerda, sarl. b.-assz., sz. ker. felm. n. mag. fogl. h. hétf. és szerd.

Radosócz, (Nyitram.) jan. 2., febr. 24., ápr. 24., jun. 11., szept. 4., nov. 25.

Radvány, (Zólyomm.) máj. 4. és 5. kirakóv. mindkét n., marhavásár. csak 5., szept. 8—10.

Rahó, (Máramarosm.) ápr. és szept. ut. het. hétfő nap.

Rajecz, (Trencsénm.) febr. Mátyás, sz. György, máj. Zsófia, ker. szent János, szept. János főv., okt. sz. Orsolya, decz. Miklós.

Rajka, (Mosonm.) farsang ut. hétf., nagycsüt., pünkösd kedd, urszine vált. köv hétfő, Kálmán n. köv. hétf., Tamás nap.

Rakamaz, (Szabolcsm.) ápr. 25., aug. és nov. 2. het. hétfő, ha e n. val. ünn. esik, köv. n. orsz. kirakó- és állatvás. Csüt. hetivás.

Rákos (Nagy-) [Vasm.] febr. 10., május 25., aug. 16., nov. 15-én.

Rákos, (Sopronm.) sz. György el. és sz. Mihály ut. csüt.

Ratkó, (Gömörm.) jan. 25., máj. 3., aug. 19., decz. 13.

Rezöly, (Tolnam.) máj. 16. és aug. 15. n. mag. fogl. het kedd.

Rékás, (Pestm.) febr. 9., jun. 16., szept. 16.

Répcze-Szemere, (Sopronm.) máj. 7., szept. 14. Vas. esetén az ut. köv. hétfő.

Répcze-Szt.-György, (Vasm.) márcz. 12., ápr. 24., pünk. ut. kedd, okt. 26.

Resiczabánya, (Krassóm.) virágvas. el. pént., aug., ha a havi b.-assz. ünn. szomb., vas. hétf. v. kedd esik, e n. megel. pént., kül. e n. köv. pént. tart., szept. sz. Mihály n., ha e n. pént. esik, a vas. azn. tart., ha szomb., vas., hétf. v. kedd esik, a vás. az el. v. ut. való pént.

Rézbánya-Város, (Biharm.) febr., ápr., jun., aug., okt. és decz. 1. het. eső szomb.

Rima-Szombat, (Gömörm.) jan. vizk. ut. v. n., virágv. el. pént. és szomb., máj. 14—15., jul. 12—13., aug. 28—29., okt 20—21. Szerdán és szomb., illetve ha ezen napokra ün. esnék, az azt megelőző napon hetivásár.

Rimaszécs, (Gömörm.) jan. 24—25., ápr. 24—25., jun. 20—21., szept. 29—30.

Rittberg, (Temesm.) ápr. 17., jun. 15., szept. 13—14.,

nov. 15. Ha e határn. r. k. v. gör. sát. ünn. esik, egy héttel később.

Rohóncz, (Vasm.) böjt köz., nagyp., jun. 15., jul. 13., aug. 24., nov. 25., decz. 24. Ha ünn. v. vas. esnek a határn., a vás. köv. n. A kar. és nagyp. vás. kir.-v., a nov. 25. bucsuv. Ha ünn. v. vas. esnek a határn., a vás. köv. n. A kar. és nagyp. vás. kirakó., nov. 25. turóv.

Román-Kécsa, (Torontálm.) máj. 5. és okt. 26. orsz. kirakó- és állatvásár.

Román-Oravicza, (Krassó-Sz.-m.) márcz. 25., jul. 25.

Román-Világos, (Aradm.) böjt köz. n., jun. 1. köv. vas., aug. 2. het. és sz. András n. mag. fogl. hét vas., a jun. v. kiv., valam. az ó-naptár szerint

Rózsahegy, (Liptóm.) jan. 7. vízk. ut. n., márcz. 19., áld. csüt. ut. n., szept. 29., decz. 1.

Rosnyó, (Gömörm.) márczius Gábor, jun. Márk., szept. Gellért és decz. Lázár n. mag. fogl. hét kedd.

Rót, (Vasm.) aug. 15., szept. 8. kirakóv.

Rudna, (Torontálm.) május 21., szept. 20. Ha a határn. nem vas. esik, a vásár a megel. vasárnap tartatik

Rum, (Vasmegye) jan. 10. márcz. 21., jun. 27., aug., 25., okt. 15.

Ruszkin, (Szepesm.) márc. 7., okt. 25. hetének kedd.

Ruszpolyána, (Mármarosm.) ó-pünk., ó-Illés, ó-Mihály előtt 1 hét. hétfő és kedd.

Ruszt, (Sopronm.) gyertyasz. b.-assz., Rogate, Egyedn., mindszent után csütörtök.

Sajó-Gömör, (Gömörm.) febr. 16., máj. 4., jul. 6. és okt. 4. orsz. kir.-v. és o határn. megel. nap orsz. marhav.

Sajó-Sz.-Péter, (Borsodm.) márcz. 12., ápr. 24., jun. 29., szept. 29. és decz. 6. mag. fogl. hét hétfő, ha e határn ünn. esnék, a köv. hétfő.

Sajtény, (Csanádm.) ápr. 5. el. és nov. 19. köv. szomb.

Sajtoskál, (Sopronm.) Lactare el. csütört., sz. István, sz. Gellért és sz. Tamás het. csütörtök.

Salánk, (Ugocsam.) máj. 25., jul. 6., aug. 15. és szept. 21. n. mag. fogl. hetek szerda és csütörtök n.

Salgó-Tarján, (Nógr.-m.) jan., máj., jul. és okt. 3. hétfő, ha e n. ünn. esnék, a köv. közn. Az orsz. vásárok 1 napig tartatnak.

Sámson, (Somogym.) jan. 2., aug. 2., nov. 12.

Sándorf, (Nyitram.) virágv. ut. hétfő. pünk. ut. kedd, Bertalan és Lukács n. ut. hétfő.

Sándorház, (Zalam.) jan. 25., márcz. 9.

Sár-Keresztur, (Fejérm.) máj. 13. és okt. 15. el. hétfő.

Sárbogárd, (Fejérmegye), ápr. 4., jun. 14., szept. 15. és nov. 19. n. mag. fogl. hétfő.

Sárd, (Somogym.) áld. csüt. el. hétfő, sarl. b.-assz. n., urszine vált. n., Máté n.

Sarkad, (Biharm.) ápr. 24., jun. 8., okt. 28. és decz. 21. el. het. szomb. és vas.

Sárköz, (Szatmárm.) febr. 16., máj. 15., jul. 20., szept. 20. és decz. 6. n. mag. fogl. hét hétfő és kedd.

Sáros-Magyar-Borkosz, (Szatmárm.) vízk., április 24., jun. sz. János és nov. 1., 2. és 3-án julv.

Sáros-Patak, (Zemplénm.) márczius 6., máj. 11., aug. 14., okt. 10., decz. 5.

Sárosd, (Fehérm.) máj. 1., jul. 1., aug. 14., nov. 11.

Sárvár, (Vasm.) aug. 2. ut. hétfő, Simon-Judás n. Ha ün. esik, következő nap.

Sásd, (Baranyamegye) május 7., julius 7. és szept. 1. hetében hétf. Ha e nap. ün. esik, a követk. kedden.

Sasvár, (Nyitram.) Pál ford., Józsefnap, Szaniszló, Péter és Pál, Urszin vált. Kereszt-felmag., Gálnap, Andrásnap hetében szerd. Ha ün. v. vas. esik, köv. hét szerdán tart.

Sátoralja-Ujhely, (Zemplénmegye) Apollonia v. Apollonia het., virágvás. virágvas. het., sarlósrás. julius 2. het., Dióverő vás. szept. 2. het., Imre vás. nov. 5. hetében, karács. vás. kar. megel. héten. A vás. 2 n. tart., kezdőn. hétfő, kiv. ha ezen v. a köv. kedd n. ün. esnék, mely es. csüt.

Sellye, (Baranyam.) márcz. 4., máj. 1., aug. 10., okt. 15. és decz. 3. előtt hétfő állat., kedden kirakóv., szerdán és szomb. hetiv.

Selmecz- és Bélabánya, a 4 kántorb. mindegyik n. kirakóv., az ez. megel. hétfő ha hétfőn ün. esik, kedd baromv.

Sempte, (Nyitram.) nagycsüt., Márton és karácson napok hetében csütörtök.

Seprős, (Aradm.) máj. 1. és november 20. megel. vas.

Seregélyes, (Fejérm.) Gyertyasz. b.-assz., Fek. vas. hét., hétfő. Ferencz n. és sarl. bold. hetében hétfő.

Siklós, (Baranyam.) márcz. 19-nok hetében hétf., Szt-háromság után hétf., N.-boldogasszony-heteb. hétf., nov. 30., decz. 2.

Silingyia, (Áradm.) máj. 25., október 2. és decz. 13. ut. vasárnap.

Simánd, (Áradm.) febr. 13., máj. 13. és szept. 13. n. mag. fogl. het. eső vás.

Simontornya, (Tolnamegye) Laetare, Exaudi és őrangyal. vas., Imre hercz. n., nov. 5. h. kedd és szerda.

Siófok, (Veszprémm.) április 20., okt. 19. mag. fogl. hét szerda n.

Soborsin, (Aradm.) febr. 14., máj. 13., aug. 18., decz. 3.

Solt, (Pestm.) jan. Sáranap el. vas., ha Sáranap vas. esik, Sára napj., máj. áld.-csüt. el. kedd és szerda, aug. Rókusn. el. vas., ha vas. esik, Rókus nap., nov. Mártonn. el vas., ha vas. esik, Márton napján.

Somlyó-Vásárhely, (Veszprémm.) márcz. Benedek, jul. Margit, szept. Lambert és karácson ün. mag. foglaló het. hétfő n.

Somogyvár, (Somogymegye) április 18., október 15.

Somorja, (Pozsonym.) márcz. Gergely, ápr. sz. György, junius 27., aug. Bertalan, szept. Brunó; nov. Mindszent napja el. hétfő. Ha e nap ünnepre esik, a köv napon.

Somos, (Sárosm.) husvét és pünk. előtti csüt., aug. ut. csüt. és decz. 13. el. csüt. Ha a husv. pünk. és Luczan. vás. ünnepn. esik egybe, a köv. hét csüt., az aug. ut. het. tart. vásár az előző hét csütörtöki n.

Sopron, márcz. 1. hétf., ha farsang ut. hétfő. csik, 1 hét. kés., május 1. hétfő. aug. ut. hétfő, sz. Erzsébet nap het. hétfő és ha Erzsébet n. vas esik, a meg előző hét hétfő. Febr., ápr., jun. és okt. hón. 1. hétfő eng. külön lóvás. kapcs. ezent. gazd. és marhav. is tartatik 3 napig.

Sárókság, (Pestm.) márcz. 1., máj. 15., aug. 10. és okt. 31. n. mag. foglaló het. vasárnap és hétfő.

Sóskút, (Fejérm.) Gergely, Medárd, Urszin. vált. és Erzsébet h. kedd és szerda. Ha e napok ünnepre esnek, a következő napon. Csüt. hetivásár.

Stoyerlak-Anina, (Krassóm.) szent háromság-vasárnap, okt. 2 dik vasárnapján.

Stomfa, (Pozsonym.) nagycsüt., május 1., jul. 25., aug. 21., nov. 6., decz. 21. ha ün. csik a köv. n.

Stridó, (Zalam.) márcz. 19., jun 22., szept. 30. és decz. 4.

Sumjácz, (Gömörm.) május 6., október 26.

Surány, (Vasm.) márcz. 19., máj. 1., aug. 12., okt. 26.

Sümeg, (Zalam.) böjt közepe után kedd, nagyh. hétfő, áldozó-csütörtök el. kedden, sarlós n.-boldog-assz. napján, Bertalan, Dömötör és Erzsébet napján.

Süttő, (Esztergomm.) márcz. 18., junius 18., szept. 18. és decz. 18. mag. foglaló hét csüt. kirakó- és marhav.

Svedlér, (Szepesm.) vízker., szent-György után hétf., Urnap u. pént., sz. Mihály u. hétfő baromv.-összek.

Szabad-Sz.-Király, (Baranyamegye) áld. csüt. el. n., sz. László. sz. Máté napj., nov. 2. Ha ünnep vagy vasárn. esik, a köv. n.

Szabadka, Mátyás n., május 16., szept. 8., okt. 28. n. megel. vas. kezdve szerda délig. Ha e n. vas. esik, az naptól, ha más n. esik, az előző vasárnaptól.

Szabadszállás, (Pestm.) márczius 31., julius 7., nov. 15—16. A határn. megel. vasárn. és hétfő. Előző n. állatv. Szept. 17. megelőző vas. kizárólagos állatv.

Szakácsi, (Somogy-megye) február 10., április 1., nov. 11., ha e n. ü. v. szomb. esnek, a köv. közn.

Szakcs, (Tolnam.) febr. 24., jun. 3., szept. 14., decz. 6.

Szakolcza, (Nyitram.) gyertya-sz., Judica, pünkösd, Péter és Pál, Porciunkula kisassz. n., mindsz., Luczia nap után csüt. A kirakóv. előtt szerda marhav.

Szakul, (Krassó-Szörénym.) Urnap el. hétfő. Mindszent tek utáni hétfő.

szalárd, (Biharm.) febr. 2., augusztus 4.

Szalk-Sz.-Márton, (Pestm.) jan. 28. előtti vas. hétfő és kedd, pünk. 2. n. és ut. 2 n. Illés és Lukácsnapot megel. vas. hétfő és kedd.

Szalka, (Hontm.) jan. 25. el, márcz. 6. el., ápr. 25. el., junius 27. el., nov 19. el. szombaton baromv. a köv. hétfő kirakóvásár.

Számos, (Torontálm.) május 13., okt. 13. Az orsz. vás. 3 nap tartanak.

Szany, (Sopronm.) május 9., szeptember 19.

Szárazpatak, (Pozsonym.) márcz. 24., julius 27., aug. 29., november 9.

Száresa, (Torontálm.) márcz. 19., szept. 15., ha a határn. nem vas. esik, a vásár a megel. vasárnap tart.

Szarvas, (Békésm.) febr. 24., jun. 24., okt. 19., decz. 21 megel. szomb., vas. és hétf. orsz. vás., szombat orsz. állatvás. és hétfő az orsz. kirakóv. Ha febr. 24., jun. 24., okt. 19. és decz. 21. vas. esnék, a kirakóv. e n. és a köv. hétfő, az állatv. a kit. n. megel. szomb. tart.

Szarvkő, (Sopronm.) április 6., junius 18. és decz. 23

Szász-Pelsőcz, (Zólyomm.)

márcz. 29. és okt. 15. orsz. kirakó- és marhavásár.
Szászkabánya, (Kr.-Ször.-m. julius 11., máj. 5., szept. 20
Szászvár, (Baranyam.) márcz. 25. ut. hétfő és szept. 15
Szatmár-Németi, február 2., márcz. 19., máj. 1., jul. 2., szept. 29. és nov. 21. mag. fogl. h. kedd és szerd., kedd barom-, szerda kirakóvás.
Szebeléb, (Hontm.) jan. 25., feb. vasárn. ut. hétf., máj. 26., jun. 24., jul. 22., szept. szt ker. felm. n., nov. 25., az orsz. marhav. megsz., a kirakóv. az eng. szokásos napokon fentartatnak.
Szécsény, Nógrádm.) jan. 25., márcz. 12., ápr. 24., jun. 13., jul. ap. oszl., aug. 29., nov. 25. n. mag. fogl. hét hétfő és kedd. Ha a vás határn. vas. esik, a vás. az ut. köv. hétf. és kedd. tart.
Szécsény, (Vasm.) febr. 16., jun. 17., szept. 14., nov. 22.
Szeged, febr. 17., sz. Donátn. mag. fogl. hét, máj. 5., jul. 31., okt. 10., nov. 30. mag fogl. het. vasárnaptól vasárnapig, a vás. kezd. megel péntek és szombat külön rendszeres sertésvás
Szeghalom, (Békésm.) febr 10., máj. 20., jul. 20., szept. 20. után hétfő és kedd.
Szegvár, (Csongrádm.) márcz. 10., május 19., aug. 19., november 19.
Szegzárd, (Tolnam.) virágv., áld. csüt., sarl. b.-assz. n., keresztfelt. n. és Erzsébet n. mag. fogl. hétf. és kedd.
Székelyhíd, (Biharm.) febr. 19., máj. 1., jun. 24., szept. 29., nov. 25., decz. 25. n. mag. fogl. het. pént. orsz. kirakó- és 1 n. el. marhav. A husvéti vásár husv. ün. megel. hét szerda és csüt., a pünk. vás. pünk. megel. hét csüt. és pént., 1. nap barom-, 2. nap kirakóv.
Székes-Fejérvár, Invocate vas., sz. György, sz. Iván, Dömötör n. mag. fogl. hét vas. és hétfő, valam. aug. 20. köv. vas. és hétfő orsz. vás., a kirakó- és állatv. mindkét nap tart.
Székesut, (Temesm.) jan. 25., julius 27., október 23.
Széleskut, (Pozsonym.) ápr. 29., jun. 24., szept. 30. és deczember 16. kirakóvás.
Széleskut, (Sopronm.) jun 24. magában fogláló hét csüt. és november 6.
Szélnye, (Zólyomm.) febr. 3., márczius Oculi vas., május 1., julius 25., november 2.
Szemlak, (Aradm.) Judica vas. el. két hét és ó-n. sz. Péter és Pál el. két hét vas. és hétfő, okt. 3. vas. és a rá következő hétfő.
Szempcz, (Pozsonym.) vizk., Mátyás, husvét el., Leó, Orb., Margit, Egyed, Luk. nap és karácsony előtt. hétfő. Hétfő és pént. hetiv.
Szendrő, (Borsodm.) jan. 22., márczius 25., aug. 1., okt. 4. napját megelőző hétfő.
Szeniczc, (Nyitram.) Pál ford. hétfő, Oculi vas. ut. kedd Miserere vas. ut. hétf., Urn. ut. hétfő, Ágostonn. után hétfő, Erzsébetn., Tamás után hétfő, szent Mihályn. követő 2. kedd.
Szent-Anna, (Szepesm.) julius 26., október 4.
Szent-Antal, (Hontm.) máj. 3., aug. 10., november 19.
Szent-Antalfa, (Zalamegye) Antalnap het. szerda.
Szent-Békálla, (Zalamegye) gyüm.-olt. b.-assz. ut. hétf.
Szt-Benedek, (Vasm.) farsang el., bőjti kántor ut., virágv., őszi kántor után és kar. előtt hétfő.
Szt-Dienes, (Baranyam.) jun. 1., ha ün. esik, a köv. hétfő. Márcz. 15. és aug. 10. állatv. A 2 ut. egyut. kirakóvásár.
Szt-Elek, (Vasm.) jan. 22., máj. 16., szept. 8., nov. 15.
Szt-Endre, (Pestm.) máj. 5., aug. 1., okt. 20. határn. mag. fogl. hét hétfő, ha a határn. vás. esik, a köv. héttő. Az orsz. vás. állatfelhajtással tartat.
Szt-Gál, (Veszprémm.) jul. 16. mag. fogl. hét hétfő n. és szept. 1. hétfő orsz. állatvásár.
Szt-Gotthard, (Vasm.) márcz., jun., szept. és decz. kánt.-szerda ut. hétfő n.-csüt., máj. 1., jul. 22., okt. 18.
Szt-Grót, (Zalam.) febr. 3., márcz. 12., husv. el. szerda, jun. 24., jul. 13., szept. 1., nov. 13., kar. el. szerda.
Szt-György, (Barsm.) György-nap ut. és okt. 9. ut. hét hétfő és kedd, hétfő barom-, kedd kirakóvásár.
Szt-György, (Pozsonymegye) febr. 27., ápr. 24., jun. 26., szept. 5., nov. 5. és decz 21. mag. fogl. het. csüt. n., marhav. 1 nap tartva.
Szt-Györgyvölgy, (Zalam.) febr. 19., ápr. 12, jun. 8., aug. 10.
Szt Jona, (Zalam.) máj. 22., szept. 22
Szt Iván, (Baranyam.) máj 12. mag fogl. hét hétfő és jul. 4. orsz. kirakó- és állatvásár.
Szt-János, (Mosonm.) márcz. 19., jun. 24., aug. 20., nov. 11. n. mag. fogl. hét hétfő.
Szt-János, (Pozsonym.) Fábián és Sebestyén, Judica vas. ut. hétfő, jun. ker. sz. János, aug. János lef., okt. Simon-Juda.
Szt-Kereszt, (Zalam.) máj. 3., szept. 14.
Szt-Lőrincz, (Baranyamegye) febr. 14., szept. 4. Ha ünn. esik, köv. hétfő, ápr. 12., és jun. 10., ha e n. vas. v. ünn. esn., a kit. n. el. hétfő tart. állatfelh. őszek. országos vásár.
Szt-Margita, (Sopronmegye) jun. 24.
Szt-Márton, (Sopronm.) febr. 24., aug. 24., okt. 15. megel. keddi napokon.
Szt-Márton-Káta, (Pestm.) szept. 1. n. megel. vas. és hétfő, 1. n. állat-és kirakó-, 2. nap csak kirakóvásár.
Szt-Mihály, (Szabolcsm.) jan. sz. Pál, ápr. 23. mag. fogl. hét hétfő n., jul. Margit és okt. 18. mag. fogl. hét hétfő orsz. kirakó- és állatvásár. Szerdán hetivásár.
Szt-Péter, (Komáromm.) febr. harmadik csütört. napján, április első csütört. napján, junius második és szept. harmadik csütört. napján mindig barom kirak. vás.
Szt-Tamás, (Bács-Bodrogm.) márc. 12., jul. 26., szept. 20.
Szentes, (Csongrádm.) febr. 2., ápr. 24., jul. 24., szept 21. megel. szomb, vas. és hétfő kirakó-, e n. közt szomb. állatvásár is. Hétfő és csüt. hetivásár.
Szepes-Béla, (Szepesm.) jan. 15—16., ápr. 16—17., máj. 28—29., jul. 16—17., szept. 24—25., nov. 26—27., decz. 17—18.
Szepes-Ófalu, (Szepesm.) jan. 30., márcz. 28., máj. 23., jun. 27., aug. 1., okt. 3., decz. 5.
Szepes-Olaszi, (Szepesmegye), Septuagesima vas., hétfő marha-, szerda kirakóv., husv. ut. kedd kirakó- és marhavás., János főv. n. kirakó-, 2 n. el. marhav., melyb. nov. 6. hétfő marha-, szerda kirakóvásár.
Szepes-Ór-Mihály, (Szepesm.) márcz. Reminiscere, jun. 25., szept. Egyed, nov. sz. Márton után szerda.
Szepes-Remete, (Szepesm.) febr. 6., ápr. 17., jun. 12., jul. 10., decz. 6. orsz. és marhavásárok.
Szepes-Szombat, (Szepesm.) vizk., sz. György, aug. 24., nov. mindsz. ut. hetekben csütörtöki napokon.
Szepesváralja, (Szepesmegye) bőjt köz., máj. áld. csüt. het., jul. Margit n. mag. fogláló hét szept. és decz. 1. het. hétfő marhav. és csüt. kir.-v., kiv. áld. csüt. het., mik. a kir.-v. szerd. van.
Szepes-Véghely, (Szepesm.) jan. Jézus neven., május Zsófia, jul. ap. oszl., nov. Katalin napok után hétfő.
Szepetk, (Zalam.) márcz. 1., decz. Luczernap el. hétfő.
Széplak, (Biharmegye) a bőjt 2. het. sz. György el. hét, Lőrincz n. mag. fogl. hét és okt. 1. hetében kedd
Széplak, (Vasmegye) jan. 22., márc. 22., aug. 22., okt. 22.
Szepsi, (Abauj-Tornamegye) a Mátyásn. vás. febr. 26., a husv. vás. husv. ünn. megel. csüt., a pünk. vás. pünk. ünn. megel. csüt., a sz. Margitn. vás. jul. 14., a mindsz. vás. okt. 31., a decz. vás. kar. ünn. megel. csüt., ha a határn. ünn. és vas. esnék, a vás. köv. nap tartatik meg.
Szerb-Csanád, (Torontálm.) márcz. 16., jun. 20., okt. 16., decz. 10. Ha hétközn. esik, a vásár a megelőző vasárnap tartatik.
Sz.-Csene, (Torontálm.) máj. 24., aug. 21., okt. 24. Ha hétközn. esik, a vásár a megelőző vasárnap tartat.
Szerb-Ittebe (Torontálm.) (L. Magyar-Ittebe alatt). Minden szerd. kizárólag Szerb-Ittebén hetivásár.
Sz.-Módos, (Torontálmegye) márcz. 25., jun. 29., aug. 20., okt. 26. Ha a határn. nem vas. esik, a vás. a megelőző vas. tartatik.
Sz.-Párdány, (Torontálm.) máj. 16., szept. 16. Ha a határn. nem vas. esik, a vásár a megel. vas. tart.
Szered, (Pozsonym.) gy.-sz. febr 2., jun. sz. István, aug. nagybold.-assz., és okt. Terézia n. mag. fogl. csüt. marhav., ut. hétfő kirakóv.
Szerednyo, (Ungm.) jul. 12., aug. 28., máj 2., jun. 13., szept. 8. és nov. 5. ut. köv. hétfő n., áld. csüt., Urnap és Jakab n. ut. hétf. juhv.
Szerencs, (Zemplénm.) jan. 7., ápr. 24., aug. 16., nov. 2.
Szlolnicz, (Liptóm.) febr. 3., márcz. 24., máj. 1., jun. 25., nov. 2.
Szigetvár, (Somogym.) jan. 25., ápr. 24., jun. 13., aug. 2., szept. 29., nov. 19. eng. orsz. vás. 2—2 n. mind az eng. hét n. tartat. Hétfő marha- és lóvásár, kedd kirakóvásár.
Szikszó, (Abauj-Tornamegye) febr. 6., máj. 1., jul. 22., szept. 8., nov. 11. mag. fogl. het. vas. és hétfőn, s ha ez ünn. esik, a köv. hétfő és kedd. Kedden és pént. hetivásár.
Szill, (Somogym.) március 1., máj. 10., aug. 6., urszine vált. köv. hétfő, nov. 19.
Szill, (Sopronm.) április 24. Bertalan n., ha e n. ünn. esnek, ut. köv. hétfő, mindszent n. és kar. ut. hétfő.
Szina, (Abauj-Tornamegye) márcz., máj., szept. és nov. 2. pént. n., ünn. esetén a következő pénteken.
Szinna, (Zemplénm.) jan. 30., márcz. 20., jun. 23., szeptember 4.
Szinye, (Sárosm.) január 25 jun. 27., október 15.

Szinyér-Váralja, (Szatmárm.) Felix, Gyula, Incze és Terézn. h. hétfő és kedd.

Szirák, (Nógrádm.) márczius 5—6., máj. 15—16., szept. 8—9., nov. 26—27. napokat megel. hétfő és kedd.

Szkacsány, (Nyitram.) Fábián és Sebestyén, sz. Márk ev., sz. Prokop, Mária szül., mindsz. ut. köv. kedd n. A kirakóv. alk. marhav. is tart., kiv. Fábián és Sebestyénn. ut. tart. marhav. mely a kirakóv. el. n. t.

Szkleno, (Turóczm.) február 14—15., virágvas., Szenthár. és sz. István ut. hétfő és kedd marhav. összek.

Szob, (Hontm.) jan. r. Pál n. el. hétfő és kedd, ápr. Dezső n. el., jun. sz. László előtt, okt. sz. Vendel előtt hétfő és kedd n.

Szobotist, (Nyitram.) Mátyásnap, husv. ut. hétfő, szüz Mária mennyb. ut. n., Máté nap, Lukács nap, Szüz Mária fogant utáni nap.

Szobráncz, (Ungm.) hamv. szerda, márcz. 25., pünk. ut., jul. 2. ut., aug. 20. ut., szept. 8. ut., nov. 11. ut. és karácson után szerda.

Szolnok, (Szolnok-m.) febr. 24., máj. 18., szept. 8., nov. 5., ha a vás. határn. vas. esik, ezen és a köv. n., ha nem vas. megel. vas. és hétfő.

Szolyva-Nagy-Bisztra, (Beregm.) ápr. 24., jul. 29., szept. 29. és november 17. mag. fogl. het. csüt.

Szombathely, (Vasm.) husb. kedd el. kedd és szerda sz. György el. kedd és szerda, ha sz. György kedd. esik, azn. és szerda, urnap el. kedd és szerda, jul. 25., ha ez nem keddre esik, akkor megelőző kedden, kisassz. el. kedd és szerda, András n. el. kedd és szerda, (ha András kedd. esik, azn. és szerda, az orsz. vás. 1. n. kirakó és állatvásárok. Kedd és pént hetivásár.

Szomolány, (Pozsonym.) fek. vas. ut. csüt.; áldozócsüt. ut. szerda szept. 7. és nov. 25. Szerda hetiv.

Szomolnok, (Szepesm.) nagycsüt. Urnap ut szomb., jul. 2. ut. vas., nov. 24., decz. 21.

Szőllős-Györök, (Somogym.) márcz. 21., máj 16., szept. 9., okt. 18

Szőregh, (Torontálm.) febr. 24., ápr. 20., jul. 15., szept. 14. Ha a határn. nem vas. esik, a vás. a megel. vas. tartatik

Sztanisics, (Bács-Bodrogm.) ápr. 12. és okt. 4. megel hétfő nap.

Sztára, (Zemplénm.) jan. 22., jun. 24., jul. 26., szept. 26., decz. 30.

Sztropko, (Zemplénm.) Gyertyasz., husvét, Keresztj. n., Úrn., Péter-Pál, Bertalan, szent Mihály, Simon-Juda és Lucza n. mag. fogl. het. kedd, ha a kedd n. val. ünnepn. esik, a megelőző kedd

Szucsán, (Turóczm.) jan. 17., ápr. 25., máj. 16., jul. 25. szept. 12., okt. 17

Szulok, (Somogym.) husv. el., pünk. el., Lukács-n el. hétfő.

T

Tab, Somogym. (ápr.) 11., jun 2., aug. 1., szept. 21.

Tabajd, (Fejérm.) febr. 3—4., máj. 24—25., aug. 30—31., nov. 8—9.

Tállya, (Zemplénm.) jan. 22., ápr. 4., jun. 27., okt 19.

Tamási, (Tolnam.) febr. K.-n. el., máj. K. el., jul. Magd. el., szept. K. el., decz. K. el. hétfő állat-, köv. nap kirakóvásár.

Tápió-Bicske, (Pestm.) febr. 7., máj. 7. és szept. 8. het. vas. és hétfő n. 1. n. állat és kir., 2. nap kirakóv

Tápió-Györgye, (Pestmegye) márcz. 1., máj. 5. és aug. 31.

Tápió-Szele, (Pestm.) jan. 1., ápr. 1., jul. 2. és okt. 15. n. mag. fogl. hét hétfő.

Tapolcza, (Zalamegye) aug. 16., decz. 6.

Tarcsa, (Mosonm.) márcz. 16., máj. 3., nov. 14.

Tarczal, (Zemplénm.) febr. 3., márcz. 10., máj. 5., aug. 4., szept. 29. és nov. 10. ut. köv. hétfő n. Ha ünnep, megel. hétfő.

Tarján, (Komáromm.) márcz. 31., máj. 10., aug. 4., okt. 6. magába fogl. hét hétfőjén

Tarnócz, (Liptóm.) febr. 24., pünk. ut. kedd, aug. 10., okt. 16., decz. 13.

Tarpa, (Beregm.) márcz. 19., jun. 11., okt. 8.

Tata, (Komáromm.) husv. ut. hét. kedd és szerda, pünk. ut. hét péntek és szerda, aug. 27—28., nov. 5—6.

Taucz (Aradm.), jan. 4. és jul. 2. vas. megel. szomb.

Técső, (Máramarosm.) ó-n. sz. virágv., Péter és Pál, urszine vált., b. asszonyn. 29—30 és újév n. mag. fogl. hét hétfő és kedd n., ha a határn. ünn. esik, a vásár a köv. héten hétfő és kedd, esetleg kedd és szerda tart., május 14. és 15. mag. fogl. hét hétfő és kedd kir., nov. 29. és 30. mag. fogl hét hétfő és kedd orsz. marhav.

Téglás, (Hajdum.) jan. 28., máj. 10., aug. 18., okt. 29. n. mag. fogl. h. csüt.

Temerin, (Bácsm.) febr. 25., máj. 5., szept. 4. és nov. 22. Ha e határn. nem es. vas. és hétf., a vás. el. vas. tart.

Temes-Buttyin, (Temesm.) ápr. 24., jul. 24., okt. 15., decz. 20. Ha e hat. r. k., v. ó-h. sátoros ünn. esik, 1 héttel később.

Temes-Kubin, (Temesmegye) márcz. 17., máj. 5., nov. 7.

Temes-Rékás, (Temesmegye) febr. 23. és 24., jun. 23. és 24. és okt. 31., nov. 1., mindkét n. a kir. és marhav. tart. Ha a hat. 1. nem vas. esnék, megel. vasárnap.

Temesvár, márcz. 19., jun. 1., aug. 15., szept. 29., decz. 18. megel. n. csüt., ha a hat. csüt. n. esik, ez n. kezd. és 5 n. tart. Kedden és pént hetivásár.

Tenke, (Biharm.) márcz., jun., szept. és decz. 4. het hétfő.

Teregova, (Szörénym.) jan. 19., husvét ut. pént., jul. 6. és sz. Demet. megel. pént.

Tetétlen, (Hajdum.) minden hétf. hetiv. állatfelh.

Téth-Szentkút, (Győrm.) máj. 16. után köv. és okt. 31. megel. csüt.; ha a máj. hat. ünnep esik, a megel. hétköznap.

Tevel, (Tolnam.) Veronika, sz. hároms. és Tekla u. hétf.

Tihany, (Zalam.) ápr. 24 és jul. 24. ut. köv. kedd n. állatfelh. egybek. orsz. vás.

Tinye, (Pestm.) jan. 5., márcz. 5., jun. 15. és okt 2. mag fogl. hét hétfő.

Tisza-Dob, (Szabolcsm.) jan. 15., ápr. 17., aug. 7. és okt. 4. megel. hét hétfő n. orsz. kirakó és állatvásár.

Tisza-Földvár, (Szolnokm.) márcz. 24., jun. 8., aug. 29., okt. 11., vas. és hétfő ha a vásár n. hétközn. esik, előző vasárnap és hétfő.

Tisza-Füred, (Hevesm.) jan., 4., ápr. 15., aug. 4., okt. 3., mag. fogl. hetek csüt. és pént. n. orsz vásár; febr., márcz., máj., jun., jul., szept., nov. és decz. 1. csüt állatvásár.

Tisza-Kürt, (Szolnokm.) ápr. 20. és szept. 30. mag. fogl. hét vas. és hétfő. Csüt. hetivásár.

Tisza-Lök, (Szabolcsm.) máj. 15., jul. 10., aug. 21., szept. 25., nov. 27. mag. fogl. hét csüt.; ha ünn. esik, szerda orsz. kirakó és állatvásár.

Tisza-Lucz, (Zemplénm.), jan. 5., ápr. 15., jul. 10., nov. 5.

Tisza-Nána, (Hevesm.) febr. 24., május 1., aug. 4. és okt. 15., ha vas. esnek, a megel. vasárnapon.

Tisza-Örs, (Hevesm.) máj. 1., decz. 1.

Tisza-Polgár, (Szabolcsm.) jan. 4., márcz. 15., jun. 14., szept. 20., a határn. mag. fogl. hét szerda orsz. kir. és állatvásár.

Tisza-Szalók, (Szolnokm.) febr. 16., máj. 18., aug. 10 és nov. 11. mag. fogl. hetek vasárnap és hétfő napján.

Tisza-Szt-Imre, (Szolnokm.) jul. 2—3, és nov. 18—19 n. kiz. marhavásár.

Tisza-Tarján, (Borsodm.) ápr. 5., jul. 30., szept. 10., nov. 30. a határn. megel. hétfő, ha e n. ünn. esnék, a köv. nap, az orsz. vás. megel. napon mind. kiz. állatvás.

Tisza-Ujlak, (Ugocsam.) jan. 9., márcz. 12., máj. 1., aug. 5., okt. 13. és nov. 12. n. mag. fogl. hetek szerda és csüt. n., ha e n. ünn. esnek, a köv. hét szerda és csüt. baromv. az el. n.

Tiszolcz, (Gömörm.) jan. 17., máj. 19., aug. 10., nov. 5.

Titel, (B.-Bodrogm.) ápr. 6., aug 22. és okt. 20. mag. fogl. hetek hétfő és kedd n.; ha e n. ünn. esik, a következő napon.

Tokaj, (Zemplénm.) márcz. 24., jun. 23., jul. 22., szept. 22., okt. 27., decz. 22. határn. mag. fogl. het. hétfő, ha hétfő ünn. esik, a legk. hétfő.

Tolcsva, (Zemplénm.) ápr. 8., jun. 22., szept. 9., nov. 10. Ha e n. ünnep esnék, a megelőző hétfő.

Tolna, (Tolnam.) máj. 1. hétfő jun. 13., aug. 10., nov. 5.

Topolya, (B.-Bodrogm.) ápr. 18—19., jul. 13—14. és okt. 4—5. n. megel. vas. és hétfő.

Toponár, (Somogym.) ápr. 25., szt.-háromság vas. ut., aug. 25., nov. 11.

Torna, Abauj-Tornam.) febr. 2. megel. csüt., ha febr. 2. csüt. esik, megel. szerda n.; márcz. 19., máj., 1., szept. 1., okt. 26., nov. 25. orsz. vás., ha nem csüt. n. esnek, a megel. csüt. n.

Tornalja, (Gömörm.) márcz. 14—15., máj. 21—22., okt. 14—15., decz. 2—3.

Tornya, (Csanádmegye) ápr. Vinczenap el. vas., Péter és Páln. és nov. 17 köv. vasárnap.

Torontál-Szécsány, (Torontálm.) ápr. 22., jul. 12., okt. 19. Ha a határn. nem vas. esik, megel. vasárn.

Torontál-Vásárhely, (Torontálm.) márcz. 19., szept. 1.

Torzsa, (Bács-Bodrogmegye) jun. 12., okt. 2.

Tótkeszi, (Tolnamegye) szt. György, szt. Andrásn. megel. hétfő, kedd és Pál ford. mag. fogl. hét hétfő és kedd.

Tót-Pelsőcz, (Zólyommegye) márcz. 11—12., jul. 14—15., szept. 6—7., nov. 13—14.

Tót-Próna, (Turóczm.) Gergelynap, Rogáte ut. hétfő Jakabnap, Pálnap.

Tót-Szt-Márton, (Zalam.) jun. 13., nov. 11.

Tót-Várad, (Aradm.) jan. 19. ó-n. sz. husvét ut. csüt. ó-n. sz. urnap, szept. 26.

Tőke-Terebes, (Zemplénm.

jan. 10., máj. 5., aug. 1., okt. 13.
Tömörkény (Csongrádm.). Hetenkint szerd. állatfelh. nélkül hetivásár.
Török-Becse, (Torontálm.) márcz. 25., aug. 17., okt. 3. Ha a határnap nem vas. esik, a megel. vas. tart.
Török-Kanizsa, (Torontálm.) ápr. 23., aug. 1., nov. 1. Ha a határn. nem vas. esik, a megel. vas. tart.
Török-Koppány, (Somogym.) ápr. és okt. 1. hétfő, ha ünn. esik, a köv. napon.
Török-Szt-Miklós, (Szolnokm.) jan. 10, ápr. 17., jul. 26., okt. 4. Ha jan. 10. nem hétfő esne, a megel. hétfő, nov. 27—28. vas. és hétfő, ha a vás. hétközn. esik, előző vas. és hétfő tart.
Trencsén, (Trencsénm.) febr. Gy.-o. b.-assz, husvét ut. Oktáván, pünk., jul. sarlós b.-assz., aug. Péter, szept ker. felmag., okt. Lukács, nov. Andrásn A vás. 1. n marha-, 2. n. kirakóv.
Trencsén-Teplicz, (Trencsénm.) márcz. 1., jun. 29., szept. 1., decz. 8.
Trsztena, (Árvam.) Dorottya n. ut. hétfő, ápr. 24., pünk. hétfő ut. kedd, julius 16., Nagyb. assz. és Mártonn. utáni hétfő.
Tur-Torebes, (Ugocsam.) ápr. 6. és okt. 13 mag. fogl. hét hétfő és kedd n.
Tura, (Pestm.) ápr. 18., okt. 10. köv. vas. és hétfő.
Turán, (Turóczm.) január 5., pünk. hétfő, nov. 5.
Turcz, (Ugocsam.) jun. 24. és szept. 2. mag. fogl. hét hétfő és kedd n.
Turdossin, (Árvam.) jan. 25., máj. 1., szept. 14., nov. 6.
Turkeve, (Szolnokm.) ápr. 1., jún. 20., szept. 20., decz. 6. n. mag. fogl. vas. és hétfő.
Turnischa, (Zalam.) husv. ut. 2. hétfő, pünk. n. megel. csüt., Antal n. megel. nap, ha ez vas. esnék, aznap, nagyb.-assz. n. el. csüt., kisassz. n. ut. n., fek. hét csüt. és okt. 4-én ors. vás.
Turócz-Szt-Márton, (Turóczmegye) febr. 24. után és pünk. el. hétfő, aug. 10., szept. 21. és nov. 11. ut hétfő kirakóv., marhav. e. határn. mege. pént. 25—26. és szept. 25—26. gyapjuv.
Türje, (Zalam.) február 24., ápr. 24, jul. 24., szept. 29.
Tüskevár, (Veszprémmegye) febr. 24., jun. 13., jul. 22., szept. 8.
Ubrezs, (Ungmegye) márcz. 19., ápr. 24., jun Jánosn. és nov. 1. el szerda n.
Udvard, (Komáromm.) junius 1. het. és örangy. het. hétfő és kedd.
Uj-Arad, (Temesm.) márcz. 1., jun. 16., okt. 18
Uj-Béla, (Szepesmegye) febr. 2., pünk. kedd, nov. 19.
Uj-Fellértó, (Szabolcsm.) I. jan. 28., II. jun. 8., III. aug. 26. és nov. 20. n. mag. fogl. hét csüt. ors. kir.- és állatvás. Hétf. hetivás.
Uj-Kécske, (Pestm.) február 20., máj. 15., jul. 31., nov. 3. Ha e határn. nem vas. n. esik, a vás. e határn. megel. vas. és a köv. hétfő losznek megt. Vas. az ors. állat-, hétfő az ors. kir.
Uj-Moldova, (Kr.-Szörénym.) május 5., junius 24.
Uj-Pécs, (Torontálm.) április 4., aug. 10., okt. 28. Ha a határnap nem vasárn. esik, a vásár a megelőző vasárnap tartatik.
Uj-Pest, (Pestm.) febr., máj., jul. és okt. 15. köv. vas.
Uj-Szt-Anna, (Áradm.) febr. 2., jul. 26., nov. 11. Ez ut. vás., ha határn. nem esik vas. v. hétfő, a köv. vas. tart.
Uj-Szivacz, (Bácsm.) április 3., jun. 10., szept. 23. Ha e határn. vas. v. hétfő esnek, a határn. tart. a vás., ha a hét más n. esnek, a megel. vasárnap és hétfő.
Uj-Szőny, (Komáromm.) jun. 6. és szept. 1. mag. fogl. hét hétfő.
Uj-Verbász, (Bács-Bodrogm.) márcz. 28., jul. 2., szept. 12. megel. vas. és hétfő Szerdán hetivásár.
Ujbánya, (Barsm.) jan. vízk. ut. hétf., márcz. 12. áld. csüt. el. szerda, jun. 24., szept. 7., nov. 19. E vás. megel. n., ha pünc. ünn. v. vas., marhav., ha a vás. ünn. v. vas. esik, megel. marhav. A köv. nap kirakóvásár.
Ujfalu, (Temesm.) máj. 13., aug. 29., okt. 15., decz. 6.
Ujfalu, (Torontálm.) jan. 22., aug. 15.
Ujvároska, (Nyitram.) márcz. Oculi, aug. sz. István, nov. Lipót ut. köv. kodd n. A kirakóv. el. hétfő marhav.
Ujvidék, (Bács-Bodrogmegye) márcz. 20., máj. 19., aug. 10., okt. 29., ha e határn. szomb. esnek, akkor ugyanezen n., ha azonban vás., hétfő, kedd v. szerd. esnek, a megel. legköz. szomb., vas. és hétf., ha pedig csüt. vagy pént. esnének, a köv. szomb., vas. és hétf. tart. meg olyképen, hogy az 1. n. a kirakó, a 2. és 3. n. pedig állatv. tart. Kedden és szomb. hotivásár.
Ulma, (Temesmegye) május 26., aug. 18.
Und, (Sopronm.) márcz. 20., máj. 11., jun. 30., szept. 9.
Ungvár, (Ungmegye) jan. 25., márcz. 12., áld.-csüt., urn., jul. 25., szept. 8., szept. 29. és nov. 25. megel. hétfő és kedd ors. kirakó-, tov. áld. csüt. urn., jul. 25. ut. és szept. 8. el. hétfő, kedd és szerda juh- és gyapjuvásár.
Uszód, (Pestmegye) szept. 1. megel. hétfő marhavásár.
Üllő, (Pestm.) márcz. 4. és aug. 10. megel. hétfő.
Ürmény, (Nyitram.) jan. 3—4., márcz. 15. és 19., május 27—30., jul. 26—27., szept. 6—8., nov. 28—30.
Vácz, (Pestm.) husv. el., sarl. b.-assz., Gál és Tamás n. el. vasárnap és hétfő.
Vadász, (Áradm.) ápr. 7., jun. 24., okt. 2. vasárnap.
Vadkert, (Nógrádm.) jan. 2., ápr. 21—22., jul. 21—23., szept. 22—23.
Vadkert, (Pestm.) ápr. sz. György het. vas. és hétfő, nov. 1. megelőző vasárnap.
Vág-Beszterczе, (Trencsénm.) 3 kir., virágv., sz. hár., sz. Lőrincz, sz. Máté és sz. Károly ünn. köv csüt. és hétfő, csüt. állat-, hétf. kir.
Vág-Sellye, (Nyitram.) Dorottya, Orbán, Margit, sz. ker. felm. és Katalinn. mag. fogl. hét hétfő és szerda.
Vág-Ujhely, (Nyitram.) Septuag., Reminiscere, Quasimod, Sz.-hár., Prokop, Mária szül., Urszinvált., Mindszent és Tamásn. ut. hétfő. A kirakóvásár előtt csüt. marhavásár.
Vaiszló, (Baranyam.) márcz. Gergely, jul. sarl b.-assz., okt. Ferencz és decz. Lucza n. mag. fogl. het. hétfő.
Vaja, (Szabolcsm.) aug. 1. hétfő ors. kir. és állatv.
Vál, (Fehérm.) febr. 20., máj. 16., aug. 16., okt. 20. Ha a vás. n. a hét ut. esik, el., ha vas. esik, ut. hétfő és kedd tartának.
Valeamare, (Krassóm.) ó-n. sz. husv. el. csüt., és okt. 26.
Valkány, (Torontálm.) minden szomb. helypénzuszed. egybek. hetivásár
Vámos-Mikola, (Hontm.) állatfelh. egybek. ors. vás. julius 22. el. hétfő állat-, kedd kirakóv. és szept. 29. előtti hétfőn állat-, kedden kirakóvásár.
Vár-Palota, (Veszprémm.) ápr. 12., aug. 6., nov. 11. és decz. 13. n. mag. fogl. hét hétfő.
Varadia, (Temesm.) április 22., szept. 2.
Varannó, (Zemplénm.) febr. 15—16., ápr. 25—26., jul. 2—3., aug. 21—22., decz. 5—6. Ha ünn. esik, a köv. n.
Varasd, (Tolnam.) április 24., jun. 25., jul. 25., nov. 5.
Varjas, (Temesm.) április 1., szept. 1., decz. 1.
Várkony, (Borsodm.) ápr. 1. hétfő és aug. utolsó hétfő.
Várnellék, (Vasm.) Rogate hétfő, advent első hétfő.
Várna, (Trencsénm.) január Jézus sz. neve, Laetare vas., szenthár. vas., jul. Margit, szept. Mária neven, 1. Advent vasárnap.
Város-Szalónak, (Vasm.) bőjti 3. hétfő, Szenthároms. vas. ut. hétfő, Mihályn. és karácsony előtt hétfő.
Városlőd, (Veszprémm.) február 13., szeptember 17.
Vas-Hidegkut, (Vasm.) virágv. ut. és Szenthároms. vas. ut. hétfő, szept. Ruppertn., nov. Mártonn., szept. 24., nov. 11. állatvásár nélkül.
Vásáros-Namény, (Beregm.) hush. kedd ut. hétfő, junius Medárdn. mag. foglaló hét hétfő, szept. 8. után hétfő, decz. Luczan. mag. foglaló hét hétfő.
Vásárut, (Pozsonym.) február 24., jun. 13., aug. 20. és okt. 15. mag. fogl. h. kedd.
Vaskoh, (Biharm.) febr., ápr., junius, aug., okt. és decz. első pént.
Vasvár, (Vasm.) január 27., márcz. 15., május 4., jun. 13., aug. 10., szept. 29., nov. 10.
Vazsecz, (Liptóm.) január 4., ápr. 5., jun. 28., szept. 24.
Védeny, (Mosonm.) május 1., november 2.
Velencze, (Fehérm.) márcz. 27., aug. 7., november 6.
Véménd, (Baranyam.) márcz. 27., julius 17. és szept. 30. kizárólagos állatv.
Vép, (Vasm.) jan. 25., fehérv. ut. hétfő, áld. csüt. előtt szerda, Péter és Pál el. n., István kir. el. n., nov. 5. Ha szomb. vagy vas. esik, a következő hétfő.
Verbó, (Nyitramegye) ujév, Sexages., virágv., Cantate, szt Vitusz, márcz. Magd., Krisztus felm. és Márton n. mag. foglaló het. kedd n. A kirakóv. el. hét pént. marhavásár.
Verbócz, (Nyitram.) jan. 21., ápr. 7., május 13, junius 17., szept. 2., nov. 4.
Verebély, (Barsm.) febr. 1., márcz. 22., ápr. 26., jun. 28., aug. 2., szept. 27., nov. 22., decz. 20. Csak kirakóv.
Vermes, (Krassó-Szörénym.) május 8-a és október 11.
Verőcze, (Nógrádm.) január 6., május 1.
Verpelét, (Hevesm.) jan. 18., ápr. 24., jul. 27. és okt. 31., ha hétfőre esnék, a megelőző hétfőn tart.
Versecz, gyertyasz. el. vas., ó-n. sz. virágv. el vas., aug. 1. vas., ó-p. szer. sz. Luk. el. vas. A vás. pént. kezd. és hétfőn végz. 1. 2 nap marha-, az ut. 2 n. kirakóvásár
Veszprém, (Veszprémm.) jan 6., febr. 14., márcz. 12. Gerg., máj. 4., aug. 10., szept. 21. és decz. 6. n. mag. fogl. het. első hétfő és kedd n.
Villány, (Baranyam.) ápr 4. okt. 31. megelőző hétfő.

Vinga, (Temesm.) gör. kelet. áld. csüt. el. vas., sz. Istv.-n. ut. 1. vas. és sz. Mihályn. után 1. vasárnap.

Visk, (Máramarosm.) ó-napi szer. szt Pál, szt György, sz. János és Demeter n. mag. foglaló het. hétfő és kedd n., ha a határn. ün. esik, a vás. a köv. hétfő és kedd, esetl. kedden és szerdán tart.

Viszló, (Baranyam.) április 1., július 13., október 26.

Vittencz, (Nyitram.) jan. 20., márcz. 19., május 6., jun. 24., aug. 24., október 16.

Vojtek, (Temesm.) május 1., szeptember 1.

Volócz, (Beregm.) ápr., jun., aug. és október 1. szerda és csütörtök n.

Vörösmart, (Baranyam.) febr. 14., ápr. 4., julius 6., okt. 26., a határn. mag. foglaló het. hétfő.

Vörösvár, (Vasm.) 3 kir. ut. hétfő, kereszti. hét, Péter és Pál, Annan. mindszentn. után hétfő.

Vörs, (Somogym.) ápr. 3. és julius 5. után köv. hétfő.

Vrány, (Krassó-Szörénym.) április 13., julius 11., nov. 7

Zagyva-Róna, (Nógrádm.) Havonk. egysz., mind hó 15. köv. kedd n., ha e n. ün. esnék, a köv. n. marha. felh. kizárásával orsz. vás.

Zákamene, (Árvám.) május 25. ut. eső hétfő és szept. 29. után eső 2. hétfő.

Zákány, (Somogym.) jun. 24.

Zala, (Somogym.) április 9., máj. 15., aug. 27., okt. 4.

Zala-Apáti, (Zalam.) márcz. 21., pünk. el. szerda, őrangy. n. ut. nap, okt. 31.

Zala-Egerszeg, (Zalam.) febr. 14., virágv. el. hétfő, szt Györgyn. után hétfő, pünk. ut. kedd, jul. 22., szept. 9., okt. 28., nov. 30., decz. 28.

Zala-Lövő, (Zalam.) ápr. 1., május. 13, aug. 29., nov. 5. Kedden hetivásár.

Zala-Szántó, (Zalam.) pünk. után kedd, Illés után kedd, baromvásárral összek.

Zala-Szt-Balázs, (Zalam.) febr. 3., jun 12., aug. 21.

Zala-Szt-László, (Zalam.) ápr. 22., május 29., jun. 27.

Zalabér, (Zalam.) szt Gergelyn. el., n.-b.-assz. után, advent második vas után kedd marhavásárral összek

Zalavár, (Zalam. február 24., julius 26.

Zaránd, (Aradm.) ó-n. sz. hamv. szerda ut. vas., ó-n. sz. pünk., ó-n. sz. b.-assz. n. és decz. 17. előtt vas., a megelőző szomb. állatv.

Zay-Ugrócz, (Trencsénm.) böjt 3. vas. ut. hétfő, szt Annan. után hétfő, szt Mártonnap után hétfő.

Zboró, (Sárosm.) február 25., jun. 25., aug. 26., okt. 28., decz. 28. Ha a határn. ün. esik, a köv. n. tart. Nagycsüt. országos vásár.

Zeliz, (Barsmegye) febr. 2. mag. fogl. hét, az ápr. 25. megel. hét, Urn. mag. fogl. hét jul. 31. és aug 1. n., szept. 8. mag. fogl. het. hétfő és kedd és nov. 13. és 14. n. A marhav. hétf. és kedd, a kirakóv. Ha gyertyasz.-, Jakab-, kisassz.-, Erzsébetn. hétfő és kedd ut. esnék, a vásár a köv. hét hétfő és kedd. tart.

Zemplén, (Zemplénm.) febr. 24., jun. 2., november 23., deczember 21.

Zenta, (Bácsm.) márczius 26., junius 22, aug. 17. és nov. 19. megel. vas. és hétfő.

Zichyfalva. (Torontálmegye) április 4., október 15.

Zircz, (Veszprémm.) márcz. 19., máj. 1., jul. 26., szept. 29., decz. 4. E határn. a kirakó-, a megel n. állatv.

Zmió-Váralja, (Turóczm.) jan. 7., husvét el. szerda, pünk. ut. kedd, szt Mihálynap, Miklósnap.

Zólyom, (Zólyomm.) marh. és ló kirakóv. kapcs.: jan. 12., febr. 23., ápr. 20., urn. ut. nap., jul. 26., szept. 4. és nov. 19. Ha e határn. vas. v. ünn. esik, a vásár a köv. nap. tart. Juh- és sertésv. kül., mind. marha- és ló v. megel. hétközn., csak kir. vás. zöldcsüt. és decz. 21. (Tamás n.). Pént. hetivás. állatfelh., ked. élelm. piacz

Zólyom-Lipcse, (Zólyomm.) jan. 6. Septuagesima, pünk. ut. nap, jul. 25., okt. 4. A határn. kir., a megel. napon állatv.

Zomba, (Tolnam.) ápr. 18., jul. 26., mag. fogl. hét szerda n., nov. 7.

Zombor, ujn. sz. gy. b.-assz. n., ó-n. sz. áldozó csüt. és nagy-bold.-assz. n., nov. 25. Ha az ünnep a vas. kiv. hétk. esik, a vás. az ünn. megel. vas. és hétfő, ha az ünn. vas. v. hétfő esik, e n. tart.

Zurány, (Mosonym.) ápr. 20., jun. 29., okt. 9., decz. 4.

Zsablya, (B.-Bodrogm.) ápr. 15., jun. 20., szept. 29. Ha e határn. vas. s hétfő esnek magán a köv. 2 n. tart., ha hétk. esnek, a megel. vas. és hétfő.

Zsámbék, (Pestm.) febr. 4. köv. csüt. és pént., ápr. 24. mag. fogl. hét csüt. és pént., jun. 24. és okt 28. köv. csüt. és pént. Kedd és pént. hetivásár.

Zsarnócza, (Barsmegye) jan. 20., gy. b.-assz., márcz. 25., máj. 1., szt-hár. vas., jun. 25., okt. 21. és dec. 13. ut. hétfő és kedd. Hótfő marha-, kedd kirakóv.

Zsolna, (Trencsénm.) febr. Dorottya, husvét, urnap, szt István, okt Gál apát és decz. Lucza ut. köv. hétfő n.

Zsombolya, (Torontálmegye) márcz. 19., jun. 29., szept. 8., nov. 11. Ha a határn. nem vas. esik, a vásár a megel. vas. tartatik.

SZABAD IDEJÉBEN

olvassa Kubinyi Lajos: HÁZIIPAR KÖNYVE című művét. A háromkötetes munkából megtanulhatja, hogyan lehet

SZÓRAKOZVA

előállítani házilag és mégis tökéletesen a legtöbb iparcikket. Oly alaposan és oly könnyen érthetően tanít meg az egyes ipari technikákra, hogy

PÉNZT KERESHET

tudásával az, aki ebből a műből tanul.

A KÖTETEK TARTALMA:

I.	II.	III.
Élelmiszerek ipara. (Gabonanemüek ipara, húsnemüek, zsírnemüek, állati termények, kerti termények, cukorfélék.)	Textilipar (Lenipar, kenderipari, gyapjúipari, selyemipari, gyapotipari ruhaneműek elkészítése.)	A csont- és malomipar. (Gyermekjátékok, gyermekmunkák, kosárkötőmunkák, gazdasági gépek, edények, eszterga- és asztalosmunkák, fésüsmunkák.)

A három kötet (680 oldal, sok képpel) ára csak 60,000 korona.

Megrendelhető a Kir. Magy. Egyetemi Nyomdánál

Budapest, VIII., Múzeum-körút 6. (Gólyavár.)

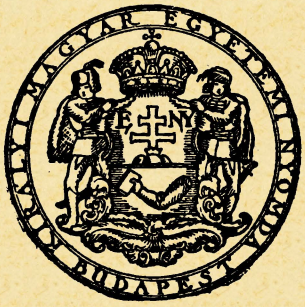

A naptár címlapján Hungária van ábrázolva, amint a koronás magyar címer előtt szelíd figyelmeztetéssel munkára és szeretetre int. Alakja a magyar asszony ideáljait foglalja egybe Szent Erzsébettől kezdve a mai világhelyzet mártiromságában felmagasztosult magyar női eszményig. Hungária előtt az ásó, a munka jelképe, melynek nyomán kalászba szökken a termés. Jobboldalt pedig a szívből kisarjadó új virágzás indul meg a kettős kereszt körül.
A címlapot Horváth Jenő tervezte.